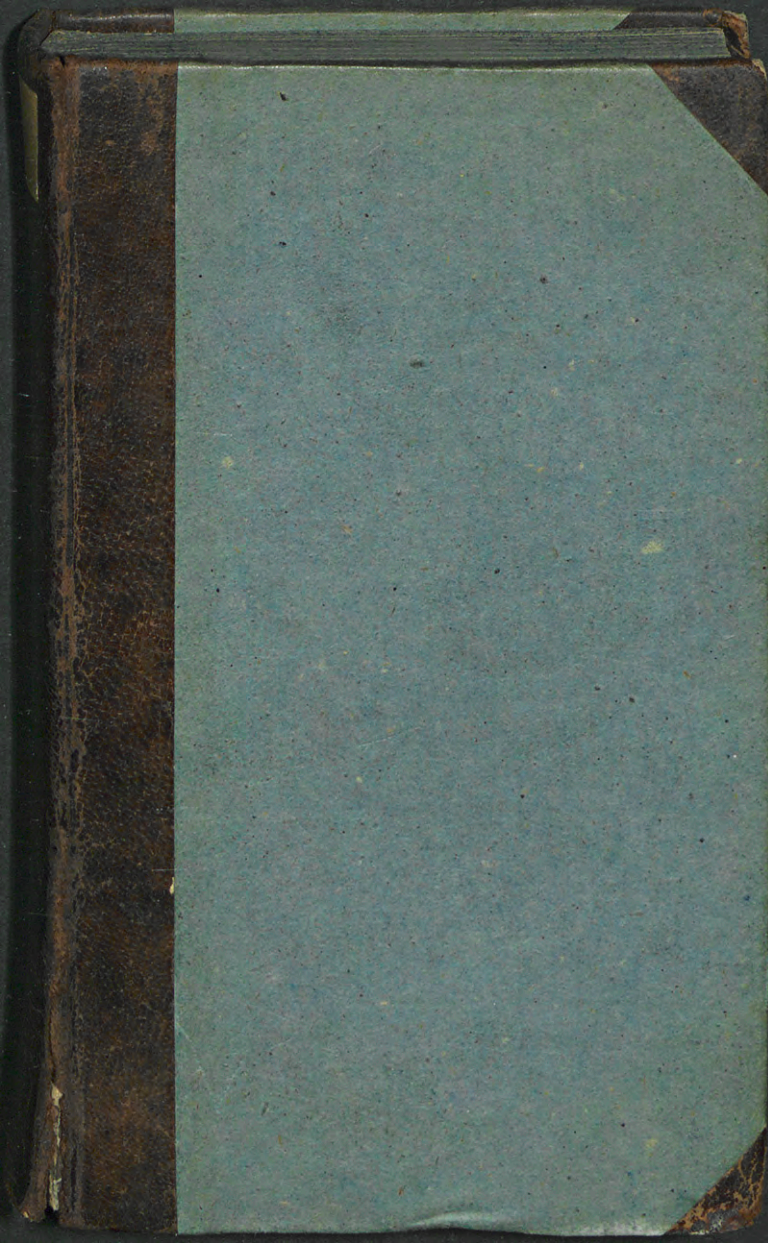

P. Quintus Varonis
liber Elegiarum

(Sgt. Dunning)

P-17-0-566
80-8441

307

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
 Ignotum populo posse venire puta.
 Ut titulo careas, ipso noscere colore:
 Dissimulare velis, te liquet esse meum.
 Clam tamen intrato; ne te mea carmina laedant:
 Non sunt, ut quondam plena fauoris erant.
 Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
 Non putet, è gremio reiiciatq; suo:
 Inspice, dic, titulum: non sum præceptor amoris,
 Quas meruit pœnas: iam dedit illud opus,
 Foritan expectes, an in alta palatia missum
 Scandere te iubeam; Cæsareamq; domum.
 Ignoscant augusta mihi loca: diq; locorum:
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini missilia sedibus illis
 Numina: sed timeo, qui nocere deos.
 Terretur minimo pennis stridore columba
 Vnguib; accipiter, faucibus facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est audi dentibus agna lupi.
 Vitaret cœlum Phaëton, si viveret: & quos,
 Optarât stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque quæ sensi fateor Iouis arma timere,
 Me reor infesto, cum tonat, igne peti.
 Quicunque Argolica de classe Opharea fugit,
 Semper ab æuboicis vela retorquet aquas.
 Ut mea cimba semel vasta percussa procella,
 Illum, quo læta est, horret adire locum.
 Ergo caue liber, & timida circumspice mente,
 Ut satis à media sit tibi plebe legi.
 Quæ petit, offensis nimium sublimia pennis
 Carus, Icarus nomine fecit aquas.

Difficile est tamen hic remis vtaris & aura,
 Dicere: consilium resq; locusq; dabunt:
 Si poteris tradi vacuo: si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem, & adire timentem
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur: adi.
 Luce bona, dominoq; tuo felicior ipso
 Peruenias illuc, & mala nostra leues
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto:
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota resæuiat ira:
 Et poenæ tu sis altera causa, caue.
 Cum tamen in nostrum fueris penetrata receptus:
 Contigerisq; tuam scrinia parua domum:
 Adspicies illic positos ex ordine fratres:
 Quos studium cunctos euigilauit idem.
 Cætera turba palam titulos ostendit apertos:
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
 Tres præcul obscura latitantes parte videbis;
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias: vel si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonaspq; voces.
 Deq; tribus moneo si qua est tibi cura Parentis:
 Ne quenquam, quamuis ipse docebit, ames
 Sunt quoque mutæ ter quinque volumina formæ.
 Nuper ab exequijs carmina rapta meis.
 His mando dicas, inter mutata referri,
 Fortunæ vultum corpora posse meæ,
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori:
 Glendaque nunc, aliquo tempore læta fuit.

Plura quidem mandare tibi si quæris, habebam:

Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.

Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres:

Sarcina laturo magna futurus eras.

Longa via est, propera: nobis habitabitur orbis

Ultimus à terra, terra remota mea est.

ELEGIA II.

Supplicatio ad Deos, Si ab imminente naufragio eum incolumem seruent.

DI maris, & cœli (quid enim nisi vota supersunt?)

Soluere quassatæ parcite membra ratis:

Neue præcor magnæ subscribite Cæsaris iræ.

Sæpè premente deo fert deus alter opem.

Mulciber in Troiam, pro Troia stabat Apollo:

Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.

Oderat Æneam propior Saturnia Turno:

Ille tamen Veneris numine tutus erat.

Sæpè ferox cautum petijt Neptunus Vlystem:

Eripuit patruo sæpè Minerva suo,

Et nobis aliquod; quamuis distamus ab illis,

Quis vetat irato nonten adesse deo?

Verba miser frustra non proficientia perdo:

Ipsa graues spargant ora loquentis aquæ:

Terribilisque Notus iactat mea verba precesque;

Ad quos mittuntur non finit ire deos.

Ergo iidem venti, ne caussa lædar in vna:

Velaquæ nescio, quò votaquæ nostra ferunt.

Me miserum, quanti montes voluuntur aquarum;

Iam, iam tacturos sidera summa putes.

Quantæ de ducto subsidunt æquore valles,

Iam, iam tacturas Tarrara nigra putes.

Quocunq; adspicio, nihil est nisi pontus & æther,

Fluctibus hic tumidus. nubibus ille minax.

Inter vtrumq; fremunt immani murmure venti:
Nescit, cui domino pareat, vnda maris
Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu:
Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto
Nunc Notus aduersa praelia fronte gerit,
Rector in incerto est: nec quid fugiatue petatue,
Inuenit: ambiguis ars stupet ipsa malis.
Scilicet occidimus: nec spes est vlla salutis:
Dumq; loquor, vultus obruit vnda meos
Opprimat hanc animam fluctus: frustra; precanti
Oro necaturas accipiemus aquas.
At pia nil aliud, quam me dolet exule coniunx:
Hoc vnum nostri scitq; gemitq; mali:
Nescit in immenso iactari corpora ponto:
Nescit agi ventis, nescit adesse necem.
O bene, quod non sum mecum conscendere passus:
Ni mihi mors misero bis patienda foret.
At nunc vt peream; quoniam caret illa periclo:
Dimidia certè parte superstes ero,
Hei mihi quàm celeri micuerunt nubila flamma?
Quantus ab æthereo personat axe fragor?
Nec leuius laterum tabulæ feriuntur ab vndis,
Quàm graue balistæ mœnia pulsat onus.
Qui venit, hic fluctus, fluctus supereminet omnes
Posterior nono est, vndecimoq; prior.
Non lethum timeo: genus est miserabile lethi;
Demite naufragium, mors mihi muuus erit.
Est aliquid fatoque suo, ferroq; cadentem
In solida moriens ponere corpus humo:
Et mandare suis aliqui, & spectare sepulchrum
Et non æquoreis piscibus esse cibum.

Fungite me dignum tali nece: non ego solus
Hic vehor immeritos cur mea pœna trahit:
Proch superi, viridesq; dei, quibus æquora curæ:
Vtraq; iam vestras sistite turba minas:
Quamq; dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
Hanc finite infelix in loca iussa feram.
Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis:
Culpa mea est ipso iudice morte minor.
Mittere me stygias si iam voluisset ad undas
Cæsar in hoc vestra non eguisset ope,
Est illi nostri non inuidiosa cruoris.
Copia: quodq; dedit, cum volet, ipse feret:
Vos modò, quos certè nullo puto crimine læsi,
Contenti nostris iam precor este malis.
Nec tamen vt cuncti miserum seruare velitis:
Quod periit, saluum iam caput esse potest.
Vt mare subsidat, ventisq; ferentibus utar:
Vt mihi parcatis: non minùs exul ero.
Non ego diuitias auidus sine fine parandi
Latam mutandis mercibus æquor aro:
Nec peto, quas quondam petij studiosus Athetis:
Oppida non Asiæ, non mihi visa prius:
Non vt Alexandri claram delatus in urbem,
Delicias videam, Nile iocose, tuas:
Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
Sarmatis est tellus, quàm mea vota perunt.
Nigro vt tangam læuifera littora ponti:
Quodq; sit à patria iam fuga tarda queror.
Nescio quo videam positos vt in orbe Tomitas:
Exilij facio per mea vota viam.
Si me diligitis, tantos compescite fluctus:
Proneq; sint nostræ numina vestra rati:

Seu magis odistis, iussæ me aduertire terræ?

Supplicij pars est in regione mori

Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti:

Ausonios fines cur mea vela vident?

Noluit hoc Cæsar: quid, quem fugat ille tenetis?

Adspiciat vultus Pontica terra meos.

Et iuber, & merui: nec quæ damnauerit ille

Crimina defendi, fasque piusque puto.

Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,

A culpa facinus scitis abesse mea.

Immo ira si scitis: si me meus abstulit error:

Stultaque mens nobis, non scelerata fuit

Quod licet è minimis domui si fauimus illi:

Sint satis Augusti publica iussa mihi:

Hoc duce si dixi felicia sæcula proque:

Cæsare thura, pijs Cæsaribusque dedi:

Si fuit hic animus nostris: ita parcite diui.

Sin minus: alta cadens obruat vnda caput.

Fallor? an incipiunt grauida euanescere nubes.

Viotaque mutati frangitur vnda maris?

Non casu vos, sed sub conditione vocati,

Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

E L E G I A III.

*Ut ex Vrbe Roma discesserit. nec non Coniugis & suorum
lachrymas memorat:*

CUm subit illius tristissima noctis imago,

Quæ mihi supremum tempus in Vrbe fuit;

Cum repeto noctem, quas tot mihi chara reliqui:

Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis

Iam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar

Finibus extremæ, iusserat Ausoniæ.

Nec spacium, nec mens fuerat satis apta parandi:

Torpuerant longa pectora nostra mora.

Non

Non mihi seruorum, comites non cura legendi,
Non aptæ profugo vestis opisue fuit.
Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus.
Viuit: & est vitæ nescius ipse suæ.
Vt tamen hanc animi nubem dolor ipse remouit,
Et tandem sensus conualuere mei:
Alloquor extremum mæstos abiturus amicos:
Qui modò de multis vnus & alter erant,
Vxor amans flentem flens acriùs ipsa tenebat,
Imbre per indignas vsq; cadente genas.
Nata procul Lybicus aberat diuersa sub oris:
Nec poterat fati certior esse mei.
Quocunque adspiceres, luctus gemitusq; sonabant:
Formaq; non taciti funeris intus erat.
Fæmina, Virq; meo pueri quoq; funere mœrent;
Inq; domo lachrymas angulus omnis habet.
Si licet exemplis in paruis grandibus vti:
Hæc facies Troiæ cùm caperetur erat.
Iamq; quiescebant voces hominumq; canumq;
Lunaq; nocturnos alta regebat equos
Hanc ego suspiciens; & adhuc Capitolia cernens,
Quæ nostro frustra iuncta fuere lari:
Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
Iamq; oculis nunquam templa videnda meis:
Diq; relinquendi, quos vrbs habet alta Quirini:
Iste salutati tempus in omne mihi:
t quanquam serò clypeum post vulnera sumo,
Attamen hanc odijs exonerate fugam:
Coelstiq; viro, quis me deceperit error,
Dicite: pro culpa ne scelus esse putet.
Vt quæ sentitis, pœnæ quoque sentiat author;
Placato possim non miser esse Deo.

Hac prece adoravi superos ego : pluribus vxor,
 Singultu medios impediēte sonos.
 Illa etiam ante lares passis prostrata capillis,
 Contigit extinctos ore tremēte focos :
 Multaq; in aduersis effudit verba Penates,
 Pro deplorato non valitura viro
 Iamq; moræ spatium nox præcipitata negabat :
 Versaq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat :
 Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore :
 Vltima, sed iussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, quid vrget ?
 Vel quò festinas ire, vel vnde, vide,
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam : propositæ quæ foret apta viæ
 Ter limen tetigi, ter sum reuocatus : & ipse
 Indulgens animo pes mihi tardus erat,
 Sæpè vale dicto, rursus sum multa locutus :
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpè eadem mandata dedi, meq; ipse fefelli,
 Respiciens oculis pignora cara meis, (inq;,
 Deniq; quid propero ? Scythia est, quo mittimus
 Roma relinquenda est, vtrâq; iusta mora est.
 Vxor in æternum viuo mihi viua negatur :
 Et domus, & fidæ dulcia membra domus.
 Quosq; ego dilexi fraterno more sodales :
 O mihi Thesea pectora iuncta fide !
 Dum licet amplectar : numquam fortasse licebit
 Amplius in lucro est, quæ datur hora mihi.
 Nec mora : sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, & tæmuis : cœlo nitidissimus alto,
 Stella grauis nobis lucifer artus erat.

cui mihi consilium viuendi mite dedisti:
Cum foret in misero pectore morris amor:
tis bene cui dicam politis pro nomine signis:
Officium nec te fallit amice tuum:
hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis:
Perpetuusq; animæ debitor huius ero.
Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
ibit, & in tepido deseret ossa rogo:
nam subeant animo meritorum obliuia nostro:
Et longa pietas excidit ista die.
q; tibi sint faciles & opis nullius egentem
Fortunam præstent, dissimilemq; meæ.
tamen hæc naus vento erretur amico.
Ignoraretur forsitan ista fides.
Pirithous non tam sensisset amicum;
Si non infernas viuis adisset aquas.
foret exemplum veri Phocæus amoris.
Fecerunt Furæ: tristis Oreste, tuæ.
non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.
dicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum,
Tempore sic duro est irspicienda fides.
in iuuat, & vultu ridet fortuna sereno:
indelibatas cuncta sequuntur opes
simul incutit; fugiunt: nec noscitur vlli,
Agminibus coritum qui modo cinctus erat.
que hæc exemplis quondam collecta priorum,
Nunc mihi sunt proprijs cognita vera malis.
duo tresue mihi de tot superestis amici,
Cætera fortunæ, non mea turba fuit.
ô magis ô pauci rebus succurrite meis:
Et date naufragio littora tuta mee:

Néue metu falso nimium trepidate, timentes;
Hac offendatur ne pietate Deus.

Sæpè fidem aduersis etiam laudauit in armis;
Inq; suis amat hanc Cæsar; in hoste probat.

Causa mea est melior: qui non contraria fugam
Arma: sed hanc merui simplicitate fugam

Inuigiles igitur nostris pro casibus oro:

Diminui si qua numinis ira potest.

Scire meos casus si quis desiderat omnes:

Plus, quàm quod fieri res sinit, ille perit.

Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,

Paruaq; quot siccus corpora puluis habet.

Multaq; credibili tulimus maiora? ratamq;

Quamuis acciderint, non habitura fidem.

Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:

Meq; velim possit dissimulante regi

Si vox infragilis, pectus mihi firmitus esset;

Pluraq; cum linguis pluribus ora forent:

Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,

Materia vires exsuperante meas

Pro duce Naritio docti mala nostra poetæ

Scribite: Naritio nam mala plura tuli

Ille breui spatio multis errauit in annis

Inter Dulichias Iliacasq; domos.

Nos freta sideribus totis distantia mensos

Sors tulit in Geticos Sarmaticosq; sinus.

Ille habuit fidamq; manum, sociosq; fideles:

Me profugum comites deseruere mei.

Ille suam lætus patriam victorq; petebat:

A patria fugio victus & exul ego,

Nec mihi Dulichium domus est, Itacæue, Samosus

Pœna quibus non est grandis abesse locis:

ed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, Imperij, Roma, Deumquæ locus,
 Illi corpus erat durum, patiensque laborum:
 Inualidæ vires, ingeniumque mihi.
 Ille erat assidue sævis agitat in armis:
 Assuetus studiis mollibus ipse fui
 Me Deus oppressit nullo mala nostra leuante:
 Bellatrix illi diua ferebat opem.
 Cūque minor Ioue sit, tumidis qui regnat in vndis:
 Illum Neptuni, me Iouis ira premit.
 Adde, quòd illius pars maxima ficta laborum.
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Deniquæ quæ sitos tetigit tamen ille Penates:
 Quæque diu petijt, contigit arua tamen.
 At mihi perpetuò patria tellure carendum est:
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Vxori grates agit de iussu erga se fide & amore.

N Ec tantum Clario Lide est dilecta Poëtæ:
 Nec tantum Coe Battis amara suo est:
 Pectoribus quantum tu nostris vxor inhæres
 Digna minùs misero, non meliore viro.
 Te mea supposita est veluti trabe sulca ruina:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 Tu facis, vt spolium non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragij tabulas qui petière mei.
 Vtq; rapax stimulante fame, cupidusq; cruoris
 Incustoditum caprat ouile lupus:
 Aut vt edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo.
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si paterère, fuit.

Hunc tua per fortes virtus summouit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergò quam misero tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modò testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectoris vxor,
 Aut comes extincto Laodameia viro.
 Tu si Meonium vatem fortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ,
 Siue tibi hoc debes, nullo pia facta magistro;
 Cumque noua mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu Princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum coniugis esse bonæ:
 Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si paruis assimilare licet.
 Hei mihi non magnas quòd habent mea carmina
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis: (vires
 Si quid & in nobis viui fugit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis.
 Prima locum sanctas Heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerere tui.
 Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus viues tempus in omne meis.

E L E G I A VI.

Ad amicos, qui eius imaginem auro insculptam habebant

Si quis habes nostris similes in imagine vultus:
 Deme meis hederas Bacchica ferta comis.
 Ista decent lætos, felicia signa poetæ:
 Temporibus non est apta corona meis.
 Hæc tibi dissimula, sentis tamen optime dici,
 In digito qui me ferisque refertq; tuo.
 Effigiemq; meam fuluo complexus in auro
 Chara relegati, quæ potes, ora vides.

Quæ

quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan:
Quam procul à nobis Naso sodalis abest.
Grata tua est pietas: sed carmina maior imago
Sunt mea, quæ mando qualiacunque legas.
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus:
Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
Ipse mea posui mæstus in igne manu.
Atque cremasse suum fertur sub stipite natum.
Thestias, & melior matre fuisse soror.
Hic ego non meritos mecum peritura libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis.
Vel quodd eram Mulas, ut crimina nostra, perosus:
Vel quodd adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant
(Pluribus exemplis scripta fuisse reor.)
Nunc precor ut vivant: & non ignava legentem
Ocia delectent: admoneantque mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo:
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum medijs opus est incudibus illud:
Defuit & scriptis ultima lima meis.
Ut veniam pro laude peto; laudatus abunde,
Non fastiditus si tibi lector ero.
Hos quoque sex versus in prima fronte libelli,
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicunque volumina tangis:
His saltem vestra detur in vrbe locus,
Quoque magis faveas non hæc sunt edita ab illo:
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur vitij rude carmen habebit,
Emendaturus, si licuisset, erat.

E L E G I A VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retrò
 Flumina : conuersis solquè recurret equis,
 Terra feret stellas : cælum findetur aratro :
 Vnda dabit flammæ ; & dabit ignis aquas :
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt :
 Parsq; suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia iam fient; fieri quæ posse negabam;
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor ; quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar opem.
 Tantanè te fallax cæpere obliuio nostri ?
 Afflictumquè fuit tantus adire timor ?
 Vt neque respiceres, nec solarè iacentem
 Dure ? neque exequias prosequerere meas ?
 Illud amicitiaæ sanctum & venerabile nomen
 Re tibi pro vili, sub pedibusque iacet :
 Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem
 Visere ? & alloquiij parte leuare tui ?
 Inquè meos si non lachrymas dimittere casus ?
 Pauca tamen ficto verba dolore loqui ?
 Idquè quod ignoti faciunt, valedicere saltem ?
 Et vocem populi, publicaue ora sequi ?
 Denique lugubres vultus, nunquamq; videndos
 Cernere, supremo dum licuitque die ?
 Dicendumque semel toto non ampliùs æuo
 Accipere, & parili reddere voce, vale ?
 At fecère alij nullo mihi fœdere iuncti :
 Et lachrymas animi signa dedère suæ.
 Quid, nisi conuictu, causisque valentibus essem,
 Temporis & longi iunctus amore tibi ?

Quid, nisi tot lusus; & tot mea seria nosse?
 Tot nossem lusus, seriaque ipse tua?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses?
 Adscitus toties in genus omne ioci?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane letheis merfa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placida reor vrbe Quirini:
 Vrbe, meo quæ iam non adeunda pede est:
 Sed scopulis ponti quos hæc habet ora, sinistri:
 Inque ferris Scythiæ, Sarmaticisque iugis.
 Et tua sunt filicis circum præcordia venæ:
 Et rigidum ferri semina pectus habet.
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato:
 Plena dedit nutrix vbera, tigris erat.
 Aut mala nostra minùs quam non aliena putasses:
 Duritiæque mihi non agere re reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis:
 Effice peccati ne sim memor huius, & illo
 Officium laudem, quo queror, ore tuum.
 E L E G I A. VIII.

Ad amicum, quod vulgus fortunam sequitur.

D Etur inoffensæ vitæ tibi tangere metam:
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque utinam possent pro te mea vota valere;
 Quæ pro me duos non tetigere Deos.
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Adspicis vo veniant ad candida tecta columbæ?
 Accipiat nullas sordida turris aues?
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 Nullus ad amissas ibit amicum opes.

Vtquæ comes radios per solis euntibus, umbra est
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit.
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nube teguntur, abic.
 Hæc precor ut semper possint tibi falsa videri.
 Sunt tamen euentu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habeba
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam.
 Cautaque communi terga dedere fugæ.
 Sæua neq; admiror metuunt si fulmina quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quamlibet inuiso Cæsar in hoste probat.
 Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
 Cum quis in aduersis, si quid amavit, amat.
 De comite Argolico postquam cognouit Orestem,
 Narratur Pyladem ipse probasse Thoas.
 Quæ fuit Aëtoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides.
 Quod pius ad Manes Theseus comes iret amico;
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali, Nisi que fide tibi Turne relata
 Credibile est lachrymis immauisse genas,
 Est etiam in miserâ pietas; & in hoste probatur:
 Hei mihi, quam paucos hæc mea dicta mouent?
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum:
 Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.
 At mea sint proprio quamuis moestissima casu
 Pectora; pro sensu facta serena tuo
 Hoc tibi venturum iam tum charissime vidi:
 Ferret adhuc istam cum minus aura ratem.

Sive aliquot morum, seu vitæ labe carentis

Est pretium; nemo pluris emendus erat.

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes:

Quælibet eloquio fit bona causa tuo,

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi.

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ouium fibræ tonitrusue sinistri,

Linguaue seruata penna dæ dixit auis:

Augurium ratio est, & coniectura futuri:

Hæc diuinaui, notitiamque tuli

Et quoniam vera est: tota tibi mente, mihi que

Gratulor ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris vtinam latuisset in imis:

Expedijt studijs lumen abesse meis.

Vtque tibi profunt artes facunde seueræ,

Diffimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis

Authoris mores abstinuisse sui

Scis vetus hoc iuueni lusum mihi carmen, & istos,

Vt non laudandos, sit tamen esse iocos.

Ergo vt defendi nullo mea posse colore.

Sic excusari crimina posse puto.

Qua potes, excusa: nec amici desere causam,

Quo pede cœpisti, sic benè semper eas.

E L E G I A IX.

Navim laudat, quam in Corinthiaco sinu habuit.

E St mihi, sitque præcor flauæ tutela Mineræ

Navis: & à picta casside nomen habet.

Sive opus est velis, minimam benè currit ad auram:

Sive opus est remo, remige carpit iter,

Nec comites volueri contenta est vincere cursus

Occupat egressas qualibet arte rates.

Et patitur fluctus : fertque affilientia longè
 Æquora, nec sævis victa madescit aquis.
 Illa Corinthiacis primùm mihi cognitâ terris,
 Fida manet trepidæ duxque comesque fugæ,
 Perquæ tot euentus, & iniquis concita ventis
 Æquora Palladio nomine tuta fuit.
 Nunc quoquæ tuta precor vasti secet ostia Ponti :
 Qualquæ petit, Getici littoris intret aquas.
 Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles :
 Et longum tenui limite fecit iter ;
 Fleximus in læuum cursus ; & ab Hæctoris vrbe
 Venimus ad portus, Imbria terra tuos.
 Inde leui vento Zerinthia littora nacta,
 Threiciam terigit fessa carina Samon.
 Saltus ab hac terra brevis est Tentyra petenti :
 Hac dominum tenus est illa secuta suum.
 Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos :
 Hellepontiacas illa reliquit aquas :
 Dardaniamquæ petit authoris nomen habentem :
 Et te ruricola Lampſace tuta Deo
 Quaquæ per angustas malè vectæ virginis vndas,
 Sciton Abydena separat vrbe frerum.
 Hincquæ Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
 Cyzicon Amonia nobile gentis opus.
 Quaque tenent ponti Byzantia littora fauces :
 Hæc locus est geminî ianua vasta maris.
 Hæc precor euincat propulſaque fortibus Astris :
 Tranſeat inſtabiles ſtrenua Cyaneas :
 Thynniachosquæ ſinus, & ab his per Apollinis vrbe
 Vecta, ſub Anchiali mœnia ſindat iter :
 Inde Meſembriacos portus ; & Opeſon & arces,
 Præterea dictas nomine Bacche tuo :

Et quos Alchatoes memorant à mœnibus ortos
 Sedibus his profugos, constituisse lares.
 A quibus adueniat Miletida sospes ad urbem :
 Offensi quò me contulit ira Dei.
 Hæc si contigerint, meritæ cadet agna Mineræ :
 Non facit ad nostras hostia maior opes
 Vos quoque Tyndaridæ : quos hæc colit insula fra-
 Mitte, precor duplici numen adeste rati (tres,
 Altera namque parat Symplegadas ire per altas :
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite ut ventos, loca cum diuersa petamus,
 Illa suos habeat : nec minùs ista suos.

ELEGIA X.

Ad lectorem, quòd in itinere hunc primum librũ confecerit

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello,
 Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.
 Aut hanc me, gelido tremere cum mense Decēbri,
 Scribentem medijs Adria vidit aquis :
 Aut postquam bimarem cursu superauim⁹ Isthmon :
 Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ :
 Quòd facerem versus inter fera murmura Ponti :
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
 Ipse ego nunc miror tantis animique marisque
 Fluctibus, ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, siue est insania nomen :
 Omnis ab hac cura mens releuata mea est :
 Sæpe ego nimboris dubius iactabar ab Hædis :
 Sæpe minax Stetopis, sydere Pontus erat :
 Fuscabatq; diem custos Erimanthidos Vrsæ :
 Aut Hyadas læuis haud serat Auster aquis :
 Sæpe maris pars iotus erat, tamen ipse trementi
 Carmina lucebam quallacunque manu.

Nunc quoque contenti strident Aquilone rudent

Inq; modum tumuli concaua surgit aqua :

Ipse gubernator tollens ad sydera palmas,

Exposcit votis, immemor artis, opem.

Quocunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago,

Quam dubia timeo mente timensq; præcor,

Contingam portum, portu terrebor ab ipso :

Plus habet infesta terra timoris aqua.

Nam simul insidijs hominum, pelagiq; laboro :

Et faciunt geminos ensis, & vnda metus.

Ille meo vereor ne speret sanguine prædam :

Hæc tumulum nostræ mortis habere velit.

Barbara pars læua est auidæ substructa rapinæ :

Quam cruor & cedes bellaque semper habent

Cumq; sit hybernis agitata fluctibus æquor :

Pectora sunt ipso turbidiora mari.

Quo magis his debes ignoscere candide lector,

Si spe sint, vt sunt inferiora tua.

Non hæc in nostris, vt quondam, scribimus hortor

Nec consuere meum lectule corpus habes,

Iactor in indomito brumali luce profundo :

Ipsaq; cæruleis charta feritur aquis.

Improba pugnat hyems : indignaturq; quòd aus

Scribere, se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem : sed eodem tẽpore qua

Ipse modum statuam carminis : illa sui.

T R I S T I V M

LIBER II.

E L E G I A I.

Ad Augustum Cæsarem.

QUID mihi vobiscum est infelix cura libelli
Ingenio perij qui miser ipse meo t

Cur modo damnatas repeto mea crimina Musas :
An semel est pœnam commeruisse parum ?
Carmina fecerunt, vt me cognoscere vellent
Omne non fausto fœmina, virq̃ue meo.
Carmina fecerunt, vt me, moresq̃ue notaret,
Iam pridem inuisa Cæsar ab arte meos,
Deme mihi studium : vitæ quoque crimina demes :
Acceptum refero versibus esse nocens.
Hoc pretium vitæ, vigilatorumq̃ue laborum
Cepimus : ingenio est pœna reperta meo,
Si saperem, doctas odissem iure sorores,
Numina cultori pernitiōsa suo.
At nunc (tanta meo comes est insania morbo,)
Saxa meum refero rursus ad iēta pedem.
Scilicet vt victus repetit gladiator arenam :
Et redit in tumidas naufraga puppis a quas,
Forſitan vt quondam Teuthrantia regna tenenti :
Sic mihi res eadem vulnus, opemq̃ue feret.
Musaque quæ mouit, motam quoq̃ue leniet iram,
Exorant magnos carmina saepe Deos.
Ipse quoque Ausonias Cæsar matresq̃ue nurusq̃,
Carmina turrigeræ dicere iussit Opi.
Iussit & Phœbo dici, quo tempore ludos
Fecit : quos ætas aspicit vna semel.
His precor exemplis tua nunc mitissime Cæsar,
Fiat ab ingenio mollior ira meo.
Nulla quidem iusta est, nec me meruisse negabo ;
Non adeò nostro fugit ab ore pudor.
Sed, nisi peccassem, tu quid concedere posses ?
Materiam veniæ fors tibi nostra dedit.
Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
Iupiter : exiguo tempore inermis erit,

Nunc

Nunc vbi detonuit strepituque exterruit orbem:

Purum discussis aëra reddit aquis.

Iure igitur genitorque Deum rectorque vocatur:

Iure capax mundus nil loue maius habet.

Tu quoque cum patriæ rector dicare paterq;

Vtere more Dei nomen habentis idem,

Idq; facis, nec te quisquam moderatiùs vnquam

Imperij potuit frena tenere sui.

Tu veniam parti superatæ saepe dedisti?

Non concessurus quam tibi victor erat.

Diuitijs etiam multos, & honoribus auctos.

Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram:

Parique simul templis vtraque dona tulit.

Vtque tuus gaudet, miles, quod vicerit hostem:

Sic, cur se victum gaudeat hostis habet.

Causa mea est melior: qui nec contraria dicor

Arma, nec hostiles esse securus opes.

Per mare, per terras, per tertia numina iuro:

Per te præsentem conspicuumque Deum:

Hunc animum fauisse tibi vir maxime, meque

Qua sola potui, mente fuisse tuum.

Optauì pereres, cœlestia sidera tardè:

Parque fui turbæ parua precantis idem.

Et pia thura dedi pro te: cumque omnibus vnus

Ipse quoque adiui publica vota meis,

Quid referam, libros illos quoque crimina nostra.

Mille locis plenos nominis esse tui?

Inspice maius opus, quod adhuc sine fine reliqui.

In non credendos corpora versa modos:

Inuenies vestri præconia nominis illic:

Inuenies animi pignora multa mei.

Non tua carminibus maior sit gloria, nec quo
Ut maior fiat, crescere possit, habet.

Fama tui superest tamen hunc, sua facta referri,

Et se materiam carminis esse iuvat:

Cumque Gigantæi memorantur prælia belli,

Credibile est latum laudibus esse suis,

Te celebrant alij quanto decet ore, tuasq;

Ingenio laudes vberiore canant

Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,

Sic capitur minimo thuris honore Deus.

Ah ferus & nobis nimium crudelior hostis.

Delicias legit qui tibi cunque meas.

Carmina ne nostris sic te venerantia libris,

Iudicio possint candidiore legi

Esse, sed irato quis te mihi posset amicus?

Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.

Cum cœpit quassata domus subsidere partes;

In proclinas omne recumbit onus,

Punctaque fortuna rimam faciente dehiscunt:

Ipsa suo quædam pondere tracta ruunt

ergo hominum quæsitum odiū mihi carmine: quaq;

Debuit, est vultus turba secuta tuos:

Et memini: vitamque meam, moresque probabas,

Illo, quem dederas prætereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gloria nulla

Redditur: at nullum crimen adeptus eram.

Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,

Vsque decem decies inspicienda viris,

Es quoque priuatas statui sine crimine Iudex?

Deque mea facta est pars quoque victa fide.

Le miserum! potui, si non extrema nocerent:

Iudicio tutus non semel esse tuo.

Vltima

Ultima me perdunt : imoq; sub æquore mergit,
 Incolumem toties vna procella ratem,
 Nec mihi par nocuit de gurgite parua : sed omnes
 Pressere hoc fluctus Oceanusque caput.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa nostra die, qua me malus abstulit error,
 Parua quidem periit, sed sine labe domus,
 Sic quoque parua tamen, patrio dicatur ut ævo
 Clara, nec vilius nobilitate minor.
 Et neque diuitijs, nec paupertate noranda est:
 Vnde sit in neutrum conspiciendus eques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parua vel ortu
 Ingenio certè non latet illa meo.
 Quo videar quamuis nimium iuueniliter vsus :
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem nouit : & audet
 Non fastiditis annumerare viris
 Corruit hæc igitur Musis accepta sub vno,
 Sed non exiguo crimine lapsa domus.
 Atq; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi
 Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cuius in euentu pœne clementia tanta est.
 Ut fuerit nostro lenior ira metu
 Vita data est, citraq; necem tua constitit ira,
 O princeps parce viribus vse tuis.
 Insuper accedunt te non adimente, paternæ,
 Tanquam vita parum muneris esset, opes.
 Nec mea decreto damnasti facta Senatus :
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus inuictus verbis (ita principe dignum est
 Virtus es offensus, ut decet, ipse tuas

de quod edictum, quamvis immite, minaxq;
Attamen in pœnæ nomine lene fuit.
quippe relegatus, non exul dicor in illo;
Parcaq; fortunæ sunt tibi verba mea.
ulla quidem sanè grauior; mentique potenti
Pœna est, quàm tanto displicuisse viro.
sed solet interdum fieri placabile numen:
Nube solet pulsa candidus ire dies.
Idi ego pampineis oneratam viribus vlmum,
Quæ fuerat sæuo fulmine tacta Iouis.
se licet sperare vetes, sperabimus, atque
Hoc vnum fieri te prohibente potest.
pes mihi magna subit, cùm te mitissime Princeps:
Spes mihi, respicio cùm mea facta, cadit
c veluti ventis agitantibus æquora; non est
Æqualis rabies, continuulq; furor.
sed modò subsidunt, intermissiq; filescunt:
Vimq; putes illos deposuisse suam.
cabeunt redeuntq; mei variantq; timores,
Et spem placandi dantq; negantq; tui.
r superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
Tempora, Romanum si modò nomen amant:
r patriam, quæ te tuta & secunda parente est,
Cuius & in populo pars ego nuper eram:
c tibi, quem semper factis animoque mereris,
Reddatur gratæ debitus vrbs honor,
uia sic tecum sociales impleat annos:
Quæ, nisi te, nullo coniuge digna fuit:
uæ si non esset, celebs te vita deceret:
Nullaq; cui posses esse maritus, erat:
ospite sic te sit natus quoquè sospes: & olim
Imperium regat hoc cum seniore senex.

Effici.

Efficiantq; tui sidus iuuenile nepotes,
 Per tua, perq; tui facta parentis eant,
 Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet : notaq; signa perat :
 Aufoniumq; ducem solitis circumuolet alis :
 Ponat & in nitida laurea ferta coma :
 Per quem bella geris, cuius nunc corpore pugnas
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos :
 Dimidioq; tui præsens, & respicis urbem :
 Dimidio procul es, sæuaq; bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste :
 Inq; coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor : fulmenq; tuum fera tela reconde :
 Heu nimium misero cognita tela mihi !
 Parce Pater patriæ, nec nominis immemor huius
 Olim placandi spem mihi redde tui.
 Non precor ut redeam : quamuis maiora petitis
 Credibile est magnos sæpè dedisse Deos.
 Mirius exilium si das propiusque roganti :
 Pars erit è pæna magna leuata mea :
 Ultima perpetior medios eiectus in hostes :
 Nec quisquam patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplex Istri.
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor
 Iazyges, & Colchi, Metereaq; turba Getæq;
 Danubij medijs vix prohibentur aquis.
 Cumq; alij tibi sint causa grauiore fugati ;
 Vltior nulli, quàm mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est ; nisi tantum frigus & hostis
 Et maris astricto quæ cogit vnda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri :
 Proxima Bæternæ Sauromatæq; tenent.

Hæc est Ausonio sub iure nouissima: vixq;
Hæsit in imperij margine terra tui.
Vnde precor supplex, vt nos in tuta releges;
Ne sit cum patria pax quæq; adempta mihi:
Ne timeam gentes, quas non benè sum mouet Ister:
Neuë tuus possim ciuis ab hoste capi.
Mas prohibet Latio quenquam de sanguine natum;
Cæsaribus saluis barbara vincla pati:
Perdiderint cum me duo crimina; carmen, & error:
Alterius facti culpa silenda mihi.
Nam non sum tanti, renouë vt tua vulnera Cæsar,
Quem nimio plus est indoluisse semel.
Altera pars superest: qua turpi crimine lectus
Arguor obscæni doctus adulterij.
Mas ergo est aliqua cœlestia pectora falli:
Et sunt notitia multa minora tua
Vtq; Deos: cælumque simul sublime tuenti,
Non vacat exiguis rebus adesse Ioui:
A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
Effugiunt curas inferiora tuas.
Scilicet imperij princeps statione relicta,
Imparibus tegeres carmina facta modis.
Non ea te moles Romani nominis viget,
Inq; tuis humeris tam leue fertur onus,
Lusibus vt possis aduertere numen ineptis,
Excutiasq; oculis otia nostra tuis.
Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora d
Rhætica nunc præbent, Thraciaq; arr
Nunc petit Armenius pacem: nunc porr
Parthus eques, timida captaq; signa n
Nunc te prole tua iuuenem Germania ser
Bellaq; pro magno Cæsare, Cæsar ag

Deniq; vt in tanto; quantum non extitit vnqua
 Corpore, pars nulla est, quæ labet, imperij:
 Vrbs quoque te & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas
 Bellaq; cum multis irrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum,
 Vnquam te nostros euoluissè iocos.
 At si (quod mallem) vacuus fortassè fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis, non esse seueræ
 Scripta nec à tanto Principe digna legi.
 Prosequar inferiùs (modo si licet ordine ferri,)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit?
Nil prodest, quòd non ladere possit idem.
 Igne quid vtilius, si quis tamen vrere tecta
 Cæperit, audaces instruit igne manus.
 Eripit interdum, modò dat medicina salutem,
Quaëq; iuuat monstrat, quaëq; sit herba nocens:
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
Ille sed insidias, hic sibi portat opem,
 Discitur innocuas vt agat facundia causas:
Protegit hac fontes, immeritosq; premit.
 Carmen. recta si mente legatur,
 Ut nulli posse nocere meum,
 Vitium quicunq; hinc concipit, erra
 In scriptis arrogat ille meis.
 Nec fatear: ludi quoque semina præben
 tolli tota theatra iube.
 Im quàm multis læpè dederunt:
 durum sternit arena solum?

At quare in nostra nimia & lasciuiâ Musa?
Curûe meus cuiquam suadet amare liber?
Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est,
Pœnitet ingenij, iudicijque mei.
Cur non Argolicis potiùs quæ concidit armis,
Vexata est iterum carmine Troia meo?
Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?
Et septem portas sub duce quamque suo?
Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
Et pius est patriæ facta referre labor.
Deniq; cùm meritis impleueris omnia Cæsar:
Pars mihi de multis vna canenda fuit.
Utq; trahunt oculos radiantia lumina solis;
Traxissent animum, sic tua facta, meum.
Arguor immeritò tenuis mihi campus aratur.
Illud erat magnæ, fertilitatis opus.
Non ideo debet pelago se credere; si qua
Audet in exiguo ludere cymba lacu.
Forſan & hoc dubitem, numeris leuioribus aptus
Sim satis; in paruos sufficiamq; modos,
At si me iubeas domitos Iouis igne Gigantes
Dicere, conantem debilitabit opus.
Diuitis ingenij est immania Cæsaris acta
Condere; materia ne superetur opus.
Et tamen ausus eram: sed detrectare videbar;
Quodq; nefas, damno viribus esse tuis.
Ad leue rursus opus iuuenilia carmina, veni:
Et falso moui pectus amore meum,
Non equidem vellem, sed me mea fata trahebant:
Inq; meas pœnas ingeniosus eram,
Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes:
Litteraq; est oculos vlla morata meos?

Crede mihi, distant mores à carmine nostro:
Vita verecunda est, Musa iocosa mea est.
Magnaq; pars mendax operum est, & ficta, meorum
Plus sibi permisit compositore suo.
Nec liber indicium est animi: sed honesta voluntas
Plurima mulcendis auribus apta refert.
Accius esset atrox, conuiua Terentius esset:
Essent pugnaces qui fera bella canunt.
Deniq; composui teneros non solus amores:
Composito pœnas solus amore dedi.
Non timui fateor; ne qua tot ière carina,
Naufraga seruatis omnibus vna foret:
Sunt alijs scriptæ, quibus alea luditur artes:
Hæc est ad vestros non leue crimen auos.
Quid valeant tali; quo possis plurima iactu
Figere; damnosos effugiasq; canes.
Thesera quos habeat numeros, distante vocato,
Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
Discolor vt recto grassetur limite miles.
Cum medius gemino calculus hoste perit,
Vt mage velle sequi sciat; & reuocare priorem,
Nec tuto fugiens incomitatus eat
Parua sedet ternis instructa tabella lapillis:
In qua vicisse est continuasse suos.
Quiq; alij lusus (neq; enim nunc persequar omnes?)
Perdere rem charam tempora nostra solent,
Ecce canit formas alius; iactusq; pilarum:
Hic artem nandi præcipit, ille trochi:
Composita est alijs fuscandi cura coloris:
Hic epulis leges, hospitioq, dedit.
Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat
Quæq; docet, liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur fumoso mense Decembri,
Quæ iam non ulli composuisse nocet.
His ego deceptus, non tristia carmina feci:
Sed tristis nostros pœna secuta iocos.
Deniq; non video tot de scribentibus vnum,
Quem sua perdidit Musa; repertus ero.
Bella sonant alij telis instructa cruentis:
Parsquæ tui generis, pars tua facta canit?
Inuida me spatio natura coercuit arcto:
Ingenio vires exigualquæ dedit;
Et tamen ille tuæ felix Æneidos author,
Contulit in Tyrios arma, virumquæ toros:
Nos quoquæ iam pridem scripto peccauimus isto:
Supplicium patitur non noua culpa nouum
Carminaquæ edideram. cùm te delicta notantem
Præterij toties irrequietus eques:
Ergo quæ iuueni mihi non nocitura putauī.
Scripta parum prudens, nunc nocuere semī,
Sera redundauit veteris vindicta libelli,
Distat & à meriti tempore pœna sui.
Ne tamen omne meum credas opus esse remissum:
Sæpè dedi nostræ grandia vela rati,
Sex ego Fastorum scripsi, totidemquæ libellos:
Cumquæ suo finem mense volumen habet.
Idquæ tuo nuper scriptum sub nomine Cæsar,
Et sibi sacratum fors mea rupit opus.
Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis.
Quæquæ grauis debet verba cothurnus habet.
Dictaquæ sunt nobis, quamuis manus vltima cœpto
Defuit, in facies corpora versa nouas,
Atque utinam reuoces animum paulisper ab ira,
Et vacuo iubeas hinc tibi pauca legi,

Pauca quibus prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora Cæsar opus.
 Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoq; fauore animi teque tuosque canam.
 Non ego mordaci distinxì carmine quenquam:
 Nec meus ullius crimina versus habet,
 Candidus à salibus suffusus felle refugi.
 Nulla venenato litera, mista, ioco est,
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri
 Quem mea Calliope læserit, vnus ero.
 Non igitur nostris vllum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est, quenquam insultare iacent
 Gratia candori si qua relata mea est.
 His precor, atque alijs possint tua numina flecti.
 O Pater, ô Patriæ cura salusque tuæ.
 Non vt in Ausoniam redeam: nisi forsitan olim,
 Cùm longo pœnæ tempore victus eris:
 Tutius exilium, pauloq; quietius oro:
 Vt par delicto sit mea pœna suo.

T R I S T I V M

L I B E R III.

E L E G I A I.

Liber Lectorem alloquitur, & hospitium quarit.

Missus in hanc venio, timide liber, exulis urbem
 Da placidam fesso lector amice manum.
 Neue reformida ne sim tibi forte pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, vt debeat illam
 Infelix vllis diffimulare iocis.
 Id quoq; quod viridi quondam malè lusit in æuo:
 Heu nimium serò damnat & odit opus.

Aspi

aspice quid portem. nihil hic nisi triste videbis,

Carmine temporibus conueniente suis.

Clauda quod alterno subsidant carmina versu;

Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.

Quòd neq; sum cedro flavus. nec pumice levis:

Erubui domino cultior esse meo.

Littera suffusas, quòd habet maculosa lituras:

Læsit opus lachrymis ipse poëta suum.

i qua videbuntur casu non dicta Latine;

In qua scribebat, barbara terra fuit,

Dicite lectores, si non graue, quâ sit eundum;

Qualque petam sedes hospes in vrbe liber.

Hæc vbi sum furtim lingua titubante locutus:

Qui mihi monstraret, vix fuit vnus, iter.

Sij tibi dent, nostro quòd non tribuare poëtæ,

Molliter in patria viuere posse tua.

Duc age, namq; sequar: quamuis terraq; mariq;

Longinquo referam lassus ab orbe pedem

paruit, & ducens hæc sunt fora Cælaris, inquit;

Hæc est à sacris quæ via nomen habet.

Hic locus est Vestæ; qui Palada seruat, & ignem:

Hæc fuit antiqui regia parua Numæ.

Inde petens dextram, Porta est, (ait) ista Palati,

Hic sator: hoc primùm condita Roma loco est.

Ingula dum miror: video fulgentibus armis

Conspicuos postes, tectaq; digna Deo.

In domus, hæc dixi Iouis est: quod vt esse putarem,

Augurium menti querna corona dabat.

Cuius vt accepi dominum; non fallimur, inquam;

Et magni verum est, hanc Iouis esse domum,

Cur tamen apposita velatur ianua lauro?

Cingit & angustas arbor opaca fores?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos
An quia Leucadio semper amata Deo est,
Ipsanè quod festa est? an quod facit omnia festa,
Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
Utq; viret semper laurus, nec fronde caduca
Carpitur; æternum sic habet illa decus.
Causa superpositæ scripto, testata coronæ
Seruatos ciues, indicat huius ope,
Adijce seruatis vnum, pater optimè ciuem:
Qui procul extremo pulsus in orbe latet.
In quo pœnarum, quas se meruisse faterur,
Non facinus causam, sed suus error habet.
Me miserum, vereorq; locum, vereorq; potentem
Et quatitur trepido littera nostra metu.
Aspicias exangui chartam pallere colore?
Aspicias alternos intremuisse pedes?
Quandocunque precor nostro placare parenti,
Iisdem sub dominis aspiciare domus.
Inde tenore pari gradibus sublimia celsis,
Ducor ad intonsi candida templa Dei
Signa peregrinis vbi sunt alterna columnis
Belides, & stricto stat ferus esse pater:
Quæq; viri docto veteres fecere nouiq;
Pectore lecturis inspicienda patent:
Quærebam fratres: exceptis scilicet illis,
Quos suus optaret non genuisse parens,
Quærentem frustra custos è sedibus illis
Præpositus, sancto iussit abire loco.
Altera templa peto vicino iuncta theatro;
Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
Nec me quæ doctis patuerunt prima libellis
Atria, libertas, tangere passa sua est,

In genus authoris miseri fortuna redundat,
 Et patimur nati quam tulit ipse fugam.
 Forsitan & nobis olim minùs asper: & illi
 Euietus longo tempore Cæsar erit.
 Dij precor: atq; adeò (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maximè diue meo (da est)
 Interea quoniam statio mihi publica clausa est.
 Priuato liceat delituisse loco.
 Vos quoque si fas est, confusa pudore repulsæ,
 Sumite plebeix carmina nostra manus.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

ERgo erat in fatis Scythiam quoque visere no-
 Quæq; Lycaonio terra sub axe iacet? (stris:
 Nec vos Pierides, nec stirps Laconia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem?
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine, prodest;
 Quodque magis Musa est visa iocosa mea.
 Plurima sed pelago terraquæ pericula passum,
 Vstus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quiquæ fugax rerum, securaque in ocia natus
 Mollis, & impatiens antè laboris eram;
 Vltima nunc patior: nec me mare portubus orbem
 Perdere, diuersæ nec potuère viæ.
 Suffecitquæ malis animus; nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixquæ ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius iactabar & vndis:
 Fallebat curas, ægraquæ corda labor,
 Vt via finita est, & opus requieuit eundi;
 Et pœnæ tellus est mihi facta meæ;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parcior imber
 Lumine, quàm verna de niue manat aqua,

Roma domusque subit, desideriumque locorum,
 Quicquid & amissa restat in vrbe mei.
 Hei mihi quod toties nostri pulsata sepulchri
 Ianua sed nullo tempore aperta fuit:
 Cur ego tot gladios fugi! totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Dij quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ, quam Deus vnus habet:
 Estimulate precor cessantia fata; meique
 Interitus clausas esse vetare fores

E L E G I A III.

Ad Vxorem, quod ager fuerit.

HÆc, mea si coniunx miraris, epistola quare
 Alterius digitis scripta sit: æger eram
 Æger in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ poenæ salutis eram.
 Quem mihi nunc animum dura in regione iacenti.
 Inter Sauromatas esse, Getaque putas?
 Nec cælum patior: nec aquis assueuimus istis:
 Terraque nescio quo non placeat ipsa modo.
 Non domus apta satis: non hic cibus utilis ægro:
 Nullus Apollinea qui leuet arte malum est,
 Non qui soletur, non qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis iaceo populisque locisque:
 Et subit affecto nunc mihi quidquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia coniunx
 Et plus in nostro pectore cara tenes,
 Te loquor absentem, te vox mea nominat vnâ.
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quin etiam sic me dicunt aliena locutum:
 Ut foret amentis nomen in ore tuum.

iam deficiam, suppressaq; lingua palato.
Vix instillato restituenda mero :
Nunciet huic aliquis dominam venisse : resurgam,
Spesq; tui nobis causa vigoris erit.
Dumq; ego sum vitæ dubius : tu forsitan istio
Iucundum nostri nescia tempus agis.
Nos agis affirmo : liquet hoc charissima nobis,
Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
tamen implevit mea fors quos debuit annos,
Et mihi viuendi tam citò finis adest :
Quantum erat ô magni perituro parcere diui :
Ut saltem patria contumularer humo !
Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset :
Vel præcessisset mors properata fugam.
Integer hanc potui nuper benè reddere vitam :
Exul ut occiderem, nunc mihi vita data est.
tam procul ignotis igitur moriemur in oris ;
Et fient ipso tristia fata loco ?
Nec mea consueto languescent corpora lecto
Depositum nec me qui fleat, vllus erit ?
Nec domina lachrymis in nostra cadentibus ora,
Accedent animæ tempora parua meæ ?
Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo,
Labentes oculos laudet amica manus ?
sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchri
Indeploratum barbara terra teget ?
Quid vbi audieris, tota turbabere mente ?
Et feries pavida pectora fida manu ?
Quid in has frustra tendens tua brachia partes
Clamabis, miseri nomen inane viri ?
Nec tamen lacerare genas : nec scinde capillos :
Non tibi nunc primùm lux mea raptus ero.

Cum

Cùm patriam amisi, tunc me perijsse putato :

Et prior, & grauior mors fuit illa mihi :

Nunc si forte potes, sed non potes, optima coniun-

Fin tis gaude tot mihi morte, malis

Quod potes ; extenua forti mala corde ferendo :

Ad mala iam pridem non rude pectus habes.

Atque vtinam pereant animæ cum corpore nostrum

Effugiatque auidos pars mea nulla rogos.

Nam si morte carens vacuas, volat altus in auras

Spiritus : & Samij sunt rata dicta senis :

Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras :

Perque feros Manes hospita semper erit.

Ossa tamen facito parua referantur in urna :

Sic ego non etiam mortuus exul ero.

Non vetat hoc quisquã : fratrem Thebana peremptum

Supposuit tumulo rege vetante soror,

Atque ea cum folijs, & amomi puluere misce.

Itque suburbano condita pone solo.

Quosque legat versus oculo properante viator.

Grandibus in tumuli marmore cæde notis.

Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum,

Ingenio perij Naso Poëta meo,

At tibi qui transis, ne sit graue, quisquis amasti,

Dicere : Nasonis molliter ossa cubent

Hoc satis in tumulo est : etenim maiora libelli,

Et diuturna magis sunt monumenta mei :

Quos ego confido, quamuis nocuere, daturus

Nomen, & authori tempora longa suo.

Tu tamen extincto feralia munera semper,

Deque tuis lachrymis humida ferta dato,

Quamuis in cinerem corpus mutauerit ignis :

Sentiet officium mæsta fauilla pium.

scribere plura libet sed vox mihi fessa loquendo,
 Dictandi vires siccaque lingua negat.
 Accipe supremo dictum mihi forsitan ore:
 Quod, tibi qui mittit, non habet ille vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, Et magnorum Virorum consuetudinem fugiat.

Mihi chare quidem semper, sed tempore duro
 Cognite, res postquam procubuere meæ:
 Tibi sibus edocto, si quidquam credis amico,
 Viue tibi, & longè nomina magna fuge;
 Viue tibi, quantumquē potes prælustria vita,
 Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.
 Nam quanquam soli possunt prodesse potentes:
 Non profunt potius plurimū obesse solent.
 Fugit hybernas demissa antenna procellas:
 Lataq; plus paruis vela timoris habent.
 Dispicias vt summa cortex leuis innatat vnda:
 Cum graue nexa simul retia mergat onus?
 Hic ego, si monitis monitus prius ipse fuisset:
 In qua debebam, forsitan vrbe forem.
 Nam tecum vixi; dum me leuis aura ferebat:
 Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas:
 Qui cadit in plano vix hoc tamen euenit ipsum,
 Sic cadit; vt tacta surgere possit humo.
 Miser Elpenor recto delapsus ab alto
 Occurrit regi, flebilis vmbra suo,
 Id fuit, vt tutas agitaret Dedalus alas?
 Icarus immensas nomine signet aquas:
 Impè quòd hic altè, demissiùs ille volabat:
 Nam pennas ambo non habuere suas.
 Cede mihi, bene qui latuit, benè vixit: & intra,
 Fortunam debet, quisque manere suam.

Non

Non foret Eumenides orbus, si filius eius
 Stultus Achilleos non adamasset equos,
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus:
 Cæpisset genitor si Phaëthonta Merops:
 Tu quoque *formida nimium sublimia semper*
 Propositiq; precor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium procurere vitæ
 Dignus es: & fato candidiore frui.
 Quæ pro te voueam miti pietate mereris,
 Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lachrymas super ora cadentes,
 Tempore quas vno fidaq; verba dabas
 Nunc quoq; summo cum studio defendis amicum,
 Et mala vix vlla parte leuanda leuas.
Viue sine inuidia mollesq; inglorius annos,
Exige amicitias & tibi iunge pares.
 Nasonisq; tui, quod adhuc non exulat vnum.
 Nomen ama: Scythicus cætera pontus habet.
 Proxima syderibus tellus Erymanthidos Vrsæ
 Me tenet, adstricto terra perusta gelu
 Bosphorus & Thanais superant, Scythiæq; palude
 Vixq; satis noti nomina pauca loci.
 Vtterius nihil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quàm vicina est vltima terra mihi!
 At longè patria est, longè est carissima coniux:
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc absunt, vt quæ contingere non est
 Corpore, sint animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos errat domus, vrbs, & forma locorum
 Acceduntq; suis singula facta locis.

Coniugis ante oculos, sicut præsentis imago est.
 Illa meos casus ingrauat: illa leuat (stat amor?)
 Aggrauat hæc, quòd abest: leuat hæc, quòd præ-
 Impositumq; sibi firma tuètur onus.
 Vos quoque pectoribus nostris hæretis amici:
 Dicere quos cupio nomine quemque suo.
 Sed timor officium cautus compescit: & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Antè volebatis, gratique erat instar amoris,
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniã est anceps: intra mea pectora quenq;
 Alloquar & nulli causa timoris ero.
 Nec meus indicio latitantes versus amicos
 Protrahet: occultè si quis amauit, amet.
 Scite tamen, quamuis longa regione remotus
 Absim: vos animo semper adesse meo.
 Et qua quisque potest oro, mala nostra leuate:
 Fidam proiecto neuè negate manum,
 Prospera sic maneat vobis fortuna: nec vnquam
 Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum.

V Sus amicitie tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægrè possis dissimulare, fuit:
 Ni me complexus vinclis propioribus esses;
 Naue meâ vento forsan eunte suo.
 Et cecidi, cunctique meam fugere ruinam.
 Versaque amicitie terga dederé meæ:
 Ausus es igne Iouis percussum tangere corpus
 Et deploratæ limen adire domus:
 Què recens præstas, nec longo cognitus usu,
 Quod veterum misero vix duo tresuè mihi,

Vidi

Vidi ego confusos vultus, visosque notavi:

Osq̃uè madens fletu, pallidiusque meo;

Et lachrymas cernens in singula verba cadentes,

Ore meo lachrymas, auribus illa bibi:

Brachiaquè excepi presso pendentia collo:

Et singultatis oscula mista sonis.

Sum quoque Chare tuis defensus viribus absens

Scis Charum veri nominis esse loco,

Multaquè præterea manifesti signa fauoris,

Pectoribus teneo non abitura meis.

Dij tibi posse tuos tribuant defendere semper:

Quos in materia prosperiore iuues.

Si tamen interea quid in his ego perditus oris,

Quod te credibile est quærere, quæris agam?

Spe trahor exigua: quam tu mihi demere noli:

Tristia leniri numina posse Dei.

Seu temerè expecto, siue hoc contingere fas est

Tu mihi quod cupio, fas precor esse proba.

Quæquè tibi est linguæ facundia, confer in illuc

Vt doceas votum posse valere meum.

Quo quisque est maior, magis est placabilis ira:

Et faciles motus mens generosa capit.

Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:

Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.

At lupo, & turpes instant morientibus vrsi:

Et quæcunque minor nobilitate fera est.

Maius apud Troiam forti quid habemus Achille

Dardanij lachrymas non tulit ille senis.

Quæ ducis Emathij fuerit clementia, Pharos,

Præclarique docent funeris exequiæ.

Neuè hominum referam flexas ad mitius iras:

Iunonis gener est, qui prius hostis erat.

Deniq̃

Denique non possum nullam sperare salutem:
 Cum non sit pœnæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta petitem,
 Cæsareum caput est: quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est,
 Lapsauè sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quòd crimen viderunt lumina, plector:
 Peccatumque oculos est habuisse meos.
 Non equidem totam possum defendere culpam.
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
 Mutari pœnam conditione loci.
 Hoc utinam nitidi solis prænuncius ortus.
 Afferat admissio lucifer albus equo.

ELEGIA. VI.

Ad Amicum, quo familiarissimè usus est.

FOEdus amicitiae, non vis charissimè nostræ:
 Nec si fortè velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
 Nec tibi me tota iunctior vrbe fuit.
 Isquæ erat usquæ adeò populo testatus, ut esset
 Penè magis quàm tu, quamquæ ego notus amor.
 Quiquæ est in charis animi, tibi candor amicis;
 Cognitus est illi, quem colis ipse, viro,
 Nil ita exalabas, ut non ego conscius essem:
 Pectoribusquæ dabas multa regenda meis.
 Cuiquæ ego narrabam secreti quidquid habebam,
 Excepto, quod me perdidit, vnus eras
 Id quoque si scisses; saluo fruerè sodali:
 Consilioquæ forem sospes amice tuo.
 Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant:
 Omne bonæ claudunt vtilitatis iter.

Siue malum potui tamen hoc vitare cauendos

Seu ratio fatum vincere, nulla valet:

Tu tamen ô nobis vsu iunctissime longo,

Pars desiderij maxima panè mei:

Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires,

Illas pro nobis experiare, rogo

Numinis vt læsi fiat mansuetior ira:

Mutatoquè minor sit mea pœna loco

Idquè ita: si nullum scelus est in pectore nostro;

Principiumquè mei criminis error habet

Nec breue nec tutum est, quo sint mea dicere casu

Lumina funesti conscia facta mali:

Mensquè reformidat, veluti sua, vulnera, tempu

Illud & admonitu fit novus ipse dolor:

Et quæcunq; adeo possint afferre pudorem,

Illæ regi cæca condita nocte decet.

Nil igitur referam, nisi me peccasse: sed illo

Præmia peccato nulla petita mihi:

Stultitiamq; meum crimen debere vocari:

Nomina si factis reddere vera velis.

Quæ si non ita sunt; alium quo longius absim,

Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

E L E G I A VII.

Mandat Epistola; Et per illam adeat.

VAde salutatum subito perarata Perillam,
Littera sermonis fida ministra mei.

Aut illam inuenies dulci cum matre sedentem:

Aut inter libros, Pieridesquè suas.

Quicquid ager, cum te scierit venisse relinquet:

Nec mora, quid venias, quidûe requireret agam.

Viuerè me dices: sed sic, vt viuerè nolim:

Nec mala tam longa nostra leuata mora.

Et tamen ad Musas, quamuis nocuere reuerti:
 Aptaque in alternos cogere verba pedes,
 Tu quoque dic studijs communibus ecquid inhæret,
 Doctaque non patrio carmina more canis?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos.
 Et raras dotes, ingeniumque dedit.
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas:
 Ne malè fœcundæ vena periret aquæ:
 Primus id aspexi teneris in virginis annis,
 Utque Pater natæ duxque comesque fui.
 Tunc quoque si forsan nostrum deleuit amorem
 Tempus, eram nimio iunctus amore tibi.
 Ergo si remanent ignes tibi pectoris iidem:
 Sola tuum vates Lesbia vincit opus.
 Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
 Postque meos casus sit tibi pectus iners.
 Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam:
 Sæpe tui index sæpe magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures:
 Aut vbi cessaras, causa ruboris eram.
 Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis pœnæ facta ruina meæ.
 Pone Perilla metum: tantummodò fœmina nulla,
 Nèue vir à scriptis discat amare tuis.
 Ergo desidiæ, remoue doctissima causas,
 Inquæ bonas artes: & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis:
 Rugaque in antiqua fronte senilis erit:
 Inijcietquæ manus formæ damnosa senectus:
 Quæ strepitum passu non faciente venit.
 Cumquæ aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis,
 Et speculum mendax esse querere tuum.

Sunt & opes modicæ cū sis dignissima magnis:

Finge sed immensis centibus esse pares.

Nempe dat & quodcunque libet fortuna, rapitque:

Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.

Singula quid referam, nil non mortale tenemus,

Pectoris exceptis, ingenijque bonis.

En ego cū patria caream, vobisque domoque;

Raptaque sint, adimi quæ potuere, mihi

Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque.

Cæsar in hoc potuit iuris habere nihil.

Qui licet hanc læuo vitam mihi finiat ense,

Me tamen extincto fama superstes erit.

Dumque suis victrix septem de montibus orbem

Prospiciet domitum Martia Roma; legar.

Tu quoque quam studij maneat felicior usus;

Effuge venturos, qua potes, usque rogos.

E L E G I A VIII.

Patriam, & suos videre desiderat.

Nunc ego Triptolemi cupere cōscendere currus

Misit in ignotam qui rude semen humum,

Nunc ego Medæ vellem frenare dracones;

Quos habuit fugiens arce Corinthe tua.

Nunc ego iactandas optarem sumere pennas:

Siue tuas Perseū Dædale siue tuas:

Vt tenera nostris cedente volatibus aura.

Aspicerem Patriæ dulce repente solum:

Desertaque domus vultus, memoresque sodales,

Charaque præcipue, coniugis ora meæ.

Stulte quid hæc frustra votis puerilibus optas,

Quæ non vlla tibi fertque feretque dies?

Si semel optandum est; Augusti numen adora:

Et quem sensisti, ritè precare Deum

Ille tibi pennasque potest, currusque volucres
 Tradere: det reditum: protinus ales eris.
 Si precer hæc (neque enim possum maiora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parum.
 Forsitan hoc olim, cum iam satiauerit iram:
 Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.
 Quod minus interea est: instar mihi muneris ampli,
 Ex his me iubeat quolibet ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec aura.
 Hei mihi, perpetuus corpora languor habet.
 Ceu vitiant artus ægræ contagia mentis:
 Siue mei causa est in regione mali,
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies: nec iuuat ora cibus.
 Quiq; per autumnum percussus frigore primo
 Est color in folijs, quæ noua læsit hyems;
 Is mea membra tenet: nec viribus alleuor vllis:
 Et nunquam queruli causa doloris abest:
 Nec melius valeo quàm corpore, mente, sed ægra est
 Vtræq; pars æque binaq; damna fero.
 Hæret & ante oculos veluti spectabile corpus,
 Adstans fortunæ forma videnda meæ.
 Cumq; locos, moresq; hominum. cultusq; sonosq;
 Cernimus; & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris ira,
 Quod non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter vsus:
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Vnde Tomos dictus.

Hic quoq; sunt Vrbes Graiæ (quis credere posset)
 Inter inhumanæ nomina barbariæ?

Huc quoq; Mileto missi venere coloni:
Inq; Getis Graias constituere domos?
Sed vetus huic nomen, positaq; antiquius vrbe,
Constat ab Absyrti cæde fuisse loco.
Nam rate, quæ cura pugnacis facta Mineræ,
Per non tentatas prima cucurrit aquas.
Impia desertum fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis.
Quem procul vt vidit tumulo speculatur ab alto:
Holpes, (ait) nosco Colchide vela, dari.
Dum trepidant Minyæ, dum soluitur aggere funis.
Dum sequitur, celeres anchora tracta manus:
Conscia percussit meritorum pectora Colchis,
Ausa atq; ausura multa nefanda manu:
Et quanquam superest ingens audacia menti.
Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
Ergo vbi prospexit venientia vela; tenemur:
Et Pater est aliqua fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit; dū versat in omnia vultus,
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
Cuius vt oblata est præsentia: vicinus inquit:
Hic mihi morte sua causa salutis erit,
Protinus ignari nec quidquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat esse latus:
Atq; ita diuellit, diuulsaq; membra per agros
Dissipat, in multis inuenienda locis.
Neu Pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesq; manus, sanguineumq; caput:
Vt genitor luctuq; nouo tardetur & artus.
Dum legit extinctos, triste retardet iter.
Inde Tomos dictus locus hic: quia fertur in illo
Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus Sinat.

SI quis adhuc istuc meminit Nasonis adeptis
 Et superest sine me nomen in vrbe meum:
 Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media viuere barbaria,
 Sauromatæ cingunt, fera gens; Bessiq; Getæq;:
 Quàm non ingenio nomina digna meo?
 Dum tamen aura tepet: medio defendimur Istro,
 Ille suis liquidus bella repellit aquis.
 At cum tristis hyems squalentia protulit ora,
 Terraq; marmoreo est candida facta gelu:
 Dum patet, & Boreas, & nix iactata sub Arcto;
 Tum patet has gentes axe tremente premi.
 Nix iacet, & iactam nec sol, pluuiæ uè resoluunt:
 Indurat Boreas, perpetuamquæ facit
 Ergo, ubi delituit nondum prior altera venit:
 Et solet in multis bina iacere locis,
 Tantaquæ commoti vis est Aquilonis, ut altas
 Æquet humo turres; tectaque rapta ferat.
 Pellibus, & sutis arcent mala frigora braccis,
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpè sonant moti glaciæ pendente capilli:
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Nudaque consistunt formam seruantia tecta,
 Vina nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar? ut cuncti concresecunt frigore riui:
 Dequæ lacu fragiles, effodiantur aquæ?
 Ipse papyrifero qui non augustior amne,
 Miscetur vasto multa per ora freto:
 Cæruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat: & tectis in mare serpit aquis.

Quaquè rates gerant, pedibus nunc iur : & vndas
 Frigore concretas ungula pulsat equi :
 Perque novos potens subter labentibus vndis,
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boues :
 Vixque equidem credar ; sed cùm sint præmia falsæ
 Nulla : ratam debet testis habere fidem.
 Vidimus ingentem glacie consistere Pontum :
 Lubricaquè immotas testa premebat aquas,
 Nec vidisse sat est : durum calcauimus æquor :
 Vndaquè non vdo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset :
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ :
 Tum neque se pandi possunt delphines in auras
 Tollere : conantes dura coërcet hyems.
 Et quanquam Boreas iactatis insonet alis :
 Fluctus in obseffo gurgite nullus erit.
 Inclusæque gelu stabunt vt marmore puppes :
 Nec poterit rigidas scindere remus aquas.
 Vidimus in glacie pisces hædere ligatos :
 Sed pars ex illis tum quoque viua fuit.
 Siue igitur nimij Boreæ vis læua marinas.
 Siue redundatas flumine cogit aquas,
 Protinus æquato siccis Aquilonibus illo,
 Inuehitur celeri barbarus hostis equo.
 Hostis equo pollens, longequè volante sagitta,
 Vicinam latè depopulatur humum.
 Diffugiunt alij : nullisque tuentibus agros,
 Incustoditæ diripiuntur opes.
 Ruris opes parux, pecus, & stridentia plaustra :
 Et quas diuitias incola pauper habet.
 Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura, laremquè suum.

Pars cadit humatis misere confixa sagittis :
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere perdunt :
 Et cremat insontes hostica flamma casas.
 Tum quoque, cum pax est trepidant formidine belli:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quæ non videt ho-
 cessat iners rigido terra relicto situ. (Item,
 Non hic pampinea dulcis latet vva sub umbra :
 Nec cumulant altos feruida musta lacus.
 Poma negat regio : nec haberet Acontius in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Adspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos,
 Heu! loca felici non adeunda viro!
 Ergo tam latè pateat cum maximus orbis ;
 Hæc est in pœnas terra reperta meas.

E L E G I A XI.

Inuehitur in maledicum.

SI quis es, insultes qui casibus improbe nostris,
 Meq; reum dempto sine cruentus agas :
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino :
 Et dicam silices pectus habere tuum.
 Quis gradus vltior, quo se tua porrigat ira,
 Restat? quidûe meis cernis abesse malis?
 Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
 Cumq; suo Borea Mœnalis vrsa videt,
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus ;
 Vtq; fugax avidis ceruus deprensus ab urfis ;
 Cinctaque montanis vt pauet agna lupis.
 Sic ego belligeris à gentibus vndique septus,
 Terreor, hoste meum penè premente latus.

Vtquæ sit exiguum pœnæ, quod coniuge chara,

Quod patria careo, pignoribusque meis:

Vt mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;

Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,

Solvat & in mores ora diserta meos.

In causa facili cuius licet esse diserto:

Et minimè vires frangere quassa valent,

Subruere est arces, & stantia mœnia virtus:

Quamlibet ignavi præcipitata premunt.

Non sum qui fueram: quid inanem proteris umbrâ?

Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?

Hector erat tunc cum bello certabat: & idem

Tractus ab Æmonio non erat Hector equo.

Me quoque, quem noras olim, non esse memento:

Ex illo superant hæc simulachra viro.

Quid simulachra ferox dictis incessis amaris?

Parce precor manes, sollicitare meos.

Omnia vera puta mea crimina: nil sit in illis.

Quod magis errorem quam scelus esse putes.

Pendimus en profugi (satis tua pectora) pœnas

Exilioque graues, exilijque loco:

Carnifici fortuna potest mea flenda videri:

Te tamen est vno iudice merita parum.

Sæuior es tristi Busride, seuior illo,

Qui falsum lento torruit igne bouem:

Quique bouem Siculo fertur donasse tyranno,

Et dictis artes conciliaffe suas.

Munere in hoc usus rex est, sed imagine maior

Nec sola est operis forma probanda mei.

Adspicis à dextra latus hoc adapertile tauri:

Hac tibi, quem perdes, conijciendus erit.

Protinus inclusum lentis carbonibus vre;
 Mugiet: & veri vox erit illa bouis
 Pro quibus inuentis, vt munus munere penſes,
 Da precor ingenio premia digna meo.
 Dixerat: at Phalaris, pœnæ mirande repertor:
 Ipſe tuum præſens imbue, dixit, opus.
 Nec mora: monſtratis crudeliter ignibus vſtus
 Exhibuit geminos ore gemente ſonos.
 Quid mihi cum Siculis? inter Scythicoſque Getaſq;?
 Ad te, (quîſquis is es,) noſtra querela venit.
 Vtq; ſitim noſtro poſſis explere cruore:
 Quantaque viſ auido gaudia corde feras.
 Tot mala ſum fugiens tellure, tot æquore paſſus:
 Te quoque vt auditis poſſe dolere putem.
 Crede mihi, ſi ſit nobis collatus Vlyſſes,
 Neptuni minor eſt, quàm Iouis ira fuit,
 Ergo quicumque es, reſcindere crimina noli:
 Deque graui duras vulnere tolle manus:
 Vtque meæ famam tenuent obliuia culpæ:
 Facta cicatricem ducere noſtra ſine.
 Humanæque memor ſortis, quæ tollit eoſdem,
 Et premit: incertas ipſe verere vices,
 Et quoniam, fieri, quod nunquam poſſe putaui,
 Eſt tibi de rebus maxima cura meis:
 Non eſt quod timeas: fortuna miſerrima noſtra eſt.
 Omne trahit ſecum Cæſaris ira malum.
 Quod magis vt liqueat; neue hoc ego fingere cre-
 Ipſe velim pœnas experiare meas. (dar:

ELEGIA XII.

Rogât mitiorem exiliſ locum.

F Rigora iam Zephiri minuunt; annoque peracto
 Tardior, antiqua viſa Meotis hyems.

Impoſi-

Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellem,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit
 Iam violas puerique legunt, hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata serente ferunt:
 Prataque pubescunt variorum flore colorum:
 Indocilique loquax gutture vernat avis:
 Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas paruaq; recta facit:
 Herbaque quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit è tepida molle cacumen humo:
 Quoq; loco est vitis, de palmite gemma mouetur;
 Nam porcul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus,
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest,
 Ocia nunc istic: iunctisque ex ordine ludis.
 Cedunt verbo si garrula bella fori.
 Lusus equis nunc est: lenibus nunc luditur armis:
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus:
 Nunc, vbi perfusa est oleo labente iuventus:
 Defessos artus tingere gaudet aqua.
 Scena viger, studiisque fauor distantibus ardet:
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 Quater & quoties non est numerare beatum,
 Non interdicta cui licet vrbe frui!
 At mihi sentitur nix vernò sole soluta:
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ,
 Nec mare concrescit glacie: nec, vt ante, per Istrum
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus ait.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ;
 Hospitaque in ponti littore puppis erit.
 Stedulus occurram naturæ: dictaque salute.
 Quid veniat quæram, quisquè quibusue locis,

Ille quidem mirum, nisi de regione propinqua.

Non nisi vicinas tutus araret aquas.

Rarus ab Italia tantum mare nauita transit:

Littora ratus in hæc portibus orba venit.

Sive tamen Græca scierit, sive ille Latina,

Voce loqui certè gratior usus erit. (dis,

Fas quoq; ab ore fieri, longeq; Propontidos vn-

Huc aliquem certo vela dedisse noto.

Quisquis is est, memori rumorem voce referre,

Et fieri famæ parque gradusque potest.

Is precor auditos possit narrare triumphos

Cæsaris, & Latio reddita vota Ioui:

Teque rebellatrix tandem Germania magni

Triste caput pedibus supposuisse ducis.

Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo;

Ille meæ domui protinus hospes erit, (est?

Hei mihi iamne domus Scythico Nasonis in orbe

Iamquæ suum mihi dat pro lare pœna locum:

Dij facite, vt Cæsar non hoc penetrale, domūque,

Hospitium pœne sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

ECce supervacuus (quid enim fuit vtile nasci?)

Ad sua natalis tempora noster adest.

Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?

Debueras illis imposuisse modum.

Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset:

Non vltra patriam me sequerêre meam.

Quoq; loco primum malè sum tibi cognitus infans,

Illo tentasses vltimus esse mihi:

Inquæ relinquendo, quod idem fecêre sodales,

Tu quoq; dixisses tristis in vrbe vale.

Quid

Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas solitum tibi mortis honorem?
 Pendeat ex humeris vestis vt alba meis?
 Fumida cingantur florentibus ara coronis?
 Micaquē soleinni thuris in igne sonet?
 Libaque dem pro te geniale notantia tempus?
 Concipiamque bonas, ore fauente preces?
 Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
 Aduentu possim lætus vt esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupressō
 Conuenit, & structis flamma parata rogis.
 Nec dare thura libet nil exorantia diuos:
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac lucē petendum:
 In loca ne redeas ampliūs ista precor.
 Dum me terrarum pars pænē nouissima Ponti
 Euxinus falso nomine dictus habet.

E L E G I A XIV.

Ad Amicum, Si librum uideatur.

CUltor & antistes doctorum sancte virorum,
 Quid facis ingenio semper amice meo?
 Ecquid, vt incolumem quondā celebrare solebas.
 Nunc quoq; ne videar totus abesse caues?
 Conspicis, exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus, artifici quæ nocuere suo?
 Immò ita fac, quæso, varum studiosē nouorum,
 Quaque potes retine nomen in vrbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis:
 Qui domini pœnam non meruere sui,
 Sæpē per extremas profugus pater exulat oras;
 Vrbe tamen natis exulis esse licet.

Palla.

Palladis exemplo, de me sine matre creata
Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba paren-
Hoc tibi tutori sarcina maior erit: (te est,
Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti:
Cætera fac curæ sit tibi turba palàm.
Sunt quoq; mutatæ ter quinque volumina formæ,
Carmina de Domini funere rapta fui.
Illud opus potuit si non prius ipse perissem,
Certius à summa nomen habere manu.
Nunc incorrectum populi peruenit in ora:
In populi quidquam si tamen ore meum est:
Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis.
Diuerso missum quod tibi ab orbe venit.
Quod quicumq; leget, si quis leget æstimet ante
Compositum quo sis tempore, quoq; loco
Equis erit scriptis: quorum cognouerit esse
Exilium tempus, barbariemque locum.
Inque tot aduersis carmen mirabitur vllum.
Ducere me tristi sustinuisse manu:
Ingenium fregere meum mala. cuius & antè
Fons infæcundus, paruaque vena fuit.
Sed quæcunque fuit nullo excernente refugit:
Et longo periit arida facta situ.
Non hic librorum, per quos inuiter, alarque,
Copia: pro libris arcus, & arma sonant.
Nullus in hac terra recitem cui carmina, cuius
Intellecturis auribus utar, adest.
Nec quo secedam locus est: custodia muri
Submouet infestos clausaq; porta Geras.
Sæpè aliquot quæro verbum: nomenq; locumq;
Nec quisquam est, à quo certior esse queam.
Dicere

Dicere sæpè aliquid conanti, turpe fateri,
 Verba mihi defunt: dedidiciq; loqui:
 Threicio Scyticoq; fero circumsonor ore:
 Et videor Geticis scribere posse modis
 Crede mihi timeo, ne sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcunq; legas, venia dignare libellum:
 Sortis & excusa conditione meæ.

T R I S T I V M

L I B E R IV.

E L E G I A I.

Excusat libros suos, si quid vitij habeant.

Si qua meis fuerint, vt erunt, vitiosa libellis,
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram, requiesq; mihi non fama petita est:
 Mens intenta suis ne foret vsque malis,
 Hoc est cur cantet vincetus quoq; compede fossor:
 Indocili numero cum graue molliit opus,
 Cantat & innitens limosæ pronus arenæ,
 Aduerso tardam qui trahit amne ratem,
 Quiq; refert pariter lentos ad pectora. remos:
 In numerum pulsa brachia versat aqua,
 Fessus vt incubuit baculo; saxoq; resedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oues.
 Cantatis pariter, pariter data pensa trahentis,
 Fabitur ancillæ decipiturq; labor.
 Fertur & abducta Briseide tristis Achilles,
 Hæmonia curas attenuasse lyra.
 Cum traheret sylvas Orpheus, & dura canendo
 Saxa; ibi amissa coniunge mæstus erat.
 Me quoq; Musa leuat Ponti loca iussa petentem:
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ.

Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariemq; timer.
 Scit quoq; cum perij, quis me deceperit error:
 Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua quod obfuit antè,
 Cum mecum iuncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, (quoniam nocitura fuerunt,) *Pieridum*
sacris inposuisse manum:
 Sed nunc quid faciam? vis me tenet ipsa sacrorum:
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic noua *Dulichio* lothos gustata palato.
 Illo quo nocuit grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna ferè tamen barret in illu:
Materiam culpa prosequiturq; sua.
 Nos quoq; delectant, quamuis nocuere, libelli:
 Quodq; mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic vtilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem verat esse malorum,
 Præsentis casus immemoremq; facit.
 Utq; suum *Bacche* non sentit lancia vulnus.
 Dum stupet *Idæis* exululata iugis:
 Sic ubi mota calent sacro meo pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium *Scythici* nec littora *Ponti*,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utq; soporiferæ biberim si pocula *Lethes*.
 Temporis aduersi sic mihi sensus abest.
 Iure deas igitur veneror mala nostra leuantes,
 Sollicitæ comites ex *Helicone* fugæ:
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi.

Sint precor hæ saltem faciles mihi : namq; Deorum

Cæsare cum magno cætera turba facit.

Meq; tot aduersis cumulat quot littus arenas,

Quotq; fretum pisces, ouaq; piscis habet.

Vere prius flores, æstu numerabis aristas,

Poma per autumnum ; frigoribusq; niues ;

Quàm mala, quæ patior toto iactatus in orbe,

Dum miser Euxini littora sæua peto.

Nec tamen, vt veni, leuior fortuna malorum est

Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias :

Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri :

Stamina de nigro vellere facta mihi.

Vtq; neq; insidias capitulq; pericula narrem ;

a quidem vidi, sed grauiora fide.

quàm miserum est inter Bessolq; Getasq;

am ; qui populi semper in ore fuit !

n miserum est, porta vitam muroq; tueri

Vixq; sui tutum viribus esse loci ?

Aspera militæ iuuenis certamina fugi,

Nec nisi lusura mouimus arma manu :

Nunc senior gladioq; latus, scutoq; sinistram,

Caniciem galeæ subijcioq; meam.

Nam dedit è specula custos vbi signa tumultus ;

Induimus trepida protinus arma manu.

Hostis habens arcus imbutaq; tela veneno,

Sæuos anhelanti mænia lultrat equo :

Vtq; rapax pecudem, quæ se non textit ouili,

Per fata, per syluas fertq; trahitq; lupus :

Sic, si quem nondum portarum sede receptum,

Barbarus in campis repperit hostis habet.

Aut sequitur captus, connectaq; vincula collo

Accipit : aut telo virus habente perit,

Hic ego sollicitæ iaceo nouus incola sedis:
 Heu nimium fati tempora lenta mei!
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reuerti,
 Sustinet in tantis hospita Musa malis.
 Sed neq; cur referam quisquam est mea carmina nec
 Auribus accipiat verba Latina suis. (qui
 Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboq; legoq;
 Tutaq; iudicio littera nostra suo est.
 Sæpè tamen dixi, cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta Getæq; legent?
 Sæpè etiam lachrymæ sunt me scribente profusæ:
 Humidaq; est fletu littera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquam noua vulnera nouit;
 Inq; sinum mœstæ labitur imber aquæ
 Dum vice mutata qui sim, fuerimq; recordor:
 Et tulerit me quo casus, & vnde subit.
 Sæpè manu demens, studijs irata sibi quæ
 Misit in arsuos carmina nostra rogos.
 Atq; ea de multis, quoniam non multa supersunt:
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoq; non melius, quam sunt mea tempora,
 Interdicta mihi consule Roma boni. (carmen

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho, deuicta Germania.

I Am fera Cæsaribus Germania, totus vt orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu.
 Altaq; velantur fortasse palatia fertis:
 Thuraq; in igne sonant, inficiuntq; diem:
 Candidaq; adducta collum percussa securi,
 Victima purpureo sanguine tingit humum.
 Dona q; amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar vtræq; parant:

Et qui Cæsareo iuuenes sub nomine crescunt:
 Perpetuò tetras vt domus illa regat.
 Cumq; bonis nuribus pro sospite Liui nato
 Munera dat meritis sæpe datura Deis:
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetua seruant virginitate focos.
 Plebs pia, cumq; pia lætatur piebe, Senatus:
 Paruaq; cuius eram pars ego nuper, eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt:
 Famaq; tam longè non nisi parua venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos:
 Cumq; ducum titulis oppida capta leget:
 Vinclaq; captiua reges ceruice gerentes,
 Ante coronatos ire videbit equos:
 Et cernet vultus alijs pro tempore versos:
 Terribiles alijs immemoresq; sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina quæret:
 Pars referet quamuis nouerit illa parum.
 Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro:
 Dux fuerat belli, proximus ille duci:
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu: cum tulit arma fuit:
 Ille ferox oculis & adhuc hostilibus ardens,
 Hortator pugnae consiliumq; fuit.
 Perfidus hic nostros inclusit fraude locorum:
 Squalida prolixis qui tegit ora comis.
 Illo qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tota castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant,
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris:
 Quæ bona progenies digna parente fuit.

Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab vlua,
 Decolor ipse suo sanguine Rhénus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis;
 Et ducis inuicti sub pede mœsta sedet,
 Collaq; Romanæ præbens animosa securi.
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victòre veheris,
 Purpureus populi ritè per ora tui.
 Quaq; ibis manibus circumplaudère tuorum.
 Vndiq; iactato flore tegente vias,
 Tempora Phæbea lauro cingentur: loq;
 Miles Io magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuq; simul fremituq; calentes
 Quadrijugos cernes sæpè resistere equos:
 Inde petens arcem, & delubra fauentia votis,
 Et dabitur merito laurea vora Ioui.
 Hæc ego summotus qua possum mente videbo:
 Erepti nobis ius habet illa loci.
 Illa per immensas spatiatur libera terras:
 In cœlum celeri peruenit illa fuga.
 Illa meos oculos mediam deducit in urbem;
 Immunes tanti nec sinit esse boni.
 Inuenietq; animus, qua currus spectet eburnos:
 Sic certè in patria per breue tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix;
 Lætâq; erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum, longeq; remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atq; procul Latio diuersum missus in orbem,
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoq; iam serum referet veteremq; triumphum.
 Quo tamen audiero tempore latus ero.

Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam :

Causa q̃; priuata publica maior erit.

E L E G I A III.

Alloquitur Syram q̃, Vrsam.

Magna minorq; feræ, quarū regis altera Graias,
Altera Sidonias, vtrāq; sicca rates :

Omnia cum summo posita videatis in axe;

Et maris occiduas non subeatis aquas :

Æthereamq; suis cingens amplexibus arcem,

Vester ab intacta circulus exstet hūmo :

Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam
Dicitur Iliades transilijisse Remus.

Inq; meam nitidos dominam conuertite vultus ?

Sitq; memor nostri necne referte mihi.

Hei mihi cur timui? quæ sunt manifesta requiro

Cur labat ambiguo spes mea mista metu?

Crede quod est. & vis ac desine tutā vereri,

Deq; fide certa sit tibi certa fides :

Quoddq; polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,

Non mentitura tu tibi voce refer :

Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est?

Quoddq; potest, secum nomen habere tuum,

Vultibus illa tuis tanquam præsens hæret :

Teq; remota procul, si modò viuit, amat.

Ecquid vt incubuit iusto mens ægra dolori,

Lenis ab admonito pectore somnus abit?

Tunc subeunt curæ, dum te lectusq; locusq;

Tangit? & oblitam non finit esse mei?

Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?

Fessaq; iactati corporis ossa dolent?

Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;

Detq; tuus mœsti signa doloris amor:

Nec

Nec cruciari minùs quam cùm Thebana cruentum,
Hectora Thessalico vidit ab axe rapi,
Quid tamen ipse precer dubito nec dicere possum,
Affectum quem te mentis habere velim.
Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
Non es vt amisso coniuge digna fleas,
Tu verò tua damna dole mitissima coniunx:
Tempus & à nostris exige triste malis:
Fleq; meos casus: est quædam flere voluptas:
Expletur lachrymâ, exeriturq; dolor.
Atque vtinam lugenda tibi non vita, sed esset
Mors mea: morte fores sola relicta mea:
Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
Sparssissent lachrymæ corpora nostra piæ:
Supremoq; die notum spectantia cælum,
Texissent digiti lumina nostra tui:
Et cinis in tumulo positus iacuisset auito:
Tactaq; nascenti corpus haberet humus:
Deniq; dum vixi sine crimine, mortuus essem:
Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
Me miserum; tu si cùm diceris exulis vxor,
Auertis vultus; & subit ora rubor.
Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri:
Me miserum, si te iam pudet esse meam.
Tempus vbi est illud, quod te iactare solebas
Coniuge? nec nomen dissimulare meum?
Tempus vbi est, quo te (nisi non vis illa referri:)
Et dici memini, iuuit & esse meam:
Vtq; proba dignum est, omni tibi dote placebam:
Addebat veris multa fauentis amor.
Nec quem præferres, ita res tibi magna videbar,
Quemue tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoq; ne pudeat, quòd sis mihi nupta tuusq;
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor,
 Cùm cecidit Capaneus subitò temerarius ictu,
 Non legis Euadnen erubuisse viro:
 Nec, quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaëton inficiandus erat.
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quòd precibus periit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sauis ego sum Iouis ignibus ictus,
 Purpureus molli fiat in ore pudor:
 Sed magis in nostri curam confurge tuendi:
 Exemplumq; mihi coniugis esto bonæ.
 Mariamq; tuis tristem virtutibus imple:
 Ardua per præceptis gloria vadit iter.
 Hæc tibi quis nosset, felix si Troia fuisset?
 Publica virtutis per mala facta via est.
 Ars tua Typhij iacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua Phæbe iacet:
 Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus, arguiturq; malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna: caputq;
 Conspicuum pietas quæ tua tollat, habet.
 Vtere temporibus, quorum nunc munere freta es:
 Et pater, in laudes area lata tuas.

E L E G I A IV.

Ad Amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus auiorum,
 Exuperas morum nobilitate genus:
 Cuius inest animo patrij candoris imago.
 Non careat nervis candor ut iste suis:
 Cuius in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latio non fuit vlla foro:

Quod

Quòd minimè volui, positis pro nomine signis
 Dictus es: ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccaui: tua te bona cognita produnt:
 Si quod es appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam iusto posse nocere puto,
 Ipse Pater patriæ (quid enim ciuilius illo;)
 Sustinet in nostro carmine sæpè legi.
 Nec prohibere potest: quia res est publica Cæsar:
 Et de communi pars quoq; nostra bono est,
 Iuppiter ingenijs præbet sua numina vatum:
 Seq; celebrari quolibet ore finit,
 Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est:
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.
 Vt non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō:
 Nec fuit arbitrij littera nostra tui.
 Nec noua, quòd tecum loquar, est iniuria nostra:
 Incolumis cum quo sæpè locutus eram,
 Quo vereare minùs ne sim tibi crimen amicus:
 Inuidiam, si qua est author habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc saltem noli dissimulare) pater
 Ingeniūq; meum (potes hoc meminisse) probabat:
 Plus etiam quàm me iudice, dignus eram.
 Deq; meis illo referebat versibus ore:
 In quo pars magnæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit;
 Sed priùs authori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt, mihi crede, tamen: sed in omnibus
 Vltima si demas: vita tuenda mea est. (actis,
 Hanc quoq; qua perij, culpam: scelus esse negabis,
 Si tanti series, sit tibi nota mali.

Aut timor, aut error; nobis prius obfuit error.

At sine me fati non mi minisse mei.

Nunc retractando nondum coeuntia rumpe

Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut iure damus poenas: sic abfuit omne

Peccato facinus, consiliumq; meo.

Idq; Deus sentit: pro quo nec lumen adeptum est:

Nec mihi detractas possidet alter opes.

Forſitan hanc ipsam, vivat modò, finiet olim,

Tempore cum fuerit lenior ira, fugam:

Nunc precor hinc alio iubeat discedere, si non.

Nostra verecundo vota pudore carent.

Mitius exilium, pauloque propinquius oro:

Quique sic à scævo longius hoste, locum.

Tantaque in Augusto est clementia: si quis ab illo

Hæc peteret pro me, forſitan ille daret.

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti:

Dictus ab antiquis Euxinus ille fuit.

Nam neque iactantur moderatis æquora ventis:

Nec placidos portus hospita navis habet,

Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quærunt:

Nec minus infida terra timetur aqua.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore,

Pœnè sub eiusdem sideris axe iacent,

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica dira

Cæde pharetrata spargitur ira deæ

Hæc prius (ut memorant,) non invidiosa nefandis

Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.

Hic proſuppoſita virgo Pelopeia cerua,

Sacra deæ coluit qualiacunque suæ

Quò postquæ (dubiū est) pius an sceleratus, Orestes

Exactus furijs venerat ipse suis,

Et comes exemplum veri Phœæus amoris,
 Qui duo corporibus, mentibus vnus erant:
 Protinus euincti tristem ducuntur ad aram:
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec tamē hunc sua mors, nec mors sua terruit illū
 Alter ab alterius funere mœstus erat.
 Et iam constiterat stricto mucrone sacerdos;
 Cinxerat & Graias barbara vitta comas;
 Cū vice sermonis fratrem cognouit & illi
 Pro nece complexus Iphigenia dedit.
 Læta deæ signum crudelia sacra perosa,
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regis magni penē vltima mundi.
 Quā fugere homines. Dijq; propinqua mihi est,
 Atq; meam terram propē sunt funebria sacra:
 Si modo Nasoni barbara terra sua est.
 O vtinam venti, quibus est ablatas Orestes,
 Placato referant & mea vela Deo,

ELEGIA V.

Ad amicum, cuius nomen tacet, ne noceat.

O Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Vnica fortunis ara reperta meis:
 Cuius ab alloquijs anima hæc moribunda reuixit,
 Vt vigil infusa Pallade flamma solet:
 Qui veritus non est portus aperire fideles,
 Fulmine præcussæ confugiumq; rati:
 Cuius eram sensu non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisset opes.
 Temporis oblitum dum me rapit impetus huius,
 Excidit heū nomen quam mihi penē tuum.
 Tu tamen agnoscis: tactusq; cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.

Certe

Certe ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem :

Et raram famæ conciliare fidem :

Ne noceam grato vereor tibi carmine, nèue

Intempestivus nominis obster honor.

Quod licet, & tutum est, intra tua pectora gaude :

Meq; tui memorem, teq; fuisse pium,

Vtq; facis, remis ad opem luctare ferendam ;

Dum veniet placido mollior aura Deo :

Et tutare caput nulli servabile : si non

Qui merfit Stygia subleuet illud aqua,

Teq; (quod est rarum) præsta constanter ad omne,

Indeclinatæ munus amicitia.

Sic tua processus habeat fortuna perennes :

Sic ope non geas ipse, iuueſque tuos :

Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,

Incidat & vestro rara querela thoro :

Diligat & semper socius te sanguinis illo

Quo pius affectu Castora frater amat :

Sic iuvenis, similisque tibi sit natus : & illum

Moribus agnoscat quilibet esse tuum :

Sic socerum faciat tæda re nata iugali :

Nec tardum iuveni det tibi nomen avi.

E L E G I A VI.

*Omnia tempore leniri : sua vero mala exasperari, eo ipso, quod
diuturnitate fractus non sufficeret, ijs ferendis,*

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri :

Præbet & in curvo colla premenda iugo :

Tempore paret equus lentis animosus habenis,

Et placido duos accipit ore lupos.

Tempore Penorum compescitur ira leonum :

Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet

Quæq; sui iussis obtemperat Ioda magistri

Bellua, servitium tempore victa subit,

Tem.

Tempus, ut extentis tumeat facit uva racemis :

Vixque merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen perducit aristas,

Et ne sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri :

Hoc rigidos filices hoc adamanta terit,

Hoc etiam saeuas paulatim mitigat iras :

Hoc minuit luctus, mæstaque corda leuat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,

Præterquam curas attenuare meas.

Vt patria careo, bis frugibus ærea trita est :

Diffidit nudo pressa bis vna pede.

Nec quaesita tamen spatio patientia longo est :

Mensque mali sensum nostra recentis habet,

Scilicet & veteres fugiunt iuga sæpè iuueni :

Et domitus freno sæpè repugnat equus.

Tristior est etiam præsens ærumna priorè :

Vt sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est.

Nec tam nota mihi, quam sunt ; mala nostra fuerunt :

Sed magis hæc, quo sunt cognitiora. grauant.

Est quoque non minimum vires afferre recentes,

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulua neuus est luctator arenâ

Quàm cui sunt tarda brachia fessa mora.

Integer est melior nitidis gladiator in armis.

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert benè præcipientis navis modò facta procellas :

Quàmlibet exiguo soluitur imbre ventus.

Nos quoque quæ ferimus tulimus patientius antè :

Quam mala sunt longa multiplicata die.

Credite, deficio, nostroque à corpore (quantum

Auguror,) accedant tempota parua malis

Nam

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :
Vix habeo tenuem quæ tegat ossa cutem.

Corpore sed mens est ægro magis ægra, maliquè
In circumspectu stat sine fine sui

Urbis abest facies absunt mea cura sodales :
Et, quæ nulla mihi carior, vxor abest.

Vulgus adest Scythicū, braccataquæ turba Getarū
Sic mala quæ video, non videoquæ nocent.

Vna tamen spes est, quæ me solatur in istis :
Hæc fore morte mea non diuturna mala.

E L E G I A VII.

Accusat amicum, quod ab eo literas non acceperit

Bis me sol adiit gelidæ post frigora brumæ,
Bisque suum tacto pisce peregit iter.

Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiola fuit ;

Cur tua cessauit pietas, scribingentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus vsus erat ?

Cur quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum

Dij faciant, vt sæpè tua sit epistola dextra
Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.

Quod precor esse liquet, credam prius ora Medusæ
Gorgonis anguineis cincta fuisse comis.

Esse canes vtero sub virginis, esse Chimeram :
A truce quæ flammis separat angue leam :

Quadrupedesquæ homines cū pectore pectora iun-
Tergeminūq; virū, tergeminūq; canem. (Cetos,

Sphingaque, & Harpyas, serpentigerosq; Gigantes
Centimanumq; Gygen, semibouemq; virum :

Hæc ego cuncta prius, quàm te charissime credam
Mutatum, & curam deposuisse mei

Innumeri montes inter me tequæ viæquæ Flu-

Fluminaquē, & campi, nec freta paūca iacent:
 Mille potest causis, à te quæ littera sape
 Missa sit, in nostras rara venire manus,
 Mille tamen causas scribendo vince frequenter:
 Excusem ne te semper amice mihi

ELEGIA VIII.

Queritur se iam senem exulare.

Iam mea cygneas imitantur tempora plumas;
 Inficit & nigras alba senecta comas:
 Iam subeunt anni fragiles, & inertior ætas:
 Iamq; parum firmo me mihi ferre graue est.
 Nunc erat, ut posico deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu.
 Quæq; meæ semper placuerunt ocia menti.
 Carpere, & in studijs molliter esse meis.
 Et parvam celebrare domum, patriosq; Penates:
 Et quæ nunc domino rura paterna carent.
 Inq; sinu dominæ, carisq; nepotibus, inq;
 Securus patria consenuisse mea.
 Hæc mea sic quondam peragi sperauerat ætas;
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita dijs visum: qui me terraq; mariq;
 Actum Sarmaticis exposuere locis.
 In caua ducuntur quassæ naualia puppes:
 Né temere in medijs dissoluantur aquis.
 Nec cadat: & multas palmas inhonestet adeptas:
 Languidus in pratis gramina carpit equus,
 Miles ut è meritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma lares.
 Sic igitur tarda vires minuente senecta,
 Me quoque donari iam rude, tempus erat:
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cælum;
 Nec siccam Getico fonte leuare sitim:

Sed

Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos :
 Nunc hominum visu rursus & vrbe frui.
 Sic animo quondam non diuinante satura,
 Optabam placidè viuere posse senex.
 Fata repugnarunt : quæ cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora grauant.
 Iamq; decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,
 Curriculo grauis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sæuire coëgi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.
 Ipsaq; delictis victa est clementia nostris :
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patria peragenda sub axe Boreo est :
 Qua maris Euxini terra sinistra iacet :
 Hæc mihi si Delphos, Dodonaq; diceret ipsa :
 Esse videretur vanus vterque locus
 Nil adeò validum est adamas licet alliget illud :
 Vt maneat rapido firmitus igne Iouis.
 Nil ita sublime est, supraque pericula tendit ?
 Non sit vt inferius, suppositumquæ Deo.
 Nam quanquam vitio pars est contracta malorum :
 Plus tamen exitij numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este :
 Æquantem superos emeruisse virum.

E L E G I A IX.

Admonet quendam ne pergat ladere.

S licet, & pateris, nomen facinusq; tacebo
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis :
 Nostraq; vincentur lachrymis clementia seris :
 Fac modò te pateat penituisse tui :

Fac modò te damnes: cupiasq; eradere vitæ
 Tempora si possis, Tisiphonæa tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem:
 Nostra suas istuc porriget ira manus.
 Omnia si nescis, Cæsar mihi iura reliquit:
 Et sola est patria pœna carere mea:
 Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo,
 Sæpe Iouis telo quercus adusta viret:
 Deniq; vindictæ si sit mihi nulla facultas:
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Quod Scythicis habitem longe summotus in oris;
 Siccaq; sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes:
 Quodq; quærar, notum, qua pater orbis, erit.
 Ibit in occasum, quicquid dicetur ab ortu:
 Testis & Hesperia vocis Eous erit:
 Trans ego tellurem, trans altis audiar vndas:
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te fontem tantummodò sæcula norint:
 Perpetuus crimen posteritatis eris.
 Iam feror in pugnas: & nondum cornua sumpsi:
 Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.
 Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
 Taurus: & infesto iam pede pulsat humum.
 Hoc quoque quam volui, plus, est: cane Musa rece:
 Dum licet huic nomen dissimulare suum (ptus:

ELEGIA X.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fucram tenerorum lusor amorum,
 Quem legis, vt noris, accipe posteritas,

Sulmo mihi patria est gelidis vberimus vndis :
Millia qui nouies distat ab vrbe decem.

Editus hinc ego sum : nec non vt tempora noris,
Cum cecidit fato consul vterquè pari :

Si quid id est, vsque à proauis vetus ordinis hæres :
Non modò fortunæ munere factus eques.

Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
Qui tribus antè quater mensibus ortus erat.

Lucifer amborum natalibus adfuit idem :
Vna celebrata est per duo liba dies.

Hæc est armigeræ festis de quinque Mineræ,
Quæ fieri pugna prima cruenta solet.

Protinus excolimur teneri : curaquè parentis
Imus ad insignes vrbis ab arte viros,

Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo,
Fortia verbosi natus ad arma fori.

At mihi iam puero cœlestia sacra placebant :
Inquè suum furtim Musa trahebat opus.

Sæpè pater dixit, studium quid inutile tentas ?
Mæonides nullas ipse reliquit opes.

Motus eram dictis, totoquè Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.

Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos :
Et quod tentabem scribere, versus erat.

Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta mihiquè roga est.

Induiturq; humeris cum lato purpura clauo :
Et studium nobis quod fuit ante, manet.

Iamquè decem vitæ frater geminauerat annos,
Cum perit : & cœpi parte carere mei.

Cepimus & teneræ primos ætatis honores :
Deq; viris quondam pars tribus vna fuit :

Curia restabat: clauis mensura coacta est:
 Maius erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori:
 Sollicitæq; fugax ambitionis eram:
 Et petere Aoniæ suadebant tuta sorores
 Otia, iudicio semper amata meo:
 Temporis illius colui fouiq; poëtas
 Quotq; aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpè suas volucres legit mihi grandior œuo,
 Quæq; nocet serpens, quæ iuuat herba, Macer
 Sæpè suos solitus recitare Propertius ignes:
 Iure sodalitio qui mihi iunctus erat.
 Ponticus Heroo Battus quoque clarus iambis:
 Dulcia conuictus membra fuere mei.
 Detinuit nostras numerosus Horatius aures:
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Virgilium vidi tantum: nec auara Tibullo,
 Tempus amicitiae fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi Galle: Propertius illi:
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utq; ego maiores, sic me coluere minores:
 Notaq; non tardè facta Thaleia mea est.
 Carmina cùm primùm populo iuuenilia legi,
 Barba resecta mihi bisuè semeluè fuit.
 Mouerat ingenium totam cantata per urbem,
 Nomine non vero dicta Corinna mihi,
 Multa quidem scripsi, sed quæ vitiosa putauī,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
 Tum quoq; cùm fugerem, quedā placitura cremaui,
 Iratus studio carminibusq; meis.
 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis:
 Cor mihi, quodquæ leuis caussa moueret, erat.

Cum tamen hoc essem minimoque accenderer igne,
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
Penè mihi puero nec digna, nec utilis vxor
Est data, quæ tempus per breue nupta fuit.
Illi successit quamuis sine crimine coniunx,
Non tamen in nostro firma futura thoro.
Ultima, quæ mecum seros permansit in annos;
Sustinuit coniunx, exulis esse viri.
Filia me mea bis prima læcunda iuuenta,
Sed non ex vno coniuge, fecit aum.
Et iam complèrat genitor sua fata; nouemquæ
Addiderat lustris altera lustra nouem:
Non aliter fleui, quam me, fleturus ademptum
Ille fuit? matris proxima busta tuli.
Felices ambo tempestiuèque sepulti:
Ante diem pœnæ quòd perière meæ,
Me quoq; felicem, quòd non viuentibus illis
Sum miser; & de me quòd dolière nihil,
Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant:
Et gracilis structos effugit vmbra rogos?
Fama parentales si vos mea contigit vmbra,
Et sunt in Stygio crimina nostra foro:
Scite precor caussam (nec vos mihi fallere fas est,)
Errorem iussæ, non scelus, esse fugæ.
Manibus hoc satis est: ad vos studiosa reuertor
Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ,
Iam mihi canicies pulsas melioribus annis,
Venerat; antiquas miscueratq; comas:
Postq; meos ortus Pisæa vinctus oliua,
Abstulerat decies præmia victor eques:
Cum maris Euxini positos ad læua Tomitas,
Quærere me læsi principis ira iubet.

Causa mea cunctis nimium quoq; nota ruina,
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referā comitumq; nefas, famulosq; nocentes?
 Ipseq; multa tuli non leuiora fuga.
 Indignata malis mens est succumbere, seq̃ue
 Præstitit inuictam viribus vsa suis.
 Oblitusq̃ue mei ductaq̃ue per otia vitæ,
 Insolita capi temporis arma manu.
 Totq̃ue tuli pœnas terra pelagoq̃ue, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumq̃ue polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus acto,
 Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finitimis quamuis circumsonor armis,
 Tristia quo possum carmine fata leuo:
 Quod quamuis nemo est; cuius referatur ad aures:
 Sic tamen absumo, decipioq̃ue diem.
 Ergo quòd viuo, durisq̃ue laboribus, obsto.
 Nec me sollicitæ tædia lucis habent;
 Gratia Musa tibi: nam tu solatia præbes:
 Tu curæ requies tu medicina venis:
 Tu dux & comes es: tu nos abducis ab Istro:
 In medioq̃ue mihi das Helicone locum,
 Tu mihi, quod rarum est, viuo sublime dedisti
 Nomen, ab exequijs quod dare fama solet:
 Nec qui detractat præsentia liuor, iniquo
 Vllum de nostris dente momordit opus.
 Nam tulerit magnos cùm sæcula nostra poëtas;
 Non fuit ingenio fama maligna meo.
 Cumq; ego præponam multos mihi; non minor ille
 Dicor: & in toto plurimus orbe legor. (lis
 Si quid habent igitur vatū præsagia veri:
 Protinus vt moriar non ero terra tuus.

Siue fauore tuli, siue hanc ego carmine famam:
Iure tibi grates, candide lector, ago.

T R I S T I V M

TA L I B E R V.

E L E G I A I.

Ad amicum, Et hunc librum accipiat.

HVnc quoque de Getico, nostri studiose, libellū
Littore, præmissis quatuor adde meis.

Hic quoque talis eris, qualis fortuna poetæ:
Inuenies toto carmine dulce nihil.

Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conueniente suæ.

Integer & lætus læta & inuenilia lusi:

Illam tamen nunc me composuisse piger.

Ut cecidi perago subiti præconia casus:

Sumque argumenti conditor ipse mei.

Utque iacens ripa deflere Caystrius ales,

Dicitur ore suam deficiente necem:

Sic ego Sarmaticas longè proiectus in oras,

Efficio, tacitum ne mihi funus eat.

Delicias si quis, lasciuæque carmina querit:

Præmoneo nunquam scripta quod ista legat?

Aprior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atque utinam numero nos non essemus in isto:

Hei mihi cur vnquam Musa locuta mea est?

Sed dedimus pœnas, Scythicique in finibus Istri

Ille pharetrati lusor amoris adest.

Quod superest socios ad publica carmina flexi:

Et memores iussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requireret,
Vnde dolenda canam, multa dolenda tuli.
Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:
Materia est proprijs ingeniosa malis.
Et quorã fortunæ pars est in carmine nostræ?
Felix qui patitur quæ numerare potest!
Quod frutices sylvæ, quot flauas Tybris arenas;
Mollia quot Martis gramina campus habet:
Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq;
Nulla nisi in studio est, Pieridumq; mora,
Quis tibi Naso modus lachrymosi carminis? inquis:
Idem, fortunæ qui modus huius erit.
Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat:
Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
At mihi si chara patriam cum coniuge reddas:
Sint vultus hilares sinquequod ante fui.
Lenior inuicti si sit mihi Cæsaris ira:
Carmina lætitiæ iam tibi plena dabo,
Non tamen vt lusit, rursus mea littera ludet:
Sit semel illa meo luxuriata ioco.
Quod probet ipse canam: pœnæ modò parte leuata
Barbariam, rigidos effugiamq; Getas.
Interea nostri quid agant nisi triste libelli:
Tibia funeribus conuenit ista meis.
At poteras, inquis, meliùs mala ferre silendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.
Exigis vt nulli gemitus tormenta sequantur:
Acceptoq; graui vulnere flere veras.
Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
Edere mugitus, & bouis ore queri.
Cum Priami lachrymis offensus non sit Achilles:
Tunc fletus inhibes durior hoste meo.

Dùm faceret Nioben orbam Latonia proles:

Non tamen hanc siccas iussit habere genas:

Est aliquid fatale malum per verba leuare:

Hoc querulam Prognen, Halcyonemq; facit.

Hoc erat in gelido quare Præantius antro,

Voce fatigaret Lemnia saxa sua.

Strangulat inclusus dolor, atq; cor æstuat intus

Cogitur & vires multiplicare suas.

Da veniam potiùs vel rotos tolle libellos:

Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.

Sed nec obesse potest ulli, nec scripta fuerunt

Nostra, nisi auctori perniciosa suo

At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?

Aut quis deceptionem ponere sumpta vetat?

Ipse nec hoc mando: Sed ut hinc deducta legantur,

Non sunt illa suo barbariora loco.

Nec me Roma suis debet conferre poetis.

Inter Sauros ingeniosus eram.

Denique nulla mihi captatur gloria quæquæ

Ingenio stimulos subdere fama solet.

Nolumus assiduus animum tabescere curis:

Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur erunt.

Cur scribam docui: cur mittam quæritis istos.

Vobiscum cupio quolibet esse modo.

E L E G I A II.

Ad Vxorem, ne timeat rogare Casarem.

ECquid ut è Ponto noua venit epistola, palles?

Et tibi sollicita soluitur illa manu?

Pone metum: valeo: corpusque quod antè laborum

Impatiens nobis inualidumque fuit.

Sufficit, atque ipso vexatum induruit usu,

Et magis infirmo non vacat esse mihi

Mens

Mens tamen ægra iacet, nec tempore robora sup̄sit:
 Affectusque animi, qui fuit antè, manet.
 Quæque mora, spatioque suo coitura putauī:
 Vulnera non aliter, quàm modo facta dolent.
 Scilicet exiguis prodest annosa vetustas
 Grandibus accedunt tempora damna malis,
 Pænè decem totis aluit Pæantius annis,
 Pestiferum tumido vulnus ab angue datum
 Thelephus æterna consumptus tæbe perisset;
 Si non quæ nocuit dextra tulisset opem.
 Et mea, si facinus nullum commissimus opto
 Vulnera qui fecit, facta leuare velit.
 Contentusquè mei iam tandem parte doloris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahat vt multum, multum restabit acerbi,
 Parsquè meæ pænæ totius instar erit.
 Littora quot conchas, quot amæna rosaria flores,
 Quotue soporiferum grana papauer habet:
 Sylua feras quot alit, quot piscibus vnda natatur;
 Quot tenerum pennis aëra pulsat auis;
 Tot premor aduersis: quæ si comprehendere coner,
 Icarix numerum dicere conar aquæ.
 Vtquè viæ casus, vt amara pericula Ponti,
 Vt taceam strictas in mea fata manus:
 Barbara me tellus orbisquè nouissima magni
 Sustinet, & sæuo cinctus ab hoste locus.
 Hinc ego traicerer (nec enim mea culpa cruenta
 Esset, quæ debet, si tibi cura mei (est,)
 Ille Deus, benè quo Romana potentia nixa est,
 Sæpè suo victor lenis in hoste fuit:
 Quid dubitas? & tuta times? accede rogaque:
 Cæsare nil ingens mitius orbis habet.

Me miserū! quid agā, si proxima quæq; relinquunt?

Subtrahis & fracto tu quoque colla iugo?

Quo ferar? unde petam lapsis solatia rebus?

Anchora iam nostram non tenet villa ratem.

Viderit ipse sacram quamuis iniussus ad aram:

Confugiam nullas summouet ara manus.

E L E G I A III.

Ad Casarem, Si sibi iam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplex.

Si fas est homini cum Ioue posse loqui.

Arbiter imperij, quo certum est sospite cunctos

Aufoniae curam gentis habere Deos.

O decus, ô patriæ per te florentis imago:

O vir non ipso, quem regis orbe minor:

Sic habites terram: sic te desideret æther:

Sic ad pacta tibi sidera tardus eas.

Parce precor: minimamq; tuo de fulmine partem

Deme: satis pœnæ, quod superabit erit.

Ira quidem moderata tua est: vitamq; dedisti:

Nec mihi ius ciuis, nec mihi nomen abest

Nec mea concessa est alijs fortuna: nec exul

Edicti verbis nominor ipse tui.

Omniaq; hæc timui, quoniam meruisse videbar:

Sed tua peccato lenior ira meo est.

Arua relegatum iussisti visere Ponti:

Et Scythicum profuga scindere puppe fretum.

Iussus ad Euxini deformia littora veni

Æquoris: hæc gelido terra sub axe iacet.

Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,

Glebaq; eanenti semper obusta gelu:

Nesciaq; est vocis quòd barbara lingua Latina,

Graiaq; quod Getico victa loquela sono est:

Quam

Quam quod finitimo cinctus premor vndiq; Marte,
Vixq; brevis tutum murus ab hoste facit.

Pax tamen interdum est: pacis fiducia nunquam:

Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.

Hinc ego dum muter, vel me Zanclea Charybdis,

Deuoret atq; suis ad Styga mittat aquis:

Vel rapidæ flammis vrar patienter in Æthnæ:

Vel freta Leucadij mittar in alta Dei.

Quod petimus pœna est: nec enim miser esse recuso:

Sed precor, vt possim tutius esse miser.

E L E G I A IV.

Ad Bacchum, Et pro se Casarem regem

Illa dies hæc est, qua te celebrare Poëtæ,
si modò non fallunt tempora, Bacche solent;

Festaq; odoratis innectunt tempora fertis,

Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos memini, dum me mea fata sinebant,

Non inuisa tibi pars ego magna fui

Quem nunc suppositum stellis Erymantidos vrsæ,

Iuncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quiq; prius mollem, vacuamq; laboribus egi

In studijs vitam, Pieridumq; choro.

Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multaq; passus humo,

Sive mihi casus, siue hoc dedit ira Deorum,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit:

Tu tamen è sacris me de cultoribus vnum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An dominæ fari quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse Dei?

Ipse quoq; æthereas meritis inuectus es arces:

Quo non exiguo facta labore via est.

Nec

Nec patria est habitata tibi : sed ad vsque niuosum,
 Strymona venisti, Marticolamq; Geten
 Perfidaq; & lato spatiantem flumine Gangem,
 Et quascunq; bibit decolor Indus aquas.
 Scilicet hanc legem mentes fatalia Parcæ,
 Stamina bis genito : bis cecinere tibi.
 Me quoq; si fas est, exemplis ire Deorum,
 Ferrea fors vitæ difficilisq; premit.
 Illo nec leuius cecidi, quem magna locutum.
 Repulit à Thebis Iuppiter igne suo :
 Ut tamen audisti percussam fulmine vatem,
 Admonitis nostris condoluisse potes.
 Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtas,
 Nescio quis nostri dicere cultor abest.
 Fer bone Liber opem : sic altera de grauet vltimum.
 Vitis, & incluso plena sit vva mero :
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnaua iuuentus
 Adsit : & attonito non taceare sono.
 Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi ;
 Impia nec poëna Pentheos vmbra vacet.
 Sic micet æternum ; vicinaq; sidera vincat.
 Coniugis in cælo clara corona tuæ.
 Huc ades : & casus releues pulcherrime nostros
 Vnum de numero me memor esse tuo,
 Sunt dijs inter se commercia flectere tenta,
 Cæsareum numen numine Bacche tuo
 Vos quoq; consortes studij pia turba poëtæ,
 Hæc eadem sumpto quisq; rogare mero.
 Atque aliquis vestrum Nasonis nomine dicto,
 Deponat lachrymis pocula mista suis :
 Admonitusq; mei, cùm circumspexerit omnes :
 Dicat, ybi est nostri pars modò Naso chori ?

Idq; ita, si vestrum merui candore fauorem :
 Nullaq; iudicio littera laxa meo est :
 Sic veterum dignè veneror conscripta virorum,
 Proxima non illis esse minora reor.
 Sic igitur dextro faciat Apolline carmen :
 Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA. V.

Loquitur Epistola authoris incommoda.

L Ittore ab Euxino Nasonis epistola veni,
 Lassaq; facta mari, lassaq; facta via.
 Qui mihi flens dixit, tu cui licet, aspice Romam :
 Heu quantò melior fors tua sorte mea est.
 Flens quoque me scripsit : nec qua signabar, ad os est
 Ante, sed ad madidas gemma relata genas,
 Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit :
 Ostendi solem postulat ille sibi.
 Nec frondes syluis, nec aperto gramina campo
 Mollia, nec pleno flumine cernit aquas :
 Quid Priamus doleat mirabitur Hectore raptō :
 Quidue Philoctetes ictus ab angue gemat.
 Dij facerent vtinam talis status esset in illo :
 Vt non tristitiæ causa dolenda foret.
 Fert tamen vt debet, casus patienter amarus :
 More nec indomiti frena recusat equi.
 Nec fore perpetuam sperat sibi nominis iram.
 Conscius in culpa non scelus esse sua.
 Sæpè refert, sit quanta Dei clementia : cuius
 Se quoq; in exemplis annumerare solet.
 Nam quod opes teneat patrias, quod nomina ciuis,
 Denique quod viuat, munus habere Dei.
 Te tamen (ô si quid credis mihi) charius ille,
 Omnibus in toto pectore semper habet.

Teq;

Teq, Mœnetiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Eurialumq; suum.
 Nec Patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi,
 Quam vultus oculosq; tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apis:
 Szpè etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præuentum morte fuisse dolet.
 Cumq; alij fugerent subitz contagia cladis,
 Nec vellent icta limen adire domus:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis tresue duosue vocat.
 Quamuis attonitus sensit tamen omnia: nec te
 Se minùs aduersis indoluiffe suis.
 Verba solet, vultumq; tuum gemitusq; referre:
 Et te flente suos demaduiffe sinus.
 Quàm sibi præstiteris, quæ consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piumq;
 Siue diem videat, siue regatur humo,
 Per caput ipse suum solitus iurare tuumq;
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plana tot ac tantis referetur gratia factis:
 Non finit ille tuos littus arare boues.
 Fac modo constanter profugum tueare, quod ille.
 Qui benè te nouit, non rogat: ipsa rogo.

E L E G I A VI.

Celebrat natalem Exoris.

A Nnuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit, ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festum Laërtius egerat Heros,
 Forsan in extremo coniugis orbe diem.

Lingua fauens adfit nostrorum oblita malorum,
Quæ puro dediticit iam bona verba loqui:
Quæq; semel toto vestis mihi sumitur anno,
Sumatur fatit discolor alba meis.
Araq; gramineo viridis de celpite fiat:
Et velet tepidos nexa corona focos.
Da mihi thura puer pingues facientia flammæ:
Quodq; pio fufum stridat in igne merum.
Optime natalis, quamuis procul absumus, opto
Candidus huc venias, diffimilisq; meo.
Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus.
Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
Quæq; graui nuper plus quàm quassata procella est,
Quod superest, tutum per mare naus erat.
Illa domo; nataq; sua, patriaq; fruatur;
Erepta hæc vni sit satis esse mihi.
Quatenus & non est in charo coniuge felix:
Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
Viuat, ametq; virum; quoniam sic cogitur absens:
Consumatq; annos sed diuturna suos:
Adijcerem & nostros: sed ne contagia fati
Corrumpant timeo, quos agit ipsa mei.
Nil homini certum est, fieri quis posse putaret,
Vt facerem in medijs hæc ego sacra Getis?
Aspice vt aura ramen fumos è thure coortos,
In partes Italas & loca dextra ferat.
Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:
Consilium fugiunt cætera penè meum.
Consilio, commune sacrum cùm fiat in ara
Fratribus, alterna qui periêre manu.
Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis,
Scinditur in partes atra fauilla duas,

Hoc memini, quondam fieri non posse loquebar:
 Et me Battiades iudice falsus erat.
 Omnia nunc credo, cū tu non stultus ab Arcto
 Terga vapor dederis Ausoniamq; petas.
 Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,
 Nulla fuit misero testa videnda mihi.
 Edidit hæc mores illis heroibus æquos.
 Queis erat Eurytion Icariusq; pater.
 Nata pudicitia est, tecum probitasq; fidesq;
 At non sunt ista gaudia nata die:
 Sed labor, & curæ fortunaq; moribus impar,
 Iusta; de viduo pœnæ querela thoro.
 Scilicet *aduersis probitas exercita rebus.*
Tristi materiam tempore laudū habet.
Si nihil infestū durus vidisset Vlysses:
Penelope felix, sed sine laude foret
Victor Echonias si vir penetrasset in arcus:
Forſitan Euadnen vix sua noſſet humus:
 Cū Pelia genitæ tot sint cur nobilis vna est?
 Nempe fuit misero nupta quod vna viro.
 Effice vt Illiacas tangat prior alter arenas:
 Laodameia nihil, cur referatur, erit
 Et tua quod malles pietas ignota fuisset.
 Implere ventī si mea vela sui.
 Dij tamen, & Cæsar dijs accessure, sed olim,
 Æquarint Pylios, cū tua fata dies,
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.
 E L E G I A VII.

Rogat amicum quendam, ne discedat ab officio.

TV quoq; nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras:

Tu

Tu quoq; suscepti curam dimittis amici?
Officij; pium tam citò ponis onus?
Sarcina sum fateor: quam si tu tempore duro
Depositurus eras, non subeunda fuit.
Fluctibus in medijs nauem Palinure relinquis.
Ne fuge, neuè tua sit minor arte fides:
Nunquid Achilleos inter fera praelia fidi,
Deseruit leuiras Automedontis equos?
Quem semel excepit, nunquam Podalirius agro
Promissam medicæ non tulit artis opem.
Turpius eijcitur, quam non admittitur hospes:
Quæ patuit dextræ firma sit aura meæ.
Nil nisi me solùm primò tutatus es: at nunc
Me pariter serua, iudiciùmq; tuum:
Si modo non aliqua est in me noua culpa, tuamq;
Mutarunt subitò crimina nostra fidem.
Spiritus hic, Scythica quem non benè ducim⁹ aura,
Quod cupio membris exeat antè meis;
Quam tua delicto stringantur pectora nostro:
Et videar meritò vilior esse tibi.
Non adeò toti faris vrgemur iniquis;
Vt mea sit longis mens quoq; mota malis
Finge tamen motam, quoties Agamemnone natum
Dixisse in Pyladen verba proterua putas:
Nec procul à verò est quod vel pulsarit amicum:
Mansit in officijs non minùs ille suis.
Hoc est cum miseris solum commune beatis,
Ambobus tribui quod solet obsequium:
Ceditur & cæcis: & quos prætexta verendos,
Virgaq; cum verbis imperiosa facit.
Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes:
Non habet in nobis vilius ira locum.

Elige nostrorum minimum, minimumq; laborum
Isto, quod quereris, grandius illud erit.

Quam multa madidæ celantur arundine fossæ :

Florida quàm multas Hybla tuetur apes.

Quàm multa gracili terrena sub horrea ferre,
Limite formicæ grana reperta solent :

Tam me circumstat denforum turba malorum :

Crede mihi, verò est nostra querela minor.

His, qui contentus non est, in littus arenas,

In segetem spicas, in mare fundat aquas,

Intempestiuos igitur compesce tumores :

Vela neque in medio desere nostra mari.

E L E G I A VII.

Narrat miseriam suam, & mores, & habitus Getarum,

Quam legis ex illa tibi venit epistola terra,

Latus vbi æquoreis iungitur Ister aquis.

Si tibi contingat cum dulci vita salute ;

Candida fortunæ pars manet vna meæ.

Scilicet, vt semper, quid agam ; charissime quæris :

Quamuis hoc vel me scire tacent pores :

Sum miser : hæc brevis est nostrorû summa malorû

Quisquis & offenso Cæsare viuet : erit,

Turba Thomitanæ quæ sit regionis, & inter

Quos habitem mores, discere cura tibi est,

Mista sit hæc quamuis inter Græcosq; Getasq;

A male pacatis plus trahit ora Getis :

Sarmaticæ maior, Geticæq; frequentia gentis,

Per medias in equis itq; reditq; vias.

In quibus est nemo, qui non goryten, & arcum,

Telaq; vipereo lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago :

Non coma, non vlla barba resecta manu

Dextera

Dextera non segnis stricto dare vulnera cultro:
Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
Viuat in his igitur tenerorum lusor amorum:
Hos videt, hos vates audit amice tuus.
Atq; vtinam viuat, & non moriatur in illis:
Absit ab inuisis & tamen vmbra locis.
Carmina quòd pleno saltari nostra theatro,
Versibus & plaudi scribis amice meis:
Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris:
Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
Non tamen ingratum est quodcunq; obliuia nostri
Impedit, & profugi nomen in ora refert.
Quamuis interdum, quæ me læsisse recordor
Carmina deuoueo, Pieridesq; meas.
Cum bene deuoui, nequeo tamen esse sine illis:
Vulneribusq; meis tela cruenta sequor
Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus audet,
Graia Capharea currere puppis aqua.
Non tamen, vt laudet, vigilo; curamq; futuri
Nominis, vtilius quod latuisset, ago
Detineo studijs animum falloq; labores:
Experior curis & dare verba meis.
Quid potius faciam desertis solus in oris?
Quamue malis aliam quærere coner opem:
Siue locum spectro; locus est inamabilis, & quo
Esse nihil toto tristius orbe potest.
Siue homines, vix sunt homines hoc nomine digni:
Quamq; lupi, sæuæ plus feritatis habent.
Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum:
Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.
Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis:
Oraq; sunt longis horrida tecta comis.

In paucis exstant Græcæ vestigia linguæ?

Hæc quoq; iam Getico barbara facta sono est,
Vnus in hoc nemo est populo, qui forté Latine

Quælibet è medio reddere verba queat.

Ipse ego Romanus vates ignoscite Musæ,

Sarmatico cogor plurima more loqui.

Et pudet: & fateor: iam desuetudine longa

Vix subeunt ipsi verba Latina mihi

Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello

Barbara: non hominis culpa sed ista loci est:

Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguæ

Et fiat patrio vox mea muta sono:

Ipse loquor mecum: desuetaq; verba retracto:

Et studij repeto signa sinistra mei.

Sic animum tempusq; traho: meq; ipse reduco,

A contemplatu semoueoq; mali.

Carminibus quæro miserarum obliuia rerum:

Præmia si studio consequar ista, sat est.

E L E G I A IX.

Inuehitur in quendam, quòd se læcasserit

NON adeò cecidi, quamvis abiectus, vt infra

Te quoq; sim, inferius quo nihil esse potest:

Quæ tibi res animos in me facit improbe? curue

Casibus insultas, quos potes ipse pati?

Nec mala te reddunt mitem placidumue iacenti

Nostra? quibus possunt illachrymare feræ:

Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe

Numen? & exosæ verba superba deæ

Exiget at dignas vltix Rhamnusia pænas:

Imposito calcas quòd mea fata pede.

Vidi ego naufragiumq; viros & in æquore mergi:

Et nunquam, dixi, iustior vnda fuit.

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc medicato pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa tenaxq; loco:
 Sed modò læta manet, vultus modo sumit acerbos,
 Et tantum constans in leuitate sua est.
 Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus:
 Flammaq; de stipula nostra brevisq; fuit.
 Nēue tamen tota capias fera gaudia mente:
 Non est placandi spes mihi nulla Dei,
 Vel quia peccaui citra scelus, utq; pudore
 Non caret: inuidia sic mea culpa caret:
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu,
 Illo cui paret mitius orbis habet.
 Scilicet ut per vim non est superabilis vlli:
 Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemploq; Deūm quibus accessurus & ipse est:
 Cum pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles, & nubila toto,
 Inuenies nitidum sæpius esse diem.
 Ergo ne nimium nostra lætère ruina;
 Restitui quondam me quoque posse puta:
 Posse puta fieri, lenito principe, vultus
 Ut videas media tristis in vrbe meos:
 Utq; ego te videam caussa grauiore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

ELEGIA X.

Cur amici cuiusdam nomen non ponat in carminibus suis;

O Tua si fineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quam mihi sæpe fores?
 Te canerem solum meriti memor; inq; libellis
 Creuisset sine te pagina nulla meis,

Quid tibi deberem tota sciretur in vrbe :

Exul in amissa si tamen vrbe legor.

Te præsens mitem nosset, te serior ætas :

Scripta vetustatem si modò nostra ferunt :

Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :

Hic te seruato vate maneret honor.

Cæsaris est primum munus, quòd ducimus auras :

Gratia post magnos est tibi habenda Deos.

Ille dedit vitam : tu, quam dedit ipse, tueris ;

Et facis accepto munere posse frui.

Cumq; perhorreret casus pars maxima nostros :

Pars etiam credi pertimuisse velit :

Nafragiumq; meum tumulo spectarit ab alto :

Nec dederit nati per freta sæua manum :

Seminecem Stygia reuocasti solus ab vnda,

Hoc quoq; quod memores possumus esse tuū est,

Dij tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos :

Non potuit votum plenius esse meum.

Hæc meus argutis, si tu paterere libellis

Poneret in multa luce videnda labor.

Nunc quoq; se quamuis est iussa quiescere, quin te

Nominet inuitum vix mea Musa tenet.

Vtq; canem pauidæ nactum vestigia ceruæ.

Luçantem frustra copula dura tenet :

Vtq; fores nondum referati carceris acer.

Nunc pede, nunc ipsa fronte laceffit equus :

Sic mea lege data vinc̃ta atq; inclusa Thaleia.

Per titulum vetiti nominis ire cupit :

Ne tamen officio memoris lædaris amici :

Parebo iussis, parce timere, tuis.

At non parerem, si non meminisse putares :

Hoc, quod non prohibet : vox tua gratus ero.

Dumq;

Dumq; (quod ô breue sit) lumen vitale videbo :
 Seruet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA, XI.

Queritur se iam triennium exulare in Ponto.

VT sumus in Ponto, ter frigore constitit iter.
 Facta est Euxini dura ter vnda maris.
 At mihi iam videor patria procul esse tot annis:
 Dardana quod Graio Troia sub hoste fuit.
Stare putes: adeò procedunt tempora tarde:
Et peragit lentis passibus annus iter,
 Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert:
 Efficit angustos nec mihi bruma dies
 Scilicet in nobis rerum natura nouata est:
 Cumq; meis curis omnia longa facit:
 An peragunt solitos communia tempora motus?
 Suntq; magis vitæ tempora dura mea?
 Quem tenet Euxini mendax cognomine Pontus,
 Et Scythici vere terra sinistra freti.
 Innumeras circa gentes fera bella minantur:
 Quæ nisi de raptu viuere turpe putant.
 Nil extrâ tutum est, tumulus descenditur ipse
 Mœnibus exiguis, ingenioq; loci.
 Cum minimè credas, vt auis densissimus hostis
 Aduolat; & prædam vix benè visus agit.
 Sæpe intra muros clausis venientia portis,
 Per medias legimus noxia tela vias.
 Est igitur rarus, qui iam colere audeat isq;
 Hac arat infelix, hac tenet arma manu.
 Sub galea pastor iunctis pice cantat auenis:
 Proq; lupo pauidæ bella verentur oues.
 Vix ope castelli defendimur: & tamen intus
 Mistra facit Graijs barbara turba metum.

Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo,
 Barbarus : & tecti plus quoq; parte tenet.
 Quos ut non timeas, possis odisse videndo,
 Pellibus & longa tempora tecta coma
 Hos quoq; qui geniti Graia creduntur ab vrbe,
 Pro patrio cultu Persica bracca tegit,
 Exercent illi sociæ commercia linguæ:
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum : quia non intelligor vlli:
 Derident stolidi verba Latina Getæ
 Meq; palam tuto de me mala sæpe loquuntur:
 Forsitan obijciunt exiliumq; mihi.
 Utq; sit in me aliquid si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, annuerimq; putant.
 Adde, quod iniustum rigido ius dicitur ense:
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachesis ; quæ tam graue sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breuiora meæ.
 Quod patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
 Atq; hæc in Scythicis gentibus esse queror ;
 Vtraq; pœna grauis, merui tamen vrbe carere :
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ah demens ? ipsam quoq; perdere vitā
 Cæsaris offenso numine dignus eram.

E L E G I A XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocasset.

Quod te nescio quis periurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.
 Indolui : non tam mea quod fortuna malè audit,
 Qui iam consueui fortiter esse miser?
 Quam quod cui minimè vellem sum causla pudoris :
 Teq; reor nostris erubuisse malis.

Perfer

Perfer, & obdura: multò grauiora tulisti,
 Eripuit cùm me principis ira tibi
 Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exul.
 Mollior est culpam pœna secuta meam.
 Maxima pœna mihi est ipsum offendisse priusq̃;
 Venisset mallem funeris hora mihi.
 Quassa quidē nostra est, non merfa, nec obruta nauis
 Utq̃; caret portu, sic tamen exstat aquis
 Nec vitam, nec opes, nec ius mihi ciuis ademit:
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit vllum:
 Nil nisi me patrijs iussit abesse focis.
 Utq̃; alijs: quorum numerum comprehendere non est,
 Cæsaream numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati, non exulis vitur in me
 Nomine: tuta suo iudice causa mea est,
 Iure igitur laudes Cæsar pro parte virili:
 Carmina nostra tuas qualiacunq̃; canunt!
 Iure Deos, adhuc cæli tibi lumina claudant,
 Teq̃; velint sine se comprecor esse Deum.
 Optat idem populus: sed vt in mare flumina vastū
 Sic solet exiguæ currere riuus aquæ.
 At tu fortunam, cuius vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce grauare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat Et exilium carminibus oblectaret

Scribis, vt oblectem studio lachrymabile tēpus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ:
 Difficile est, quod amice mones: quia carmine latū
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt
 Nostra per aduersas agitur fortuna procellas:
 Sorte nec villa mea tristior esse potest.

Exigis, vt Priamus natorum funere plaudat:
 Et Niobe festos ducat vt orba choros.
 Luctibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos iustus abire Getas?
 Des licet in valido pectus mihi robore fultum:
 Fama refert Anyti quale fuisse rei:
 Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ:
 Plus valet humanis viribus ira Dei
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline nullum,
 Scribere in hoc casu sustinisset opus,
 Vt veniant patriæ, veniant obliuia nostri:
 Omnis & amissis sensus abesse queat:
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde quòd ingenium longa rubigine laesum
 Torpet & est multo quàm fuit antè minus.
 Fertili, assiduo si non renouetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen, habebit humus
 Tempore qui longo steterit, malè currit: & inter
 Carceribus misos vltimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariam remisq; dehiscit;
 Si qua diu solitum cymba vacauit aquis.
 Me quoq; despera fuerim cum paruus & antè,
 Illi, qui fueram posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum:
 Et pars antiqui nulla vigoris adest.
 Sæpè tamen nobis vt nunc quoque sumpta tabella
 Inq; suos volui cogere verba pedes: (est
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis.
 Digna sui domini tempore digna loco.
 Denique non paruas animo dat gloria vires;
 Et facunda facit pectora laudu amor.

Nominis & famæ quondam fulgore trahebar:
Dum tulit antennas aura secunda meas.
Non adeò est benè nunc, vt sit mihi gloria curæ,
Si liceat. nulli cognitus esse velim.
An quia cesserunt primo benè carmina suades,
Scribere, successus vt sequar ipse meos?
Pace nouem vestra liceat dixisse sorores:
Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
Vtq; dedie iustas tauri fabricator aheni;
Sic ego do pænas artibus ipse meis.
Nil mihi debebat cum versibus amplius esse:
Sed fugerem meritò naufragus omne fretum.
At puto, si demens studium fatale retentem:
Hic mihi præbebit carminis arma locus,
Non liber hic vllus, non qui mihi commodet aurē,
Verbaq; significant quid mea norit, adest.
Omnia barbariæ loca sunt, vocisq; ferinæ:
Omnia quæ possunt plena timore sonant.
Ipse mihi videor iam dedidicisse Latine:
Nam didici Geticé sarmaticeq; loqui.
Nec tamen, vt verum fatear tibi, nostra teneri
A componendo carmine Musa potest.
Scribimus: & scriptos absumimus igne libellos:
Exitus est studij parua fauilla mei.
Nec possum, & cupio non villos ducere versus:
Ponitur idcirco noster in igne labor.
Nec, nisi pars casu flammis crepta, dolæue,
Ad vos ingenij non venit vlla mei.
Sic vtinam, quæ nil metuentem tale magistrum
Perdidit. in cineres ars mea versa foret.

Ad amicum, quod literas non daret, cum faceret altera.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem:
Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
Æger enim traxi contagia corpore mentis:

Libera tormento pars mihi ne qua vacet:
Perq; dies multos lateris cruciatibus vror:

Sed quod non modico frigore læsit hyems.
Si tamen ipse vales, aliqua nos parte valemus:

Quippe mea est humeris fulta ruina tuis,
Qui mihi cum dederis ingentia pignora; cumq;
Per numeros omnes hoc tuêare caput:

Quod tua me raró solatur epistola, peccas:
Remq; piam præstas, & mihi verba negas.
Hoc precor emenda: quod si correxeris vnum,

Nullus in egregio corpore natus erit.
Pluribus accusem; fieri nisi posset, vt ad me
Littera non veniat, missa sit illa tamen.

Dij faciant, vt sit temeraria nostra querela:
Teq; putem falsó non meminisse mei.

Quod precor, esse liquet neque enim mutabile ro-
Credere me fas est pectoris esse tui. (bur

Canis prius gelido desint absinthia Ponto;
Et careat dulci Trinacris Hybla thymo;

Immemorem quam te quisquam conuincat amici.
Non ita sunt fati stamina nigra mei.

Tu tamen vt false possis quoque tollere culpæ
Crimina, quod non es, ne videre, caue.

Vtq; solebamus consumere longa loquendo
Tempora, sermoni deficiente diu:

Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces;
Et peragant linguæ charta manusq; vices:

Quod

Quod tibi né nimium videar diffidere; sitq;
 Versibus hoc paucis admonuisse satis:
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo;
 Atq; meis distent vt tua fata; Vale.

ELEGIA XV.

Ad Sxorem, quod suis libris sit aterna.

Quanta tibi dederis monumenta libellis,
 O mihi me coniunx charior ipsa vides.
 Detrahat authori multum fortuna licebit;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo:
 Dumq; legar; pariter mecum tua fama legetur,
 Nec potes in mæstos omnis abire rogos.
 Cumq; viri casu possis misera videri:
 Inuenies aliquas, quæ; quod es, esse velint:
 Quæ te, nostrorum cùm sis in parte laborum,
 Felicem dicant, inuideantq; tibi
 Non ego diuitias dando tibi plura dedissem,
 Diuitis ad manes nil feret vmbra suos.
 Perpetui fructum donavi nominis: idq;
 Quo dare nil potui munere maius habes
 Adde quod & rerum sola es tutela mearum:
 Ad te non parui venit honoris onus.
 Quod nunquam vox est de te mea muta tuiq;
 Iudicijs debes esse superba viri,
 Quæ ne quis possit temeraria dicere præsta:
 Et pariter serua, meq; piamq; fidem.
 Nam tua dum stetimus, turpi sine crimine mansit:
 Et tantum probitas irreprehensa fuit:
 Par ea de nostra nunc est tibi facta ruina.
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus
 Esse bonam facile est: vbi quod vetet esse remotum
 Et nihil officijs nupta, quod obset, habet.

Cum

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo?

Id demum est pietas, id socialis amor.

Rara quidem est virtus quam non fortuna gubernat:

Qua maneat stabili cum fugit illa, pede.

Si qua tamen pretij, sibi merces ipsa petita est.

Inq; parum lætis ardua rebus adest.

Si tempus numeres, per sæcula nulla racetur:

Et loca mirantur, qua patet orbis iter.

Adspicis, ut longo teneat laudabilis ævo,

Nomen inextinctum Penelopæa fides?

Cernis ut Admeti canteretur, & Hectoris vxor:

Ausaq; in accensos Hippias ire rogos?

Ut viuat fama coniux Phylaceia? cuius

Iliacam celeri vir pede pressit humum?

At nece nil opus est pro me, sed amore fideque;

Non ex difficili fama petenda tibi est.

Nec te credideris, quia non facis ista, moneri:

Vela damus, quamuis remige puppis eat.

Qui monet; ut facias quod iam facis, ille monendo

Laudat & hortatu comprobat acta suo.

F I N I S.

finis

FIN

^{Publicos}
PUBLII OVIDII RIA
N A S O N I S,
FASTORVM.

L I B E R I.

A D CÆSAREM GERMANICVM.

TEmpore cum causis latium digesta per annum;
Lapsaque sub certas, ortaꝑ; signa canam
Excipe pacato, Cæsar Germanice, vultu

Hoc opus: & timidæ dirige naui iter:
Officioꝑ; leuem non aduersatus honorem,

Huic tibi deuoto, numine dexter ades.
Sacra recognoscēs annalibus eruta priscis:

Et quo sit merito quæque notata dies.
Inuenies illic & festa domestica vobis.

Sæpe tibi pater est, sæpe legendus auus.
Quæꝑ; ferunt illi, pictos signantia fastos,

Tu quoque cum Druso præmia fratre ferēs.
Cæsaris arma canant alij, nos Cæsaris aras,

Et, quoscunque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:

Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmine vires,

Ingenium vultu, statꝑ; caditque tuo:
Pagina iudicium docti subitura mouetur

Principis, vt Clario missa legenda Deo.
Quæ sit enim culti facundia, sensimus, oris;

Ciuica pro trepidis cum tulit arma reis.
Scimus, & ad nostras cum se tulit imperus artes.

Ingenij currant flumina quanta tui

Si licet, & fas est, vates rege vatis habenas :

Auspice te, felix totus vt annus eat.

TEmpora digereret cū conditor vrbis in anno
Constituit menses quinque bis esse suo.

Scilicet arma magis. quam sidera Romule noras,

Curaq; finitimos vincere maior erat.

Est tamen & ratio, Cæsar, quæ mouerit illum :

Errorēq; suum quo tueatur, habet.

Quod satis est, vtero matris dum prodeat infans ;

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses à funere coniugis, vxor

Sustinet in vidua tristitia signa domo.

Hæc igitur vidit trabeati cura Quirini :

Cum rudibus populis annua iura daret.

Martis erat primus mensis, venerisque secundus.

Hæc generis princeps ipsius, ille pater

Tertius à senibus : iuuenum de nomine quartus :

Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec Ianum, nec auitas præterit umbras ;

Mensibus antiquis præposuitque duos.

NE tamen ignores variorum iura dierum :

Non habet officium Lucifer omnis idem.

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur :

Fastus erit, perquem lege licebit agi.

Nec toto perstare die sua iura putaris ?

Qui iam fastus erit, mane nefastus erat.

Nam simul exta Deo data sunt. licet omnia fari :

Verbaque honoratus libera prætor habet.

Est quoque quo populum ius est includere septis ;

Est quoque qui nono semper ab orbe redit.

Vendicat Ausonias Iunonis cura Calendas :

Idibus alba Ioui grandior agna cadit.

Nonarum

Nonarum tutela Deo caret: omnibus istis

(Ne fallare caue) proximus Ater erit.

Omen ab euentu est: illis nam Roma diebus

Marte sub aduerso tristia damna tulit.

Hæc tibi dicta semel, totis hærentia Fastis,

Ne feriem rerum scindere cogar erunt.

ECce tibi faustum, Germanice, nunciat annum;

Inq; meo primùm carmine Ianus adest.

Iane biceps anni tacitè labentis origo,

Solus de superis qui tua terga vides.

Dexter ades ducibus, quorum secura labore

Otia terra ferax, otia pontus habet:

Dexter ades patribusq; tuis populoq; Quirini:

Et resera nutu candida templa tuo.

Prospera lux oritur: linguis animisq; fauete:

Nunc dicenda bona sunt bona verba die.

Lite vacent aures insanaq; protinus abstant

Iurgia: differ opus liuida turba tuum?

Cernis, odoratis vt luceat ignibus æther?

Et sonet accensis spica Cilissa focis?

Flamma nitore suo templorum verberat aurum:

Et tremulum summa spargit in æde iubar,

Vestibus intactis Tarpeias itur in arces:

Et populus festo concolor ipse suo est.

Iamq; noui præeunt fasces: noua purpura fulget:

Et noua conspicuum pondera sentit ebur.

Colla rudes operum præbent ferienda iuuenti:

Quos aluit campis herba Falisca suis.

Iupiter, arce sua cùm totum spectet in orbem,

Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.

Salue festa dies: meliorq; reuertere semper.

A populo, rerum, digna, potente coli.

H

Quem

Quem tamen esse Deum dicam te, Iane biformis:

Nam tibi par nullum Græcia numen habet.

Ede simul causam, cur de cœlestibus vnus,

Sitquæ quod à tergo, sitquæ quod antè vides.

Hæc ego cum sumptis agitare mentis tabellis

Lucidior visa est, quàm fuit antè, domus.

Tùm sacer ancipiti mirandus imagine Ianus,

Bina repente oculis obtulit ora meis.

Extimui, sensique metu riguisse capillos:

Et gelidum subito frigore pectus erat,

Ille tenens dextra baculum, clauemquæ sinistra,

Edidit hos nobis ore priore sonos:

Disce, metu posito, uates operose dierum,

Quod petis & voces percipe mente meas

Me Chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant:

Aspice quam longi temporis acta canam:

Lucidus hic aër, & quæ tria corpora restant,

Ignis, aqua, & tellus, vnus acerus erant.

Vt semel hæc rerum secessit lite suarum;

Inquæ nouas abiit massa soluta domos-

Cælum flamma petit: propior locus aëra cepit:

Sederunt medio terra fretumquæ loco.

Tunc ego, qui fueram globus, & sine imagine moles

In faciem redij membraque digna Deo:

Nunc quoque confusa, quoniã nota parua, figura est.

Ante quod est in me, postquæ videtur idem.

Accipe, quæ sitæ quæ causa sit altera formæ:

Hanc simul vt noris, officiumquæ meum:

Quidquid vbique vides cœlū, mare, nubila, terras?

Omnia sunt nostra clauis patentque manu.

Me penes est vnum vasti custodia mundi:

Et ius vertendi carmina omne meum est.

Cum

Cum libuit pacem placidis amittere tectis,
Liberâ per tutas ambulat illa vias.
Sanguine letifero totus miscebitur orbis,
Ni teneant rigidæ condita bella feræ
Præfideo foribus cœli cum mitibus Horis:
Et redit officio Iupiter itque meo.
Inde vocor Ianus, cui cum Cereale sacerdos
Imponit librum, farraque mixta salo;
Nomina ridebis, modo namque Patulcius idem:
Et modo sacrificio Clusius ore vocor.
Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas,
Numine diuersas significare vices.
Vis mea narrata est: causam nunc discite figuræ:
Iam tamen hanc aliqua tu quoque parte vides,
Omnis habet geminas hinc atque hinc ianua frontes,
E quibus hæc populum spectat, at illa Larem.
Vtique sedens vester primi propè limina tecti
Ilanitor, egressus introitusque videt.
Sic ego prospicio cœlestis Ianitor aulæ
Eoas partes, Hesperiasque simul
Ora vides Hecates in tres vertentia partes,
Seruet ut internas compita secta vias.
Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam.
Cernere non moto corpore bina licet.
Dixerat: &, vultu si plura requirere vellem,
Difficilem mihi se non fore pactus erat.
Sumpsi animum, gratesque Deo non territus egi:
Verbaque sum. spectans, pauca locutus, humum.
Dic age: frigoribus quare nouus incipit annus:
Qui melius per verum incipiendus erat?
Omnia tunc florent; tunc est noua temporis ætas
Et noua de grauidæ palmitis gemma tumet,

Et modò formatis operitur frondibus arbor,
Prodit & in summum seminis herba solum.
Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent:
Ludit & in pratis, luxuriatquè pecus.
Tunc blandi soles, ignotaq; prodit hirundo:
Et luteum celsa sub trabe figit opus.
Tunc patitur cultus ager, & renouatur aratro,
Hæc anni nouitas iure vocanda fuit.
Quæsieram multis: non multis ille moratus
Contulit in versus sic sua verba duos:
Bruma noui prima est, veterisquè nouissima Solis;
Principium capiunt Phœbus & annus idem.
Post ea mirabar, cur non sine litibus esset
Prima dies: causam percipe, Ianus ait:
Tempora commisi nascentia rebus agendis;
Totus ab auspicio ne foret annus iners.
Quisquè suas artes ob idem delibat agendo:
Nec plus quàm solitum testificatur opus.
Mox ego: cur, quamuis aliorum numina placem,
Iane, tibi primùm thura merumquè fero?
Vt possis aditum per me qui limina seruo,
Ad quoscunque voles, (inquit,) habere Deos.
At cur læta tuis dicuntur verba Calendis?
Et damus alternas accipimusquè preces?
Tum Deus incumbens baculo, què dextra tenebat?
Omnia principijs, inquit; inesse solent.
Ad primam vocem timidas aduertitis aures:
Et primùm visam consulit augur auem.
Templa patent, auresquè Deùm: nec lingua caducas
Concipit vlla preces: dictaquè pondus habent:
Desierat Ianus: nec longa silentia feci:
Sed tetigit verbis vltima verba meis.

Quid vult palma sibi, rugosaquæ Carica, dixi,
Et data sub niueo condita mella cado?
Omen, ait, causa est, vt res sapor ille sequatur;
Et peragat cœptum, dulcis vt annus, iter.
Dulcia cui dentur, video: stipis adijce causam.
Pars mihi de festo ne labet vlla tuo.
Risit: & ô quàm te fallunt tua sæcula, dixit:
Qui stipe mel sumpta dulcius esse putas:
Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
Cuius non animo dulcia lucra forent.
Tēpore creuit amor, qui nunc est summus, habendi:
Vix vltrà, quò iam progrediatur, habet:
Pluris opes nunc sunt, quam prisci temporis annis?
Dum populus pauper, dum noua Roma fuit:
Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum:
Et dabat exiguum fluminis vlua torum,
Iupiter angusta vix motus stabat in æde:
Inq; Iouis dextra fictile fulmen erat.
Frondebz ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
Pascebatquæ suas ipse senator oues.
Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem.
Nec scœnum capiti supposuisse fuit:
Iura dabat populis, posito modò prætor aratro:
Et leuis argenti lamina crimen erat.
At postquam fortuna loci caput extulit huius,
Et terigit summo vertice Roma Deos;
Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido:
Et, cum possideant plurima plura petunt.
Quærere vt absumant, absumpta requirere certant.
Atquæ ipse vitij sunt alimenta vices.
Sic, quibus intumuit suffusa venter ab vnda,
Quo plùs sunt pota, plùs sitiuntur aqua.

In pretio pretium nunc est dat census honores,
Census amicitias : pauper vbiq̃ue iacet.
Tu tamen auspicium cur sit stipis, vtile quæris :
Curq̃; iuuent nostras æra vetusta manus.
Æra dabant olim. melius nunc omen in auro est :
Victaq̃ue concessit prisca moneta nouæ.
Nos quoq̃; templa iuuant, quamuis antiqua probæus,
Aurea maiestas conuenit ipsa Deo.
Laudamus veteres : sed nostris vtimur annis.
Mos tamen est æquè dignus vterque coli.
Finierat monitus : placidis ita rursus, vt antè,
Clauigerum verbis alloquor ipse Deum :
Multa quidem didici, sed cur naualis in ære
Altera signata est, altera forma biceps ?
Noscere me duplici posses in imagine, dixit ;
Ni vetus, ipsa dies extenuasset, opus.
Causa ratis superest : Tuscum rate venit in annem
Ante pererrato falcifer orbe Deus
Hac ego, Saturnum memini tellure receptum,
Cælitibus regnis ab Ioue pulsus erat.
Inde diu genti mansit Saturnia nomen :
Dicta quoq̃ue est Latium terra, latente Deo.
At bona posteritas puppim formauit in ære.
Hospitis aduentum testificata Dei.
Ipse solum colui ? cuius placidissima læuum.
Radit arenosi Tibridis vnda latus.
Hic, vbi nunc Roma est, tunc ardua sylua virebat :
Tantaq̃ue res, paucis pascua bobus erat.
Arx mea collis erat : quam vulgus nomine nostro
Nuncupat ; hæc ætas Ianiculumq̃ue vocat.
Tunc ego regnabam, patiens cùm terra Deorum
Esset : & humanis numina mista locis.

Nondum

Nondum iustitiam facinus mortale fugarat:

Vltima de superis illa reliquit humum.

Proquē metu populum sine vi pudor ipse regebat:

Nullus erat iustis reddere iura labor.

Nil mihi bello: pacem postesquē tuebar:

Et clauem ostendens: hæc agit, arma gero.

Presserat ora Deus; tunc sic ego nostra resolui,

Voce mea voces eliciente Dei:

Cūm tot sint iani, cur stas sacratus in vno,

Hic, vbi iuncta foris templa duobus habes?

Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,

Protinus Oebalij retulit arma Tati:

Vtq; leuis custos armillis capta, Sabinos

Ad summæ tacitos duxerat arcis iter,

Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit.

Arduus in valles per fora clius erat.

Et iam contigerant portam, Saturnia cuius

Dempserat oppositas inuidiosa seras:

Cum tanto veritus committere Numine pugnam,

Ipse meæ noui callidus artis opus.

Oraq; qua pollens ope sum, fontana reclusi:

Sumquē repentinas eiacularus aquas

Ante tamen madidis subieci sulfura venis:

Clauderet vt Tatio feruidus humor iter.

Cuius vt vtilitas pulsus percepta Sabinis;

Quæ fuerat, tuto reddita forma loco est,

Ara mihi posita est paruo coniuncta sacello:

Hæc adolet flammis cum strue farra suis

At cur pace lates? motisq; recluderis armis?

Nec mora: quæ sitis reddita causa mihi est.

Vt pateant populo reditus ad bella profecto;

Tota patet dempta ianua nostra sera.

Pace fores obdo, ne qua discedere possit :

Cæsareoque diu numine clausus ero.

Dixit : & attollens oculos diuersa ruentes,

Aspexit toto quicquid in orbe fuit.

Pax erat : & vestri, Germanice, causa triumphî

Tradiderat domitas iam tibi Rhenus aquas.

Iane fac æternos, pacem pacisque ministros :

Neuë suum, præsta, deserat author opus.

Quod tamen ex ipsis licuit mihi dicere Fastis :

Sacrauêre patres hac duo templa die.

Accepit Phæbo, Nymphaq; Coronide natum

Insula, diuidua, quam premit amnis, aqua.

Iupiter in parte est : cepit locus vnus vtrumque :

tunctaque sunt magno templa nepotis auo.

Q Vis vetat, & stellas, vt quæq; oriturq; caditq;

Dicere? propositi pars fuit illa mei.

Felices animæ, quibus cognoscere primum,

Inq; domos superas scandere, cura fuit.

Credibile est, illos pariter vitijsq; iocisq;

Alius humanis exseruisse caput.

Non Venus & vinum sublimia pectora fregit,

Officiumq; fori, militiæue labor.

Nec leuis ambitio, perfusaq; gloria fuco,

Magnarumq; fames sollicitauit opum.

Admouere oculis distantia sidera nostris :

Ætheraq; ingenio subposuêre suo

Sic petitur cælum : non, vt ferat Ossan Olympus,

Summaq; Peliacus sydera tangat apex.

Nos quoq; sub ducibus cælum metabimur illis :

Ponemusq; suos ad vaga signa dies.

E Rgo vbi nox aderit venturis tertia Nonis

Sparsaq; cælesti rore madebit humus ;

Ocripe.

Œtipedis frustra quæruntur brachia Cancrī,
Præceps occiduas ille subibit aquas.

Institerint imbres missi tibi nubibus atris,
Nonæ signa dabunt exoriente Lyra.

Quatuor adde dies ductis ex ordine Nonis:
Ianus Agonali luce piandus erit..

Nominis esse potest succinctus caussa minister:
Hostia cœlitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,
Semper agatnè rogat, nec nisi iussus, agit.

Pars putat hoc festum priscis Agnalia dictum;
Vna sit ut proprio littera dempta loco.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agatur; ab actu
Nomen agonalem credit habere diem.

Aut, quia præuisos in aqua timet hostia cultros;
A pecoris lux est ipsa notata metu?

Fas etiam, fieri solitis ætate priorum
Nomina de ludis Græca tulisse diem?

Et prius antiquus dicebat Agonia sermo:
Vtraque iudicio est vltima causa meo.

Vtque ea non certa est: ita res placare sacrorum
Numina lanigeræ coniuge debet ouis.

Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur.
Hostibus à domitis Hostia nomen habet.

Antè, Deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica salis.

Nondum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas
Acta, per æquoreas hospita naus aquas.

Thura nec Euphrates, nec miserat India costum:
Nec fuerant rubri cognita fila croci.

Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis:
Et non exiguo laurus adusta sono.

Si quis erat, prati factis de flore coronis,
Qui possit violas addere : diues erat.
Hic qui nunc aperit percussis viscera tauri,
In sacris nullum cultor habebat opus.
Prima Ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ,
Vltæ suas merita cæde nocentis opes.
Nam fata vere nouo teneris latentia succis,
Eruta setigeræ comperit ore suis,
Sus dederat pœnas, exemplo territus huius,
Palmitæ debueras abstinuisse caper.
Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
Talia non tacito verba dolore dedit:
Rode caper vitem : tamen hinc, cum stabis ad aræ,
In tua quod spargi cornua possit erit.
Verba fides sequitur : noxæ tibi deditus hostis,
Spargitur affuso cornua, Bacche, mero,
Culpa sui nocuit : nocuit quoque culpa capellæ:
Quid bos ; quid placidæ commeruistis oues ?
Flebat Aristæus, quod apes cum stirpe necatas
Viderat inceptos destituisse fauos.
Cæcula quem genitrix ægrè solata dolentem,
Addidit hæc dictis vltima verba suis :
Siste puer lachrymas : proteus tua damna leuabit.
Quoque modo repares, quæ periêre, dabit.
Decipiat ne te versis tamen ille figuris:
Impediant geminas vincula firma manus.
Peruenit ad vatem iuuenis : resolutaque somno.
Alligat æquorei brachia capta senis.
Ille suam faciem trasformat, & alterat arte,
Mox domirus vinclis in sua membra redit.
Ora quæ cærulea tollens rorantia barba
Qua dixit, repares arte, requiris, apes ?

Obrue mactati corpus tellure iuuenti:

Quod petis à nobis, obrutus ille dabit.

Iussa facit pastor: feruent examina putri

De boue: mille animas vna necata dedit.

Pauit ouis pratum; verbenas improba carpsit:

Quas pia Dis ruris ferre solebat anus

Quid tuti superest; animam cum ponat in aris

Lanigerumque pecus ruricolæque boues?

Placat equo Persis radijs Hyperiona cinctum;

Ne detur celeri victima tarda Deo.

Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ;

Nunc quoque, pro nulla virgine cerua cadit.

Extæ canum Triuiæ vidi libare Sabæos.

Et quicumque tuas accolit Hæme niues.

Intactæ fueratis aues, solatia ruris,

Assuetum siluis innocuumque genus.

Quæ facitis nidos, & plumis oua fouetis;

Et facili dulces editis ore sonos.

Sed nihil ista iuuant, quia linguæ crimen habetis:

Dijque putant mentes vos aperire suas.

Nec tamē hoc falsum est, nā Dijs, vt proxima quæq;

Nunc penna veras, nunc datis ore notas. (est

Tuta diu volucrum proles tūm denique cæsa est,

Iuueruntque Deos indicis extæ sui.

Ergo sæpe suo coniunx abducta marito,

Vritur in calidis alba columba focis

Nec defensa iuuant Capitolia, quominus anser

Det iecur in lances, Inahe, lauta tuas.

Nocte Deæ noctis cristatus cæditur ales.

Quòd tepidum vigili prouocet ore diem!

Interea Delphin clarum super æthera sidus

Tollitur: & patrijs exerit ora vadis.

Postera

Postera lux hyemem medio discrimine signat:
 Æquaque præterita, quæ superabit, erit.

Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto,
 Arcadiæ sacrum Pontificale Deæ.

Te quoque lux eadem, Turni soror, æde recepit:
 Hic vbi virginea campus obitur aqua.

Vnde petam causas horum moremque sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto:

Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine ductum:
 Propositoque faue, ne tuos erret honor.

Orta prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
 A magno tellus Arcade nomen habet:

Hinc fuit Euander: qui, quanquam clarus utroque
 Nobilior sacræ sanguine matris erat.

Quæ, simul æthereos animo conceperat ignes,
 Ore dabat pleno carmina vera Dei.

Dixerat hæc, nato motus instare, sibi que,
 Multaque præterea, tempore nacta fidem,
 Nam iuuenis, nimium vera cum matre fugatus
 Deserit Arcadiam Parrhasiumque larem.

Culgenitrix flenti: Fortuna viriliter, (inquit,) *(Siste puer lachrymas)* ista ferenda tibi est.

Sic erat in fatis: nec te tua culpa fugavit,
 Sed Deus: offenso pulsus es vrbe Deo.

Nec meriti pœnam pateris, sed Numinis iram,
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.

*Conscia mens ut cuique sua est, ita concipit intra
 Pectora, pro facto spemque metumque suo*

Nec tamen, ut primus, mare malè talia passus:
 Obruit ingentes ista procella viros:

Passus idem est, Tyrijs qui quōdam pulsus ab oris,
 Cadmus in Aoniæ constitit exul humo.

Passus

Passus idem Tydeus; & idem Pegaseus Iason:

Et quos præterea longa referre mora est.

Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor:

Ut volucris, vacuo quicquid in orbe patet.

Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:

Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt,

Vocibus Euander, & firmus mente parentis;

Naue secat fluctus: Hesperiamque, tenet:

Iamque ratem doctæ monitu Carmentis in amnem

Egerat: & Thuscis obuius ibat aquis

Fluminis illa latus, cui sunt vada iuncta Terenti,

Aspicit, & sparsas per loca sola casas.

Utque erat immixtis puppim statit ante capillis;

Continuitque manum torua regentis iter,

Et procul in dextram tendens sua brachia ripam

Pinea non sano ter pede texta ferit,

Nèue daret saltum properans insistere ripæ,

Vix est Euandri, vixque retenta manu.

Dixque petitorum, (dixit,) saluete locorum:

Tuque novos cælo terra datura Deos:

Fluminaque & fontes, quibus vititur hospita tellus;

Et nemorum Nymphæ Naiadumque chori,

Este bonis ausibus visi natoque mihi;

Ripaque felici tacta sit ista pede

Fallor? an hi fient ingentia mœnia colles?

Iuraque ab hac terra cætera terra petit?

Montibus his olim totus promittitur orbis.

Quis tantum fati credet habere locum?

Et iam Dardaniæ tangent hæc littora pinus:

Hic quodque causa noui scæmina Martis erit.

Chare nepos, Palla funesta quid induis arma:

Indue: non humili vindice cæsus eris.

Vieta

Victa tamen vinces, euerſaq; Troia reſurges.
Obruert hoſtiles iſta ruina domos.

Vrite victrices Neptunia Pergama flammæ:
Nunc minor hic, toto eſt altior orbe cinis.

Iam pius Æneas ſacra, & ſacra altera patrem
Aſſeret, Iliacos accipe Veſta Deos.

Tempus erit cum vos orbemq; tuebitur idem,
Et ſient ipſo ſacra colente Deo,

Et penes Auguſtos patriæ tutela manebit,
Hanc ſas imperij frena tenere domum.

Inde nepos, natusq; Dei, (licet ipſe recuſet,)
Pondera cœleſti mente paterna feret.

Vtque ego perpetuis olim ſacrabor in aris:
Sic Auguſta nouum Iulia Numen erit.

Talibus vt dictis noſtros descendit in annos:
Subſtitit in medios præſcia lingua ſonos.

Puppibus egreſſus Latia ſterit exul in herba.
Felix exilium cui locus ille fuit

Nec mora longa fuit ſtabant noua teſta; nec alter
Montibus Auſonijs Arcade maior erat.

Ecce boues illuc Erytheidas applicat Heros,
Emenſus longi clauiger orbis iter.

Dumq; huic hoſpitiū domus eſt Tegeæa, vagâtur
Incuſtoditæ lata per arua boues.

Mane erat; excuſſus ſomno Tyrinthius hoſpes,
De numero tauros ſenſit abeſſe duos.

Nulla videt taciti quærens veſtigia furti,
Traxerat auerſos Cacus in antra boues:

Cacus, auentina timor atq; infamia ſyluæ,
Non leue finitimis hoſpitibusque malum.

Dira viro facies; vires pro corpore; corpus
Grande; pater monſtri Mulciber huius erat.

Proque

Proque domo, longis spelunca recessibus ingens
Abdita, vix ipsis inuenienda feris
Ora super postes affixaque brachia pendent;
Squalidaque humanis ossibus albet humus.
Seruata malè parva bouum Ioue natus abibat:
Mugitum rauco furta dedere sono.
Accipio, reuocamur, ait: vocemq; secutus
Impia per syluas. Victor ad antra venit,
Ille aditum fracti præstruxerat obice montis:
Vix iuga mouissent quinque bis illud onus.
Nititur hic humeris, cælum quoque sederat illic:
Et vastum motu colabefactat onus.
Quod simul euersum est, fragor æthera terruit ipsū:
Icta que subsedit pondere mollis humus.
Prima mouet Cacus collata prælia dextra
Remque ferox saxis stipiribusque gerit.
Queis vbi nil agitur, patrias malè fortis ad artes
Confugit: & flammæ ore sonante vomit.
Quas quoties proflat, spirare Typhoea credas:
Et rapidum Ethnæo fulgur ab igne iacit.
Occupat Alcides: abductaque claua triodis,
Ter quater aduersi sedit in ore viri.
Ille cadit, mistosque vomit cum sanguine flamas:
Et læto moriens pectore plangit humum.
Immolat ex illis taurum tibi, Iupiter, vnum
Victor: & Euandrum, ruricolæque vocat.
Constituitque sibi, quæ maxima dicitur, aram.
Hic vbi pars vrbs de boue nomen habet.
Nec tacet Euandri mater, propè tempus adesse:
Hercule quo tellus sit satis vsa suo
At felix vates, vt Dijs gratissima vixit,
Possidet hunc Iani sic Dea mense diem.

I Dibus in magni castus Iouis æde sacerdos,
 Semiramis flammis viscera libat ouis.
 Redditaque est omnis populo Prouincia nostro,
 Et tuus Augusto nomine dictus auus.
 Perlege dispositas cinerosa per atria ceras:
 Contigerant nulli nomina tanta viro.
 Africa victorem de se vocat: alter Isaurum,
 Aut Cretum domitas testificatur opes.
 Hunc Numidæ faciunt, illum Messana superbum:
 Ille Numantina traxit ab vrbe notam.
 Et mortem, & nomen Druso Germania fecit:
 Me miserum virtus, quam breuis illa fuit!
 Si petat à victis, tot sumit nomina Cæsar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex vno quidam celebres; aut torquis adempti,
 Aut corui titulos auxiliariis habent.
 Magne, tuum nomen rerum est mensura tuarum:
 Sed qui te vicit, nomine maior erat.
 Nec gradus est Fabios supra cognominis vllus?
 Illa domus meritis maxima dicta suis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes:
 Hic socium summo cum Ioue nomen habet,
 Sacra vocant augusta patres: augusta vocantur
 Tempia, Sacerdotum ritè dicata manu.
 Huius & augurium dependet origine verbi:
 Et quodcunque sua Iupiter auget ope.
 Augeat imperium nostri ducis augeat annos:
 Protegat & nostras querna corona fores:
 Auspiciusq; Deis tanti cognominis hæres
 Omne suscipiat, quo pater, vrbis onus.
R Espiciet Titan actas vbi tertius idus,
 Fient Parthasiæ sacra relata Dex.

Nam prius Ausonias matres carpenta vehabant;
(Hæc quoque ab Euandri dicta parente reor)
Binaq; nunc pariter Tegeæ sacra parenti,
Pro pueris fieri, virginibusque iubent.
Scortea non illi fas est inferre sacello:
Ne violent puros exanimata focos.
Si quis amas veteres ritus, assiste precanti:
Nomina percipies non tibi nota prius.
Porrima placatur, Postuertaq; siue sorores,
Siue fugæ comites, Manali diua tuæ.
Altera, quod porrò fuerat, cecinisse putatur:
Altera, venturum postmodo quidquid erat.
Candida te niveo posuit lux proxima templo,
Qua fert sublimes alta Moneta gradus:
Nunc benè prospicies Latiam, Concordia turbam:
Nunc te sacratæ constituere manus.
Furius antiquam populi superator Etrusci
Vouerāt: & voti soluerat ille fidem.
Causa, quod à Patribus sumptis secesserat armis
Vulgus: & ipsa suas Roma timebat opes.
Causa recens melior, sparsos Germania crines
Porrigit auspicijs, dux venerande, tuis.
Inde triumphatæ libasti munera gentis:
Templaq; fecisti, quam colis ipse, deæ.
Hæc tua constituit genitrix, & rebus, & ara:
Sola thoro magni digna reperta Iouis.
Hæc ubi transierint, Capricorno Phæbe relicto
Per iuuenis cures signa regentis aquas.
Septimus hinc oriens cùm se dimiserit vndis,
Fulgebit toto iam lyra nulla polo,
Sydere ab hoc, ignis, venienti nocte Leonis
Qui micat in medio pectore, merus erit.

Ter quater euolui signantes tempora fastos ;

Nec sementina est vlla reperta dies,

Cùm mihi (sensit enim) lux hæc inciditur, inquit

Musa? quid à fastis non stata sacra petis ;

Vtq; dies incerta sacris : sic tempore certo.

Seminibus iactis est vbi fætus ager ;

State coronati plenum ad præsepe iuuenti :

Cum tepido vestrum verè redibit opus.

Rusticus emeritum palo suspendat aratrum :

Omne reformidat frigore vulnus humus.

Villice da requiem, terræ semente peracta ;

Da requiem, terram qui coluère, viris.

Pagus agat festum ; pagum lustrate coloni ;

Et date paganis annua liba focis.

Placentur matres frugum tellusq; Ceresquæ

Farre suo gravidæ visceribusquæ suis

Officium commune Ceres & Terra tuentur.

Hæc præbet causam frugibus : illa locum.

Consortes operum. per quas correctæ verustas ;

Quernaquæ glans victa est vtiliore cibo.

Fructibus immensis auidos satiate colonos :

Vt capiant cultus præmia digna sui.

Vos date perpetuos teneris sementibus auctus :

Nec noua per gelidas vsta sit herba niues.

Cùm serimus, cælum ventis aperite serenis :

Cùm latet, ætherea spargite semen aqua.

Neuè graues cultis cerealia dona, cauete,

Agmine læsuro depopulenrur, aues,

Vos quoq; subiectis formicæ parcite granis :

Post messem prædæ copia maior erit :

Interea crescat scrabræ rubiginis experta ;

Nec vitio cœli palleat vlla seges.

Et neque deficiat macie: neque pinguior æquo
Diuitijs pereat luxuriosa suis.

Et careant lolijs oculos vitiantibus agri:

Nec sterilis culto surgat auena solo,

Triticeos foetus passuraq; farra bis ignem,

Hordeaq; ingenti fœnore reddat ager.

Hæc ego pro vobis, hæc Vos optate coloni;

Efficiatq; ratas vtraque diua preces.

Bella diu tenuêre virus, etat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant; versi; in pila ligones;

Factaq; de rastro pondere cassis erat,

Gratia Dijs, domuiq; tuæ; religata catenis

Iam pridem vestro sub pede bella iacent.

Sub iuga bos veniat; sub terras semen aratas?

Pax Cererem nutrit; pacis alumna Ceres.

AT quæ venturas præcedit sexta Calendas.

Hæc sunt Lædeis templa dicata Deis.

Fratribus illa dies fratres de gente Deorum

Circa luturnæ composuêre lacus.

Ipsam nos carmen deduxit Pacis ad aram;

Hæc erit à mensis fine secunda dies.

Frondeb; Aetiæ comptos redimita capillos,

Pax ades; & toto mitis in orbe manes;

Dum desint hostes, desit quoque causa triumph;

Tu ducibus bello gloria maior eris,

Sola gerat miles, quibus arma coërceat, arma;

Canteturq; fera nil nisi pompa tuba;

Horreat Aeneadas, & primus & vltimus orbis;

Si qua parum Romam terra timebit, amet,

Thura, sacerdotes pacalibus addite flammis:

Albaq; persusa victima fronte cadat.

Vtq; domus, præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate Deos.
 Sed iam prima mei pars est exacta laboris:
 Cumq; suo finem mense libellus habet.

F A S T O R V M.

L I B E R II.

I Anus habet finem, cum carmine crescat & annus;
 Alter ut it mensis sic liber alter eat.

Nunc primùm velis elegi, maioribus itis:

Exiguum, memini, nuper eratis opus

Ipse ego vos habui faciles in amore ministros:

Cùm lusit numeris prima iuuenta suis.

Idem sacra cano, signataq; tempora fastis.

Et quis ad hæc illinc crederet esse viam?

Hæc mea militia est: ferimus, quæ possumus arma:

Dextraq; non omni munere nostra vacat,

Si mihi non valido torquentur pila lacerto;

Nec bellatoris terga premuntur equi;

Nec galea tegimur; nec acuto cingimur ense;

(His habilis telis quilibet esse potest:)

At tua prosequimur studioso pectore, Cæsar,

Nomina: per titulos ingredimurq; tuos.

Ergo ades, & placido paulum mea munera vultu

Respice; pacando si quid ab hoste vacas.

Februa Romani dixere piamina patres:

Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem.

Pontifices à Rege petunt, & flamine lanas:

Queis veterum lingua Februa nomen erat:

Quæq; capit liCTOR domibus purgamina certis,

Turbida cum mica farra, vocantur idem.

Nomen

Nomen idem ramo ; qui cæsus ab arbore pura.
Casta sacerdotum tempora fronde tegit,
Ipse ego Flamineam poscentem Februa vidi:
Februa poscenti pinea virga data est.
Deniq; quodcūque est, quo corpora nostra piantur:
Hoc apud intonsos nomen habebat auos.
Mensis ab his dictus: secta quia pelle luperci
Omne solum lustrant: idq; piamen habent.
Aut quia placatis sunt tempora pura sepulchris;
Tunc cū ferale præteriēre dies.
Omne nefas, omnemque mali purgamine causam
Credebant nostri tollere posse senes.
Græcia principium moris dedit: illa nocentes
Impia lustratos ponere facta putat.
Actoriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci,
Cæde per Hæmonias soluit Acastus aquas
Vectam frenatis per inane draconibus Ægeus
Credulus, immerita Phasida fouit ope.
Amphiatriades Naupacteo Acheloo,
Solue nefas, dixit: soluit & ille nefas.
Ah nimium faciles: qui tristia crimina cædis
Fluminea tolli posse putatis aqua.
Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
Primus ut est, Iani mensis & ante fuit.
Qui sequitur Ianum, veteris fuit vltimus annus
Tu quoque sacrorum, Termine finis eras.
Primus erat Iani mensis, quia Ianua prima est,
Qui sacer est imis manibus; imus erat.
Postmodo creduntur spatio distantia longo,
Tempora bis quini continuasse viri.
Pincipio mensis Phygiae contermina matri
Solpita delubris dicitur aucta nouis,

Nunc vbi sint quæris illis sacrata Calendis

Templa deæ? longa procubuere die.

Cætera ne simili caderent labefacta ruinâ,

Cauit sacrati prouida cura Ducis;

Sub quo delubris sentitur nulla senectus,

Nec satis est homines, obligat ille Deos.

Temporum positor, templorum sancte repertor,

Sit superis opto, mutua cura tui.

Dent tibi cœlestes, quos tu cœlestibus, annos;

Proque tua maneant in statione domo.

Tunc quoque vicini lucus celebratur Auerni;

Qua petit æquoreas aduena Fibris aquas.

Ad penetrale Numæ, Capitoliumq; tonantem,

Inq; Iouis summi cœditur arce bidens.

Sæpe graues pluuias adopertus nubibus æther

Concitat; aut posita sub niue terra latet.

Proximus Hesperias Titan abiturus in vndas,

Gemmea purpureis cum iuga demet equis.

Illâ nocte aliquis, tollens ad sidera vultum

Dicer: vbi est hodie, quæ Lyra fuisse heri;

Dumq; Lyram quærit, medijs quoque terga Leonis,

In liquidas subito mersa natabit aquas.

Quem modo celatum stellis Delphina videbas,

Is fugiet: visus nocte sequente tuos,

Seu fuit occultis felix in amoribus index;

Lesbida cum domino seu tulit ille lyram,

Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus?

Carmines currentes ille tenebat aquas.

Sæpe sequens agnam lupus est à voce retentus:

Sæpe audum fugiens restitit agna lupum.

Sæpe canes leporesque vna iacuerunt sub vmbra:

Et stetit in saxo proxima cerua lea:

Et sine lite, loquax, cum Palladis alite, cornix,
Sedit : & accipitri iuncta columba fuit :
Cynthia sæpe tuis fertur vocalis Arion,
Tanquam fraternis, obstupuisse modis.
Nomen Arionum Siculas impleuerat vrbes :
Captaque erat Lyricis Ausonis aura sonis,
Inde domum repetens puppim conscendit Arion
Atque ita quæsitæ arte ferebat opes.
Forssitan, infelix, ventos, vndasque timebas ;
An tibi naue tua tutius æquor erat.
Namque gubernator districto constitit ense,
Cæteraquæ armata conscia turba manu.
Quid tibi cum gladio? dubiam rege nauita puppim,
Non hæc sunt digitis arma tenenda tuis.
Ille metu pauidus, Mortem non deprecor, inquit?
Sed liceat sumpta pauca referre lyra.
Dant veniam, ridentque moram; capit ille coronâ,
Quæ possit crines, Phæbe, decere tuos.
Induerat Tyrio distinctam murice pallam;
Reddidit ista suos pollice chorda sonos.
Flebilibus numeris veluti canentia dura,
Traiectus penna tempora, cantat olor.
Protinus in medias ornatus desilit vndas,
Spargitur impulsa cerula puppis aqua.
Inde (fide maius) tergo delphina recuruo
Se, memorant, oneri supposuisse nouo.
Ille sedet; citharamque tenet pretiumque vehendâ
Gantat & æquoreas carmine mulcet aquas.
Dij pia facta vident, astris delphina recepit
Iupiter : & stellas iussit habere nouem. (chilles
Nunc mihi mille sonos, quoque est memoratus A.
Vellem, Mæonide, pectus inesse tuum.

Dum

Dum canimus sacras alterno pectine Nonas
Maximus his fastis accumulatur honos.

Deficit ingenium: maioraq; viribus vrgent:
Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.

Quid volui demens, elegis imponere tantum
Ponderis? Heroi res erat ista pedis.

Sancte Pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen
Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Res tamen antè dedit: serò quoq; vera tulisti
Nomina; iam pridem tu pater orbis eras.

Hoc tu per terras, quod in æthere Iuppiter alto,
Nomen habes: hominum tu pater, ille Deum.

Romule concedes: facit hic tua magna tuendo
Mœnia, tu dederas transfilienda Remo.

Te Tatius, paruiq; cures, Cæninaq; sentit:
Hoc duce Romanum est solis utrumque latas.

Tu breue nescio quid victæ telluris habebas:
Quodcunque est altò sub Ioue, Cæsar habet,

Tu rapis, hic castas duce se iubet esse maritas.
Tu recipis luco: repulit ille nefas.

Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges.
Tu Domini nomen, Principis ille tenet.

Te Remus incusat: veniam dedit hostibus ille.
Cælestem fecit te pater, ille patrem.

Iam puer Idæus media tenus eminet aluo;
Et liquidas mixto nectare fundit aquas.

Quin etiamsi quis Boream horrere solebat,
Gaudet, à Zephyris mitior aura venit.

Quintus ab æquoreis nitidis iubar extulit undis
Lucifer: & primi tempora veris erunt.

Ne fallare tamen: restant tibi frigora, restant:
Magnaq; discedens signa relinquet hyems.

Tertia nox veniet: custodem protinus Vrsæ
Adspicies geminos exseruisse pedes.
Inter Hamadryadas iaculatricemq; Dianam,
Calisto sacri pars fuit vna chori
Illa deæ tangens arcus, Quos tangimus, arcus,
Este meæ testes virginitatis, ait.
Cynthia laudauit promissaq; fædera serua:
Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
Idibus agrestis fumant altaria Fauni
Hic vbi discretas insula rumpit aquas.
Hæc fuit illa dies, in qua Veientibus armis
Ter centum Fabij, ter cecidere duo
Vna Domus vires & onus suscepit vrbis:
Sumunt gentiles arma professa manus.
Egreditur castris miles generosus ab iisdem:
Et quis dux fieri quilibet aptus erat.
Carmentis portæ dextra est via proxima Iano:
Ire per hanc noli, quisquis es: omen habet.
Illa fama refert Fabios exisse trecentos:
Porta vacat culpa: sed tamen omen habet.
Vt celeri passu Cremeram terigere rapacem,
(Turbidus hibernis ille fluebat aquis.)
Castra loco ponunt districtis ensibus ipsi
Tyrrhenum valido Marte per agmen eunt:
Non aliter, quàm cùm Libya de gente leones
Inuadunt sparsos lata per arua greges.
Diffugiunt hostes: inhonestaq; vulnera tergo
Accipiunt: thusco sanguine terra rubet.
Sic iterum sic sæpe cadunt, vbi vincere apertè
Non datur insidias, armaquæ tecta parant.
Campus erat: campi claudebant vltima colles;
Siluaquæ montanas occulere apta feras.

In medio paucos, armenta quæ rara relinquunt.

Cætera virgultis abdita turba latet.

Ecce, velut torrens undis pluuijalibus auctus,

Aut niue, quæ Zephyro victa tepente fluit,

Per sata, per quæ vias fertur, nec ut antè solebat,

Riparum clausas margine finit aquas.

Sic Fabij vallem latis discursibus implent.

Quod quæ vident steruunt nec metus alter inest.

Quò ruitis generosa domus? male creditur hosti:

Simplex nobilitas perfida tela caue

Fraude perit virtus, in apertos undiq; campos.

Profiliunt hostes: & latus omne tenent

Quid faciant pauci contra tot millia fortes?

Quid quæ quod in misero tempore restet adest?

Sicut aper longè syluis latratibus actus,

Fulmineo celeres dissipat ore canes:

Mox tamen ipse perit: sic non moriuntur inulti:

Vulnera quæ alterna dant quæ ferunt quæ manu.

Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes:

Ad bellum missos perdidit vna dies.

Vt tamen Herculeæ superessent semina gentis:

Credibile est, ipsos consuluisse Deos.

Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,

Vnus de Fabia gente relictus erat.

Scilicet ut posses olim, tu Maxime nasci;

Cui res cunctando restituenda foret.

Continuata loco tria sydera, Coruus, & Anguis.

Et medius Crater inter vtrumq; latet.

Idibus illa latent, oriuntur nocte sequenti:

Quæ tibi cur tria sunt tam sociata, canam.

Fortè Ioui Phæbus festum solenne parabat:

(Non faciet longas fabula nostra moras.)

I, mea, dixit, auis : ne quid pia sacra moretur :
 Et tenuem viuis fontibus affer aquam.
 Coruus inauratum pedibus cratera recuruis
 Tollit : & aëreum peruolat altus iter.
 Stabat adhuc duris ficus densissima pomis.
 Tentat eam rostro ; non erat apta legi.
 Immemor imperij sedisse sub arbore fertur :
 Dum fierent tarda dulcia poma mora.
 Iam satur, nigris longum rapit vnguibus hydram :
 Ad dominum redijt, fictaque verba refert ;
 Hic mihi causa moræ viuarum obsessor aquarum :
 Hic tenuit fontes, officiumque meum.
 Addis, ait, culpæ mendacia, Phæbus ? & audes
 Fatidicum verbis fallere velle Deum ?
 At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,
 De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.
 Dixit ; & antiqui monumenta perennia facti
 Anguis, auis, crater, sidera iuncta micant.
Tertia post Idus nudos aurora Lupercos
 Adspicit, & Fauni sacra bicornis erunt,
 Dicite Pierides, sacrorum quæ sit origo ;
 Attigerint Latias vnde petita domos.
 Pana Deum pecoris, veteres coluisse feruntur
 Arcades : Arcadijs plurimis ille iugis.
 Testis erit Pholoxæ testes Stymphalides undæ
 Quiq; citis Ladon in mare currit aquis.
 Cinctaque pinetis nemoris iuga Nönagrini,
 Altaque Træzene, Pharasiæque niues.
 Pan erat armenti, Pan illic numen aquarum :
 Munus ob incolumes ille ferebat oues.
 Transtulit Euander siluestria numina secum :
 Hic, vbi nunc vrbs est, tunc locus vrbs erat.

Inde Deum colimus, deuēctāq; sacra Pelasgis.

Flamen ad hęc prisco more dialis erat,

Cur igitur currant: & cur, si currere mos est,

Nuda ferant posita corpora veste rogas?

Ipse Deus, velox discurrere gaudet in altis

Montibus: & subitas concitat ipse fugas,

Ipse Deus nudus, nudos iubet ire ministros:

Nec satis ad cursus commoda vestis erat.

Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur

Arcades: & luna gens prior illa fuit.

Vita feris similis nullos agitata per vsus:

Artis adhuc expers, & rude vulgus erat

Pro domibus frondes norant pro frugibus herbas;

Nectar erat palmis hausta duabus aqua.

Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus,

Nulla sub imperio terra colentis erat.

Nullus adhuc erat vsus equi: se quisque ferebat:

Ibat ouis lana corpus amicta sua.

Sub Ioue durabant, & corpora nuda gerebant,

Docta graues imbres & tolerare notos.

Nunc quoque detecti referunt monimenta vetustū

Moris & antiquas testificantur opes.

Cornipedi Fauno cæsa de more capella,

Venit ad exiguas turba vocata dapes.

Dumq; sacerdotes verubus transuta salignis

Exta parant, medias sole tenente vias;

Romulus & frater, pastoralisq; iuuentus

Solibus, & campo corpora nuda dabant.

Cæstibus, & iaculis, & misso pondere saxi,

Brachia per lusus experienda dabant.

Pastor ab excelso, per deuia rura iuuenços,

Romule, prædones, & Reme dixit, agunt.

Longum

Longum erat armari, diuersis exit vterq;
 Partibus, occurſu præda recepta Remi eſt,
 Vt redijt, verubus ſtridentia detrahit extra.
 Atq; ait, Hæc certè nonniſi victor edet.
 Dicta facit, Fabijq; ſimul, venit irritus illue
 Romulus: & menſas, oſſaq; nuda videt.
 Riſit & indoluit Fabios potuiſſe Remumq;
 Vincere; Quintilios non potuiſſe ſuos.
Fama manet facti, poſiro velamine currunt.
Et memorem ſamam, qui bene geſtis, habet:
 Forſitan & quæras, cur ſit locus ille Lupercal?
 Quæuè diem tali nomine cauſa notet?
 Sylua veſtalis cœleſtia ſemina partu
 Ediderat, parruo regna tenente ſuo.
 Is iubet auferri paruos, & in amne necari.
 Quid facit? ex iſtis Romulus, alter erit.
 Iuſſa recuſantes peragunt lachrymoſa miniſtri
 Flent tamen, & geminos ad loca iuſſa ferunt.
 Albula, quem Tyberim merſus Tiberinus in vndis
 Reddidit, hibernis fortè tumebat aquis.
 Hic vbi nunc fora ſunt, lintres errare videres?
 Quaq; iacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Hic vbi venerunt, (nec enim procedere poſſunt
 Longius) ex illis vnus & alter ait:
 Ah quam ſunt ſimiles! ah quàm formoſus vterq;
 Plus tamen ex iſtis iſte vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu, (niſi fallit imago)
 Neſcio quem è vobis ſuſpicor eſſe Deum.
 Et ſi quis veſtræ Deus eſſet originis auctor?
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Erreret opem certè, ſi non òpe, mater egeret;
 Quæ facta eſt vno mater & orba die,

Nata simul, moritura simul, simul ite sub vndas

Corpora desiderat: deposuitq; sinu.

Vagi erant ambo pariter? sensisse putares.

Hi redeunt vdis in sua recta genis.

Sustinet impositos summa cauus alueus vnda;

Heu! quantum fati parua tabella tulit,

Alueus in limo, syluis appulsus opacis,

Paulatim fluuio deficiente sedet.

Arbor erat: remanent vestigia: quæq; vocatur

Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

Venit ad expositos (mirum) lupa fera gemellos.

Quis credat, pueris non nocuisse feram?

Non nocuisse parum est, prodest quoq; quos lupa nu-

Perdere cognatæ sustinuere manus. (trit)

Constitit, & cauda teneris blanditur alumnis:

Et lingit lingua corpora bina, sua.

Marte satos scires: timor absuit: vbera sugunt:

Nec sibi promissa lactis aluntur ope.

Illa loco nomen fecit: locus ille Lupercis.

Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?

Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

ORta dies fuerat: tu desine credere ventis:

Perdedit illius temporis aura fidem,

Flamina non constant: & sex reserata diebus

Carceris Æolij ianua lata patet,

IAm leuis obliqua subsedit Aquarius vrna,

Proximus æthereos excipe, Piscis, equos.

Te memorant fratremq; tuum (nam iuncta micatis

Signa) duos tergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione

Tunc, cùm pro cælo Iupiter arma tulit;

Veni

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo,
Inq; Palæstinæ margine sedit aquæ,
Populus, & cannæ, riparum summa tenebant;
Spemqûe dabant salices hos quoque posse regi.
Dum latet, insonuit vento nemus: illa timore
Pallet, & hostiles credit adesse manus.
Utqûe sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ,
Et dijs auxilium ferte duobus, ait.
Nec mora: profiluit; pisces subiere gemelli,
Pro quo nunc, cernis sidera, numen habent.
Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
Ne violent timidi piscibus ora Syri.

Proxima lux vacua est. At tertia dicta Quirino,
Qui tenet hoc nomen, Romulus antè fuit.
Sive quod hasta quiris priscis est dicta Sabinis;
Bellicus à telo venit in astra Deus,
Sive suo regi nomen posuêre Quirites?
Seu quia Romanis iunxerat ille Cures.
Nam pater armipotês postquam noua mænia vidit,
Multaq; Romulea bella peracta manu:
Iupiter, inquit, habet Romana potentia vires;
Sanguinis officio non eget illa mei.
Redde patri natum; quamuis intercidit alter:
Pro se, proqûe Remo, qui mihi restat, erit.
Vnus erit, quem tu tolles in cæcula cæli:
Tu mihi dixisti; sint rata dicta Iouis.
Iupiter annuerat, natu tremefactus vterq;
Est polus; & cæli pondera mouit Atlas.
Est locus: antiqui Capræ dixêre paludem:
Fortè tuis illic, Romule, iura dabas.
Sol fugit: & remouent subeuntia nubila cœlum:
Et graui effusus decidit imber aquis.

Hinc

Hinc tonat, hinc missis abruptitur ignibus æther,

Fit fuga, Rex patrijs astra petebat equis

Lucius erat : fallæq; patres in crimine cædis :

Hæssissetq; animis forsitan illa fides.

Sed procul è longa veniebat Iulius Alba :

Lunaq; fulgebat : nec facis vsus erat.

Cùm subito motu sepes tremuere sinistrae :

Rettulit ille gradus, horruerantq; comæ,

Pulcher, & humano maior ; trabeaq; decorus

Romulus in media visus adesse via,

Et dixisse simul : Prohibe lugere Quirites.

Ne violent lachrymis numina nostra suis.

Thura ferant : placentque noui pia turba Quirinum

Et patrias artes militiamque colant,

Iussit : & in tenues oculis euauit auras.

Conuocat hic populos : iussaque verba refert

Templa Deo fiunt : collis quoque dictus ab illo est

Et referunt certi sacra paterna dies.

Lux quoque cur eadem stultorum festa vocetur,

Accipe ? parua quidem causa sed apta subest.

Non habuit doctos tellus antiqua colonos :

Lassabant agiles aspera bella viros.

Plus erat in gladio quam curuo laudis aratro :

Neglectus Domino pauca ferebat ager.

Farra tamen veteres iaciebant : farra metebant ;

Primitias Cereri farra resecta dabant.

Vsibus admoniti flammis torrenda dederunt ;

Multaque peccato damna tulere suo,

Nam modò verrebant nigras proferre fauillas :

Nunc ipsas ignes corripuere casas.

Facta dea est Fornax : læti fornace coloni

Orant, vt fruges temperet illa suas.

Curio legitimis tunc Fornacalia verbis
Maximus indicit : nec stata sacra facit.
Inq; foro multa circum pendente tabella,
Signatur certa curia quæque nota.
Stultaque pars populi, quæ sit sua curia, nescit:
Sed facit extrema sacra relicta die.

E St honor & tumultis animas placare paternas :
Paruaq; in extructas munera ferre Pyras.
Parua petunt manes, pietas pro diuite grata est.

Munere, non auidos Styx habet ima Deos,
Tegula porrectis satis est velata coronis :

Et sparsæ fruges, paruaq; mica salis :
Inq; mero mollita Ceres : violæq; solutæ.

Hæc habeat media testa relicta via.
Nec maiora veto : sed & his placabilis umbra est,
Adde preces, positis & sua verba focis.

Hunc morem Æneas pietatis idoneus author
Attulit in terras, iuste Latine, tuas.

Ille parris Genio solemnia dona ferebat :
Hinc populi, ritus edidicere novos.

At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis
Bella, parentales deseruere dies.

Non impune fuit : nam dicitur omine ab isto
Roma suburbanis incaluisse rogis.

Vix equidem credo : bustis exisse feruntur,
Et tacitæ questi tempore noctis aui:

Perquæ vias vrbis latoq;ue vlulasse per agros,
Deformes animas, vulgus inane ferunt.

Post ea præteriti tumultis redduntur honores :
Prodigijsq; venit funeribusq;ue modus.

Dum tamen hæc fient, viduæ cessate puellæ :
Expectet puros pinea tæda dies.

Nec tibi, quæ cupida matura videbere matri;
Comat vigineas hasta recurua comas.
Conde tuas, Hymenæe, faces, & ab ignibus atris
Aufer? habent alias mœsta sepulchra faces.
Dij quoque templorum floribus calentur opertis:
Thure vacent aræ, stentq; sine igne foci.
Nunc animæ tenues, & corpora functa sepulchris
Errant: nunc posito pascitur vmbra cibo,
Nec tamen hoc ultra, quã quum de mense supersunt
Luciferi; quot habent carmina nostra pedes:
Hanc, quia iusta ferunt, dixere Feralia lucem:
Ultima placandis Manibus illa dies,
Ecce anus in medijs residens annosa puellis,
Sacra facit Tacitæ, nec tamen ipsa tacer.
Et digitis tria thura tribus sub limine ponit:
Qua brevis occultum mus sibi fecit iter.
Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo:
Et septem nigras versat in ore fabas.
Quodq; pice adstrinxit, quod acu traiecit athena?
Oblutum menta torret in igne caput:
Vina quoq; instillat, vini quodcunq; relictum est,
Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.
Hostiles linguas, inimicaq; vinximus ora,
Dicit discedens: ebriaq; exit anus.
Proxima cognati dixere Charistia cari:
Et venit ad socios turba propinqua Deos:
Scilicet à tumulis, &, qui periêre, propinquis,
Protinus ad viuos ora referre iuuat:
Postq; tot amissos, quidquid de sanguine restat,
Aspicere: & generis dinumerare gradus.
Innocui veniant: procul h'nc. procul impius esto
Frater, & in partus mater, acerba suos,

Qui pater est viuax; qui matris digerit annos:
Quæ premit inuisam socrus iniqua nurum.
Tantalidæ fratres absint, & Iasonis vxor,
Et quæ ruricolis semina tosta dedit:
Et soror, & Progne, Tereusquæ duabus iniquus;
Et quicunque suas per scelus auget opes
Dis generis date thura boni: concordia fertur
Illa præcipuè mitis adesse die.
Et libate dapes, vt grati pignus amoris:
Nutriat intinctos missa patella cibos.
Iamq; vbi suadebit placidos nox humida somnos,
Larga precaturi sumite vina manu.
Et bene vos, bene tu patriæ pater optime Cæsar,
Dicite suffuso per sacra verba mero.
Nox vbi transierit, solito celebretur honore:
Separet indicio qui Deus arua suo.
Termine, siue lapis, siue es defossus in agro
Stripes, ab antiquis tu quoque nomen habes:
Te duo diuersa domini de parte coronant;
Binaq; ferta tibi, binaq; dona ferunt.
Ara fit: hic ignem curua fert rustica testa
Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
Ligna senex minuit: concisaq; construit altè:
Et solida ramos figere pugnat humo.
Tum sicco primas irritat cortice flammæ:
Stat puer: & manibus lata canistra tenet,
Inde, vbi ter fruges medios immisit in ignes;
Porrigit incisos filia parua fauos.
Vina tenent alij: libantur singula flammis
Spectant, & linguis candida turba fauet.
Spargitur & cæso communis Terminus agno:
Nec queritur lactans cùm sibi porca datur:

Conueniunt, celebrantq; dapes vicinia simplex.

Et cantant laudes, Termine sancte. tuas,

Tu populos vrbesq; & regna ingentia finis:

Omnis erit sine te litigiosus ager.

Nulla tibi ambitio est: nullo corrumpere auro:

Legitima seruas credita rura fide.

Si tu signasses olim Thyreatida terram;

Corpora non letho missa trecenta forent:

Nec foret Otryades congestis tectus in armis.

O quantum patriæ sanguinis ille dedit!

Quid, noua cùm fierent Capitolia? nempe Deorum

Cuncta Ioui cessit turba, locumq; dedit.

Terminus (vt memorant veteres) inuentus in æde

Restitit: & magno cum Ioue templa tenet.

Nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,

Exiguum templi tecta foramen habent.

Termine, post illud leuitas tibi libera non est:

Qua posuit fueris in statione, mane.

Nec tu vicino quicquam concede roganti:

Ne videre hominem præposuisse Ioui.

Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris,

Clamato: tuus est hic ager, ille tuus.

Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros.

Quondam Dardanio regna petita duci,

Illa lanigeri pecoris tibi, Termine, fibris

Sacra videt fieri sextus ab vrbe lapis.

Gentibus est alijs tellus data limite certo.

Romanæ spatium est vrbis & orbis idem.

Nunc mihi dicenda est Regis fuga: traxit ab illa
Sextus ab extremo nomina mense dies.

Vltima Tarquinius Romanæ gentis habebat

Regna, vir iniustus, fortis ad arma tamen.

Ceperat

Ceperat hic alias, alias everterat vrbes:
Et Gabios turpi fecerat arte suos,
Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
In medios hostes nocte silente venit.
Nudarant gladios: Occidite, dixit, inermem:
Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusq; pater,
Qui mea crudeli laceravit verbere terga,
Dicere vt hoc posset, verbera passus erat.
Luna fuit, spectat iuuenem, gladiosq; recondunt
Tergaq; deducta veste notata vident.
Flent quoque: & vt secum tueatur bella, precantur:
Callidus, ignaris annuit ille viris:
Iamq; potens, misso genitorem appellat amico:
Perdendi Gabios, qui sibi monstret iter.
Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
Sectus humum riuo bene sonantis aquæ.
Illic Tarquinius mandata latentia nati
Accipit: & virga lilia summa metit.
Nuncius vt redijt, decussaq; lilia dixit;
Filius, agnosco iussa parentis, ait.
Nec mora: principibus cæsis ex vrbe Gabina,
Traduntur ducibus mænia nuda suis,
Ecce (nefas visu) medijs altaribus anguis
Exit, & extinctis ignibus exta rapit.
Consultitur Phæbus; sors est ita reddita: Matri
Qui dederit primus oscula, victor erit.
Oscula quisque suæ matri properata dederunt,
Non intellecto credula turba Deo.
Brutus erat stulti sapiens imitator; vt esset
Tutus ab insidijs, dire Superbe, tuis.
Ille iacens pronus, matri dedit oscula Terræ,
Creditus offenso procubuisse pede.

Cingitur interea Romanis Ardea signis;
Et patitur longas obsidione moras.
Dum vocat, & metuunt hostes committere pugna,
Luditur in castris, otia miles agit.
Tarquinius juvenis socios dapibusq; meroq;
Accipit; ex illis rege creatus ait:
Dum non sollicitos pigro tenet Ardea bello,
Nec finit ad patrios arma referre Deos.
Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
Coniugibus nostris mutua cura sumus?
Quisq; suam laudat, studiis certamina crescunt;
Et feruet multo linguaq; corq; mero.
Surgit, cui dederat clarum Collatia nomen:
Non opus est verbis, credite rebus, ait.
Nox superest; tollamur equis, urbemq; petamus.
Dicta placent; frenis impediuntur equi.
Pertulerant dominos; regalia protinus illi
Tecta petunt; custos in foro nullus erat
Ecce nurum regis, fasis per colla coronis,
Inveniunt posito peruigilare mero.
Inde cito passu petitur Lucretia; cuius
Ante thorum calathi, lanaque mollis erat
Lumen ad exiguum famulae data pensa trahebant;
Inter quas tenui sic ait illa sono:
Mittenda est domino (nunc, nunc properate puellae)
Quamprimum nostra facta lacerna manu
Quid tamen auditis: non plura audire potestis;
Quantum de bello dicitur esse super?
Postmodo victa cades: melioribus Ardea restas
Improba; quæ nostros cogis abesse viros,
Sint tantum reduces; sed enim temerarius ille
Est meus; & stricto quolibet ense ruit.

Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
Me subit; & gelidum pectora frigus habet.
Definit in lachrymis; inceptaq; fila remisit;
In gremio vultum deposuitq; suo.
Hoc ipsum decuit; lachrymæ decuere pudicam;
Et facies animo dignaque parq; fuit.
Pone metum veni coniunx, ait, illa reuixit;
Dequē viri collo dulce pendit onus,
Interea iuuenis furiales regius ignes
Concipit; & cæco raptus amore furit.
Forma placet, niueusq; color flauiq; capilli,
Quiq; aderat nulla factus ab arte decor.
Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est;
Quoque minor spes est, hoc magis ille cupit.
Iam dederat cantum lucis prænuncius ales;
Cum referunt iuuenes in sua castra pedem,
Carpitur attonitos absentis imagine sensus.
Ille: recordanti plura magisq; placent.
Sic sedit: sic culta fuit: sic stamina neuit;
Neglectæ collo sic iacuere comæ.
Hos habuit vultus: hæc illi verba fuerunt:
Hic color, hæc facies, hic decor oris erat,
Ut solet à magno fluctus languescere flatu,
Sed tamen à vento, qui fuit, vnda tumet:
Sic, quamuis aberat placitæ præsentia formæ,
Quem dederat præsens forma, manebat amor.
Ardet: & in iusti stimulis agitur amoris,
Comparat indigno vimq; metumq; thoro,
Exitus in dubio est: audebimus vltima, dixit;
Viderit: audentes Forsq; Deusq; iuuat.
Cepimus audendo Gabios quoque, talia fatus,
Ense latus cinxit, tergaq; pressit equi,

Accipit ærata iuuenem Collatia porta,
Condere iam vultus sole parante suos.
Hostis vt hospes init penetralia Collatini,
Comiter excipitur: sanguine iunctus erat.
Quantum animi erroris inest! parat inscia rerum
Infelix epulas hostibus illa suis
Functus erat dapibus: poscunt sua tēpora somnum
Nox erat: & tota lumina nulla domo.
Surgit, & aurata vagina liberat ensem:
Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos.
Vtq; torum pressit: ferrum, Lucretia, mecum est,
Natus, ait, regis, Tarquiniusq; vocor.
Illa nihil: neq; enim vocem viresq; loquendi,
Aut aliquid toto pectore mentis habet:
Sed tremit, vt quondam stabulis deprensa relictis,
Parua sub infesto cū iacet agna lupo.
Quid faciat? pugnet? vincetur scēmina pugnans.
Clamet? at in dextra, qui vetet ensis erat.
Effugiat: positis vrgentur pectora palmis.
Tunc primū externa pectora recta manu.
Instat amans hostis pretio, precibusque, minisq;
Nec prece, nec pretio, nec mouet ille minis,
Nil agis: eripiam, dixit, pro crimine vitam:
Falsus adulterij testis adulter ero.
Interimam famulum: cum quo deprensa fereris,
Succubuit famæ victa puella metu.
Quid victor gaudes? hæc te victoria perdet.
Heu quanto regnis nox stetit vna tuis!
Iamq; erat orta dies: sparsis sedet illa capillis,
Vt solet ad nati mater itura rogam.
Grandæuumq; patrem fido cum coniuge castris
Euocat: & posita venit vterq; mora.

Vtq; vident habitum, quæ luctus causa, requirunt,
Cui paret exequias: quoque sit ista malo.
Illa diu reticet: pudibundaq; cælat amictu
Ora fluunt lachrymæ, more perennis aquæ
Hinc pater, hinc coniunx lachrymas solantur: & o-
Indicet; & cæco flentq; pauentq; metu. (rant
Ter conata loqui, ter destitit, ausaq; quarto;
Non oculos ideo sustulit illa suos.
Hoc quoque Tarquinio debebimus: eloquar, inquit
Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
Quæq; potest, narrat restabant vltima fleuit,
Et matronales erubere genæ
Dant veniam genitor factæ coniunxq; coactæ,
Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
Nec mora, cælato fixit sua pectora ferro:
Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.
Tunc quoq; iam moriens, ne non procubat honeste
Respicit; hæc etiam cura cadentis erat
Ecce super corpus, communia damna gementes,
Obliti decoris, virq; paterq; iacent.
Brutus adest; tandemq; animo sua nomina fallit:
Fixaq; semianimi corpore tella rapit.
Stillantemq; tenens generoso sanguine cultrum,
Edidit impavidos ore minante sonos:
Per tibi ego hunc iuro castum fortemq; cruorem,
Perq; tuos manes, qui mihi numen erunt:
Tarquinium profuga pœnas cum stirpe daturum:
Iam satis est virtus dissimulata diu.
Illa iacens, ad verba oculos sine lumine mouit;
Visaq; concussa dicta probare coma.
Fertur in exequias animi matrona virilis;
Et secum lachrymas inuidiamq; trahit.

Vulnus inane pater, Brutus clamore Quirites;

Concitat; & regis facta nefanda refert.

Tarquinius cum prole fugit; capit annua consul

Iura: dies regnis illa suprema fuit.

Fallimur? an Veris prænuntia venit hirundo?

Et metuit, ne qua versa recurrat hyems?

Sæpe tamen, Progne, nimium properasse queroris

Virque tuo Tereus frigore lætus erit.

Iamque duæ restant noctes de mense secundo;

Marsque citos iunctis curribus viget equos;

Ex vero positum permansit Equiria nomen;

Quæ Deus in campo perspicit ipse suo.

Iure venis Gradiue; locum tua tempora poscunt;

Signatusque tuo nomine mensis adest.

Venimus in portum, libro cum mense peracto:

Nauiget hinc alta iam mihi linter aqua.

F A S T O R V M.

L I B E R III.

Pellice, depositis clypeo paulisper & hasta.

Mar ades; & nitidas casside solue comas

Forsthan ipse roges, quid sit cum Marte Poëta;

A te, qui canitur, nomina mensis habet.

Ipse vides, manibus peragi fera bella Mineræ.

Non minus ingenuis artibus illa vacat,

Palladis exemplo, ponenda tempora sume

Cuspdis; inuenies, & quid inermis agas;

Tunc quoque inermis eras, cum te Romana sacerdos

Cœpit, ut huic urbi semina magna dares.

Sylvia vestalis (quid enim vetat inde moueri?)

Sacra lauaturas mane petebat aquas,

Ventum

Ventum erat ad mollem decliuo tramite ripam;
Ponitur è summa fictilis vrna coma.
Fessa resedit humi; ventosque accepit aperto
Pectore; turbatas restituitque comas.
Dum sedet, vmbrosæ salices, volucresque canore
Fecerunt somnos, & leue murmur aquæ
Blanda quies furtim victis obrepfit ocellis;
Et cadit à mento languida facta manus.
Mars videt hanc; visaque cupit; potiturque cupita;
Et sua Diuina furta fefellit ope.
Somnus abit; iacet ipsa grauis: iam scilicet intra
Viscera Romanæ conditor vrbis erat.
Languida consurgit nescit cur languida surgat;
Et peragit tales arbore nixa sonos:
Vtile sit faustumque; precor, quod imagine somni
Vidimus: an somno clarius illud erat?
Ignibus Illiacis aderam; cum lapsa capillis,
Decidit ante sacros lanea vitta focos
Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
Surgunt ex illis altera maior erat:
Et grauib. ramis totum protexerat orbem;
Contigeratque sua sidera summa coma.
Ecce meus ferrum patruus molitur in illas;
Terreor admonitu; corque timore micat.
Martia Picus auis gemino pro stipite pugnat:
Et lupa: tuta per hos vtraque palma fuit.
Dixerat: & plenam non firmis viribus urnam
Sustulit: implorat, dum sua visa refert.
Interea crescente Remo, crescente Quirino,
Cœlesti tamidus pondere venter erat.
Quo minus emeritis exiret cursibus annus,
Restabant nitido iam duo signa Deo

Syluia fit mater: Vestæ simulachra feruntur,
Virgineas oculis opposuisse manus.

Ara Deæ certè tremuit, pariente ministra:
Et subiit cineres territa flamma suos.

Hoc vbi cognovit contemptor Amulius æqui:
(Nam raptas fratri victor habebat opes,)

Amne iubet mergi geminos, scelus vnda refugit,
In sicca pueri destituuntur humo.

Lacte quis infantes nescit creuisse ferino?
Et Picum expositis sæpe tulisse cibos?

Non ego te tantæ nutritrix Laurentia gentis,
Nec taceam vestras, Faustule pauper, opes.
Vester honos veniet. cùm Laurentalia dicam:
Acceptus genijs illa December habet.

Martia ter senos proles adoleuerat annos,
Et suberat flauæ iam noua barba comæ.

Omnibus agricolis, armentorumq; magistris,
Illiadæ fratres iura petita dabant.

Sæpe domum veniunt prædonum sanguine læti,
Et redigunt actos in sua iura boues

Vt genus audierant, animos pater editus auget:
Et pudet in paruis nomen habere casis:

Romuleq; cadit traiectus Amulius ense:
Regnaq; longæuo restituantur auo.

Mœnia conduntur: quæ, quamuis parua fuerunt,
Non tamen expedit transilisse Remo.

Iam modo quæ fuerant syluæ, pecorumq; recessus
Vrbs erat: æternæ cùm pater vrbis ait.

Arbiter armorum, de cuius sanguine natus
Credor & vt credar pignora multa dabo:

A te principium Romano dicimus anno:
Primus de patrio nomine mensis erit.

Vox rata fit: patrioq; vocat de nomine mensem;
Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.
Et tamen ante omnes Martem coluere priores,
Hoc dederat studijs bellica turba suis.
Pallada Cecropidæ, Minoia Creta Dianam:
Vulcanum tellus Hypsipylea colit:
Iunonem Spartæ, Pelopeidesq; Mycenæ:
Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
Mars Latio venerandus erat, quia præfidet armis:
Arma feræ geniti remq; decusq; dabant.
Quod si forte vocas; peregrinos inspicere fastos:
Mensis in his etiam nomine Martis erit.
Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis:
Sextus apud populos Hernica terra tuos:
Inter Aricinos Albanaq; tempora constat:
Factaq; Telegoni mœnia celsa manu.
Quintum Laurentes, bis quintum Æquiculus acer,
A tribus hunc primum turba forensis habet.
Et tibi cum proavis miles Peligne Sabinis
Conuenit huic genti quartus vtrique Deus.
Romulus hos omnes vt vinceret ordine saltem:
Sanguinis auctori tempora prima dedit
Nec totidem veteres, quot nunc habuere calendas:
Ille minor geminis mensibus annus erat.
Nondum tradiderat victas victoribus artes
Græcia, facundum sed malè forte genus.
Qui bene pugnabat. Romanam nouerat artem:
Mittere qui poterat pila desertus erat.
Quis tunc aut Hyadas, aut Pleiadas Atlanteas
Senferat? aut geminos esse sub axe polos?
Esse duas arctos? quarum Cynosura petatur
Sidonijs? Elicen Græia carina notet?

Signaq;

Signaq; quæ longo frater percenscat anno;
Ire per hæc vno mense sororis equos?
Libera currebant, non obseruata per annum.
Sidera constabat sed tamen, esse Deos.
Non illi cælo labentia signa tenebant:
Sed sua: quæ magnum perdere crimen erat?
Illa quidem sceno; sed erat reuerentia sceno,
Quantam nunc aquilas cernis habere tuas,
Pertica suspensos portabat longa maniplos:
Vnde manipularis nomina miles habet,
Ergo animi indociles, & adhuc ratione carentes,
Mensibus egerunt lustra minora decem.
Annus erat, decimum cum luna receperat orbem.
Hic numerus magno tunc in honore fuit.
Seu quia rotæ digiti: per quos numerare solemus:
Seu quia bis quino semina mense parit,
Seu quod adusq; decem numero crescente venit,
Principium spacijs sumitur inde nouis.
Inde patres centum denos secreuit in orbes
Romulus: hastatos instituitq; decem.
Et totidem Princeps, totidem pilanus habebat
Corpora: legitimo quiq; merebat equo.
Quin etiam partes totidem Tatiensibusq; ille,
Quosque vocant Ramnes, Luceribusq; dedit.
Assuetos igitur numeros seruauit in anno,
Hoc luget spatio scæmina mæsta virum,
Neu dubites, primæ fuerint quin antè Calendæ
Martis. ad hæc animum signa referre pòtes,
Laurea flaminibus, quæ toto perstitit anno,
Tollitur: & frondes sunt in honore nouæ.
Ianua tunc regis posita viret arbore Phæbi:
Ante duas itidem curia prisca fores,

Vesta quoque vt niteat folio velata recenti,
Cedit, ab Iliacis laurea cana facis.
Adde, quòd arcana fieri nouus ignis in æde
Dicitur, & vires flamma resecta capit.
Nec mihi parua fides annos hinc esse priores :
Anno quòd hoc cœpta est mense Perenna coli !
Hinc etiam veteres initi memorantur honores
Ad spatium belli, Perfide Pœne tui.
Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis ; & inde
Incipit, à numero nomina quisquis habet.
Primus oliuiferis Romam deductus ab aruis,
Pompilius menses sensit abesse duos.
Siue hoc à Samio doctus, qui posse renasci
Nos putat : Egeria siue monente sua.
Sed tamen errabant etiam tunc tempora : donec
Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit.
Non hæc ille Deus, tantæq; propaginis author,
Credidit officijs esse minora suis,
Promissumq; sibi voluit prænoscere cœlum :
Nec Deus ignotas hospes inire domos.
Ille moras solis, quibus in sua signa rediret,
Traditur exactis disposuisse notis.
Is decies senos tercentum & quinque diebus
Iunxit, & è pleno tempora quarta die.
Hic anni modus est : in lustrum accedere debet
Quæ consumatur partibus, vna dies.
Si licet occultos monitus audire Deorum
Vatibus vt certè fama licere putat :
Cum sis officijs, Gradiue, virilibus aptus :
Dic mihi, matronæ cur tua festa colant.
Sic ego, sic posita dixit mihi casside Mauors,
Sed tamen in dextra missilis hasta fuit,

Nunc primùm studijs pacis, Deus vtilis armis,
Aduocor: & gressus in noua castra fero.

Nec piget incepti: iuuat hac quoque parte morari,
Hoc solam ne se posse Minerua putet.

Disce, Latinorum vates operose dierum,
Quod petis: & memori pectore dicta nota.

Parua fuit, si prima velis elementa referre,
Roma: sed in parua spes tamen huius erat.

Mœnia iam stabant, populis angusta futuris
Credita sed turbæ tunc nimis ampla suæ.

Quæ fuerit nostri, si quæris, regia nati?
Adspice de canna straminibusq; domum:

In stipula placidi capiebat munera somni:
Et tamen ex illo venit in astra toro

Iamq; loco maius nomen Romanus habebat:
Nec coniunx illi, nec focer vllus erat.

Spernebat generos inopes vicinia diues:
Et malè credebar sanguinis author ego.

In stabulis habitasse, & oues pautisse nocebat,
Iugeraq; inculta pauca tenere soli.

Cum pare quæq; suo coeunt volucresq; feræq;
Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet.

Externis dantur connubia gentibus: at, quæ
Romano vellet nubere, nulla fuit.

Indolui, patriamque dedi tibi, Romule, mentem,
Tolle preces, dixi: quod petis, arma dabunt:

Festa para Conso; Consus tibi cætera dicet;
Illo festa die dum sua sacra canes.

Intumuerè Cures, & quos dolor attigit idem:
Tunc primùm generis intulit arma focer.

Iamq; fere raptæ matrum quoq; nomen habebant
Tractaq; erant longa bella propinqua mora.

Conue

Conueniunt nuptæ dictam Iunonis in ædem:
Quas inter, mea sic est nurus ausa loqui.
O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus:
Non vltra lentæ possumus esse piæ.
Stant acies: sed vtrâ Di sint pro parte rogandi,
Eligite: hinc coniunx, hinc pater arma tenet.
Quærendum est, viduæ fieri malitis, an orbæ,
Consilium vobis forte piumq; dabo.
Consilium dederat. parent; crinesq; resoluunt:
Mæstaq; funera corpora veste tegunt.
Iam steterant sint acies ferro mortiq; paratæ:
Iam lituus pugnæ signa daturus erat:
Cum raptæ veniunt inter patresq; virosq; ,
Inq; sinu natos pignora chara tenent.
Vt mediam campi scissis tetigere capillis;
In terram posito procubuerunt genu,
Et, quasi sentirent blando clamore nepotes
Tendebant ad auos brachia parua suos.
Qui poterat, clamabat auum tunc deniq; visum:
Et qui vix poterat, posse coactus erat.
Tela viris, animiq; cadunt, gladijsq; remotis
Dant soceri generis, accipiuntq; manus,
Laudatasque tenent natas, scutoq; nepotem
Fert auus: hic scuti dulcior vsus erat.
Inde diem, primasq; meas celebrare Calendas,
Nœbalix matres non leue munus habent:
Aut quia committi strictis mucronibus ausæ,
Finierant lachrymis Martia bella suis.
Vel quod erat de me feliciter Ilia mater,
Ritè colunt matres sacra, diemque meum. (dit
Quid? quod hyems adoperta gelu tunc deniq; ce-
Et pereunt victæ sole repente niues.

Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes :
Viuidaquæ in grauido palmite gemma tumet,
Quæq; diu latuit, nunc qua se attollat in auras,
Fertilis occultas inuenit herba vias.

Nunc fœcundus ager, pecoris nunc hora creandi.
Nunc auis in ramo tecta laremquæ parat.

Tempora iure colunt Latix fœcunda parentes :
Quarum militiam votaquæ partus habet.

Adde, quod excubias vbi rex Romanus agebat,
Qui nunc Esquilias nomina collis habet ;

Illic à nurbus Iunoni templa Latinis
Hac sunt, si memini, publica facta die,

Quid moror ? & varijs onero tua pectora causis ?
Eminet ante oculos quod peris, ecce tuos :

Mater amat nuptas : matrum me turba frequentat :
Hæc vos præcipuè tam pia causa decet.

Ferte Deæ flores : gaudet florentibus herbis
Hæc Dea : cui tenero cingite flore caput.

Dicite, Tu nobis lucem, Lucina, dedisti :
Dicite, Tu voto parturientis ades.

Si qua tumet grauida est ; resoluta crine precetur :
Vt soluat partus molliter illa suos.

Q Vis mihi nunc dicet, quare cœlestia Martis
Arma Ferant Sali j Mamuriumquæ canant ?

Nympha mone, nemori stagnoque operata Dianæ ?
Nympha Numæ coniunx, ad tua festa veni.

Vallis Arcinæ sylua præcinctus opaca
Est lacus antiqua religione sacer,

Hic latet Hippolitus loris direptus equorum :
Vnde nemus nullis illud aditur æquis.

Licia dependent longa velantia sæpes :
Et posita est meritæ multa rebella deæ :

Sæpe potens voti, frontem redimita coronis
Fœmina, lucentes portat ab vrbe faces.
Regna tenent manibus fortes, pedibusquæ fugaces:
Et perit exemplo postmodo quisque suo.
Defluit incerto lapidosus murmure riuus:
Sæpe sed exiguis haustibus inde bibit
Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camænis:
Illa Numæ coniunx, consiliumquæ fuit.
Principio nimium promptos ad bella Quirites
Molliri placuit iure, deamquæ metu
Inde datæ leges; ne fortior omnia posset.
Captaquæ sunt purè tradita sacra coli.
Exiit feritas: armisquæ; potentius æquum est:
Et cum ciue pudet conseruisse manus.
Atque aliquis modò trux visa iam Vertitur ara
Vinaquæ; dat tepidis farraq; falsa focis.
Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammæ
Spargit: & effusis æthera siccant aquis.
Non alias missi cecidère frequentius ignes:
Rex pauet: & vulgi pectora terror habet.
Cui dea: ne nimium terrere, piabile fulmen.
Est, ait, & sæui flectitur ira Iouis.
Sed poterunt ritum Picus Faunusquæ piandi
Tradere: Romani numen vterquæ; soli.
Nec sine vi tradent: adhibe tu vincula captis:
Atquæ; ita qua possint, edidit, arte capi.
Lucus Auentino suberat niger ilicis vmbra:
Quo possis viso dicere, Numen inest.
In medio gramen, muscoquæ; adoperta virenti,
Manabat saxo vena perennis aquæ:
Inde ferè soli Faunos Picusquæ; bibebant.
Huc venit, & Fonti rex Numa mactat ouem.

Plenaq; odorati disponit pocula Bacchi :

Cumq; suis antro conditus ipse later.

Ad solitos veniunt siluestria numina fontes.

Et releuant multo pectora sicca mero,

Vina quies sequitur, gelido Numa prodit ab antro

Vinclaq; sopitas addit in arcta manus.

Somnus vt abscessit, pugnando vincula tentant

Rumpere, pugnantes fortius illa tenent.

Tunc Numa : Di nemorum, factis ignoscite nostris,

Si scelus ingenio scitis abesse meo :

Quoq; modo possit fulmen, monstrate piari.

Sic Numa, sic quatiens cornua Faunus ait :

Magna petis, nec quæ monitu tibi dicere nostro

Fas fit ; habent fines numina nostra suos.

Di sumus agrestes, & qui dominatur in altis

Montibus, arbitrium est in sua tecta Ioui.

Hunc tu non poteris per te deducere cælo :

At poteris nostra forsitan vsus ope.

Dixerat hæc Faunus, par est sententia Picæ.

Deme tamen nobis vincula, Picus ait.

Iuppiter huc veniet valida perductus ab arte.

Nubila promissi Styx mihi testis erit

Emissi laqueis quid agant, quæ carmina dicant ;

Quaq; trahant superis sedibus arte Iouem ;

Scire nefas homini est, nobis concessa canentur :

Quæq; pio dici vatis ab ore licet.

Eliciunt cælo te Iuppiter ; vnde minores

Nunc quoq; te celebrant, Eliciumq; vocant.

Constant, Auentinæ tremuisse cacumina sylvar

Terraq; subsedit, pondere pressa Iouis.

Corda micant regis : totoq; è corpore sanguis

Fugit, & hirsutæ diriguere comæ,

Vt redijt animus, Da certa piamina, dixit,
Fulminis, altorum rexq; paterq; Deum:
Si tua contigimus manibus donaria puris:
Hoc quoq; quod petitur si pia lingua rogat.
Annuit oranti: sed verum ambage remota
Abdidit & dubio terruit ore virum.
Cæde caput, dixit: cui rex, Parebimus, inquit:
Cædenda est hortis eruta cepa meis
Abdidit hic: hominis sumes, ait ille, capillos?
Postulat hic animam: cui Numa, piscis, ait,
Risit, & his. inquit, facito, mea tela procures,
O vir colloquio non abigende Deum.
Sed tibi, protulerit cùm totum crastinus orbem
Cynthiaus, imperij pignora certa dabo
Dixit: & ingenti tonitru super æthera notum
Fertur: adorantem destituitq; Numam.
Ille redit lætus, memoratq; Quiritibus acta,
Tarda venit dictis difficilisq; fides.
At certè credetis, Ait. si verba sequetur
Exitus: en audi crastina quisquis ades.
Protulerit terris cùm totum Cynthiaus orbem;
Iupiter imperij pignora certa dabit.
Discedunt dubij: promissaq; tarda videntur:
Dependetq; fides adueniente die.
Mollis erat tellus rorata manè pruina:
Ante sui populus limina regis adest.
Prodit: & in folio medius consedit acerno.
Innumeri circa stantq; silentq; viri.
Ortus erat summo tantummodò margine Phæbus
Sollicitæ mentes speq; metuq; pauent.
Constitit; atq; caput niueo velatus amictu,
Iam bene Dis notas sustulit ille manus.

Atq; ita, Tempus adest promissi muneris, inquit:
Pollicitam dictis, Iuppiter adde fidem.

Dum loquitur, totum iam Sol emouerat orbem:

Et grauis æthereo venit ab axe fragor.

Ter tonuit sine nube Deus; tria fulgura misit.

Credite dicenti: mira sed acta loquor,

A media cælum regione dehiscere cœpit:

Summisere oculos cum duce turba sua.

Ecce leui scutum versatum leniter aura

Decidit, à populo clamor ad astra venit

Tollit homo munus cæsa prius ille iuuenca:

Quæ dederat nulli colla premenda iugo. (est)

Atque ancile vocat, quod ab omni parte recisum

Quemquæ notes oculis, angulus omnis abest.

Tunc, memor imperij sortem consistere in illo.

Consilium multæ caliditatis init.

Plura iubet fieri simili cælata figura:

Error ut antè oculos insidiantis eat.

Mamurius, morum fabrænè exactior artis.

Difficile est vlli dicere, clausit opus.

Cui Numa munificus, Facti pete præmia dixit:

Si mea nota fides, irrita nulla petes.

Iam dederat Saljs (à saltu nomina ducta)

Armaquæ, & ad certos verba canenda modos.

Tùm sic Mamurius: Merces mihi gloria detur,

Nominaquæ extremo carmine nostra sonent.

Inde sacerdotes operi promissa verusto.

Præmia persoluant: Mamuriumquæ vocant.

Nubere si qua voles, quamuis properabitis ambo,

Differ: habent paruz commoda magna moræ.

Arma mouent pugnabam, pugna est aliena maritis:

Condita cum fuerint; aptius omen erit.

His

His etiam coniunx apicati sancta dialis,
Lucibus impexas debet habere comas.

Tertia nox demissa suos ubi mouerit ortus,
Conditus è geminis piscibus alter erit.
Nam duo sunt : austris hic est, aquilonibus ille
Proximus : à vento nomen vterque tenet.

Cum croceis rorare genis Tithonia coniunx
Cœperit : & quintæ tempora lucis aget :
Siue est Arctohylax, siue est piger ille Bootes ;
Mergetur : visus effugietque tuos.

At non effugiet Vindemitor : hoc quoque causam
Vnde trahat sidus, parua docere mora est.

Ampelon intonsum Satyro nymphaque creatum,
Fertur in Ismarijs Bacchus amasse iugis.
Tradidit huic vitem pendentem è frondibus vlmis ;
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.

Dum legit in ramo pictas temerarius vuas ;
Decidit : amissum Liber in astra tulit.

Sextus ubi è terra cliuosum scandet olympum
Phœbus, & alatis æthera carpit equis ;
Quisquis ades, castæque colis penetralia Vestæ ;
Gratare : Iliacis thuraque pone focis

Cæsaris innumeris, quos maluit ille mereri,
Accessit titulis Pontificalis honor.

Ignibus æternis, æterni numina præsent
Cæsaris, imperij pignora iuncta vides.

Di veteris Troiæ, dignissimæ præda ferenti :
Qua grauis Æneas tutus ab hoste fuit.

Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos
Numina, cognatum, Vestæ, tuere caput.

Quos sancta fouet ille manu, bene viuitis ignes,
Viuite inextincti, flammaque duxque precor.

VNa nota est Martis Nonis : sacrata quod illis
 Tempia putant lucos Veiovis ante duos,
 Romulus vt saxo lucum circumdedit alto :
 Quilibet huc, dixit, confuge : tutus eris.
 O quam de tenui Romanus origine creuit !
 Turba vetus quàm non inuidiosa fuit !
 Ne tamen ignaro nouitas tibi nominis obster ;
 Disce. quis iste Deus, curue vocetur ita,
 Iuppiter est iuuenis : iuueniles adspice vultus ?
 Adspice deinde, manu fulmina nulla tener.
 Fulmina post ausos cælum affectare Gigantes
 Sumpta Ioui : primo tempore inermis erat.
 Ignibus Ossa nouis, & Pelion altius Ossa,
 Arsit ; & in solida fixus Olympus humo.
 Stat quoq; capra simul : Nymphæ pauisse feruntur
 Cretides : infanti lac dedit illa Ioui :
 Nunc vocor ad nomen vegrandia farra coloni,
 Qua malè creuerunt, vescaq; parua vocant.
 Vis ea si verbi est ; cur non ego Veiovis ædem,
 Ædem non magni suspicer esse Iouis ;
 Iamq; vbi ceruleum variabunt sidera cælum,
 Suspice : Gorgonei colla videbis equi.
 Creditur hic cæsa grauida ceruice Medusæ ;
 Sanguine respersis profiluisse comis.
 Huic supra nubes, & subter sidera lapso,
 Cælum pro terra, pro pede penna fuit.
 Iamq; indignanti noua frena receperat ore ;
 Cum leuis Aonias vngula fodit aquas
 Nunc fruitur cælo : quòd pennis antè petebat :
 En nitidus stellis quinque decemq; micat.
Protinus adspiciens venienti nocte coronam
 Gnosida : Theseo crimine facta Dea est,

SEx ubi sustulerit, toridemq; emiserit orbes,
Purpureum rapido qui vehit axe diem.

Altera gramineo spectabis Equiria campo;
Quem Tiberis curuis in latus vrget aquis.

Qui tamen eiecta si fortè tenebitur vnda;
Cælius accipiet puluerulentus equos.

IDibus est Annæ festum geniale Perennæ,
Haud procul à ripis, aduena Tybri, tuis.

Plebs venit: ac virides passim disiecta per herbas,
Potat: & accumbit cum pare quisq; sua.

Sub Ioue pars durat: pauci tentoria ponunt:
Sunt, quibus è ramis frondea facta casa est.

Pars sibi pro rigidis calamos statuere columnis,
Desuper extensas imposuere togas.

Sole tamen vinoq; calent, annosq; precantur,
Quot sumunt Cyathos, ad numerumq; bibunt.

Inuenies illic, qui Nestoris ebibat annos:
Quæ sit per calices facta Sybilla suos.

Illic & cantant, quidquid didicere theatri:
Et iactant faciles ad sua verba manus

Et ducunt posito duras cratere choreas:
Cultaq; diffusis saltat amica comis.

Cùm redeunt, titubant: & sunt spectacula vulgi:
Et fortunatos obuia turba vocat.

Occurrit nuper, visa est mihi digna relatu
Pompa: senem potum pota trahebat anus.

Quæ tamen hæc dea sit, quoniam rumoribus errat;
Fabula proposito nulla tegenda meo.

Arserat Æneæ Dido miserabilis igne:
Arserat extructis in sua fata rogis.

Compositusq; ignis tumuliq; in marmore carmen
Hoc breue, quod moriens ipsa reliquit, erat:

Præbuit Æneas & caussam mortis, & ensen:
Ipsa sua Dido concidit vsa manu.

Protinus inuadunt Numidæ sine vindice regnum:
Et potitur capta Maurus larba domo?

Seq; memor spretū, thalamis tamen, inquit, Elisa
En ego, quem toties reppulit illa, fruor,

Diffugiunt Tyrij quo quemq; agit error; vt olim
Amisso dubiæ rege vagantur apes.

Tertia nudatas acceperat area messes:

Inq; cauos ierant tertia musta lacus

Pellitur Anna domo, lachrymansq; sororia linqvū
Mœnia, germanæ iusta dat ante suæ.

Mixta bibunt molles lachrymis vnguenta fauillæ
Vertice libatas accipiuntq; comas

Terq; vale dixit: cineres ter ad ora relatos,

Pressit: & est illis visa subesse soror

Nacta ratem comitesq; fugæ, pede labitur æquo,
Mœnia respiciens dulce sororis opus.

Fertilis est melite sterili vicina Cosyræ

Insula quam Lybici verberat vnda freti.

Hanc petit hospitio regis confisa verusto.

Hospes opum diues rex ibi Battus erat.

Qui postquam didicit casus veriusq; sororis:

Hæc, inquit, tellus, quantulacunque, tua est,

Et tamen hospitij seruasset ad vltima munus:

Sed timuit magnas Pygmalionis opes.

Signa recensēbat bis Sol sua tertius ibat

Annus: & exilio terra paranda noua est,

Frater adest: belloq; petit: rex arma perolus:

Nos sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.

Iussa fugit, ventoq; ratem commitit & vndis:

Asperior quouis æquore frater erat.

Est propè piscosos lapidosi Crathidis amnes
Paruus ager : Camerem incola turba vocat.
Illuc cursus erat, nec longiùs abfuit inde :
Quàm quantum nouies mittere funda potest.
Vela cadunt primò : & dubia librantur ab aura :
Findite remigio, nauita dixit, aquas
Dumq; parant torto subducere carbasia lino.
Percutitur rapido puppis adunca noto :
Inq; patens æquor, frustra pugnante magistro,
Fertur, & ex oculis visa refugit humus.
Assiliunt fluctus, imoq; à gurgite pontus
Vertitur : & canas alueus haurit aquas.
Vincitur ars vento : nec iam moderator habenis
Vtitur : at votis is quoq; poscit opem.
Iactatur tumidas exul Phænissa per vndas,
Humidaq; opposita lumina veste tegit.
Tunc primum Dido fælix est dicta sorori :
Et quæcunq; aliquam corpore pressit humum;
Ducitur ad Laurens ingenti flamine littus
Puppis : & expositis omnibus, hausta perit.
Iam pius Æneas regno, nataq; Latini
Auctus erat : populos miscueratq; duos.
Littore dotali solo comitatus Achates,
Secretum nudo dum pede carpit iter;
Adspicit errantem : nec credere sustinet Annam
Esse ; quid in Latios illa veniret agros ?
Dum secum Æneas : Anna est, exclamat Achates,
Ad nomen vultus sustulit illa suos
Hæu fugiat ? quid agat ? quos terræ quærat hiatus ?
Ante oculos miseræ fata sororis erant
Sensit, & alloquitur trepidam Cythereius heros :
Elet tamen admonitus mortis, Elisa, tuæ.

Anna, per hanc iuro, quam quōdam audire solebas,
Tellurem fato prosperiore dari;
Perq; Deos comites, hac nuper sede locatos:
Sæpe meas illos increpuisse moras.
Nec timui de morte tamen: metus abfuit iste.
Hei mihi, credibili fortior illa fuit.
Ne refer, adspexi non illo corpore digna
Vulnera, tartareas ausus adire domos.
At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
Siue Deus, Regni commoda carpe mei.
Multa tibi memores: nil non debemus Elisë.
Nomine grata tuo, grata sororis eris.
Talia dicenti (neq; enim spes altera restat)
Credidit: errores exposuitq; suos.
Utq; domum intrauit Tyrios induta paratus:
Incipit Aeneas: cætera turba filet:
Hanc tibi cur tradam, pia causa, Lauinia coniunx.
Est mihi; consumpsi naufragus huius opes.
Orta Tyro est: regnum Lybica possedit in ora:
Quam precor vt caræ more sororis ames.
Omnia promittit, falsumq; Lauinia vulnus
Mente premit tacita, dissimulatq; metus.
Donaq; cū videat præter sua lumina mitti,
Multa tamen mitti clam quoq; multa putat,
Non habet exactum quid agat furialiter odit,
Et parat insidias: & cupit vita mori.
Nox erat, ante torum visa est adstare sororis,
Squalenti Dido sanguinolenta coma.
Effuge, ne dubita, mœstum, soror, effuge tectum.
Sub verbum querulas impulit aura fores.
Exsilit: & velox humili super arua fenestra
Se iacit: audacem fecerat ipse timor,

Cumq; metu rapitur, tunica velata recincta
Currit, vt auditis territa dama lupis
Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vndis
Creditur, & stagnis occuluisse suis.
Sidenis interea magno clamore per agros
Quæritur: apparent signa notæq; pedum;
Ventum erat ad ripas, inerant vestigia ripis.
Sustinuit tacitas conscius amnis aquas,
Ipsa loqui visa est, Placidi sum Nympha Numici,
Amne perenne latens, Anna perenna vocor.
Protinus erratis læti vescuntur in agris:
Et celebrant largo seq; diemq; mero. (annum
Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat
Pars Themis, Inachiam pars putat esse bouem,
Inuenies, qui te Nymphæ Atlantida dicant;
Teq; Ioui primos, Anna, dedisse cibos.
Hæc quoque quam referā nostras peruenit ad aures
Fama: nec à veri dissidet illa fide.
Plebs vetus, & nullis etiam nunc tuta tribunis
Fugit: & in sacri vertice montis erat
Iam quoque, quem secum tulerant, defecerat illis
Victus & humanis vsibus apta Ceres.
Orta suburbanis quædam fuit Anna Bouillis;
Pauper, sed multæ sedulitatis anus.
Illa leui mitra canos incincta capillos
Fingebat tremula rustica liba manu.
Atq; ita per populum fumantia manè solebat
Diuidere; hæc populo copia grata fuit.
Pace domi facta, signum posuere perenne:
Quod sibi defectis illa ferebat opem.
Præteriturus eram gladios in principe fixos:
Cum sic à castis Vesta locuta focis:

Nec dubita meminisse meus fuit ille sacerdos ;

Sacrilegæ tellis me petière manus

Ipsa virum rapui : simulacraq; nuda reliqui.

Quæ cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.

Ille quidem cœlo positus Iouis atria vidit,

Et tenet in magno templa dicata foro,

At quicunq; nefas ausi prohibente deorum

Numine polluerant Pontificale caput

Morte iacent merita, testes estote Philippi :

Et quorum sparsis ossibus albet humus.

Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt

Cæsaris ; vicisci iusta per arma patrem.

Postera cum teneras aurora refecerit herbas :

Scorpius à prima parte videndus erit,

Tertia post idus lux est celeberrima Baccho :

Bacche faue vati, dum tua festa cano.

Nec referam Semelen, ad quam nisi fulmina secum

Iuppiter afferet ; parvus inermis eras :

Nec puer ut posses maturo tempore nasci,

Expletum patrio corpore matris opus.

Sithonas & Scithicos longū est narrare triumphos :

Et domitas gentes thurifer Inde tuas.

Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris,

Inq; tuum furijs acte Lycurge genu

Ecce libet subitos pisces, Tyrhænaquæ monstra

Dicere : sed non carminis huius opus est.

Carminis huius opus causas exponere quare

Vilis anus populos ad sua liba vocet.

Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt ,

Liber : & in gelidis herba reperta focis.

Te memorant Gange, totoquæ Oriente subacto,

Primitias magno sponuisse Ioui.

Cinnama tu primus, captiuamque thura dedisti:
 Deque triumphato viscera tosta boue
 Nomine ab authoris ducunt Libamina nomen,
 Libaque: quod sanctis pars datur inde focus:
 Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus idem
 Gaudet: & à Baccho mella reperta serunt:
 Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro,
 Non habet ingratos fabula nostra iocos,
 Iaque erat ad Rhodopen, Pangæaq; flumina ventum
 Æriseræ comitum cum crepuere manus.
 Ecce nouæ coeunt volucres tinnitibus actæ:
 Quosque mouent sonitus æra, sequuntur apes.
 Colligit errantes, & in arbore claudit inani.
 Liber, & inuenti præmia mellis habet.
 Ut Satyri, lenisque senex tetigere saporem:
 Quærebant flauos per nemus omne fauos.
 Audit in exesa stridorem examinis vlmo:
 Adspicit & ceras dissimulatque senex.
 Utque piger pandi tergo residebat alessi;
 Applicat hunc vlmo, corticibusque cauis.
 Constitit ipse super, ramo stipite nixus:
 Atque auide trunco condita mella petit.
 Millia crabronum coeunt, & vertice nudo
 Spicula defigunt; oraque prima notant.
 Ille cadit præceps; & calce feritur a selli;
 Inclamatque suos: auxiliumque rogat.
 Concurrent Satyri, turgentiaque ora parentis
 Rident, percusso claudicat ille genu.
 Vider & ipse Deus: limumque inducere monstrat.
 Hic paret monitis & linit ora luto.
 Melle pater fruitur: libo que infusa, casenti
 lute repertori splendida mella damus.

Fœmina cur præsit, non est rationis apertæ,
 Fœmineos thyrsos concitat ille chorus.
 Cur anus hoc faciat quæris? vinosior ætas,
 Hæc erat: & græuidæ munera vitis amat.
 Cur hederæ cincta est? hederæ est gratissima Baccho
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est:
 Nytiadas Nymphas puerum quærente nouerca,
 Hanc frondem cunis opposuisse ferunt.
 Restat, ut inueniam, quare toga libera detur
 Luceferis pueris, candide Bacche, tua
 Siue, quod ipse puer semper iuuenisq; videris?
 Et media est ætas inter vtrumq; tibi.
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora nato's
 Commendant curæ, numinibusq; tuis
 Siue, quod es liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberioris iter.
 An quia, cum colerent præsci studiosius agros;
 Et faceret patrio rure senator opus.
 Et caperet fasces à curuo consul aratro;
 Nec crimen duras esset habere manus:
 Rusticus ad ludos populus veniebat in urbem:
 Sed dijs non studijs ille dabatur honos
 Luce sua ludos vitæ commentor habebat:
 Quos cum tædiferæ nunc habet ille dea.
 Ergo ut tironum celebrare frequentia possit;
 Visa dies dandæ non aliena togæ.
 Mitte caput pater huc placataq; cornua vertas,
 Et des ingenio vela secunda meo:
 Itur ad Argeos, (qui sint, sua pagina dicet,)
 Hac si commemini, præteritaq; die.
 Stella Licaoniam vergit decliu's ad Arcton,
 Miluius hæc illa nocte videnda venis,

Quid dederit volucris, si vis cognoscere, cœlum
Saturnus regnis à Ioue pulsus erat.
Concitat iratus validos Titanas in arma:
Quæquæ fuit fatis debita, tentat opem.
Matre satus Terra, monstrum mirabile, taurus
Parte sui serpens posteriore fuit.
Hunc triplici muro lucis incluserat atris,
Parcarum monitu Styx violenta trium.
Visceta qui tauri flammis adolenda dedisset;
Sors erat, æternos vincere posse Deos.
Immolat hunc Briareus facta est adamante securi:
Et iam, iam flammis exta daturus erat:
Iuppiter alitibus rapere imperat: attulit illi
Miluius: & meritis venit in astra suis.
V Na dies media est: & fiunt sacra Mineræ:
Nominaquæ à iunctis quinque diebus habent.
Sanguine prima vacat: nec fas concurrere ferro;
Causa, quod est illa nata Minerva die.
Altera tresq; super raso celebrantur arena:
Ensisbus exsertis bellica iacta dea est.
Pallada nunc pueri, teneræq; orate puellæ,
Qui bene placarit Pallada doctus erit.
Pallade placata, lanam mollire puellæ
Discant; & plenas exonerare colos,
Illa etiam stantes radio percurrere telas
Erudit: & rarum pectine densat opus.
Hanc cole, qui maculas læsis de vestibus aufers;
Hanc cole: vellëribus quisquis æna paras.
Nec quisquam invita faciet bene vincula planta
Pallade; sit Tychio doctior ille licet.
Et licet antiquo manibus collatus Epeo
Sit prior, irata Pallade mancus erit.

Vos quoque, Phæbea morbos qui pellitis arte;
Munera de vestris pauca referte deæ.

Nec vos turba feri sensu fraudata magistri

Spernite: discipulos attrahit illa novos

Quiq; moues cælum, tabulaq; coloribus vris

Quicquæ facis docta mollia saxa manu.

Mille dea est operum certe dea carminis illa est.

Si mereor, studijs adsit amica meis.

Cælius ex alto qua mons descendit in æquum;

Hic vbi non plana est, sed prope plana via;

Parua licet videas captæ delubra Mineræ:

Quæ dea natali cœpit habere suo.

Nominis in dubio causa est, capitale vocamus

Ingenium sollers: iugeniola dea est.

An, quia de capitis fertur sine matre paterni

Vertice cum clypeo profilijisse suo?

An, quia perdomitis ad nos captiua Faliscis

Venit; & hoc signo littera prima docet;

An, quod habet legem, capitis quæ pendere pœnas

Ex illo iubeat furta recepta loco?

A quacunq; trahis ratione vocabula Pallas;

Pro ducibus nostris Ægida semper habe.

Summa dies quinq; tubas lustrare canoras.

Admonet, & forti sacrificare deæ.

Nunc potes ad Solem sublato dicere vultu,

Hic heu Phrixæ vellera pressit ouis.

Seminibus tostis sceleratæ fraude noueræ,

Sustulerat nullas, vt solet herba comas.

Mittitur ad Tripodas, certa, qui sorte reportet,

Quum sterili terræ Delphicus edat opem.

Hic quoq; corruptus cum semine nunciat Helles

Et iuuenis Phrixi funera sorte peti.

Vsq̃ue

Vsq̃ue recusantem ciues, & tempus, & Ino.
 Compulerant regem iussa nefanda pati.
 Et soror, & Phrixus velati tempora vittis
 Stant simul ante aras; iunctaque fata gemunt.
 Adspicit hos vt fortè pependerat æthere mater;
 Et ferit attonita pectora nuda manu:
 Inque draconigenam nimbis comitantibus urbem
 Desilit: & natos eripit inde suos:
 Vtq̃; fugam capiant, aries nitidissimus auro
 Traditur: ille vehit per freta longa duos.
 Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra
 Fœmina, cùm de se nomina fecit aquæ.
 Pænè simul periit, dum vult succurrere lapsæ
 Frater: & extensas porrigit vsq̃; manus;
 Flebat, vt amissa gemini consorte pericli.
 Cæruleo iunctam nescius esse Deo.
 Littoribus tactis aries sit sidus: at huius
 Peruenit in Colchas aurea lana domos.
 Res vbi luciferos veniens præmiserit Eos.
 Tempora nocturnis æqua diurna feret,
 Inde quater pastor saturos vbi clausurit hædos:
 Canuerint herbæ rore recente quater.
 Ianus adorandus cumq̃; hoc concordia mitis.
 Et Romana salus araq̃; Pacis erit.

Vna regit menses, huius quoque tēpora mensis,
 Finit Auentino Luna colenda iugo

FASTORVM.

LIBER IV.

Alma faue, dixi, geminorum mater Amorum?
 Ad vatem vultus rettulit illa suos.

Quid tibi, ait, mecum? certe maiora canebas:

Num vetus in molli pectore vulnus habes:

Scis dea respondi; de vulnere risit, & aer

Protinus ex illa parte serenus erat

Saucius aut sanus, nunquam tua signa reliqui:

Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.

Quæ decuit primis sine crimine lusimus annis,

Nunc teritur nostris area maior equis

Tempora cum causis annalibus eruta priscis,

Lapsaque sub terras, orta que signa cano.

Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem

Et vatem & mensem scis Venus esse tuos.

Mota Cytherea est leuiter mea tempora myrto

Contigit & cœptum perface, dixit, opus.

Sensimus; & causæ subito patuere dierum.

Dum licet & spirant flamina, naus eat.

Si qua tamen pars te de fastis tangere debet,

Cæsar in Aprili, quod tuearis, habes.

Hic ad te magna descendit origine mensis:

Et fit adoptiua nobilitate tuus.

Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,

Vidit & auctores rettulit ipse suos.

Utque fero Marti primam dedit ordine sortem;

Quod sibi nascendi proxima causa fuit

Sic Venerem gradibus multis in gente receptam

Alterius voluit mensis habere locum

Principiumque sui generis, reuolutaque quærens

Sæcula, cognatos venit adusque Deos.

Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?

Scilicet Electram concubuisse Ioui?

Huius Erichthonius; Tros est generatus ab illo;

Atlaracum creat hic: Atlaracusq; Capyn.

Proxi-

Proximus Anchises; cum quo commune parentis
Non dedignata est nomen habere Venus.
Hinc satus Æneas: pietas spectata per ignes:
Sacra, patremque humeris, altera sacra, tulit,
Venimus ad felix aliquando nomen Iuli;
Vnde domus Teucros Iulia tangit auos.
Posthumus hinc qui, quod sylvis est natus in altis,
Silvius in latia gente vocatus erat.
Isque Latine, tibi pater est; subit Alba Latinum:
Proximus est titulis Epytus, Alba, tuis.
Ille dedit captæ repetita vocabula Troiæ;
Et tuus est idem, Calcete, factus auus.
Cumq; patris regnum post hunc Tiberinus haberet:
Dicitur in Tuscæ gurgite mersus aquæ;
Iam tamen Agrippam natū, Remulumque nepotē
Viderat; in Remulum fulmina missa ferunt.
Venit Auentinus post hos locus vnde vocatur,
Mons quoque post illum tradita regna Proci;
Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli.
Ilia cum Lauso de Numitore fati.
Ense cadit patrui Lausus; placet Ilia Marti;
Teque parit gemino iuncte Quirine Remo:
Ille suos semper Venerem Martemq; parentes
Dixit: & emeruit vocis habere fidem:
Neuē secuturi possent nescire nepotes;
Tempora Dis generis continuata dedit.
Sed Veneris mensem Graio sermone notatum
Auguror: à spumis est dea dicta maris
Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici:
Itala nam tellus Græcia maior erat.
Venerat Euander plena cum classe suorum:
Venerat Alcides: Graius vterq; genus.

Hospes Auentinis armentum paut in herbis
 Clauiger : & tanto est Albula pota Deo.
 Dux quoq; Naritius : testes Lestrigones extant :
 Et quod adhuc Circes nomina litus habet.
 Et iam Telegoni, iam mœnia Tiberis vdi
 Stabant; Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fatis agiturus Hælesus :
 A quo se dictam terra Falisca putat.
 Adjice Troianæ suasorem Antenora pacis :
 Et generum Æneiden, Apule Daune, tuum.
 Seruus ab Iliacis, & post Antenora flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Huius erat Solemus Phrygia comes vnus ab Ida,
 A quò Sulmonis mænia nomen habent :
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanice, nostræ ;
 Me miserum, Scythico quàm procul illa solo est !
 Euge age : tam longas sed supprime, Musa, querelas ;
 Non tibi sunt mœsta sacra canenda lyra.
 Quo non liuor adit ? sunt qui tibi mensis honorem
 Eripuisse velint, inuideantq; Venus.
 Nam quia ver aperit tunc omnia ; densaq; cedit
 Frigoris asperitas, fætaque terra patet ;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum :
 Quem Venus iniecta vindicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat annum :
 Illa tenet nullo regna minora Deo ; (aucta,
 Quid, quod vbiq; potens, templisq; frequentibus
 Vrbe tamen nostra ius dea maius habet :
 Pro Troia, Romane, tua, Venus arma ferebat :
 Cùm gemuit reneram cuspide læsa manum.
 Cœlestesque duas Troiano iudice vicit ;
 (Ah nolim uictas hoc meminisse deas)

Affracique nurus dicta est; ut scilicet olim
Magnus Iulios Cæsar haberet auos.

Nec Veneri tempus, quàm ver, erat aptius vllum,
Vere nitent terræ? vere remissus ager.

Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt?
Nunc tumido geminas cortice palmes agit.

Et formosa Venus formoso tempore digna est;
Utque solet, Marti continuata suo est.

Vere monet curuas materna per æquora puppes
Ire? nec hibernas iam timuisse minas

Ritè deam colitis Latæ matresque nurusque,
Et vos, quis vitæ longaque vestis abest,

Aurea marmoreo redimicula demitte collo:
Nunc alij flores, nunc noua danda rosa est.

Roma pudicitia proauorum tempore lapsa est;
Cumæam, veteres consuluitis animum.

Templa iubet fieri Veneri; quibus ordine factis,
Inde Venus verso nomina corde tenet.

Semper ad Æneadas placido pulcherrima vultu
Respice, totque tuas Diua tuere nurus.

Dum loquor, elatæ metuendus acumine caudæ,
Scorpius in virides præcipitatur aquas

Nox ubi transierit cœlumque rubescere primo
Cœperit; & tactæ rore quærentur aues;

Semiustamque facem vigilata nocte viator
Ponet; & ad solitum rusticus ibit opus;

Pleiades incipient humeros releuare paternos.
Quæ septem dici, sex tamen esse solent.

Seu quod in amplexus sex hinc venere Deorum;
Nam Steropen Marti concubuisse ferunt;

Nepruno Hælyonen, & te formosa Celæno;
Maian, & Electram, Taygetamque Ioui;

Septima mortali Merope tibi, Sisyphæ, nupsit;
Pœnitet & facti sola pudore later.

Sive quod Electra Troiæ spectare ruinas.

Non tulit; ante oculos opposuitque manum.

Ter sine perpetuo cœlum versetur in axe:
Ter iungat Titan, terque resoluat equos:
Protinus inflexo Bercynthia tibia cornu
Flabit; & Idææ festa parentis erunt.

Ibunt semimares: & inania tympana tudent
Aëraque tinnitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum ceruice feretur,
Vrbis per medias exululata vias.

Scena sonat, ludiquè vocant; spectare Quirites,
Et fora Marte suo litigiosa vacent.

Quærere multa libet; sed me sonus æris acuti
Terret; & horrendo Lotos adunca sono.

Da dea quam scite, doctas Cybeleia neptes
Vidit; & has curæ iussit adesse meæ.

Pandite mandatî memores Heliconis alumnæ,
Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.

Sic ego; Erato (mensis Cythereius illi
Cessit; quod teneri nomen amoris habet)

Reddita Saturno fors hæc erat optime regum:
A nato sceptris excutiêre tuis.

Ille suam, metuens, ut quæq; erat: edita, prolem
Deuorat, immersam visceribusq; tenet;

Sæpe Rhea quæsta est toties sæcunda, nec vnquam
Mater & indoluit fertilitate sua.

Iuppiter ortus erat pro magno teste vetustas
Creditur: acceptam parce mouere fidem.

Veste latens saxum cælesti gutture sedit:
Sic genitor fatis decipiendus erat.

Ardua iamdudum resonat tinnitibus Ida;
Tutus ut infanti vagiat ore Puer:
Pars manibus clypeos; galeas pars tundit inanes:
Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus,
Res latuit patrem: prisca; imitamina facti
Aëra Deæ comites, rauca; terga mouent.
Cymbala pro galeis pro scutis tympana pulsant:
Tibia dat Phrygios, ut dedit ante, modos.
Desierat, cœpi Cur huic genus, acre leonum
Præbent, insolitas ad iuga curua iubas?
Desieram cœpit, feritas mollita per illam
Creditur: id curru testificata suo est.
Hoc quoque dux operis moneas precor, unde petit
Venerit; an nostra semper in vrbe fuit?
Dindymon, & Cybelen, & amarantham fontibus Idam
Semper; & Illiacas Mater amauit opes.
Cum Troiam Æneas Italos portaret in agros;
Est Dea sacriferas pæne secuta rates.
Sed nondum fatis Latio sua numina posci
Senserat; afluētis substiteratq; locis,
Post, ut Roma potens opibus iam sæcula quinque
Vidit, & edomito sustulit orbe caput;
Carminis Euboici fatalia verba sacerdos,
Inspicit; inspectum tale fuisse ferunt.
Mater abest; Matrem iubeo Romane requiras:
Cum veniet, casta est accipienda manu.
Obscuræ sortis patres ambagibus errant,
Quæuē parens absit, quouē petenda loco.
Consultitur Pæna, Diuumq; accersite matrem,
Inquit: in Ideo est inuenienda iugo.
Mittuntur procures, Phrygiæ tunc sceptrâ tenebar
Attalus: Ausonijs rem negat ille viris,

Mira canam, longo tremuit cum marmure tellus
Et sic est adytis Diua locuta suis :
Ipsa peti volui; nec sit mora : mitte volentem :
Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat :
Ille soni terrore pauens proficiscere, dixit :
Nostra eris : in Phrygios Roma refertur auos.
Protinus innumera cadunt pineta secures,
Illa quibus fugiens Phryx pius vsus erat.
Mille manus coeunt : & picta coloribus vstis,
Coelestem Matrem concava puppis habet.
Illi sui per aquas fertur tutissima nati ;
Longa q; Phryxæ stagna sororis adit.
Rhæteum q; capax, Sigea q; littora transit ;
Et Tenedum, & veteres Eetionis opes ;
Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relicta ;
Qua q; Caristeis frangitur vnda vadis.
Transit & Icarium ; lapsas vbi perdidit alas
Icarus ; & vastæ nomina fecit aquæ.
Tunc læua Creten, dextra Pelopeidas vndas
Deserit, & Veneri sacra Cythera petit.
Hinc mare Trinacrium, candens vbi tingere ferrum
Brontes, & Steropes, Aemonidesq; solent :
Æquora q; Afra legit : Sardo q; regna sinistris :
Respicit à remis : Ausonianq; tenet.
Ostia contigerat : qua se Tiberinus in altum
Diuidit : & campo liberiore natat.
Omnis eques, mista q; grauis cum plebe senatus,
Obuius ad Tusci fluminis ora venit.
Procedunt pariter matres, natiq; viri q; :
Quæque colunt sanctos virginitate focos.
Sedula fune viri contento brachia lassant :
Vix iubet aduersas hospita naui aquas,

Sicca diu fuerat tellus: sitis vsserat herbas:
Sedit limoso pressa carina vado.
Quisquis adest operi plus quàm pro parte laboras.
Adiuuat & fortes voce sonante manus.
Illa velut medio stabilis sedet insula ponto.
Attoniti monstro stantq; pauentq; viri.
Claudia Quincta genus Clauso referebat ab alto,
Nec facies impar nobilitate fuit.
Casta quidem: sed non est credita? tumor iniquus
Læserat? & falsi criminis acta rea est.
Cultus, & ornatos variè prodisse capillos,
Obsuit, ad rigidos promptaq; lingua sonos.
Conscia mens recti famæ mendacia ridet:
Sed nos in vitium credula turba sumus.
Hæc vbi castarum processit ab agmine matrum;
Et manibus puram flûminis hausit aquam.
Ter caput irrorat: ter tollit ad æthera palmas.
Quicumque adspiciunt; mente carere putant.
Summisq; genu vultus in imagine diuæ
Figit: & hos edit crine iacente sonos.
Supplicis alma tuæ genitrix fœcunda Deorum:
Accipe sub certa conditione preces.
Casta negor: si tu damnas, meruisse fatebor;
Morte luam pœnas iudice victa Dea.
Sed si crimen abest; tu nostræ pignora vitæ
Re dabis: & castas casta sequere manus.
Dixit, & exiguo funem conamine traxit:
(Mira, sed in scena testificata loquor) (do,
Mota Dea est: sequiturq; ducem: laudatq; sequen-
Index lætitiæ fertur ad astra sonus.
Flaminis ad flexum veniunt: Tiberina priores
Atria dixerunt, vade sinister abis.

Nox aderat, querno religant in stipite funem,
Dantq; leui somno corpora functa cibo,
Lux aderat, querno soluunt à stipite funem:
Ante tamen posito thura dedere foco,
Ante coronarunt puppem sine labe inuentam
Maſtarunt, operum, coniugijque rudem:
Eſt locus in Tiberim: quã lubricus influit Almo,
Et nomen magno perdit in amne minor.
Illic purpurea canus cum veſte ſacerdos
Almonis, dominam ſacraquẽ lauit aquis.
Exululant comites: furioſaque tibia flatur:
Et feriunt molles taurea terga manus,
Claudia præcedit læto celeberrima vultu,
Credita vix tandem teſte pudica Dea.
Ipsa ſedens plauſtro porta eſt inueſta Capena:
Sparguntur iunctæ flore recente boues
Naſica accepit: templi non perſiſtit author:
Auguſtus nunc eſt: ante Metellus erat,
Subſtitit hic Erato: mora fit: ſic cætera quæro:
Dic, inquam, parua cur ſtiſpe quærat opes?
Contulit æs populus, de quo delubra Metellus
Fecit, ait, dandæ mos ſtipis inde manet.
Cur vicibus factis ineunt conuiuiã, quæro,
Tunc magis, indiſctas concelebrantq; dapes:
Quod bene mutarit ſedem Berecynthia, dixit,
Captant mutatis ſedibus omen idem
Inſtiteram, quare primi Magaleſia ludi
Urbe forent noſtra: cum Dea: (ſenſit enim)
Illa Deos, inquit, peperit; ceſſere parenti;
Principiumque dati mater honoris habet.
Non pudet herboſum dixi, poſuiſſe moretum.
In dominæ menſis? an ſua cauſa ſub eſt?

Lacte mero veteres vsi narrantur, & herbis;

Sponte sua si quas terra ferebat, ait.

Candidus elixæ miscetur caseus herbæ;

Cognoscat priscos vt Dea prisca cibos.

Postera cùm cœlo motis Pallantias astris
fulserit, & niveos Luna leuarit equos;

Qui dicet, Quondam sacrata est colle Quirini

Hac Fortuna die publica, verus erit

Tertia lux (memini) ludis erit; hac mihi quidam
Spectanti senior, contiguusq; loco.

Hæc, ait, illa dies Lybicus qua Cæsar in oris,

Perfida magnanimi contudit arma Iubæ.

Dux mihi Cæsar erat: sub quo meruisse tribunus

Glorior: officio præfuit ille meo.

Hanc ego militia sedem tu pace parasti

Inter bis quinos vsus honore viros.

Plura locuturi subito subducimur imbre:

Pendula cœlestes libra mouebat aquas.

Ante tamen quam summa dies spectacula sistat:

Ensiser Orion æquore mersus erit.

Proxima victricem cùm Romam inspexerit Eos

Et dederit Phæbo stella fugata locum;

Circus erit pompa celebris, numeroque Deorum:

Primaque ventosis palma petitur equis

Hinc Cereris ludi, non est opus indice caussæ.

Spontè deæ munus promeritumque patet.

Panis erant primis virides mortalibus herbæ:

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modò carpebant viuax è cespite gramen;

Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant. (perta

Postmodo glans nata est, bene erat, iam glande re-

Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima

Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato,
Mutauit glandes vtiliore cibo;
Illa iugo tauros collum præbere coëgit:
Tunc primùm solêrs eruta vidit humus.
Æs erat in pretio, chalybis iam massa placebat:
Heû, heu perpetuó debuit illa regi:
Pace Ceres læta est: & vos orate coloni
Perpetuam pacem pacificumque ducem.
Farra deæ, micæque licet salientis honorem
Detis, & in veteres thurea grana focos.
Et si thura aberunt: vnctas accendite tedas:
Parua bonæ Cereri, sint modò casta, placent.
A boue succincti cultros remouete ministri:
Bos æret, ignauam sacrificate suem.
Apta iugo, ceruix non est ferienda securi,
Viuat: & in dura sæpè laboret humo.
Exigit ipse locus, raptus vt virginis edam:
Plura recognosces: pauca docendus eris
Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
Trinaeris, à positu nomen adepta loci:
Grata domus Cereri: multas ea possidet vrbes:
In quibus est culto fertilis Enna solo
Frigida cælestum matres Arethusa vocarat:
Venerat ad sacras & dea flaua dapes.
Filia consuetis vt erat comitata puellis,
Errabat nudo per sua prata pede
Valle sub vmbrosa locus est adspergine multa
Viuidus ex alto desilientis aquæ
Tot fuerant illic quot habet natura, colores.
Pictæq; dissimuli flora nitebat humus.
Quam simul adspexit. Comites accedite, dixit:
Et mecum plenos flore referte sinus:

Præda puellares animos oblectat inanīs:
Et non sentitur sedulitate labor.
Hæc implet lento calathos è vimine nexos:
Hæc gremium; laxos degrauat illa sinus.
Illa legit calthas, huic sunt violaria curæ;
Illa papauereas subsecat vngue comas.
Has Hyacinthe tenes, illas Amarante, moraris:
Pars Thyma, pars rorem, pars meliloton amant:
Plurima lecta rosa est: sunt & sine nomine flores
Ipsa crocos tenues, liliaq; alba legit.
Carpendi studio paulatim longiùs itur,
Et dominam casu nulla secuta comes.
Hanc videt, & visam patruus velociter aufert:
Regnaque cæruleis in sua portat equis.
Illa quidem clamabat, Io carissima mater
Auferor; ipsa suos abscideratque sinus.
Panditur interea Diti via: namque diurnum
Lumen inassueti vix patiuntur equi.
At chorus æqualis cumulatæ flore ministræ,
Persephone clamat: ad tua dona veni.
Et clamata filet, montes vlulatibus implent:
Et feriunt mæsta pectora nuda manu.
Attonita est clangore Ceres: modò venerat Ennā,
Nec mora, Me miseram, filia clamat, vbi es;
Mentis inops rapitur, vt quas audire solemus
Threicias fusis Mænadas ire comis:
Vt vitulo mugit sua mater ab vbere rapto,
Et quærit fætus per nemus omne suos;
Sic Dea nec retinet gemitus: & concita cursu
Fertur: & è campis incipit Enna tuis.
Inde puellaris nacta est vestigia plantæ:
Et pressam noto pondere vidit humum.

Forſitan illa dies erroris ſumma fuiſſet :

Si non turbaffent ſigna reperta ſuos.

Iamq; Leontinos, Anilenaq; flumina curſu

Præterit : & ripas herbifer Aci tuas.

Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi :

Et te vorticibus non adeunde Gela.

Liquerat Ortygiam, Megareaq; Pantagienq;

Quaq; Simertheas accipit æquor aquas :

Antraq; Cyclopum poſitis exuſta caminis :

Quiq; locus curuæ nomina falcis habet :

Himeraq; & Didymen, Agrigentaq; Tauromenonq;

Sacrarumq; Melam paſcua læta boum.

Hinc Camerinā addit, Thapſonq; & Herolia tēpe :

Quaq; iacet Zephyro ſemper apertus Eryx.

Iamq, Peloriaden Lilybæaq; iamq; Pachynon

Lustrarat, terræ cornua prima ſuæ.

Quacunq; ingreditur, miſeris loca cuncta querelis

Implet : vt amiſſum cūm gemit ales Ilyn.

Perq; vices modo Perſephone, modò filia clamat.

Clamat : & alternis nomen vtrumq; ciet.

Sed neq; Perſephone Cererem, nec filia matrem

Audit : & alternis nomen vtrumq; perit.

Vnaq; paſtorem vidiffet, an arua colentem.

Vox erat ; Hac grefſus ecqua puella tulit ?

Iam color vnus ineſt rebus ; tenebrisq; teguntur

Omnia ; iam vigiles conticuere canes ;

Alta iacet vaſti ſuper ora Tiphoes Ætna :

Cuius anhelatis ignibus ardet humus ;

Illic accendi geminas pro lampade pinus ;

Hinc Cereris ſacris nunc quoque teda datur.

Eſt ſpecus exeſi ſtructura pumicis aſper,

Non homini facilis, non adeunda feræ :

Quo simulac venit, frenatos curribus angues
Iunxit; & æquoreas sicca pererrat aquas.
Effugit ad Syrteis; & te Zanclea Charybdis;
Et vos Nisæi naufraga monstra canis
Hadriacūque patens late bimaremque Corinthum;
Sic venit ad portus, Attica terra tuos.
Hic primūm gelido sedit mæstissima saxo;
Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant;
Sub Ioue duravit multis immota diebus.
Et lunæ patiens & pluuiialis aquæ.
Fors sua cuiquē loco est qui nunc Cerealis Eleusis
Dicitur, hic Celei rura fuere senis,
Ille domum glandes, excussa que mora rubetis
Portat, & arsuris arida ligna focis.
Filia parua duas redigebat monte capellas:
Et tener in cunis filius æger erat.
Mater, ait virgo (mota est dea nomine matris,)
Quid facis in solis incomitata locis?
Perstitit & senior, quamuis onus vrget: & orat,
Tecta suæ subeat quantulacunq; casæ.
Illa negat: simularat anum: mitraq; capillos
Presserat: instanti talia dicta refert:
Sospes eas, semperquē parens: mihi filia rapta est.
Heū melior quanto fors tua sorte mea est!
Dixit, & vt lachrymæ (neq; enim lachrymare deorū
Decidit in tepidos lucida gutta sinus. (est)
Flent pariter molles animis virgoq; senexquē:
E quibus hæc iusti verba fuere senis.
Sic tibi, quam raptam: quæris, fit filia sospes:
Surge: nec exiguæ despice tecta casæ.
Cui dea sic inquit; Scitti, qua cogere posses:
Sequē leuat saxo, subsequiturquē senem.

Dux comiti narrat, quàm sit sibi filius æger;
Nec capiat somnos inuigiletquæ malis;
Illa soporiferum paruos initura penates,
Colligit agresti lene papauer humo.
Dum legit; oblito fertur gustasse palato,
Longamquæ imprudens exsoluisse famem,
Quæ quia principio posuit ieiunia noctis;
Tempus habent mensæ fidera visa sibi.
Limen ut intrauit, luctus videt omnia plena;
Iam spes in puero nulla salutis erat.
Matre salutata, (mater Menalina vocatur,)
Iungere dignata est os puerile suo.
Pallor abit; subitæque vident in corpore vires;
Tantus cœlesti venit ab ore vigor
Tota domus læta est, hoc est, materque, paterque,
Nataque; tres illi tota fuere domûs.
Mox epulas ponunt, liquefactaq; coagula lacte,
Pomaque & in ceris aurea mella suis.
Abstinet alma Ceres; somnique papauera causas
Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer,
Noctis erat medium, placidique silentia somni;
Triptoleum gremio sustulit illa suo
Terque manu permulsit eum; tria carmina dixit,
Carmina mortali non referenda sono;
Inque foco corpus pueri viuentis fauilla
Obruit humanum purget ut ignis onus.
Excutitur somno stulte pia mater; & amens.
Quid facis? exclamat; mēbraque ab igne rapit
Cui dea, Dum non es, dixit, scelerata fuisti;
Irrita materno sunt mea dona metu
Iste quidem mortalis erit, sed primus arabit;
Et seret, & culta præmia tollet humo.

Dixit

Dixit; & egrediens nubem trahit; inque dracones
Transit; & ab alifero tollitur axa Ceres;
Sunion expositum Piræaque tuta recessu
Linqvit; & in dextrum quæ iacet ora latus.
Hinc init Ægeum; quo Cycladès adspicit omnes,
Ioniumq; capax, Icariumque legit:
Perq; vrbes Asiæ longum petit Hellespontum;
Diuersumq; locis alta pererrat iter.
Nam modò turilegos; Arabas modò despicit Indos?
Hinc Libs, hinc Moroë siccaq; terra subest,
Nunc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanūq; Padūq;
Teque future parens Tibri potentis aquæ
Quò feror? immensum est erratas dicere terras:
Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
Errat & in cœlo: liquidique immunia ponti,
Alloquitur gelido proxima signa polo.
Parrhasidès stellæ (namque omnia nosse potestis:
Æquoreas numquam cùm subeatis aquas)
Persephonen natam miseræ monstrate parenti.
Dixerat, Huic Helice talia verba refert:
Crimine nox vacua est Solem de virgine rapta
Consule? qui latè facta diurna vider.
Sol aditur. Quam quæris, ait, ne vana labores,
Nupta Iouis fratri tertia regna tenet.
Quæsta diu secum, sic est affata Tonantem:
Maximaque in vultu signa dolentis erant.
Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
Dimidium curæ debet habere tuæ.
Orbe pererrato, sola est iniuria facti
Cognita commissi: præmia raptor habet.
At neque Persephone digna est prædone marito:
Nec gener hoc nobis more parandus erat.

Quid grauius victore Gyge captiua tulissem?

Quam nunc te cœli sceptrâ tenente tulit?

Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ,

Reddat; & emendet facta priora nouis

Iuppiter hanc lenit; factumque excusat amore,

Nec gener est nobis ille pudendus, ait.

Non ego nobilior; posita est mihi regia cœlo;

Possidet alter aquas, alter inane Chaos.

Sed si fortè tibi non est mutabile pectus;

Statque semel iuncti rumpere vincla tori;

Hoc quoque tentemus; siquidem ieiuna remansit:

Sin minùs; Inferni coniugis vxor erit.

Tartara iussus adit sumptis Caducifer alis:

Speque redit citius; visaque certa refert.

Rapta tribus, dixit, soluit ieiunia granis.

Punica quæ in lento cortice poma tegunt.

Non secus indoluit, quam si modo rapta fuisset;

Mœsta parens, longa vixque resecta mora est.

Atque, ita, nec nobis cælum est habitabile, dixit;

Tartarea recipi me quoque valle iube;

Et factura fuit; pactus nisi Iuppiter esset,

Bis tribus vt cœlo mensibus illa foret.

Tunc demum vultumque Ceres, animūque recepit:

Imposuitque suæ spicea ferta comæ:

Largaque prouenit cessatis messis in aruis:

Et vix congestas area cepit opes.

Alba decent Cererem, vestes Cerealibus albas

Sumite nunc pulli velleris vsus abest.

Occupat Aprilis Idus cognomine Victor

Iupiter: hac illi sunt data templa die.

Hac quoque ni fallor, populo dignissima nostræ

Atria Libertas cœpit habere sua.

L Vce secutura tutos pete nauita, portus:
 Ventus ab occasu grandine mixtus erit.
 Si licet; & fuerit; tamen hac Mutinensia Cæsar
 Grandine militia contudit arma sua.

Tertia post Veneris cùm lux surrexerit Idus:
 Pontifices forda sacra litate boue.
 Forda ferens bos est, fœcundaque dicta ferendo:
 Hinc etiam fœtus nomen habere putant.
 Nunc grauidū pecus est grauidæ quoque semine ter-
 Telluri plenæ victima plena datur. (ræ

Pars cadit arce Iouis: ter denas curia vaccas
 Accipit & largo sparsa cruore madet.
 Ast vbi visceribus vitulos rapuere ministri;
 Sectaque fumosis exta dedere focis;

Ignem cremat vitulos, quæ natu maxima virgo est:
 Luce palis populos purget vt ille cinis.
 Rege Numa fructu non respondente labori.
 Irrita decepti vota colentis erant.

Nam modò ficcus erat gelidis aquilonibus annus:
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua
 Sæpè Ceres primis dominum fallebat in herbis:
 Et leuis obfesso stabat auena solo;

Et pecus ante diem partus edebat acerbos,
 Agnaq; nascendo sæpe necabat ouem:
 Sylua vetus vetu nullaque diu violata securi
 Stabat, Mænalio sacra relicta Deo.

Ille dabat tacitis animo responsa quieto,
 Noctibus, hic geminas rex Numa mactat oues:
 Prima cadit Fauno: leni cadit altera Somno,
 Sternitur in duro vellus vtrumque solo.
 Bis caput intonsum fontana spargitur vnda:
 Bis sua faginea tempora fronde tegit,

Vfus abest Veneris : nec fas animalia mensis

Ponere : nec digitis annulus vllus inest.

Vesper vbi est ; tectum supra noua vellera corpus

Ponit, adorato per sua verba Deo.

Interea placidam redimita papauere frontem,

Nox venit : & secum somnia nigra trahit,

Faunus adest. ouiumq; premens pede vellera duro :

Edidit à dextro talia verba toro :

Morte boum tibi, rex, tellus placanda duarum :

Dat sacris animas vna necata duas.

Excutitur terrore quies : Numa visa resoluit :

Et secum ambages, cæcaq; visa refert.

Expedit errantem nemori gratissima coniunx :

Et dixit, Grauidæ posceris exta bouis.

Extæ bouis grauidæ dantur : sæcundior annus

Prouenit : & fructum terra pecusque ferunt.

Hanc quondam Cytherea diem properantiùs ire

Iussit ; & admissos præcipitauit equos ;

Vt titulum imperij quam primùm luce sequenti,

Augusto iuueni prospera bella darent.

Sed iam præteritas vbi quartus lucifer Idus

Respicit, hac Hyadas Dorida nocte tenent.

Tertia post Hyadas cùm luxerit orta remotas,

Carcere partitos circus habebit equos.

Cur igitur missæ iunctis ardentia tædis

Terga ferant vulpēs : causla docenda mihi est,

Frigida Carseolis nec oliuis apta ferendis

Terra sed ad segetes ingeniosus ager.

Hac ego Pelignos natalia rura petebam.

Parua, sed assiduus humida semper aquis,

Hospitis antiqui solitas intrauimus ædes.

Dempserat emeritis iam iuga Phæbus equis.

Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat
Vnde meum præsens instrueretur opus.
Hoc, ait, in campo (campumquæ ostendit) habebat
Rus breue cum duro parca colona viro
Ille suam peragebat humum: siue vsus aratri,
Seu curuæ falcis, siue bidentis erat.
Hæc modò verrebat stantem tibicine villam:
Nunc matris plumis oua fouenda dabat,
Aut virides maluas, aut fungos colligit albos:
Aut humilem grato calfacit igne focum
Et tamen assiduus exercet brachia telis,
Aduersusq; minas frigoris arma parat.
Filius huius erat primo lasciuus in æuo:
Addideratq; annos ad duo lustra duos.
Is capit extremi vulpem conualle salicti:
Abstulerat multas illa cohortis aues.
Captiuam stipula sænoq; inuoluit: & ignes
Admouet: vrentes effugit illa manus.
Qua fuit, incendit vestitos messibus agros:
Damnosis vires ignibus aura dabat.
Factū abiit: monumēta manent: nam dicere certā
Nunc quoq; lex vulpem Carseolana vetat.
Vtq; luat pœnas genus hoc, Cerealibus ardet:
Quoq; modo segetes perdidit ipsa perit.
Proxima cūm veniet terras visura parentes
Memnonis in roseis lutea mater equis;
De duce lanigeri pecoris qui perdidit Hellen,
Solabit egresso victima maior adest.
Vacca sit an taurus, non est cognoscere promptū:
Pars prior apparet: posteriora latent.
Seu tamen est taurus, siue hoc est fœmina signum;
Iunone in vita munus amoris habet.

NOx abiit: oriturq; aurora: Palilia poscor.
Non poscor frustra, si fauet alma Pales.

Alma Pales faueas pastoria sacra canenti:

Prosequor officio si tua facta meo.

Certé ego de vitulo cinerem stipulamq; fabalem
Sæpe tuli plena, februa tosta, manu.

Certé ego transilij positas ter in ordine flammæ;
Vdaq; rorales laurea misit aquas.

Mota dea est, operiq; fauet: naualibus exit
Puppis; habent ventos iam mea vela suos:

I, pete virginea populus suffimen ab ara.

Vesta dabit: Vestæ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vituliq; fauilla:

Tertia res duræ culmen inane fabæ:

Pastor oues saturas ad prima crepuscula lustret:

Vnda prius spargat, virgaq; verrat humum,

Frondeb & fixis decorentur ouilia ramis:

Et tegat ornatas longa corona fores.

Cerulei fiant puro de sulfure fumi:

Tectaque fumanti sulfure balat ouis.

Vre mares oleas, tedamque herbasque Sabinas;

Et crepet in medijs laurus adusta focis:

Libaque de milio milij fiscella sequatur:

Rustica præcipue est hoc dea læta cibo.

Adde dapes in vtrumq; suas: dapibusq; relictus

Siluicolam tepido lacte precare Palem.

Consule, dic, pariter pecori pecorisq; magistris

Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

Sive sacro paui: sediué sub arbore sacra;

Pabulaque è bustis inscia carpsit ouis:

Si nemus intraui vetitum: nostrisue fugatæ

Sunt oculis Nymphæ, semicaperque Deus:

Si

Si mea falx ramo lucum spoliauit opaco;
Vnde data est ægræ fiscina frondis oui;
Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obfit
Agresti fano supposuisse pecus:
Nec noceat turbasse lacus: ignoscite Nymphæ.
Mota quod obscuras vngula fecit aquas.
Tu dea pro nobis fontes, fontanaquæ placa
Numina, tu sparfos per nemus omne Deos:
Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ:
Nec Faunum, medio cùm premit arua die.
Pelle procul morbos: valeant hominesquæ gregesquæ
Et valeant vigiles, prouida turba, canes.
Neuè minus multas redigam, quam mane fuerunt:
Neuè gemam referens vellera rapta lupo.
Absit iniqua fames, herbæ frondesquæ supersint;
Quæquæ lauent artus, quæquæ bibantur aquæ.
Vbera plena premam referat mihi caseus æra:
Dentquæ viam liquido vimina rara sero.
Sitquæ salax aries: conceptaquæ semina coniunx
Reddat: & in stabulis multa sit agna meis.
Lanaquæ proueniat nullas læsura puellas
Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
Quæ precor eueniant; & non faciamus ad annum
Pastorum domini grandia liba Pali,
His dea placanda est; hac tu conuersus ad ortus
Dic quater; & viuo perlue rore manus.
Dum licet, apposita veluti cratere camella
Lac niueum potes, purpureamquæ sapam.
Moxquæ per ardentes stipulæ crepitantis aceruos
Traijcias celeri strenua membra pede.
Expositus mos est, moris mihi restat origo.
Turba facit dubium; cœptaque nostra tenet.

Omnia purgat edax ignis; vitiumque metalli
 Extorquit; idcirco cum duce purgat oues.
 An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & vnda Dei;
 Iunxerunt elementa patres aprumque putarunt.
 Ignibus, & sparsa tangere corpus aqua.
 An, quod in his vitæ causa est; hæc perdidit exul
 His noua fit coniunx; hæc duo magna putant.
 (Vix equidem credo) sunt qui Phaëtona referri
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque cum faxis pastores saxa ferebant,
 Scintillam subito profuuisse ferunt,
 Prima quidem periit; stipulis excepta secunda est;
 Hoc argumentum flamma Palilis habet.
 An magis hunc morem pietas Æneia fecit,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter? (est,
 Hoc tamen est vero propius; cum condita Roma
 Transferri iussos in noua tecta lares;
 Mutantesque domum tectis agrestibus ignem;
 Et cessaturæ supposuisse casæ;
 Per flammæ salis pecus, salis colonos;
 Quod fit natali nunc quoque Roma tuo
 Ipse locum vari casus facit, vrbis origo
 Venit: ades factis magne Quirine tuis,
 Iam luerat pœnas frater Numitoris; & omne
 Pastorum gemino sub dūce vulgus erat.
 Contrahere agrestes & mœnia ponere vtriq;
 Conuenit, ambigitur mœnia ponat vter.
 Nil opus est, dixit, certamine, Romulus, vllō:
 Magna fides auium est: experiamur aues.
 Res placet, alter init nemorosi saxa palati:
 Alter Auentinum manē cacumen init.

Sex Remus, hic volucres bis sex videt ordine: pacto
Statur: & arbitrium Romulus vrbis habet,

Apta dies legitur, qua mænia signet aratro

Sacra Palis suberant: inde mouetur opus.

Fossa fit ad solidum: fruges iaciuntur in ima:

Et de vicino terra petita solo.

Fossa repletur humo plæneq; imponitur aræ:

Et nouus accenso fungitur igne focus.

Inde premens stiuam designat mænia sulco:

Alba iugum nuceo cum Ioue vacca tulit.

Vox fuit hæc regis, Condenti Iuppiter vrbem,

Et genitor Maiors, Vestaq; mater ades:

Quosq; pium est adhibere Deos, aduertite cuncti:

Auspicius vobis hoc mihi surgat opus

Longa fit huic ætas, dominaq; potentia terræ!

Sitq; sub hac oriens occiduusq; dies

Ille præcabatur tonitru dedit omnia læuo

Iuppiter: & læuo fulmina missa polo.

Augurio læti iaciunt fundamina ciues;

Et nouus exiguo tempore murus erat.

Hoc Celer vrget opus: quæ Romulus ipse vocarat:

Sintq; Celer curæ dixerat ista tuæ.

Neue quis aut murus, aut factam vomere fossan-

Transeat: audentem talia dede neci.

Quod Remus ignorans, humiles contēnere muros

Cœpit: & His populus, dicere, tutus erit?

Nec mora, transiit: retrò Celer occupat ausum;

Ille premit duram sanguinolentus humum.

Hæc vbi rex didicit; lachrymas introrsus obortas

Deorat; & clausum pectore vulnus habet.

Flere palam non vult; exempla; fortia seruat,

Sicq; meos muros transeat hostis, ait,

Dat tamen exequias; nec iam suspendere fletum
Sustinet, & pietas dissimulata patet.

Osculaq; applicuit posito suprema feretro:

Atq; ait, Inuito frater adempte vale.

Arsurosq; artus vinxit: fecêre quod ille

Faustulus, & mœstas Acca soluta comas.

Tunc iuuenēs nondum facti fleuêre Quirites:

Vltima ploratò subdita flamma rogo est.

Vrbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)

Victorem terris impositura pedem.

Cuncta regas: & sis sub magno Cæsare semper:

Sæpe etiam plures nominis huius habe.

Et quoties steteris domito sublimis in orbe,

Omnia sint humeris inferiora tuis.

SEx ubi quæ restent, luces Aprilis habebit;

In medio cursu tempora veris erunt.

En frustra pecudem quærens Athamantidos Helles:

Signaque dant imbres: exoriturquæ canis.

Hæc mihi Nomento Romam cùm luce redirem,

Obstitit in media candida turba via:

Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,

Exta canis flammis exta daturus ovis.

Protinus accessi; ritus ne nescius essem,

Edidit hæc flamen verba. Quirine, tuis;

Aspera rubigo parcas Cerealibus herbis;

Et tremat in summa leue cacumen humo.

Tu sata sideribus cœli nutrita secundis

Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.

Vis tua non levis est, quæ tu frumenta notâsti;

Mœstus in amissis illa colonus habet.

Nec venti tantum Gereri nocuere, nec imbres;

Nec sic marmoreo pallet adusta gelu;

Quan-

Quantum si culmos Titan incalfacit vdos;

Tunc locus est iræ diua timenda tuæ,

Parce precor; scabrasque manus à messibus aufer;

Nèue noce cultis; posse nocere sat est.

Nec teneras segetes, sed durum amplectere ferrum;

Quodque potest alios perdere, perde prior.

Vtilius gladios, & tela nocentia carpes:

Nil opus est illis: otia mundus agat.

Sarcula nunc, durusque bidens, & vomer aduncus

Ruris opes niteant: inquinet arma situs.

Conatusque aliquis vagina ducere ferrum,

Adstrictum longa sentiat esse mora.

At tu ne viola Cererem: semperque colonus

Absenti possit soluere vota tibi

Dixerat, à dextra villis mantile solutis,

Cumque meri patera thuris acerra fuit.

Thura focis, vinumque dedit. fibrasque bidentis

Turpiaque obscenæ vidimus exta canis.

Tum mihi cur detur sacris noua victima quæris:

(Quæsieram) causam percipe flamen ait;

Est canis (Icarium dicunt) quo sidere moto

Tosta sitit tellus: præripiturque seges.

Pro cane sidereo canis hic imponitur aræ:

Et, quare fiat, nil nisi nomen habet.

Cum Phrygis Assaraci Thitonia fratre relicto,

Sustulit immenso ter iubar orbe suum,

Mille venit varijs florum dea nexa coronis:

Scena ioci morem liberioris habet.

Exit & in Maias festum florale Calendas:

Tunc repetam: nunc me grandius vrget opus:

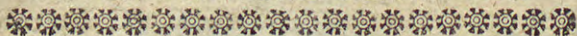
Aufert Vesta diem: cognati Vesta recepta est

Limine, sic iusti constituere patres.

Phæbus

Phæbus habet partem: Vestæ pars altera cessit:
 Quod superest illis, tertius ipse tenet.
 State Palatinæ laurus: prætextaq; quærcu
 Stet domus: æternos treis habet vna Deos.

F A S T O R V M

L I B E R V.

Q Væritis vnde putem Maio data nomina mensi
 Non satis est liquido cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus quæ sit sibi nescit eundum
 Cùm videt ex omni parte viator iter;
 Sic, quia posse datur diuersas reddere causas:
 Quò ferar ignoro: copiaq; ipsa nocet
 Dicite quæ fontes Aganippidos Hypocrenes,
 Grata Medusæi signa tenetis equi.
 Dissensere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
 Prima: silent aliæ, dictaq; mente notant (do,
 Post chaos, ut primùm data sunt tria corpora mū-
 Inq; nouas species omne recessit opus;
 Pondere terra suo subsedit; & æquora traxit:
 At cœlum leuitas in loca summa tulit,
 Sol quoq; cum stellis nulla grauitate retentus,
 Et vos lunares exsilijs equi
 Sed neq; terra diu cælo, neq; cætera Phœbo
 Sidera cedebant: par erat omnis honor.
 Sæpe aliquis solio, quod tu Saturne tenebas:
 Arsus de media plebe sedere Deus,
 Elatus Oceano quisquam Deus aduena iunxit:
 Tethys & extremo sæpe recepta loco est
 Donec honor, placidoq; decens reuerentia vultu
 Corpora legitimis imposuere toris.

Hinc fata Maiestas, quæ mundum temperat omnem
Quaq; die partu est edita; magna fuit,
Nec mora, confedit medio sublimis olympos
Aurea purpureo conspicienda sinu
Confedère simul pudor & metus: omne videre;
Numen ad hanc vultus composuisse suos,
Protinus intrauit mentes suspectus honorum:
Fit pretium dignis: nec sibi quisque placet
Hic status in cœlo multos permansit in annos.
Dum senior fatis excidit arce Deus.
Terra feros partus immania monstra Gigantes;
Edidit ausuros in Iouis ire domum.
Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
Atque ait: In magnos arma mouete Deos.
Exstruere hi montes ad sidera summa parabant;
Et magnum bello sollicitare Iouem,
Fulmina de cœli iaculatus Iuppiter arce,
Vertit in authores pondera vasta suos.
His bene Maiestas armis defensa Deorum
Restat: & ex illo tempore culta manet,
Assidet inde Ioui: Iouis est fidissima custos;
Et præstat sine vi sceptrum tenenda Ioui.
Venit & in terras: coluerunt Romulus illam;
Et Numa: mox alij, tempore quisque suo.
Illa patres in honore suo, matresq; tuetur:
Illa comes pueris, virginibusque venit.
Illa datas fasces commendat, eburque curule:
Illa Coronatis alta triumphat equis.
Finierat voces Polyhymnia, dicta probârunt
Clioq; & curæ scita Thaleia lyræ,
Excipit Vraniæ fecere silentia cunctæ;
Et vox audiri nulla, nisi illa, potest.

Magna

Magna fuit quondam capitis reuerentia cani;
Inq; suo pretio ruga senilis erat.
Martis opus iuuenes, animosaq; bella gerebant;
Et pro Dijs aderant in statione suis.
Viribus illa minor, nec habendis vtilis armis
Consilio patriæ sæpe ferebar opem.
Nec nisi post annos patuit tunc curia seros;
Nomen & ætatis mite senatus habet.
Iura dabat populo senior; finitaq; certis
Legibus est ætas; vnde petatur honos.
Et medius iuuenum non indignantibus ipsis
Ibat: & interior, si comes vnus erat.
Verba quis auderet coram sene digna rubore
Dicere? censuram longa senecta dabat.
Romulus hoc vidit; selectaq; corpora patres
Dixit; ad hos vrbis summa relata nouæ est.
Hinc sua maiores tribuisse vocabula Maio
Tangor; & ætati consuluisse suæ.
Et Numitor dixisse potest, Da Romule menseni
Hunc senibus; nec autem sustinuisse nepos.
Nec leue propositi pignus successit honoris;
Iunius à iuuenum nomine dictus adest.
Tunc si neglectos hedera redimita capillos,
Prima sui cœpit Calliopeia chori.
Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn;
Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.
Hinc sata Pleione cum cælifero Atlante
Iungitur, vt fama est; Pleiadasque parit.
Quarum Maia suas forma superasse sorores
Traditur; & summo concubuisse Ioui.
Hæc enixa iugo cupressiferæ Cyllenes,
Ætherium volucris qui pede carpit iter.

Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus ingens,
Ritè colunt, luna credita terra prior.

Exul ab Arcadia Latios Euander in agros
Venerat impositos attuleratque Deos.

Hic, vbi nunc Roma est, orbis caput; arbor & her-
Et paucæ pecudes, & casa rara fuit. (bæ

Quò postquam ventum est; Consistite, præscia ma-
Nam locus imperij rus erit istud, ait. (ter.

Et matri, & vati paret Nonacrius heros;

Inque peregrina constitit hospes humo.

Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis:

Has docuit gentes, alipedisque Dei.

Semicaper coleris succinctis Faune Lupercis;

Cùm lustrant celebres vellera secta vias.

At tu materno donasti nomine mensem

Inuentor curæ, furibus aptæ, fidis.

Nec pietas hæc prima tua est; septena putaris

Pleiadum numero fila dedisse lyræ.

Hæc quoq; desierat: laudata est voce sororum;

Quid faciam? turbæ pars habet omnis idem.

Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit:

Nullaque laudetur plusve minusve mihi

AB Ioue surgat opus, prima mihi nocte videnda

Stella est in cunis officiosa Iouis.

Nascitur Oleniæ sidus pluuiæ Capellæ:

Illæ dati cælum præmia lactis habet.

Nais Amalthea Cretæa nobilis Ida,

Dicitur in siluis oculuisse Iouem.

Huic fuit hædorum mater formosa duorum,

Inter Dictæos conspicienda greges:

Cornibus aëreis, atque in sua terga recuruis:

Vbere, quod nutrix posset habere Iouis.

Lac dabat illa Deo, sed fregit in arbore cornu:

Truncaq; dimidia parte decoris erat.

Sustulit hoc Nymphe; cinxitq; decentibus herbis.

Et plenum pomis ad Iouis ora tulit

Ille ubi res cœli tenuit folioq; paterno

Sedit, & invicto nil Iove maius erat;

Sidera nutricem, nutricis fertile cornu.

Fecit; quæ domiæ nunc quoq; nomen habent

Præstitibus Maiæ laribus videre Calendæ

Aram constitui, paruaq; signa Deum

Voverat illa quidem Curius, sed longa vetustas

Destruit, & saxo longa senectâ nocet.

Causa tamen positi fuerat cognominis illis,

Quod præstant oculis omnia tuta suis.

Stant quoque pro nobis: & præsunt mœnibus vrbs:

Et sunt præsentēs, auxiliūq; ferunt,

Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem.

Stabat: quæ standi cum Lare causa fuit?

Servat uterque domū: domino quoque fidus uterq;

Compita grata Deo, compita grata cani:

Exagitant & Lar, & turba Diania fures:

Peruigilantq; Lares: peruigilantq; canes.

Bina gemellorum quærebam signa Deorum,

Viribus annosæ facta caduca moræ:

Mille Lares geniumq; ducis, qui tradidit illos?

Vrbs habet: & vici numina trina colunt.

Quo feror? Augustus mensis mihi carminis huius

Ius habet: interea diua canenda bona est.

Est moles nativa loco: res nomina fecit:

Appellant saxum: pars bona montis ea est,

Huic Remus insisterat frustra: quo tempore fratri

Prima Palatinæ regna dedistis aues.

Templa

Templa patres illic oculos exosa viriles
Leniter acclivi constituere iugo.
Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres,
Virgineo nullum corpore passa virum.
Livia restituit; ne non imitata maritum
Esset: & ex omni parte secuta virum.

Postera cum roseam pulsas Hyperionis astris,
In matutinis lampada tollet equis.
Frigidus Argestes summas mulcebit aristas:
Candidaq; à Calabris vela dabuntur aquis.
At simul inducent obscura crepuscula noctem,
Pars Hyadum toto de grege nulla later.
Ora micant tauri septem radiantia flammis:
Nauita quas Hyadas Graius ab imbre vocat.
Pars Bacchum nutritæ putat: pars credidit esse
Tethyos has neptes, Oceaniq; senis.
Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo:
Cum satus est forma conspiciendus Hyas.
Hunc stirps Oceani maturis nixibus Æthra
Edidit, & Nymphas: sed prior ortus Hyas,
Dum noua lanugo est; pauidos formidine ceruos
Terret: & est illi præda benigna lepus.
At postquam virtus annis adoleuit: in apros
Auder, & hirsutas cominus ire leas.
Dumquæ petit latebras fætæ catulosque lænæ,
Ipse fuit Libycæ præda cruenta lææ
Mater Hyan, & Hyan mœstæ fleuere sorores,
Cervicemque polo suppositurus Atlas.
Victus vterq; parens tamen est pietate sororum:
Illa dedit cælum: nomina fecit Hyas.
Mater ades florum ludis celebranda iocosis:
Distuleram partes mense priore tuas.

Incipis Aprili: transis in tempora Maij:

Alter te fugiens, cū venit, alter habet.

Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensū;

Conuenit in laudes ille vel ille tuas

Circus in hunc exit, clamaraque palma theatris:

Hoc quoque cum circi munere carmen eat:

Ipsa doce quæ sis, hominum sententia fallax.

Optima tu proprij nominis author eris.

Sic ego, sic nostris respondet Diua rogatis:

Dum loquitur: vernas afflat ab ore rosas.

Chloris eram, quæ Flora vocor corrupta Latino,

Nominis est nostri littera Græca, sono.

Chloris eram Nymphæ campi felicitis, vbi audis

Rem fortunatis antè fuisse viris.

Quæ fuerit mihi forma, graue est narrare modestæ:

Sed generum matri repperit illa Deum.

Vere fruor semper: semper nitidissimus annus:

Arbor habet frondes, pabula semper humus.

Est mihi fæcundus dotalibus hortus in agris;

Aura fouet: liquidæ fonte rigantur aquæ.

Hunc meus impleuit generoso flore maritus:

Atque ait, Arbitrium tu dea floris habe.

Sæpe ego digestos volui numerare colores:

Nec potui: numero copia maior erat.

Roscida cū primū folijs excussa pruina est,

Et variæ radijs intepuere comæ;

Conueniunt pictis incinctæ vestibus Horæ:

Inq; leues calathos munera nostra legunt.

Protinus accedunt Charites: nectuntq; coronas,

Sertaq; cælestes implicitura comas.

Prima per immensas sparsi noua semina gentes,

Vnius tellus antècoloris erat.

Prima Theraphnæo feci de sanguine florem:

Et manet in folio scripta querela suo.

Tu quoq; nomen habes cultos Narcisse per hortos:

Infelix, quod non alter, & alter eras.

Quid Grocon, aut Acin referam, Cinyraq; creatū:

De quorum per me sanguine surget honor.

Mars quoq; si nescis, per nostras editus artes.

Iupiter hoc ut adhuc nesciat vsq; precor.

Sancta Iouem Iuno, nata sine matre Minerua,

Officio doluit non eguisse suo.

Ibat ut Oceano quereretur facta mariti:

Restitit ad nostras fessa labore fores.

Quam simul adspexi: Quid te Saturnia, dixi,

Attulit? exponit quem petat illa locum.

Addidit & causam: verbis solabar amicis.

Non, inquit, verbis cura leuanda mea est.

Si pater est factus neglecto coniugis usu

Iuppiter; & solus nomen utrumq; tenet;

Curego desperem fieri sine coniuge mater;

Et parere intacto, dummodo casta, viro?

Omnia tentabo latis medicamina torris:

Et freta, Tartareos excutiamq; sinus.

Voxerat in cursu: vultum dubitantis habebam.

Nescio quid Nymphe posse videris, ait

Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est:

Ira Iouis magni causa timoris erat.

Fer precor auxilium, dixit: celabitur author:

Et Stygiæ nomen testificabor aquæ.

Quod petis Olenijs, inquam, mihi missus ab aruis

Flos dabit: est hortis vnicus ille meis.

Qui dabat hoc, dixit, sterilem quoq; tange iuuentā

Mater erit, tetigit: nec mora, mater erat.

Protinus hærentem decerpfit pollice florem,
Tangitur: & tacto concipit illa sinu.
Iamq; grauis Thracen, & læua Propontidos intrat,
Fitq; potens voti: Marsq; creatus erat:
Qui memori accepti per me natalis, Habeto
Tu quoq; Romulea, dixit, in vrbe locum.
Forſitan in teneris tantum mea Regna coronis
Eſſe putes; tangit numen & arua meum.
Si bene floruerint legetes; erit area diues.
Si bene floruerint vinea, Bacchus erit.
Si bene floruerint oleæ; nitidiſſimus annus:
Poma quoque euentum temporis huius habent.
Flore ſemel læſo pereunt viciæq; fabæq;
Et pereunt ſentes, aduena Nile tuæ:
Vina quoq; in magnis operoſe condita cellis
Florent: & nebulae dolia ſumma tegunt.
Mella meum munus: volucres ego mella daturas
Ad violam, & cythiſos, & thyma cana voco.
Nos quoque idē facimus, tunc cum iuuenilibus annis
Luxuriant animi, corporaq; ipſa vigent.
Talia dicentem tacitus mirabar: at illa
Ius tibi dicendi eſt, ſi qua requiris, ait.
Dic dea, reſpondi, ludorum quæ ſit origo.
Vix bene deſieram; rettulit illa mihi.
Cætera luxuriæ nondum inſtrumenta vigebant;
Aut pecus, aut latam diues habebat humum.
Hinc etiam locuples, hinc ipſa pecunia dicta eſt.
Sed iam de vetito quiſq; parabat opes.
Venerat in morem populi depaſcere ſaltus:
Idq; diu licuit: pænaq; nulla fuit.
Vindice ſeruabat nullo ſua publica vulgus:
Iamq; in priuato paſcere inertis erat.

Plebis ad ædiles perducta licentia talis
Publicios : animus defuit antè viris.
Rem populus recipit multam subjêre nocentes :
Vindicibus laudi publica cura fuit.
Multa data est ex parte mihi : magnoquè fauore
Victores ludos instituère novos.
Parte locant cliui, qui tunc erat ardua rupes :
Vtile nunc iter est : Publiciumq; vocant.
Annua credideram spectacula facta, negavit :
Addidit & dictis altera verba suis.
Nos quoq; tangit honor : festis gaudemus & aris :
Turbaq; cœlestes ambitiosa sumus
Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos,
Et pro delictis hostia blanda fuit.
Sæpe Iouem vidi cum iam sua mittere vellet
Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
At si negligimur, magnis iniuria pœnis
Soluitur : & iustum præterit ira modum.
Respice Testiadem, flammis absentibus arsit ;
Causa est, quod Phæbes ara sine igne fuit.
Respice Tantaliden ; eadem dea tela tenebat ;
Virgo est ; & spreto bis tamen vita focos.
Hippolyte infelix velles coluisse Dionem ;
Cum consternatis diripereris equis.
Longa referre mora est collecta obliuia damnis,
Me quoq; Romani præteriere patres.
Quid facerem ? per quod fierem manifesta doloris,
Exigerent nostræ qualia damna notæ ?
Excidit officium tristi mihi ; nulla tuebar
Rura ; nec in pretio fertilis hortus erat.
Lilia deciderant ; violas arere videres ?
Filaquè punicei languida facta croci.

Sæpe mihi Zephyrus, dotes corrumpere noli
Ipsa tuas dixit: dos mihi vilis erat.

Florebant oleæ: venti nocuere proterui:
Florebant segetes: grandine læsa seges:

In spe vitis erat: cœlum nigrescit ab austris:
Et subita frondes decutiuntur aqua.

Nec volui fieri, nec sum crudelis in ira:
Cura repellendi sed mihi nulla fuit.

Conuenere patres, & si benè floreat annus.
Numinibus nostris annua festa fauent.

Annuimus votis, consul cùm consule ludos
Posthumio Lænas persoluere mihi.

Cur tamen, vt dantur vestes Cerealibus albæ,
Sic est hæc cultu versicolore decens?

An quia maturis albescit messis aristis?
Et color & species floribus omnis inest?

Annuat: & motu flores cecidere capillis:
Decidere in mensas vt rosa missa solet,

Lumina restabant: quorum me causa latebat:
Cum sic errores abstulit illa meos.

Vel quia purpureis collucent floribus agri;
Lumina sunt nostros visa decere dies:

Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma colore:
Atq; oculos in se splendor vterq; trahit:

Vel quia delicijs nocturna licentia nostris
Conuenit, à vero tertia causa venit.

Est breue præterea, de quo mihi quærere restat,
Si liceat dixi: dixit & illa, licet:

Cur tibi pro Lybicus clauduntur rete lænis
Imbelles capreæ sollicitusq; lepus?

Non sibi respondi, syluas cessisse, sed hortos,
Armaq; pugnaci non adeunda feræ.

Omnia finierat: tenues secessit in auras;
 Mansit odor, posses scire fuisse deam.
 Floreat ut toto carmen Nasonis in ævo;
 Sparge precor donis pectora nostra tuis,
N Octe minus quarta promet sua sidera Chiron,
 Semiur, & flauī corpore mistus equi.
 Pelion Hæmoniaë mons est obuersus in austros:
 Summa virent pinu: cætera quercus habet,
 Phillirides tenuit: saxo stant antra vetusto:
 Quæ iustum memorant incoluisse senem.
 Ille manus olim missuras Hæctora letho,
 Creditur in lyricis detinuisse modis?
 Venerat Alcides exhausta parte laborum:
 Iussaq; restabant vltima penè viro.
 Stare simul casu Troiaë duo fata videres:
 Hinc puer Æacides, hinc Iouè natus erat.
 Excipit hospitio iuuenem Philyreius heros:
 Et causam aduentus hic rogat, ille docet.
 Respicit interea clauam, spoliūmq; leonis,
 Virq; ait his armis, armaq; digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere setis
 Vellus, Achilleæ continuere manus.
 Dumq; senex tractat squalientia tela venenis;
 Excidit, & læuo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron: traxitq; è vulnere ferrum:
 Et gemit Alcides. Hæmoniusq; puer.
 Ipse tamen lectas Pegaseis collibus herbas
 Temperat: & vana vulnera mulcet ope.
 Virus edax superabat opem, penirusq; recepta
 Ossibus, & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Lerneæ sanguis Echidnaë
 Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat;

Stabat ut ante patrem lachrymis perfusus Achilles

Sic flendus Peleus, si moreretur, erat,

Sæpè manus ægras manibus fingeat amicis:

Morum, quos fecit, præmia doctor habet.

Oscula sæpè dedit: dixit quoq; sæpe iacenti;

Viue precor: nec me care relinque pater.

Nona dies aderat; cum tu iustissime Chiron

Bis septem stellis corpora cinctus eras,

Hunc lyra curua sequi cuperet: sed idonea non-
Est via: nox aptum tertia tempus erit. (dum

SCorpius in cælo cum cras lucefcere nonas

Dicimus: à media parte videndus erit.

Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,

Ter dederint Phœbo sidera victa locum;

Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri:

Inferias tacitis Manibus illa dabunt.

Annus erat breuior nec adhuc pia februa norant:

Nec tu dux mensum lane biformis eras.

Iam tamen extincto cineri sua dona ferebant:

Composuq; nepos busta piabat aui

Mensi erat Maius maiorem nomine dictus.

Qui partem prisca nunc quoque moris habet.

Nox ubi iam media est; somnosq; silentia præbent

Et canis, & variæ conticuisse aues:

Ille memor veteris ritus, timidusq; Deorum

Surgit: habent gemini vincula nulla pedes:

Signaq; dat digitis medio cum pollice iunctis;

Occurrat tacito ne levis umbra sibi.

Cumq; manus purè fontana perluit vnda,

Vertitur: & nigras accepit ore fabas,

Auersusq; iacit: sed dum iacit Hæc ego mitto:

His, inquit, redimo meq; meosq; fabis.

Hæc

Hæc nouies dicit: nec respicit, umbra putatur
Colligere; & nullo terga vidente sequi.
Rursus aquam tangit: Themelæaq; concrepat æra
Et rogat vt tectis exeat vmbra suis
Cum dixit nouies, Manes exite paterni:
Respicit; & purè sacra peracta putat:
Dicta sit vnde dies, quæ nominis extet origo:
Me fugit: ex aliquo est inuenienda Deo,
Plejade nate mane virga venerande potenti:
Sæpe tibi est Stygij regia visa Iouis.
Venit adoratus Caducifer: accipe causam
Nominis: ex ipso est cognita causa Deo.
Romulus vt tumulo fraternas condidit vmbas:
Et malè veloci iusta soluta Remo:
Fauistulus infelix, & passis Acca capillis
Spargebant lachrymis ossa perusta suis.
Inde domum redeunt sub prima crepuscula mœsti;
Vtq; erat in duro procubere toro
Vmbra cruenta Remi visa est assistere lecto:
Atq; hæc exiguo murmure verba loqui:
En ego dimidium vestri parsq; altera voti,
Cernite sim qualis: qui modò talis eram.
Qui modò si volucres habuissem regna iubentes,
In populo potui maximus esse meo.
Nunc sum elapsa rogi flammis & inanis imago:
Hæc est ex illo forma relicta Remo.
Heu vbi Mars pater est? si vos modò vera locuti:
Vberaq; expositis ille ferina dedit.
Quem lupa seruauit, manus hunc temeraria ciuis
Perdedit: ô quanto mitior illa fuit!
Sæue Celer crudelem animam per vulnera reddas:
Vtq; ego, sub terras sanguinolentus eas.
Noluit

Noluit hoc frater: pietas æqualis in illo est:
Quod potuit, lachrymas manibus ille dedit.
Hunc vos per lachrymas per vestra alimenta roga:
Vt celebré nostro signet honore diem. (te,
Mandantem amplecti cupiunt & brachia tendunt
Lubrica prensantes effugit umbra manus.
Vt secum fugiens somnos abduxit imago:
Ad regem voces fratris uterq; ferunt.
Romulus obsequitur: lucemq; Romuria dixit
Illam: quâ positis iusta feruntur ausis.
Aspera murata est in lenem tempore longo
Littera: quæ toto nomine prima fuit.
Mox etiam lemures animas dixere silentum;
Hic sensus verbi: vis ea vocis erat.
Fama tamen veteres illi clausere diebus;
Vt nunc ferali tempore operta vides.
Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta
Tempora, quæ nupsit non diuturna fuit.
Hac quoq; de causa si te proverbia tangunt;
Mense malum Maio nubere, vulgus agit.
Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tēpore festa
Inter se nulla continuata die.
Quid solito citius liquido iubar æquore tollit,
Candida lucifero præueniente dies? (bam
Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma sona-
Mars venit; & veniens bellica signa dedit,
Ultor ad ipse suos cœlo descendit honores,
Templaq; in Augusto conspicienda foro,
Et Deus est ingens, & opus, debebat in vrbe
Non aliter nati Mars habitare sui.
Digna Giganteis hæc sunt delubra trophæis:
Hinc fera Graduum bella mouere decet:

Seu quis ab Eoo nos impius orbe laceſſet ;
Seu quis ab occiduo Sole domandus erit ;
Perſpici armipotens operis faſtigia ſummi ;
Et probat inuictos illa tenere Deos.
Perſpicit in foribus diuerſæ tela figuræ ;
Armaquæ terrarum milite victa ſuo.
Hinc videt Ænean oneratum pondere caro ;
Et tot iulæ nobilitatis auos.
Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem ;
Glaraquæ diſpoſitis acta ſubefſe viris.
Spectat & Auguſto prætextum nomine templum ;
Et viſum lecto Cæſare maius opus.
Vouerat hoc iuuenis tunc, cùm pia ſuſtulit arma ;
A tantis princeps incipiendus erat.
Ille manus tendens inſtanti milite iuſto,
In conjuratos talia dicta dedit ;
Si mihi bellandi pater eſt, Veſtæq; ſacerdos
Author, & vlcisci nomen vtrumq; paro :
Mars ades ; & ſatia ſclerato ſanguine ferrum :
Stetq; fauor caſſa pro meliore tuus.
Templa feres : & me victore vocaberis Vltor.
Vouerat ; & fuſo lætus ab hoſte redit.
Nec ſatis eſt meruiſſe ſemel cognomina Martis ;
Perſequitur Parthi ſigna retenta manu.
Gens fuit & campis, & equis, & ruſa ſagittis ;
Et circumfuſis inuia fluminibus,
Addiderat animos Craſſorum funera genti :
Cùm periit miles ; ſigna q; dux q; ſimul.
Signa decus belli Parthus Romana tenebat ;
Romana q; aquilæ ſignifer hoſtis erat ?
Iſq; pudor manſiſſet adhuc niſi fortibus armis.
Cæſaris Auſoniæ protegerentur opes.

Ille notas veteres, & longi dedecus æui
 Sustulit: agnorunt signa recepta suos
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ?
 Quid loca? quid rapidi profuit vsus equi?
 Parthæ refers aquilas: victos quoque porrigis ar-
 Pignora iam nostri nulla pudoris habes. (cus:
 Ritè Deo templumq; datum, nomenq; Bisultor:
 Emeritus voti debita soluit honor.
 Solemnes ludos circi celebrate Quirites:
 Non visa est sortem scena decere Deum.
Pleiadas adspicies omnes, totumq; sororum
 Agmen; vbi antè Idus nox erit vna super.
 Tunc mihi non dubijs auctoribus incipit æstas:
 Et tepidi finem tempora veris habent.
Idibus ora prior stellantia tollere taurum
 Indicat: huic signo fabula nota abest;
 Hoc alij signum Phariam dixere iuuenecam:
 Quæ bos ex homine est, ex boue facta Dea.
 Tunc quoq; priscorum virgo simulachra virorum,
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missæ neci; sceleris crimine damnat auos.
 Fama vetus, tunc cùm Saturnia terra vocata est;
 Talia fatidici dicta fuisse senis;
 Falcifero libatà seni duo corpora gentes
 Mittite, quæ Tuscis excipiantur aquis,
 Donec in hæc venit Tirynthius arua, quorannis
 Tristia Leucadio sacra peracta modo:
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites;
 Herculis exemplo corpora falsa iaci.
 Pars putat, vt ferrent iuuenes suffragia soli,
 Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Thybrī doce verum: tua ripa vetustior vrbe est;
Principium rirus tu bene nosse potes.
Thybris arundiferum medio caput extulit aluēo;
Raucaq; dimovit talibus ora sonis;
Hæc loca desertas vidi sine mœnibus herbas;
Pascebat sparsas vtraq; ripa boues.
Et quem nunc gentes Tiberim noruntq; timentq;
Tunc etiam pecori despiciendus eram.
Arcadis Euandri nomen tibi sæpē refertur:
Ille meas remis aduena torisit aquas.
Venit & Alcides turba comitatus Achiua;
Albula, si memini, tunc mihi numen erat.
Excipit hospitio iuuenem Pallantius heros:
Et tandem Caco debita pœna fuit.
Victor abit; secumque boues Erythreia prædant,
Abstrahit; at comites longius ire negant:
Magnaq; pars horum desertis mansit in agris,
Montibus his ponunt spemq; laremq; suum.
Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore:
Atq; aliquis moriens hoc breue mandat opus.
Mittite me in Tiberim, Tiberinis vectus vt vndis
Littus ad Inachium pulvis inanis eam.
Displicet hæredi mandati cura sepulchri;
Mortuus Ausonia conditur hospes humo,
Stirpea pro domino Tiberi iactatur imago:
Vt repetat Graias per freta longa domos.
Hactenus; & viuo subiit rostantia saxo
Antra; leues cursum sustinuistis aquæ.
CLare nepos Atlantis ades; quē montibus olim
Edidit Arcadijs Pleias vna Ioui;
Pacis & armorum superis imisq; Deorum
Arbiter: alato qui pede carpis iter;

Lætæ lyræ pulsu, nitida quoq; lætè palæstra;
Quo didicit cultè lingua docente loqui.
Templa tibi posuère patres spectantia circum
Idibus; ex illo est hæc tibi festa dies.
Te, quicumq; suas profitentur vendere merces,
Thure dato tribuas vt sibi lucra, rogant.
Est aqua Mercurij portæ vicina Capenæ;
Si iuuat expertis credere; numen habet.
Hunc venit incinctus tunica mercator &; urna
Purus suffusa, quam ferat, haurit aquam.
Vda fit hinc laurus, lauro sparguntur ab vda
Omnia; quæ dominos sunt habitura nouos;
Spargit & ipse suos lauro rorante capillos:
Incipit & solita dicere voce preces.
Ablue præteriti periuria temporis inquit:
Ablue præterita perfida verba fide;
Siue ego te feci testem, falsouè citauì
Non audituri nomina vana Iouis:
Siue Deum prudens alium diuamue fefelli;
Abstulerint celeres improba verba notì.
Et pereant veniente die periuria nobis:
Nec curent superi si qua locutus ero.
Da modò lucra mihi, da factò gaudia lucro:
Et face vt emptori verba dedisse iuuet.
Talia Mercurius poscentes ridet ab alto,
Se memor Ortygias surripuisse boues.
AT mihi pande precor multa meliora petenti,
In geminos ex quo tempore Phæbus eat.
Cum totidem de mense dies superesse videbis;
Quot sunt Herculei facta laboris ait,
Dic ego respondi, causam mihi fideris huius:
Causam facundo reddidit ore Deus:

Abstule

Abstulerant raptas Phæben Phæbasq; sororem.

Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.
Bella parant, repetuntq; suas & frater & Idas,
Leucippo fieri pactus vterq; gener.

His amor, vt repetant; illis vt reddere nolint,
Suadet: & ex caussa pugnat vterq; pari,
Effugere Oebalidæ cursu potuere sequentes:
Sed visum est celeri vincere turpe fuga.

Liber ab arboribus locus est apta area pugnae;
Constiterant illo nomina fida loco.

Pectora transiectus Lynceo Castor ab ense,
Non expectato vulnere pressit humum.

Ultor adest Pollux; & Lyncea perforat hasta;
Qua ceruix humeros continuata tegit,
Ibat in hunc Idas; vixque est Iouis igne repulsus;
Tela tamen dextro fulmine rapta negant.

Iamque tibi Pollux cœlum sublime patebat;

Cum mea dixisti percipe verba pater;
Quod mihi das vni cœlum, partire duobus;
Dimidium toto munere maius erit.

Dixit, & alterna fratrem statione recepit;
Vtile sollicitæ fidus vtrumque rati.

Ad lanum redeat, qui quærit Agonia quid sint;
Quæ tamen in fastis hoc quoque tempus habent.

Nocte sequente diem canis Erigoneius exit?

Est alio signi reddita causa loco.

Proxima Vulcani lux est; quam Lustria dicunt;
Lustrantur puræ, quas fecit ille, tubæ.

Quatuor inde notis locus est; quibus ordine le-
Vel mos sacrorum, vel fuga Regis inest. (Etis

Nec te prætereo populi Fortuna potentis
Publica; cui templum luce sequente datum est

Hanc ubi dives aquis acceperit Amphitrite,
Grata Ioui fulvæ rostra videbis avis.

A Vferet ex oculis veniens aurora Booten;
Continuaquæ die sidus Hyantis erit.

F A S T O R V M.

L I B E R V I.

Hic quoque mensis habet dubias in nomine cau-
Quæ placeant positis omnibus ipse leges. (fas;
Facta canam: sed erunt qui me finxisse loquentur:
Nullaq; mortali numina visa putent.

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo:
Imperus hic sacræ semina mentis habet.

Fas mihi præcipuè vultus vidisse Deorum:
Vel quia sum vates, vel quia sacra cano.

Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
Voce locus, si non obstreperetur aquis.

Hic ego quærebam cœpti quæ mensis origo,
Effet & in cura nominis huius eram.

Ecce deas vidi; non quas præceptor arandi
Viderat; Ascreas cùm sequeretur oves.

Nec quas Priamiades in aquosæ vallibus Idæ
Contulit, ex illis sed tamen una fuit.

Ex illis fuit una, sui germana mariti;

Hæc erat (agnoui) quæ stat in arce Iouis.

Horrueram, tacitoq; animum pallore fatebar;
Tunc dea quos fecit, sustulit ipsa metus:

Namq; ait, ô vates Romani conditor anni,
Aule per exiguos magna referre modos;

Ius tibi fecisti numen cœleste videndi:

Cùm placuit numeris condere festa tuis.

Ne tamen ignores; vulgiquè errore traharis:
Iunius à nostro nomine nomen habet.
Est aliquid nuptisse Ioui; Iouis esse sororem;
Fratre magis dubito gloriari, anne viro.
Si genus adspicitur; Saturnum prima parantem
Feci; Saturni fors ego prima fui.
A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est:
Hæc illi à cælo proxima terra fuit.
Si torus in pretio est, dicor matrona Tonantis:
Iunctaque Tarpeio sunt mea templa Ioui.
An potuit Maio pellex dare nomina mensi;
Hic honor in nobis inuidiosus erit?
Cur igitur regina vocor princepsq; Dearum?
Aurea cur dextræ sceptrâ dedere meæ?
An facient mensem lucis: Lucinaq; ab illis
Dicar: & à nullo nomina mense traham?
Tum me pæniteat posuisse fideliter iras,
In genus Electræ, Dardaniamq; domum
Causa duplex iræ: rapto Ganymede dolebam:
Forma quoque Idæo iudice victa mea est.
Pæniteat quòd non foui Carthaginis arces.
Cum mea sint illo currus & arma loco.
Pæniteat Sparten, Argosq; measq; Mycenæ
Et veterem Latio supposuisse Samon.
Adde senem Tatium Iunonicolasq; Faliscos;
Quos ego Romanis succubuisse tuli.
Sed neq; pæniteat; nec gens mihi carior vlla est;
Hic color: hic teneo cum Ioue templa meo.
Ipse mihi Mauors, commendo mœnia, dixit,
Hæc tibi: tu pollens vrbs nepotis eris.
Dicta fides sequitur: centum celebramur in aris:
Nec leuior quouis est mihi mensis honor.

Nec tamen hunc nobis tantūmodò præstat honorē
 Roma: suburbani dant mihi munus idem.
 Inspice quos habebat memorialis Arieta fastos,
 Et populus Laurens, Lauiniumque meum:
 Est illic mensis Iunonius, adspice Tibur:
 Et Prænestinæ mœnia sacra deæ:
 Iunonale leges tempus: nec Romulus illas
 Condidit: at nostri Roma nepotis erat.
 Finierat Iuno, respeximus: Herculis vxor
 Stabat: & in vultu signa dolentis erant,
 Non ego, si toto mater me cedere cœlo
 Iusserit, inuita matre morabor, ait. (ius:
 Nunc quoque non luctor de nomine temporis hu-
 Blandior: & partes pænè rogantis ago,
 Remque mei iuris malim tenuisse precando:
 Et faueas causæ forsitan ipse meæ.
 Aurea possedit socio Capitolia templo
 Mater, & vt debet, cum Ioue summa tenet.
 Et decus omne mihi contingit origine mensis:
 Vnicus est, de quo sollicitamur, honor.
 Quid quæue si titulum mensis Romane dedisti
 Herculis vxori, posteritasque memor?
 Hæc quoque terra aliquid debet mihi nomine magni
 Coniugis huc captas appulit ille boues:
 Hic malè defensus flammis & dote paterna
 Cæcus Auentinam sanguine tinxit humum.
 Ad propiora vocor: populum digessit ab annis
 Romulus: in partes distribuitque duas.
 Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est:
 Hæc ætas bellum suadeat: illa gerat.
 Sic statuit: mensesque nota secernit eadem:
 Iunius est iuuenum; qui fuit antè senum.

Dixit & in litem studio certaminis issent :

Atq; ira pietas dissimulata foret :

Venit Apollinea longas Concordia lauro,

Nexa comas placidi numen opusque ducis.

Hæc vbi narrauit Tatium, fortemq; Quirinum,

Binaquæ cum populis regna coisse suis.

Et lare communi soceros generosq; receptos :

His nomen iunctis Iunius, inquit, habet.

Dicta triplex causa est, at vos ignoscite diuæ :

Res est arbitrio non dirimenda meo,

Ite pares à me : perierunt iudice formæ

Pergama plus lædunt, quam iuuat vna, duæ :

Tunc auidæ volucres : non quæ Phineia mensis

Gutturæ fraudabant ; sed genus inde trahunt.

Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ.

Canities pennis, vnguibus hamus inest.

Nocte volant : puerosq; petunt nutricis egentes :

Et viriant cunis corpora rapta suis.

Carpere dicuntur lactentia viscera rostris :

Et plenum poto sanguine guttur habent.

Est illis Strigibus nomen : sed nominis huius

Causa ; quod horrenda stridere nocte solent,

Siue igitur nascuntur aues ; seu carmine fiunt :

Neniaq; in volucres falsa figurat anus :

In thalamos venêre Procæ : Proca notus in illis

Præda recens auim quinq; diebus erat :

Pectoraq; exsorbent auidis infantia linguis :

At puer infelix vagit, opemq; petit.

Territa voce sui nutrix accurrit alumni :

Et rigido sectas inuenit vngue genas,

Quid faceret ? color oris erat ; qui frodibus olim

Esse solet seris ; quas noua læsit hyems.

Peruenit ad Grauen & rem docet: illa, Timorem
Pone; tuus sospes, dixit alumnus erit.
Venerat ad cunas: flebant materq; paterq;
Sistite vos lachrymas; ipse medebor, ait.
Protinus arbutea postes ter in ordine tangit,
Fronde; ter arbutea limina fronde notat.
Spargit aquis aditus, & aquæ medicamen habebant
Extaq; de porta cruda bimestre tenet.
Atque ita Noctis aues extis puerilibus, inquit,
Parcite: pro paruo victima parua cadit.
Cor pro corde precor, pro fibris sumite fibras;
Hanc animam vobis pro meliore damus.
Sic vbi libauit profecta sub æthera ponit;
Quicq; adfint sacris respicere illa vetat.
Virgaq; lanalis de spina sumitur alba;
Qua lumen thalamis parua fenestra dabat;
Post illud neque aues cunas violasse feruntur;
Et redijt puero, qui fuit antè, color.
Pinguia cur illis gustentur larda Calendis;
Mistaq; cum calido fit faba farre rogas?
Prisca dea est; aliturq; cibus, quibus antè solebat;
Nec petit adscitas luxuriola dapes.
Piscis adhuc illi populo sine fraude narabat;
Ostreaq; in conchis tuta fuere suis;
Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues;
Nec quæ Pygmeo sanguine gaudet auis;
Et præter pennas nihil in pauone placebat?
Nec tellus captas miserat antè feras.
Sus erat in pretio, cæsa sue festa colebant;
Terra fabas tantùm, duraq; farra dabat.
Quæ duo mista simul sextis quicunq; Calendis
Ederit; huic lædi viscera posse negant.

Arce quoque in summa Iunoni templa Monetæ,
Ex voto memorant facta Camille tuo.
Ante domus Manli fuerat; qui Gallica quondam
A Capitolino reppulit arma Ioue.
Quàm benè, di magni pugna cecidisset in ila
Defensor solij, Iuppiter alte, tui.
Vixit, vt occideret damnatus crimine regni;
Hunc illi titulum longa senecta dabat.
Lux eadem Marti festa est; quem prospicit extra
Appositum dextræ porta Capena viæ.
Te quoq; Tempestas meritam delubra fatemur
Cur panè est Coris obruta classis aquis
Hæc hominum monumèta patent, si quærim⁹ astra
Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.

Postera lux Hyadas Taurinæ cornua frontis
Euocat: & multa terra madescit aqua,

Mane vbi bis fuerit, Phœbusq; iterauerit ortus;
Factaq; erit posito rore bis vda seges;

Hac sacrata die Tusco Bellona duello
Dicitur: & Latio prospera semper adest.

Appius est author: Pyrrho qui pace negata
Multum animo vidit, lumine captus erat.

Prospicit à tergo summum brevis area circum:
Est vbi non paræ parua columna notæ

Hinc solet hasta manu belli prænuntia mitti:
In regem & gentes cùm placet arma capi.

Altera pars circi custode sub Hercule tuta est;
Quod Deus Euboico carmine munus habet.

Muneris est tempus, qui nonas Lucifer ante est.
Si titulos quæris: Sylla probauit opus.

Quærebam Nonas Sancto Fidiône referrem,
An tibi Semo pater. tunc mihi Sanctus ait:

Quicunq; ex istis dederis : ego munus habebo ;

Nomina terna fero ; sic voluere Cures

Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini :

Inq; Quirinali constituere iugo.

E St mihi, sitq; precor nostris diuturnior annis
Filia : qua felix sospite semper ero

Hanc ego cum vellem genero dare ; tempora tædis

Apta requirebam : quæq; cauenda forent.

Tunc mihi post sacras monstratur Iunius Idus,

Vtilis & nuptis, vtilis esse viris,

Primaquæ pars huius thalamis aliena reperta est,

Nam mihi sic coniunx sancta dialis ait ;

Donec ab Iliaca placidus purgamina Vesta,

Detulerit flauis in mare Thybris aquis ;

Non mihi detenso crinem depectere buxo :

Non vngues ferro sublecuiffe licet :

Non tetigisse virum ; quamuis Iouis ille sacerdos ;

Quamuis perpetua sit mihi lege datus

Tu quoq; ne propera : melius tua filia nubet ;

Igneæ cum pura veste nitebit humus.

Tertia post Nonas remouere Licaona Phœbe

Fertur : & à tergo non habet vrsa metum.

Tunc ego me memini ludos in gramine campi

Adspicere, & dici, lubrice Thybri tuos,

Festa dies illis, qui linæ madentia ducunt ;

Quiq; regunt paruis æra recurua cibis. (mus

Mens quoq; numen habet : Menti delubra vidi-

Vota metu belli, perfide Pœne, tui

Pœne rebellabas : & letho consulis omnes

Attoniti Mauras pertimuere manus.

Spem metus expulerat : cum menti vota Senatus

Suscipit, & melior protinus illa venit,

Adspi-

Adspicit instantes medijs sex lucibus Idus
Illa dies : qua sunt vota soluta deæ.

VEsta faue, tibi nunc operata resolvimus ora:
At tua si nobis sacra venire licet.

In prece totus eram : cœlestia numina sensi ;
Lætâq; purpurea luce refulsit humus.

Non equidem vidi (valeant mendacia vatum,)
Te dea ; nec fueras adspicienda viro.

Sed quæ nescieram, quorumq; errore tenebar ;
Cognita sunt nullo præcipiente mihi.

Dona quater memorant habuisse Palilia Romam ;
Cum flammæ custos æde recepta dea est

Regis opus placidi ; quo non metuentius vllum
Numinis ingenium terra Sabina tulit,

Quæ nunc ære nitent : stipula tunc tecta virebant ;
Et paries lento vimine textus erat.

Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ ;
Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Forma tamén templi, quæ nunc manet, antè fuisse
Dicitur ; & formæ causa probanda subest.

Vesta eadem est, & terra ; subest vigil ignis vtriq;
Significat sedem terra focusq; suam.

Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa,
Aëre subiecto tam graue pendet onus.

Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem ;
Quisquæ premat partes angulus omnis abest.

Cumquæ sit in media rerum regione locata ;
Et tangat nullum plusue, minusue latus ;

Ni connexa foret, parti vicinior esset ;

Nec medium terræ mundus haberet onus.

Arte Syracusia suspensus in aëre clauso.

Stat globus immensi parua figura poli,

Et quantum à summis, tantum secessit ab imis
Terra: quod ut fiat, forma rotunda facit.
Par facies templi; nullus procurrit in illo
Angulus: à pluvio vendicat imbre tholus.
Cur sit virginibus, quæris, dea culta ministris;
Inueniam causas hac quoque parte suas
Ex Ope Iunonem memorant Cereremque creatas;
Semine Saturni, tertia Vesta fuit.
Utraq; nusperunt: ambæ peperisse feruntur,
De tribus impatiens restitit una viri
Quid mirum, virgo si virgine læta ministra
Admittit castas in sua sacra manus?
Nec tua aliud Vestæ quam viam intellige flammam,
Nataque de flamma corpora nulla vides
Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
Nec capit, & comites virginitatis amat.
Esse diu stultus Vestæ simulacra patavi:
Mox didici curuo nulla subesse tholo.
Ignis inextinctus templo celatur in illo:
Effigiem nullam Vestæ, nec ignis habent
Stat ut terra sua: vi stando Vestæ vocatur
Causaque par Graij nominis esse potest.
At focus à flammis, & quod fouet omnia, dictus:
Qui tamen in primis ædibus antè fuit.
Hinc quoque vestibulum dici reor: inde precando
Dicimus ô Vestæ, quæ loca prima tenes
Ante focos olim scamnis confidere longis
Mos erat: & mensæ credere adesse Deos.
Nunc quoque cum fiunt antiquæ sacra Vacunæ;
Ante Vacunales stantque sedentque focos.
Venit in hos annos aliquid de more vetusto;
Fert missos Vestæ pura patella cibos.

Ecce

Ecce coronatis panis dependet asellis;
Et velant scabras florida ferta molas.
Sola prius furnis torrebant farra coloni;
Et fornacali sunt sua sacra deæ.
Suppositum cineri panem focus ipse parabat;
Strataq; erat tepido regula quassa solo.
Inde focum seruat pistor, dominamq; focorum,
Et quæ pumiceas versat asella molas
Præteream; referamne tuum rubicunde Priape
Dedecus? est multi fabula plena ioci.
Nomine, quàm pterio celebratior, arce Tonantis,
Discant Pistoris quid velit ara Iouis:
Cincta premebantur trucibus Capitolia Gallis:
Fecerat obsidio iam diuturna famem.
Iuppiter ad solium superis regale vocatis.
Incipe, ait Marti; protinus ille refert;
Scilicet ignotum est quæ sit fortuna meorum;
Et dolor hic animi voce querentis eget;
Si tamen vt referam breuiter mala iuncta pudori
Exigis; Alpino Roma sub hoste iacet.
Hæc est cui fuerat promissa potentia rerum;
Iuppiter hanc terris impositurus eras,
Iamq; suburbanos, Etruscaquè contudit arma;
Spes erat in cursu; nunc Lare pulsa suo est.
Vidimus ornatos ærata per atria picta,
Veste triumphales occubuisse senes.
Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
Sede putant aliquos scilicet esse Deos?
At si respicerent, quâ vos habitatis in arce;
Totquè domos vestras obsidione premi?
Nil opus in cura scirent superesse Deorum;
Et data sollicita thura perire manu,

Atque

Arquē vtinā pugna pateat locus; arma capeſſent;
Et ſi non poterunt exſuperare cadent.
Nunc inopes victus, ignauaque fata timentes
Monte ſuo clauſos barbara turba premit.
Tunc Venus, & lituo pulcher, trabeaque Quirinus,
Veſtaque pro Latio multa locuta ſuo eſt;
Publica reſpondit cura eſt pro mœnibus iſtis,
Iuppiter; & pœnas Gallia victa dabit.
Tu modò quæ deſunt fruges, ſuperelle putentur,
Effice; nec ſedes deſere Veſta tuas.
Quodcunq; eſt ſolidæ Cereris caua machina fran-
Mollitamq; manu duret in igne focus. (gat;
Iuſſerat: & fratris virgo Saturnia iuſſis.
Annuit: & mediæ tempora noctis erant.
Iam ducibus ſomnum dederat labor: increpat illos
Iuppiter: & ſacro, quid velit, ore docet:
Surgite & in medios de ſummis arcibus hoſtes
Mittite, quam minimè tradere vultis opem.
Somnus abit; quæruntq; nouis ambagibus acti
Tradere quam nolint & iubeantur, opem.
Eſſe Ceres viſa eſt iaciunt Cerealia dona:
Iacta ſuper galeas, ſcutaque longa ſonant,
Poſſe fama vinci ſpes excidit hoſte repulſo,
Candida Piſtori ponitur ara Ioui.
Fortè reuertebat feſtis Veſtalibus illa,
Qua noua Romano nunc via iuncta foro eſt.
Huc pede matronam nudo deſcendere vidi:
Obſtupui tacitus, ſuſtinuique gradum.
Senſit anus vicina loco iuſſumque ſedere,
Alloquitur quatiens voce tremente caput.
Hoc vbi nunc fora ſunt. vdx tenuère paludes:
Amne redundatis foſſa madebat aquis.

Curtius ille lacus, fittas qui fuffinet aras?
Nunc folida eft tellus, fed lacus ante fuit.
Qua Velabra folent in circum ducere pompas:
Nil præter falices, craffaque canna fuit.
Sæpe fuburbanas rediens conuiuia per vndas
Cantat; & ad nautas ebria verba iacit.
Nondum conueniens diuerfis ifte figuris,
Nomen ab auerfo cæperat amne Deus.
Hic quoq; lucus erat iuncis & arundine denfus:
Et pede velato non adeunda palus.
Stagna recenterunt & aquas fua ripa coërcet:
Siccaq; nunc tellus, mos tamen ille manet.
Reddiderat caufam. Valeas anus optima, dixit:
Quod fupereft æui molle fit omne tui.
Cetera iam pridem didici puerilibus annis:
Non tamen idcirco prætereunda mihi.
Mœnia Dardanides nuper noua fecerat Ilus:
Ilus adhuc Afia diues habebat opes.
Creditur armiferae fignum cœlefte Mineræ,
Vrbis in Iliacæ defiluiſſe iugò,
Cura videre fuit, vidi templumq; locumque:
Hoc fupereft illic: Pallada Roma tenet.
Confulitur Smintheus: lucoq; obſcurus opaco,
Hos non mentito reddidit ore fonos:
Ætheream feruate Deam: feruabitis urbem:
Imperium fecum transferet illa loci.
Seruat, & incluſam ſumma tenet Idus in arce:
Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
Sub Priamo feruata parum: fic ipſa volebas:
Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt
Seu genus Adraſti, ſeu furtis aptus Vlyſſes,
Seu pius Æneas, eripuiſſe ferunt.

Author in incerto est, res est Romana: ruetur
Vesta; quod affluo lumine cuncta vider.
Heu quantum timuere patres; quo tempore Vesta
Arfit: & est tectis obruta poenè suis?
Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes:
Mistaque erat flammæ flammâ profana piæ.
Attonitæ flebant demisso crine ministræ:
Abstulerat vires corporis ipse timor
Prouolat in medium: magna, succurrite, voce:
Non est auxilium flere Metellus ait.
Pignora virgineis fatalia tollite palmis:
Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
Me miserum, dubitatis, ait: dubitare videbat;
Et pauidas posito procubuisse genu.
Haurit aquas: tollensq; manus, ignoscite, dixit:
Sacra, vir intrabo non adeunda viro
Si scelus est: in me commissi poena redundet:
Sic capitis damno Roma soluta mei.
Dixit; & irrupit: factum dea rapta probauit:
Pontificisque sui munere tuta fuit.
Nunc benè lucetis sacri sub Cæsare flammæ,
Ignis in Iliacis nunc erit, estque focus.
Nullaque dicetur vittas temerare sacerdos
Hoc duce; nec viua defodietur humo.
Sic incesta perit: quia quam violauit, in illa
Conditur, & tellus, Vestaque numen idem est.
Tum sibi Collatio Brutus cognomen ab hoste
Fecit & Hispanam sanguine rinxit humum.
Scilicet interdum miscentur tristia lætis;
Nec populum toto pectora festa iuuant.
Crassus ad Euphraten aquilias, natumque, suosque
Perdedit: & letho est vitimus ipse datus.

Parthe quid exultas : dixit dea, signa remittes :

Quique necem Crassi vindicet, ultor erit.

AT simul auritis violæ dementur asellis :

Et Cereris fruges aspera saxa terent :

Nauita puppe sedens, Delphina videbimus, inquit,

Humida cum pulso nox erit orta die.

Iam Phryxâ nupta quereris Tythone relinqui :

Et vigil Eois Lucifer exit aquis.

Ite bonæ matres : vestrum Matralia festum :

Flauaque Thebanæ reddite liba deæ.

Pontibus & magno iuncta est celeberrima circo

Area quæ posito de boue nomen habet :

Hac tibi luce ferunt Maturæ sacra parenti,

Sceptraferas Serui templa dedisse manus.

Quæ dea sit, quare famulas à limine templi,

Arceat (arceat enim, libaque tosta petit)

Bacche racemiferos hedera redimite capillos,

Si domus illa tua est, dirige vatis opus.

Arserat obsequio Semele Iouis : accipit Ino

Te puer : & summa sedula nutrit ope.

Intumuit Iuno : rapta quod pellice natum

Educet : at sanguis ille sororis erat :

Hinc agitur furijs Athamas, sed imagine falsa :

Tuque cadis patria, parue Learchæ, manu

Mœsta Learchæas mater tumulauerat umbras :

Et dederat miseris omnia iusta rogis,

Hæc quoq; funestos vt erat laniata capillos,

Profilit : & cunis te Melicerta rapit.

Est spatium contracta breui ; freta bina repellit :

Vnaque pulsatur terra duabus aquis.

Huc venit insanus natum complexa lacertis :

Et secum è celso mittit in alta iugo.

Excipit

Excipit illæſos Panope, centumque ſorores:
 Et placido lapſu per ſua regna ferunt.
 Nondum Leucotheë, nondū puer ille Palæmon,
 Vorticibus denſis Thybridis ora tenent.
 Lucus erat: dubium Semele; Stimelene vocetur:
 Mænadas Auſonias incoluiſſe ferunt
 Quærit ab his Inoquæ gens foret: Arcadas eſſe
 Audit; & Euandrum ſceptra tenere loci,
 Diſſimulata deam Latias Saturnia Bacchas,
 Inſtimulat fictis inſidioſa ſonis:
 O nimium faciles, ô toto pectore captæ,
 Non venit hæc veſtris hoſpes amica thoris.
 Fraude petit: ſacriq; parat cognoscere ritum:
 Quo poſſit pœnas pendere, pignus habet.
 Vix benè deſierat: complent vlulatus auras
 Thyades effuſis per ſua colla comis;
 Inijciuntq; manus; puerumq; auellere pugnant,
 Quos ignorat adhuc, inuocat illa Deos:
 Dijq; virique loci miſeræ ſuccurrite matri;
 Clamor Auentini ſaxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vaccas Oetæus Iberas:
 Audit: & ad vocem concitus vrget iter.
 Herculis aduentu, quæ vim modò ferre parabant,
 Turpia fœmineæ terga dedere fugæ.
 Quid peris hinc(cognorat enim) matertera Bacchi?
 An numen quod me, te quoque vexat? ait
 Illa docet partim, partim præſentia nati
 Continet; & furijs in ſcelus iſſe pudet.
 Rumor, vt eſt velox agitatæ peruolat alis:
 Eſtque frequens Ino nomen in ore tuum.
 Hoſpita Carmentis fidos intraſſe penates
 Diceris: & longam depoſuiſſe famem.

Liba sua properata manu Tegeæ sacerdos
Traditur, & subito cocta dedisse foco.
Nunc quoq; liba iuuant festis Matralibus; illa
Rustica sedulitas gratior arte fuit.
Nunc, ait, o vates, venientia sata resigna,
Qua licet, hospitij hoc precor adde meis.
Parua mora est: cælum vates ac numina sumit;
Fitque sui toto pectore plena Dei.
Vix illam subito posses cognoscere: tanto
Sanctior & tanto, quam modò, maior erat.
Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino.
Dixit & huic populo prospera semper ades.
Numen eris pelagi: natum quoque pontus habebit:
In nostris aliud sumite nomen aquis
Leucothoë Graijs, Matuta vocabere nostris
In portus nato ius erit omne tuo:
Quem nos Portumnus, sua lingua Palæmona dicet.
Ite precor nostris æquus vterque locis.
Annuerat: promissa fides: posuere labores:
Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est
T Villia coniugio sceleris mercede parato.
His solita est dictis extimulare virum.
Quid iuuat esse pares, te nostræ cæde sororis.
Meque tui fratris; si pia vita placet?
Viuere debuerant & vir meus, & tua coniunx,
Si nullum ausuri maius eramus opus,
Et caput, & regnum factum est dotale parentis:
Si vir es, indictas exige dotis opes.
Regia res scelus est: socero cape regna necato,
Et nostras patrio sanguine tinge manus.
Talibus instinctus folio priuatus in alto
Sederat: attonitum vulgus ad arma ruit.

Hinc cruor, & cædes, infirmaque vincitur ætas :

Sceptra gener focero rapta superbus habet.

Ipsæ sub esquilij vbi erat sua regia, cæsus

Concidit in dura sanguinolentus humo,

Filia carpento patrios initura penates,

Ibat per medias alta feroxque vias.

Corpus ut aspexit, lachrymis auriga profusis,

Restitit : hunc tali corripit illa sono :

Vadis ? an expectas pretium pietatis amarum !

Duc inquam, inuitas ipsa per ora rotas.

(Certa fides facti) dictus sceleratus ab illa

Vicis : & æterna res ea pressa nota.

Post tamen hæc ausa est tēplum monumēta parentis

Tangere : mira, quidem, sed tamen acta loquor.

Signum erat in folio residens sub imagine Tulli :

Dicitur hoc oculis opposuisse manum.

Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,

Ne natæ videant ora nefanda meæ.

Veste data tegitur, vetat hanc fortuna moueri,

Et sic è templo est ipsa locuta suo

Ore reuelato qua primū luce patebit

Seruius : hæc positi prima pudoris erit.

Parcite matronæ veritas attingere vestes,

Solemnes satis est voce mouere preces ;

Sitque caput semper Romano tectus amictu,

Qui rex in nostra septimus vrbe fuit.

Arserat hoc templum : signo tamen ille pepercit

Ignis : opem nato Mulciber ipse tulit.

Namq; pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater

Præsignis facie Corniculana fuit.

Hanc secum Tanaquil sacris de more peractis.

Iussit in ornatum fundere vina focum,

Iussa foco captiua sedet: conceptus ab illa
 Seruius à cœlo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor tunc cum caput igne corusco
 Contigit: inq; comis flammeus arsit apex
 Te quoque magnifica, Concordia, dedicat æde
 Liuia: quam caro præstitit illa viro.
 Discè tamen veniens ætas: vbi Liuia nunc est
 Porticus: immensæ tecta fuere domus
 Urbis opus domus vna fuit; spatiumque tenebat,
 Quo breuius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua est.

Sustinuit tantas operum subuertere moles;
 Torque suas hæres perdere Cæsar opes.
*Sic agitur censura: & sic exempla parantur;
 Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.*

N Vlia nota est veniente die, quã dicere possit,
 Idibus inuicto sunt data templa Ioui.

Et iam quinquatrus iubeor narrare minores:
 Nunc ades ô cœptis, flaua Minerua meis.

Cur vagus incedit tota tibicen in vrbe?

Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?

Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit:

Possem vtinam doctæ verba referre deæ.

Temporibus veterum tibicinis vsus auorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.

Cantabat sacris, cantabat tibia ludis:

Cantabat mœre, tibia funeribus.

Dulcis erat mercede labor: tempusq; secutum est,

Quod subito grata frangere artis opes

Adde quod ædilis pompa qui funeris irent,

Arrifices solos iusserat esse decem.

Exilio mutant urbem : Tiburque recedunt :

(Exilium quodam tempore Tibur erat,)

Quæritur in scena caua tibia : quæritur aris :

Ducit supremos nœnia nulla toros.

Seruierat quidam quantolibet ordine dignus

Tibure ; sed longo tempore liber erat.

Rure suo parat ille dapes ; turbamque canoram

Conuocat : ad festas conuenit illa dapes.

Nox erat : & vinis oculique animique natabant :

Cum præcomposito nuntius ore venit.

Atque ita, Quid cessas conuiuas soluere ? dixit,

Author vindictæ nam venit ille suæ.

Nec mora : conuiuæ valido titubantia vino

Membra mouent : dubij stantq̃ ; labantque pedes :

At Dominus, Discedite, ait : plaustroq̃ ; morantes

Sustulit : in plaustro scirpea lata fuit :

Alliciunt somnos tempus, motusq̃ ; merumq̃ ;

Potaque se Tibur turba redire putat.

Iamque per Esquilias Romanam intrauerat urbem.

Et mane in medio plaustra fuere foro.

Claudius : vt posset specie numeroq̃ ; Senatū

Fallere ; personis imperat ora tegi :

Admiscetque alios : & vt hunc tibicina cæcum

Augeat in longis vestibulis esse iubet.

Sic reduces bene posse regi : ne fortè notentur,

Contra collegæ iussa redire sui.

Res placuit : cultuque nouo licet Idibus ^{vti}

Et canere ad veteres verba iocunda modos.

Hæc vbi perdocuit : superenⁿⁱ mihi discere dixi,

Cur sit quinquagesima vocata dies.

Martius, inquit, habet tali mea nomine festa :

Estque sub inuentis hæc quoq̃ ; turba meis.

Prima terebrato per rara foramina buxo,

Vt daret effeci tibia longa sonos.

Vox placuit: faciem liquidis referentibus vndis,

Vidi, & virgineas intumuisse genas.

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixi,

Excipit abiectam cespite ripa suo.

Inuentam Satyrus primum miratur & vsum

Nescit: & afflatam sentit habere sonum.

Et modo dimittit digitos, modò concipit auras:

Iamque inter Nymphas arte superbus erat.

Prouocat & Phæbum Phæbo superante pependit:

Cæsa recesserunt à cute membra sua.

Sum tamen inuentrix authorque ego carminis hui⁹

Hoc est cur nostros ars colit ista dies.

Tertia nox veniet: qua tu Dodona Thyene

Stabis Agenoreæ fronte videnda bouis.

Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ,

Thy bri per Etruscas in mare mittis aquas.

Si qua fides ventis, Zephyro datæ carbasa nautæ

Cras veniet vestris ille secundus aquis.

At pater Heliadum radios vbi tinxerit vndis;

Et cinget geminos stella serena polos;

Tollet humo validos proles Hyrea lacertos:

Continua delphin nocte videndus erit.

Scilicet hic olim Volscos, Equosq; fugatos

Viderat in campis Algida terra tuis.

Vnde suburbano clarus Tiburte triumpho,

Vectus es in niueis Posthume victor equis.

Iam sex & totidem luces de mense supersunt:

Huic vnum numero tu tamen adde diem.

Sol abit é Geminis, & Cancri signa rubescunt:

Cœpit Auentina Pallas in arce coli,

IAm tua Laomedon oritur nurus: orta que noctem
Pellit, & è pratis cana pruina fugit.

Reddita quisquis is est, Summano templa feruntur?

Tunc, cùm Romanis Pyrrhe timendus eras.

HVnc quoq; cum patrijs Galatea receperit vndis,
Plenaq; securæ terra quietis erit;

Surgit humo iuuenis telis afflatus auitis:

Et gemino nexas porrigit angue manus.

Notus amor Phædræ, nota est iniuria Thæscis:

Deuouit natum credulus ille suum.

Solliciti terrentur equi: frustra; retenti,

Per scopulos dominum duraq; saxa trahunt;

Exciderat curru: lorisq; morantibus artus

Hippolitus lacero corpore raptus erat:

Reddideratq; animam multum indignante Diana

Nulla Coronides causa doloris ait.

Namq; pio iuueni vitam sine vulnere reddam:

Et cedent arti tristia fata meæ.

Gramina continuò loculis depromit eburnis:

Profuerant Glauci manibus illa prius:

Tunc, cum obseruatas augur descendit in herbas:

Vfus & auxilio est anguis ab angue dato.

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit:

Depositum terra sustulit ille caput.

Lucus eum, nemorisq; sui Dictynna recessu

Gelat: Aricino Virbius ille lacus est,

At Lachesis Clothoque dolent sua fila teneri:

Et fieri regni iura minora sui,

Iuppiter, exemplum veritus, direxit in illum

Fulmina, qui nimix nouerat artis opem.

Phœbe querebaris, Deus est, placare parenti:

Propter te, fieri quod uocat, ipse facit,

Non ego te, quamuis properabis vincere Cæsar,
Si verat auspiciū signa mouere velim.
Sunt tibi Flamminius Thrasymenāq; litōra testes:

Per volucres æquos multa monere Deos.
Tempora si veteris quæris temeraria damni:
Quartus ab extrema mēse bis ille dies.

Postera lux melior superat Masaniſſa Syphacem
Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, iacitisq; senescimus annis,
Et fugiunt freno non remorante dies.

Quām citō venerunt Fortunæ fortis honores:
Post septem lucēs Iunius actus erit.

Ite, deam læti fortem celebrare Quirites:
In Tyberis ripa munera regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymba
Nec pudeat potos inde redire domum:

Ferte coronatæ iuuenum conuiuia linternes:
Multaq; per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc: quia qui posuit, de plebe fuisse
Fertur & ex humili sceptrā tulisse loco.

Conuenit & seruis: serua quia Tullius ortu
Constituit dubiæ templā propinqua deæ.

Ecce suburbana rediens malè sobrius æde,
Ad stellas aliquis talia verba iacit,

Zona latet tua nunc; & cras fortasse latebit:
Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi.

At si non esset potus dixisset eadem,
Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte, lares delubra tulerunt:
Hic vbi sit docta multa corona manu.

Tempus idem Statoris erit: Quod Romulus olim
Ante Palatini condidit ora iugi.

T Ot restant de mense dies, quot nomina Parcís,
Cum data sunt trabesq; templa, Quirine, tuæ.

T Empus Iuleis, cras est natale Calendis:
Pierides cœptis addite summa meis.

Dicite Pierides, quis vos addixerit isti,

Cui dedit inuitas, victa nouerca manus.

Sic ego, sic Clio clari monumenta Philippi

Adspicis: vnde trahit Martia casta genus,

Martia sacrificio deductum nomen ab Anco?

In qua par facies nobilitate fuit.

Par animo quoq; forma suo respondit in illo:

Et genus & facies, ingeniumq; simul.

Nec quod laudamus formam, tu turpe putaris,

Laudamus magnas hac quoq; parte deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi.

O decus, ô sacra fœmina digna domo!

Sic cecinit Clio, doctæ assensere sorores:

Annuat Alcides, increpuitq; lyra,

F I N I S.

PVBLII OVIDII 249
NASONIS,
DE PONTO

LIBER I.
ELEGIA I.
AD BRVTVM.

Petitum libellis hospitium.

Naso Tomitanæ iam non nouus incola terræ,
Hoc tibi de Gietico littore mittit opus:
Si vacat, hospitio peregrinos Brute libellos
Excipe, dumq; aliquo, quolibet abde loco
Publica non audent inter monumenta venire,
Ne suus hoc illis clausurit author iter:
Ah quoties dixi, Certè nil turpe docetis;
Ite; patet castis versibus ille locus,
Nec ramen accedunt: sed vt aspicias ipse, latère
Sub lare priuato rutiùs esse putant.
Quæris, vbi hoc possis nullo componere læso,
Qua steterant artes, pars vacat illa tibi.
Qui veniant, nouitate roges fortassè sub ipsa,
Accipe, quodcunq; est, dummodò non sit amor.
Inuenies, quamuis non sit miserabilis index,
Non minùs hoc illo triste, quod ante dedi:
Rebus idem, titulo differt: & epistola cui sit
Non occultato nomine missa docet
Nec vos hoc vultis, sed non prohibère potestis:
Musaq; ad inuitos officiosa venit.
Quicquid id est, adiunge meis: nil impedit, ortos
Exule, seruatis legibus vrbe frui.

Quod metuas non est: Antoni scripta leguntur,
Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
Nec me nominibus furiosus confero tantis;
Sæua Deos contra non tamen arma tuli.
Deniq; Cæsareo (quòd non desiderat ipse)
Non caret è nostris vllus honore liber.
Si dubitas de me, laudes admitte Deorum,
Et carmen dempto nomine sume meum.
Adiuuat in bello pacatæ ramus oliuæ,
Proderit authorem pacis habere nihil,
Cum foret Æneæ ceruix subiecta parenti,
Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam
Fert liber Æneaden; & non iter omne patebit?
At patriæ pater hic; ipsius ille fuit.
Ecquis ita est audax, vt limine cogat abire,
Iactantem Pharia tinnula sinistra manu?
Ante Deum matrem cornu tibicen adunco
Cum canit, exiguæ quis stipis æra neget:
Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ?
Vnde tamen viuat, vaticinator habet.
Ipsa mouent animos superorum numina nostros,
Turpe nec est tali credulitate capi,
En ego pro sistro, Phrygiq; foramine buxi,
Gentis Iuleæ nomina sancta fero.
Vaticinor, moneoq; locum date sacra ferenti:
Non mihi, sed magno poscitur ille Deo.
Nec quia vel merui, vel sensi principis iram,;
- A nobis ipsum nolle putate coli.
Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem
Isidis, Isiacos ante sedere focos.
Alter ob huic similem priuatus lumine culpam;
Clamabat mediâ, se meruisse, via.

Talia cælestes fieri præconia gaudent ;
 Ut sua quid valeant numina teste probent :
 Sæpè leuant pænas, ereptaq; lumina reddunt,
 Cùm bene peccati pœnituisse vident.
 Pœnitet, ô si quid miserorum creditur vlli ;
 Pœnitet, & factò torqueor ipse meo.
 Cumq; sit exilium, magis est mihi culpa dolori,
 Estq; pati pœnam, quàm meruisse, minus.
 Ut mihi Dij faueant, quibus est manifestior ipse,
Pœna potest demi. culpa perennius erit.
 Mors faciet, certè, ne sim, cùm venerit exul :
 Ne non peccârim, mors quoque non faciet,
 Non igitur mirum est, si mens mea tabida facta,
 De niue manantis more liquefeit aquæ.
 Estur ut occultâ vitiata teredine navis,
 Æquoreos scopulos ut cauat vnda salis :
 Roditur ut scabrâ positum rubiginè ferrum,
 Conditus ut tineæ carpitur ore liber ;
 Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,
 Fine quibus nullo conficiantur, habent.
 Nec priùs hi mentem stimuli quam vita relinquunt.
 Quiq; dolet, citiùs quam dolor ipse cadet.
 Hoc mihi si superi, quorum sumus omnia, credent
 Forsitan exigua dignus habebor ope,
 Inq; locum Scythico vacuum mutabor ab arcu.
 Plus isto, duri, si precor, eris ero.

ELEGIA II.

Ad Maximum. Recensio Miseriarum.

Maxime, qui tanti mensuram nominis impleas,
 Et geminas animi nobilitate genus ?
 Qui nasci ut posses, quamuis cecidere trecenti,
 Non omnes Fabios abstulit vna dies ;

Forsit-

Forſitan hæc à quo mittatur epiftola quæras,
Quiſq; loquar tecum, certior eſſe velis.
Hêu mihi, quid faciam? vereor ne nomine lecto,
Durus, & auersâ cætera mente legas.
Viderit hæc ſi quis, tibi me ſcripſiſſe fateri
Audebo, & proprijs ingemuſſe malis.
Viderit, audebo tibi me ſcripſiſſe fateri,
Atque modum culpæ notificare meæ.
Qui, cùm me dignum pæna grauiore fuiſſe
Conſitear, poſſum vix grauiora pati.
Hoſtibus in medijs, interq; pericula verſor,
Tanquam cum patria pax ſit adempta mihi.
Qui mortis ſæuo gement vt vulnere cauſas,
Omnia vipereo ſpicula felle linunt
His eques inſtructus, perterrita mœnia luſtrat,
More lupi clauſas circumeuntis oues.
At ſemel intentus neruo leuis arcus equino,
Vincula ſemper habens irrefoluta manet.
Teſta rigent fixis veluti vallata ſagittis,
Portaq; vix firma ſum mouet arma ſerâ.
Adde loci faciem, nec fronde, nec arbore tecti,
Et quod iners hyemi continuatur hyems:
Hic me pugnantem cum frigore, cumq; ſagittis,
Cumq; meo fato, quarta fatigat hyems:
Fine carent lachrimæ, niſi cum ſtupor obſtitit illis,
Et ſimilis morti pectora torpor habet,
Felicem Nioben, quamuis tot funera vidit,
Quæ poſuit ſenſum, ſaxeâ facta malis.
Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
Cortice velauit populus ora nouo
Ille ego ſum, lignum qui non admittor in vllum,
Ille ego, frustra qui lapis eſſe velim.

Ipsa Medusa oculis veniat licet obuia nostris;
Amittet vires ipsa Medusa suas.

Viuimus, vt nunquam sensu careamus amaro,
Et grauior longa sit mea poena mora.

Sic inconsumptum Tiryi, semperq; renascens
Non perit, vt possit saepe perire, iecur.

At puto, cum requies, medicinaq; publica curæ;
Somnus adest, solitis nox venit orba malis

Somnia me terrent veros imitantia casus,
Et vigilant sensus in mea damna mei,

Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas,
Aut dare captiuas in fera vincla manus:

Aut vbi decipior melioris imagine somni,
Adspicio patriæ recta relicta meæ.

Et modò vobiscum, quos sum veneratus, amici;
Et modò cum hara coniuge multa loquor,

Sic, vbi percepta est breuis & non vera voluntas,
Peior ab admonitu fit status ille boni.

Siue dies igitur caput hoc miserabile cernit,
Siue pruinosa noctis aguntur equi:

Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis,
Ignibus admotis vt noua cera liquet.

Sæpe precor mortem, mortem quòq; deprecor idē,
Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum

Cum subit, Augusti quæ sit clementia, credo
Mollia naufragijs littora posse dari.

Cum video quàm sint mea fata tenacia, frangor,
Spesq; leuis magno victa timore cadit,

Nec tamen vltcrius quicquam sperare precorue,
Quàm malè mutato posse carere loco.

Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modestè
Gratia quod saluo vestra pudore queat.

DE P O N T O
E L E G I A III.

Ad Maximum. *Expetitum Patrocinium.*

S Vſcipe Romanæ facundia Maxime linguæ,
 Difficilis cauſæ mitte patrocinium.
 Eſt mala (confiteor, ſed te bona fiet agente,
 Lenia pro miſera fac modò verba fuga.
 Neſcit enim Cæſar, quamuis Deus omnia norit,
 Vitimus hic qua ſit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum,
 Hæc eſt cæleſti pectore cura minor.
 Non vacat, in qua ſint poſiti regione Tomitæ
 Quærere, finitimo vix loca nota Getæ.
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Iazyges acres,
 Cultaq; Oreſtæ Taurica terra Deæ
 Quæq; aliæ gentes, vbi frigore conſtitit Iſter,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum, nec te pulcherrima curat
 Roma nec Auſonij militis arma timet.
 Dant illis animos arcus, plenæq; pharetræ,
 Quamlibet & longis curſibus aptus equus,
 Quodq; ſitim didicere diu tolerare famemq;
 Quodq; ſequens nullas hoſtis habebit aquas,
 Ira viri mitis non me miſiſſet in iſtam,
 Si ſatis hæc illi nota fuiſſet humus.
 Nec me, nec quemquam Romanū gaudet ab hoſte,
 Meq; minus, vitam cui dedit ipſe, capi.
 Noluſit vt poterat, minimo me perdere nutu:
 Nil opus eſt vllis in mea fata Getis.
 Sed neq; cur morerer, quidquam mihi cõperit actū?
 Nec minùs infeſtus, quam fuit, eſſe poteſt.
 Tunc quoque nil fecit, niſi quod facere ipſe coëgi,
 Pænè etiam merito parcior ira meo eſt.

Dij faciant igitur, quorum iustissimus ipse est,
Alma nihil maius Cæsare terra, ferat
Vtq; diu sub eo, sic sit sub Cæsare terra,
Perq; manus huius tradita gentis eat?
At tu tam placido, quam nos quoque sensim⁹ illum,
Iudice, pro lachrymis ora resolue meis
Non petis vt bene sit, sed vti malè tutius vtq;
Exilium sæuo distet ab hoste meum:
Quamq; dedere mihi præsentia numina vitam
Non adimat stricto squalidus ense Getes
Denique si moriar, subeam pacatius aruum.
Ossa nec à Scythica nostra premantur humo.
Nec malè compositos, vt scilicet exule dignum est,
Bistonij cineres vngula pulset equi.
Et ne, si superest aliquis post funera sensus,
Terreat vt manes Sarmatis vmbra meos.
Cæsaris hæc animum poterant audita mouere,
Maxime, mouissent si tamen ante tuum.
Vox precor augustas pro me tua molliat aures,
Auxilio trepidis, quæ solet esse reis.
Assuetaq; tibi doctæ dulcedine linguæ,
Æquandi superis pectora flecte viri.
Non tibi Theromedon, crudusq; rogabitur Atreus
Quiq; suis homines pabula fecit equis
Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.
Qui vincit semper, victis vt parcere possit,
Clausit & æterna ciuica bella fera.
Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coërcet,
Et iacit inuita fulmina rara manu.
Ergo tam placidas orator missus ad aures,
Vt propior patriæ sit fuga nostra, roga

Ille ego sum, qui te colui, quem festa solebat
 Inter conuiuas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui duxi vestros Hymenæon ad ignes
 Et cecini fausto carmina digna thoro.
 Cuius te solitum memini laudare libellos,
 Exceptis domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnunquam miranti scripta legebas,
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat & primo dilectam semper ab æuo,
 Est inter comites Martia censa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris antè:
 Quarum iudicio si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia diuina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos
 Proxima prors vitæ transilienda meæ est.
 Sed de me vt fileam, coniunx mea sarcina vestra est,
 Non potes hanc salua dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos, vestrasq; amplectitur aras.
 (Iure venit cultos ad sibi quisque Deos)
 Flensq; rogat: precibus lenito Cæsare vestris,
 Busta sui fiant vt propiora viri.

E L E G I A IV.

Ad Ruffinum, Insanabile Vulnus.

Hanc tibi Naso tuus mittit Rufine salutem,
 Qui miser est, vlli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti,
 Auxilium nostris spemq; tulere malis.
 Vtq; Machaonijs Præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem.
 Sic ego mente iacens & acerbo saucius ictu,
 Admonitu cœpi fortior esse tuo,

Et iam deficiens, sic ad tua verba revixi,
Vt solet infusi vena redire mero.
Nec ramen exhibuit tantas facundia vires,
Vt mea sint dictis pectora sana tuis.
Vt multum demas nostro de pectore curæ,
Non minus exhausto, quod superabit, erit.
Tempore duceretur longo fortasse cicatrix,
Horrent admotas vulnera cruda manus.
Non est in medico semper, reueletur ut ager:
Interdum docta plus valet arte malum.
Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus,
Ad Stygias certo limite ducat aquas?
Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
Sanabit nulla vulnera cordis ope.
Tollere nodosam nescit medicina podagram,
Nec formidatis auxiliatur aquis.
Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
Aut, si sit, longa est attenuanda mora.
Cum bene firmarunt animum præcepta iacentem,
Sumptaq; sunt nobis pectoris arma tui:
Rursus amor patriæ ratione valentior omni;
Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
Sive pium vis hoc, seu vis muliebri vocari,
Confiteor, misero molle cor esse mihi.
Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.
Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non finit esse sui.
Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
Huc tamen ex illa barbarus vrbe fugit.
Cum bene sint clausæ cauea Pandione natæ,
Nititur in silvas quæque redire suas,

Assuetos tauri saltus, assueta leones.

(Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Tu tamen exilij morsus è pectore nostro,

Fomentis speras cedere posse tuis,

Effice, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,

Talibus vt leuius sit caruisse malum.

At puto qua fueram genitus tellure carenti,

In tamen humano contigit esse loco.

Orbis in extremo iaceo desertus arenis,

Fert vbi perpetuas obruta terra niues.

Non ager hîc pomum, non dulces educat vuas,

Non salices ripa, robora monte virent

Nèue fretum laudes terra magis : æquora semper

Ventorum rabie solibus orba tument.

Quocunque adspicias, campi cultore carentes,

Vastaq; quæ nemo vindicet, arua iacent.

Hostis adest dextra læuaq; à parte timendus,

Vicinoq; metu terret vtrumque latas

Altera Bistonij pars est sensura sagittas,

Altera Sarmatica spicula missa manu.

I nunc, & veterum nobis exempla virorum,

Qui forti casum mente tulere, refer

Et graue magnanimi robur mirare Rutili,

Non vti reditus conditione dati.

Smyrna virum tenuit, non Pontus & hostica tellus,

Smyrna minùs nullo pænè petenda loco.

Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus.

Legit enim sedes Artica terra tuas.

Arma Neoclides qui Persica contudit armis,

Argolica primam sensit in vrbe fugam

Pulsus Aristides patria, Lacedæmona fugit,

Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.

Cæde puer facta Patroclus Opunta reliquit,
 Thessalicamq; adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Æmonia Pirenida cessit ad vndam:
 Quo duce trans Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenorides Sidonia mœnia Cadmus,
 Poneret vt muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus:
 Et Teucrum Veneri grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exulibus tellus vltima Tiber erat?
 Persequar vt cunctos, nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorue locus.
 Quò magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possent nostra coire
 Vulnera, præceptis posse coire tuis.
 Sed vereor ne me frustra sanare labores,
 Nec iuuer admota perditus eger ope.
 Nec loquor hæc quia sit maior prudentia nobis,
 sed sum quàm medico notior ipse mihi.
 Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me peruenit, consuluiq; boni.

ELEGIA V.

Ad vxorem. *Viriusq; ex malis senectus.*

I Am mihi deterior canis aspergitur ætas.
 Iamq; meos vultus roga senilis arat.
 Iam vigor, & quasso languent in corpore vires,
 Nec iuueni lusus, qui placuere iuuant.
 Nec me si subito videas, agnoscere possis:
 Etatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hæc annos: sed & altera causa est,
 Anxiety animi, continuusq; labor.

Nam mea per longos si quis mala digerat annos;
Credere mihi, Pylio Nestore maior ero.
Cernis ut in duris (& quid boue firmitus) aruis
Fortia taurorum corpora frangat opus?
Quæ nunquam vacuo solita est cessare nouali?
Fructibus assiduis lassæ senescit humus.
Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
Non intermissi cursibus, ibit equus.
Firma sit illa licet, soluetur in æquore nauis;
Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
Me quoque debilitat series immensa laborum,
Ante meum tempus cogit & esse senem.
Otia corpus alunt, animus quoq; pascitur illis,
Immodicus contra carpit utrumque labor.
Adspice in has partes quia venerit Æsone natus,
Quam laudem à sera posteritate ferat,
At labor illius nostro leuiorq; minorq;
Si modò non verum nomina magna premunt.
Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
Cæsaris ira mihi nocuit, quem solis ab ortu,
Solis ad occasus vtraque terra tremir.
Iunctior Æmonia est Ponto, quàm Roma sit Istro,
Et breuius quam nos ille peregit iter,
Ille habuit comites primos telluris Achivæ,
Ad nostram cuncti deseruere fugam.
Nos fragili ligno vastum sulcauimus æquor,
Quæ tulit Æsoniden firma carina fuit,
Nec mihi Tiphys erat rector, nec Amyntore natus
Quas fugerem docuit, quas sequererq; vias.
Illum tutata est cum Pallade regia Iuno.
Defendere meum numina nulla caput.

illum

Illum furtiuæ iuuenē Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset amans.
 Ille domum redijt, nos his moriemur in aruis,
 Perstiterit læsi si grauis ira Dei,
 Durius est igitur nostrum, fidissima coniunx,
 Illo quod subiit Ælone natus onus.
 Te quoq; quam iuuenem discedens vrbe reliqui,
 Credibile est nostris insenuisse malis.
 O ego Dij faciant, talem te cernere possim,
 Chara mutatis oscula ferre comis.
 Amplectiquē meis corpus non pingue lacertis,
 Et, gracile hoc fecit, dicere cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioque frui:
 Thuraq; Cæsaribus cum coniuge Cæsare digna,
 Dijs veris memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc vtinam, lenito Cæsare, mater
 Quamprimum roseo prouocet ore diem.

ELEGIA VI.

Ad Maximum. Non limata scriptiois excusatio.

ILe tuos quondam non vltimus inter amicos,
 Vt sua verba legas. Maxime, Naso rogat.
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exilij ne videare mei.
Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus?
Vt capiant vitium, ni moueantur aquæ?
 Sic mihi, si quis erat discenti carminis vsus
 Deficit, estq; minor factus inerte situ.
 Hæc quoq; quæ legis, si quid mîhi Maxime credis
 Scribimus inuita vixq; mouente manu.
 Non libet in tales animum contendere curas
 Nec venit in duros Musa vocata Geras,

Vt tamen ipse vides, lactor deducere versum,
Sed non fit fato mollior ipse meo.
Cum relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno,
Me quoque qui feci iudice, digna lini,
Nec tamen emendo: labor hic quam scribere maior,
Mensq; pati durum sustinet ægra nihil.
Scilicet incipiam lima mordaciùs vti,
Vt sub iudicium singula verba vocem?
Torquet enim fortuna parũ, nisi Lychus in Hebrũ
Confluat? & frondes Alpibus addat Athos?
Parceudum est animo miserabili vulnus habenti:
Subducunt oneri colla perustã boues.
At puto fructus adest, iustissima causa laborum.
Et fata cum multo fœnore reddit ager.
Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
Profuit; atque vtinam non nocuisset opus.
Cur igitur scribam miraris? miror & ipse,
Et tecum quæro sæpè quid inde petam.
An populus verè sanos neget esse poëtas?
Sumq; fides huius maxima vocis ego.
Qui sterili roties cum sim deceptus ab aruo,
Damnosa persto condere semen humo,
Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum
Tempus & assueta ponere in arte iuuat,
Saucius evitat pugnam gladiator, & idem
Immemor antiqui vulneris, arma capit.
Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus vndis.
Et ducit remos, qua modo nauit aqua
Sic ego constanter studium non vtile seruo,
Et repeto nollem quas coluisse Deas.
Quid potius faciam? non sum qui segnius ducam
Otia: mors nobis tempus habetur iners,

Nec

Nec iuuat in lucem nimio marcescere vino,
Nec tenet incertas alea blanda manus.
Cum dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
Quo ponam vigilans tempora longa modo:
Moris an oblitus patrij contendere discam
Sarmaticos arcus, & trahar arte loci?
Hoc quoq; me studium prohibent assumere vires,
Mensq; magis gracili corpore nostra valet.
Cum bene quæsieris, quid agam magis vtile nil est
Artibus his quæ nil vtilitatis habent.
Consequor ex illis casus obliuia nostri?
Hanc messem satis est si modò reddat ager,
Gloria vos acuat: vos, vt recitata probentur
Carmina, Pierijs inuigilate choris.
Quod venit ex facili, satis est componere nobis,
Et nimis intenti caussa laboris abest.
Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
An verear ne non approbet illa Getes?
Forssitan audacter faciam, sed gloriior istrum.
Ingenium nullum maius habere meo.
Hoc, vbi viuendum est, satis est si consequar aruo
Inter inhumanos esse poeta Getas.
Quid mihi diuersum fama contendere in orbem?
Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
Hoc mea contenta est infelix Musa theatro,
Sic merui, magni sic voluere Dij.
Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis,
Quò Boreas penna deficiente venit,
Diuidimur cælo, quæq; est procul vrbe Quirini.
Aspicit hirsutos cominus Vrsa Getas:
Per tantum terræ, tot aquas, vix credere possum
Indicium studij transilisse mei.

Finge legi; quodq; est miserabile, finge placere:
Authorem certe res iuuat ista nihil.

Quid tibi si calida profit laudare Syene,
Aut vbi Taprobanen Indica tingit aqua?

Aliùs ire libet, si te distantia longè
Pleiadum laudent signa, quid inde feres?

Sed neq; peruenio scriptis melioribus istuc,
Famaq; cum domino fugit ab vrbe suo.

Vosq; quibus perij tunc cum mea fama sepulta est
Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

E L E G I A VII.

Ad Græcinum. Spes in Veteri amico.

ECquid vt audisti (nam te diuersa tenebat
Terra,) meos casus, cor tibi triste fuit?

Diffimules metuasq; licet Græcine fateri,
Si bene te noui, triste fuisse liquet.

Non cadit in mores feritas inamabilis istos:
Nec minus à studijs dissidet illa tuis.

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt asperitasq; fugit.

Nec quisquam meliore fide complectitur illas,
Qua finit officium, militiæq; labor.

Certè ego cùm primùm potui sentire quid essem?
(Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)

Hanc quoque fortunam sensi, quòd amicus abesses,
Qui mihi præsidium grande futurus eras:

Tecum tunc aberant agræ solatia mentis,
Magnaq; pars animi consilijq; mei,

At nunc, quod superest, fer opè precor emin⁹ vnâ,
Alloquioq; iuua pectora nostra tuo.

Quæ (non mendaci, si quicquam credis amico)
Stulta magis dici, quàm scelerata, decet.

Nec

Nec breue, nec tutum est, peccati quæ sit origo,

Scribere, tractari vulnera nostra timent:

Qualicumq; modo mihi sint ea facta, rogare

Desine, non agites, si qua coire velis. (est:

Quicquid id est, ut non facinus, sic culpa vocanda

Omnis at in magnos culpa Deos scelus est?

Spes igitur menti poenæ Græcine leuandæ,

Non est ex toto nulla relictæ meæ.

Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,

In Dijs inuisa sola remansit humo.

Hæc facit, ut viuat fessor quoq; compede victus,

Liberaq; à ferro crura futura putet.

Hæc facit, ut videat cum terra vndique nullas,

Naufragus in medijs brachia iacter aquis.

Sape aliquem follers, medicorum cura reliquit.

Nec spes huic venia deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem:

Atque aliqui pendens in cruce vota facit.

Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes,

Non est proposita passa perire nece!

Me quoque conantem gladio finire dolorem

Arguit, iniecta continuitq; manu. (xit:

Quidq; facis? lachrymis opus est, non sanguine di-

Sæpe per has flecti principis ira solet.

Quamuis est igitur meritis indebita nostris

Magna tamen spes est in bonitate Dei.

Qui ne difficilis mihi sit. Græcine, precare,

Confer & in votum tu quoq; verba meum:

Inq; Tomitana iaceam tumulatus arena,

Si te non nobis ista vouere liquet.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,

Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas;

Quam

Quam malè se præstet veteri Græcinus amico:
Non ita sunt fatis omnia versa meis.

E L E G I A VIII.

Ad Messalinum. *Amicitia desideratio.*

Littera pro verbis tibi Messaline salutem,
Quam legis, à sævis attrulit vique Getis.
Indicat authorem locus? an nisi nomine lecto,
Hæc me Nasonem scribere verba latet?
Ecquis in extremo positus iacet orbe tuorum,
Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
Dij procul à cunctis, qui te venerantor, amantiq;
Huius notitiam gentis abesse velint.
Nos satis est inter glaciem Scythicasq; sagittas
Vivere; si vita est mortis habenda genus
Nos premat aut bello tellus, aut frigore calum,
Truxq; Getes armis, grandine pugnet hyems:
Nos habeat regio nec pomis fata nec vis,
Et cuius nullum cessat ab hoste latus:
Cætera sit solpes cultorum turba tuorum,
In quibus, ut populo, pars ego parua fui.
Me milerum, si tu verbis offenderis istis,
Nosq; negas vlla parte fuisse tuos.
Utq; sit hoc verum mentito ignoscere debes.
Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
Quis se Cæsaribus notum non fingit amicum?
Da veniam fasso, tu mihi Cæsar ens.
Nec tamen irrumpo quò non licet ire,, satisq; est
Atria si nobis non patuisse negas:
Utq; tibi fuerit mecum nihil amplius, vno
Nempè salutaris, quàm priùs, ore minus.
Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos,
Hortator studij, causaq; faxq; mei,

Cui

Cui hos & lachrymas, supremum in funere munus,
Et dedimus medio scripta canenda foro.

Adde, quod est frater tanto mihi iunctus amore,
Quantus in Atridis Tyndaridisq; fuit.

Is me nec comitem, nec dedignatus amicum est;
Si tamen hæc illi non nocitura putas.

Si minus, hac quoq; me mendacem parte fatebor,
Clausa mihi potius tota sit illa domus.

Sed neq; claudenda est, & nulla potentia vires
Præstandi, peccet ne quid amicus, habet

Et tamen ut cuperem, culpam quoq; posse negari,
Sic facinus nemo nescit abesse mihi.

Quod nisi delicti pars excusabilis esset,
Parua relegati pœna futura fuit.

Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
Stultitiam dici crimina posse mea.

Quaq; ego permisi, quaq; est res passa, pepercit;
Vfus & est modicè fulminis igne sui.

Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reuerti,
Si sua per vestras victa sit ira preces.

At grauitè cecidi: quid enim mirabile, si quis,
A Ioue percussus non leue vulnus habet?

Ipse suas quamuis vires inhiheret Achilles,
Missa graues ictus Pelias hasta dabat.

Iudicium nobis igitur cùm vindicis absit,
Non est cur tua me ianua nosse neget.

Culta quidem (fateor) citra quàm debuit illa est:
Sed fuit in fatis hoc quoque (credo) meis

Nec tamen officium sensit domus altera nostrum:
Hic illic vestro sub lare semper eram.

Quæq; tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
Ius aliquod tecum fratris amicum habet.

Quid

Quid? quòd vt emeritis referenda est gratia semper,
Sic est fortunæ promeruisse tuæ.

Quod si permittis nobis suadere, quod optas,
Vt des, quàm reddas, plura, precare Deos.
Idq; facis, quantumq; licet meminisse, solebas
Officij causa pluribus esse dati

Quolibet in numero me Messaline repone,
Sim modò pars vestræ non aliena domus:
Et mala Nasonem quoniam meruisse videtur
Si non ferre doles, at meruisse dole.

E L E G I A IX.

Ad Seuerum.

Suorum dulcis memoria, & rusticandi cupiditas.

AT tibi dilecto missam Nafone salutem,
Accipe, pars animæ magna Seuere meæ.
Neuè roges quid agam: si persequar omnia flebis:
Summa satis nostri sit tibi nota mali.
Viuimus assiduis expertes pacis in armis,
Dura pharetrato bella mouente Geta.
Deq; tot expulsis sum miles in exule solus,
Tuta (neque inuideo) cætera turba latet:
Quoq; magis nostros venia dignere libellos,
Hæc in procinctu carmina facta leges.
Stat vetus vrbs, ripæ vicina binominis Istri,
Mœnibus & positis vix adeunda loci
Caspus Ægyptus, de se si creditur ipsis,
Condidit, & proprio nomine dixit opus.
Hanc trux Odrysijs inopino Marte peremptis,
Cœpit, & in regem sustulit arma Getes.
Ille memor magni generis, virtute quod auget,
Protinus innumero milite cinctus adest,
Nec priùs abscessit, merita quam cæde nocentum
Se nimis vlciscens, exstitit ipse nocens. Ac

At tibi rex tuo detur fortissime nostro,
Semper honorata scripta tenere manu
Teq; quod & præstat (quid enim tibi pleni⁹ optet)
Marta cum magno Cæsare Roma probet.
Sed memor vnde abij, queror ô iucunde sodalis,
Accedant nostris sæua quòd arma malis.
Vt careo vobis Scythicas detrusus in oras,
Quatuor autumnos Pleias orta facit,
Nec tu credideris vrbana commoda vitæ
Quærere; Nasonem quærit & illa tamen.
Nam modò vos anima dulces reminiscor amici,
Nunc mihi cum chara coniuge nata subit:
Atq; domo rursus pulchræ loca vertor ad vrbis.
Cunctaq; mens oculis præuidet illa suis.
Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra
Nunc subit æquata porticus omnis humo.
Gramina nunc campi pulchros spectâtis in hortos,
Stagnaq; & Eurippi, Virgineusq; liquor.
At (puto) sic vrbis misero est erepta voluptas;
Quolibet vt saltem rûre frui liceat.
Non meus amissos animus desiderat agros,
Ruraq; Peligno conspicienda lolo.
Nec quos pomiferis positos in montibus hortos,
Spectat Flaminia Claudia iuncta viæ
Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
Ad fata fontanas (nec pudet) adire aquas.
Sunt ibi, si viuunt, nostra, quoq; consita quædam
Sed non & nostra poma leganda manu.
Pro quibus amissis vtinam contingere posset,
Hic saltem profugo gleba colenda mihi.
Ipse ego pendentes (liceat modò) rupe capellas
Ipse velim baculo pascere nixus oues,

Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolas sub iuga panda boues.
 Et discam Getici quæ norunt verba iuuenti,
 Assuetas illis adijciamq; minas.
 Ipse manu capulum pressi moderator aratri,
 Experiar mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arua,
 Et date quas sitiens iam bibat hortus aquas.
 Vnde sed hoc nobis, minimum quos inter & hostis
 Discrimen murus clausaq; porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor.)
 Norunt fatales fortia fila dæ.
 Te modò cæpus habet, densa modò porticus umbra,
 Nunc, in quo ponis tempora rara, forum:
 Umbra te reuocat, Nec non Albana petentem,
 Appia feruenti ducit ab vrbe rota.
 Forsit n hoc optes, vt iustam supprimat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
 Ah nimiû est quod amice petis: moderantius opta
 Et voti (quæso) contrahe vela tui.
 Terra velim propior, nulliq; obnoxia bello
 Detur, erit nostris pars bona dempta malis.

E L E G I A X.

Ad Maximum, Celso amicissimo lectus.

QUæ mihi de raptu tua venit epistola Celso.
 Protinus est lachrymis humida facta meis.
 Quodq; nefas dictu, fieri nec posse putavi,
 Inuitis oculis littera lecta tua est.
 Nec quicquam ad nostras peruenit acerbius aures,
 Vt Summus in Ponto, perueniatq; precor.
 Ante meos oculos tanquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum viuere fingit amor.

Sæpe refert animus lusus gravitate carentes,
Seria cum liquida sæpe peracta fide.

Nulla ramen subeunt mihi tempora densius istis
Quæ vellem vitæ summa fuisse meæ.

Cùm domus ingenti subitò mea lapsa ruina
Concidit, in domini procubuitq; caput.

Adfuit ille mihi, cùm me pars magna reliquit,
Maxime, fortunæ nec fuit ille comes.

Illum ego non aliter flentem mea funera vidi,
Ponendus quàm si frater in igne foret.

Hæsit in amplexus, consolatusq; iacentem est,
Cumq; meis lachrymis miscuit vsque suas.

O quoties vitæ custos inuisus amaræ,
Continuit promptas in mea fata manus?

O quoties dixit placabilis ira Deorum est;
Vive, nec ignosci tu tibi posse nega!

Vox tamen illa fuit celeberrima: Respice quantum
Debeat auxilium Maximus esse tibi.

Maximus incumbet, quaq; est pietate, rogabit,
Ne sit ad extremum Cæsaris ira tenax.

Cumq; suis fratris vires adhibebit, & omnem,
Quo levius doleas, experietur opem.

Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ:
Quæ tu ne fuerint Maxime vana, caue.

Huc quoque venturum mihi se iurare solebat,
Nonnisi te longæ ius sibi dante viæ.

Nam tua non alio coluit penetralia ritu,
Terrarum dominos quàm colis ipse Deos.

Crede mihi, multos habeas cùm dignus amicos,
Non fuit, è multis quolibet ille minor:

Si modò non census, nec clarum nomen auorum
Sed probitas magnos ingeniumq; facit.

Iure igitur lachrymas Celso libamus adempto,
 Cum fugerem viuo quas dedit ipse mihi.
 Carmina iure damus raros testantia mores,
 Ut tua venturi nomina Celse legant.
 Hoc est, quod possum Geticis tibi mittere ab aruis:
 Hoc solum est istic, quod licet esse meum,
 Funera non potui comitari; nec vngere corpus,
 Atque tuis toto diuidor orbe rogis
 Quod potuit quem tu pro numine viuius habebas,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exequias, & magni funus honoris
 Fecit, & in gelidos fudit amoma sinus.
 Diluit & lachrymis merens vnguenta profusis?
 Ollaque vicina condita texit humo
 Qui quoniam extinctis quæ debet præstat amicis,
 Et nos extinctis annumerare potest.

E L E G I A XI.

Ad Flaccum.

Cibi fastidium, insomnia, pallor, macies.

Naso suo profugus mittit tibi Flacce salutem,
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Longus enim curis viciatum corpus amaris,
 Non patitur vires languor habere suas
 Nec dolor ullus adest, nec febribus vror anhelis,
 Sed peragit soliti vena timoris iter.
 Os hebes est, positæque mouent fastidia mensæ,
 Et queror inuisi cum venit hora cibi.
 Quod mare,, quod tellus, appone, quod educat aër,
 Nil tibi, quod nobis esuriatur, erit.
 Nectar & ambrosiam, latices epulasque Deorum
 Det mihi formosa gnaua iuuenta manu:

Non

DELTA

Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum,
Stabit & in stomacho pondus inerte diu:
Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cuius
Scribere, delicias ne mala nostra vocet.
Scilicet is status est, ea rerum forma mearum,
Delicijs etiam possit ut esse locus.
Delicias illi precor has contingere, si quis,
Ne mihi sit lenior Cæsaris ira, timer.
Is quoque, qui gracili cibus est in corpore somnus.
Non alit officio corpus inane suo:
Sed vigilo, vigilantq; mei sine fine dolores,
Quorum materiam dat locus ipse mihi.
Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
Quoq; ierit, quæras, qui fuit antè, color.
Paruus in exiles succus mihi permanet artus,
Membraq; sunt cera pallidiora noua.
Non hæc immodico contraxi damna Lyæo,
Scis, mihi quam solæ pænè bibantur aquæ.
Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
Est tamen in Gericis copia nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas,
Non solet in mæstos illa venire thoros.
Vnda locusq; nocent, & caussa valentior istis
Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
Hanc nisi tu pariter simili cum fratre leuares,
Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
Vos estis fractæ tellus non dura phaselo:
Quamq; negant multi, vos mihi fertis opem.
Ferte precor semper, quia semper egebimus illa,
Cæsaris offensum dum mihi numen erit:
Qui meritam nobis minuatur, non finiat iram,
Suppliciter vestros quisque rogate Deos.

DE P O N T O

L I B E R I I.

E L E G I A I.

A D G E R M A N I C V M.

Latitia Triumphalis.

HUc quoque Cæsarei peruenit fama triumphi,
 Languida quo fessi vix venit aura noti.
 Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi.
 Iam minus hic odio est, quàm fuit antè locus.
 Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum.
 Vidi, fortunæ verba dedi; meæ.
 Nolit ut illa mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cuius hæc tamen vna dari.
 Dij quoque ut à cunctis hilari pietate colantur,
 Tristitiam poni per sua festa iubent.
 Denique quod certus furor est audere fateri,
 Hac ego lætitia, si vetat ipse fruar.
 Iuppiter vtilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet.
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herbæ
 Numen, & inuita sæpè iuuamur ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte virili
 Sunt mea priuati nil habet illa domus.
 Gratia, Fama, tibi; per quam spectata triumphi.
 Incluso medijs est mihi pompa Getis
 Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innumeras gentes, & ducis ora sui,
 Quæq; capit vastis immensum mœnibus orbem,
 Holpitij Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narraſti, cùm multis lucibus antè
 Fuderit assiduas nubibus auster aquas,
 Numine cœlesti solem fuisse serenum.
 Cùm populi vultu conueniente die,

Atq;

Atq; ita victorem cum magnæ vocis honore,
Bellica laudatis dona dedisse viris.
Claraq; sumpturum pîctas insignia vestes,
Thura priûs sanctis imposuisse focis:
Iustitiaq; sui castos placasse parentes,
Illo quo templum pectore semper habet.
Quaq; ierit sælix adiectum plausibus omen,
Saxaq; roratis erubuisse rosis.
Protinus argento veros imitantia muros,
Barbara cum victis oppida lata viris.
Fluminaq; & montes, & in altas proflua silvas?
Armaq; cum telis instrue iuncta suis.
Deq; tropheorum quod sol incenderat auro.
Aurea Romani recta fuisse fori.
Totq; tulisse duces captiuis addita collis
Vincula, pænè hostes quot satis esse fuit.
Maxima pars horum vitam veniamq; tulere,
In quibus & belli summa caputq; fuit.
Cur ego possie negem minui mihi Cæsaris iram,
Cum videam mites hostibus esse Deos?
Pertulit hoc idem nobis Germanice rumor,
Oppida sub titulo nominis esse tui.
Atq; ea te contra, nec muri mole, nec armis,
Nec satis ingenio tuta fuisse locis.
Dij tibi dent annos, à te nam cætera sumes.
Sint modò virtuti tempora longa tuæ,
Quod precor eueniet, sunt quædam oracula vatum:
Nam Deus optanti prospera signa dedit.
Te quoque victorem Tarpeias scandere in arces,
Lata coronatis Roma videbit equis:
Maturusq; pater nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quæ dedit antè suis.

Iam nunc hæc à me. iuuenum belloq; togaq;
Maxime, dicta tibi vaticinante nota.

Hunc quoq; carminibus referam fortasse triumphū,
Sufficiat nostris si modò vita malis:

Imbuere Scythicas si non priùs ipse sagittas,
Abstuleritq; ferox hoc caput ense Getes:

Quòd si me saluo dabitur tua laurea templis,
Omnia bis dices vera fuisse mea,

E L E G I A II.

Ad Messalinum *Imploratio Patrocinijs.*

ILle domus vestræ primis venerator ab annis,
Pulsus ad Euxini Naso sinistra freti,

Mittit ab indomitis hanc Messalline salutem.

Quam solitus præsens est tibi ferre Getas.

Hæi mihi, si lecto vultus tibi nomine non est

Qui fuit, & dubitas cætera perlegere?

Perlege nec mecum pariter mea verba relega,

Urbe licet vestra versibus esse meis.

Non ego concepi, si Pelion ossa tulisset,

Clara mea tangi sidera posse manu,

Nec nos Enceladi dementia castra secuti,

In rerum dominos mouimus arma Deos.

Nec quod Tydidæ temeraria dextera fecit,

Numina sunt telis vlla petita meis.

Est mea culpa grauis, sed quæ me perdere solum.

Ausa sit, & nullum maius adorsa nefas

Nil nisi non sapiens possum timidusq; vocari,

Hæc duo sunt animi nomina vera mei.

Esse quidem fateor meritam post Cæsaris iram,

Difficilem precibus te quoque iure meis.

Quæq; tua est pietas in totum nomen Iuli,

Te lædi, cum quis læditur inde, putas.

Sed licet arma feras, & vulnera sæua mineris,
 Non tamen efficies vt timeare mihi.
 Puppis, Achemeniden Gratum Troianna recepit,
 Profuit & Myso Pelias hasta duci.
 Confugit interdum templi violator ad aram;
 Nec petere offensi numinis horret opem,
 Dixerit hoc aliquis tutum non esse, fatemur:
 sed non per placidas it mea nauis aquas.
 Tuta petant alij, fortuna miserrima tuta est,
 Nam timor euentus deterioris abest.
 Qui rapitur fatu, quid præter fata requirit;
 Porrigit ad spinas duraq; saxa manus.
 Accipirem metuens pennu trepidantibus ales,
 Audet in humanos fessa venire sinus.
 Nec se vicino dubitat committere tecto,
 Quæ fugit infestos territa cerua canes.
 Da precor accessum lachrymis mitissime nostris,
 Nec rigidam timidis vocibus obde forem.
 Verbaq; nostra fauens Romana ad numina perfer,
 Non tibi Trapeio culta Tonante minùs:
 Mandatq; mei legatus suscipe causam,
 Nulla meo quamuis nomine causa bona est:
 iam prope depositus, certe iam frigidus æger,
 Seruatus per te, si modò seruator, ero
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis,
 Principis æterni quam tibi præstet amor.
 Nunc tibi & eloquij nitor ille domesticus adsit,
 Quo poteras trepidis vtilis esse reis.
 Viuit enim in vobis facundi lingua parentis,
 Et res hæredem repperit illa suum.
 Hanc ego non, vt me defendere tentes, adoro:
 Non est confessi causa tuenda rei.

Num tamen excuses erroris origine factum,
An nihil expediat tale monere, vide:
Vulneris id genus est. quod cū sanabile non sit,
Non contrectari tutius esse puto.
Lingua sile, non est vltra narrabile quicquam,
Posse velim cineres obruere ipse meos.
Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
Verba face, vt vita, quam dedit ipse, fruam.
Cumq̃ue serenus erit, vultusq̃ue remiserit illos,
Qui secum terras imperiumq̃ue mouent:
Exiguam ne me prædam finas esse Getarum,
Detq̃ue solum miseræ, mite precare fugæ.
Tempus adest aptum precibus, valet ille, viderq̃ue
Quas fecit vires, Remus, valere tuas.
Incolumis coniunx sua puluinaria seruat,
Promouet Ausonium filius imperium.
Præterit ipse suos animo Germanicus annos,
Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
Adde nurus neptesq̃ue pias, charosq̃ue nepotes,
Cæteraq̃ue Augustæ membra valere domus.
Adde triumphatos modò Pæonas, adde quieti
Subdita, montanæ brachia Dalmatiæ,
Nec dedignata est abiectis Illyris armis,
Cæsareum famulo vertice ferre pedem,
Ipse super currum placido spectabilis ore,
Tempora Phæbea virgine nexa tulit.
Quem pia vobiscum proles comitauit euntem,
Digna parente suo, nominibusq̃ue datis.
Fratribus assimilis, quos proxima templa tenentes,
Diuis ab excelsa Iulius æde videt
His Messalinus, quibus omnia cedere debent,
Primum lætitiæ non negat esse locum.

Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris
Hac hominum nulli parte secundus erit.
Hanc colit ante diem per quam decreta merenti
Venit honoratis laurea digna comis.
Felices quibus hos licuit spectare triumphos,
Et ducis ore Deos æquiparante frui.
At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi,
Terraq; pacis inops, vndaq; victa gelu.
Si tamen hoc audis, & vox mea peruenit isthuc,
Sit tua mutando gratia blanda loco;
Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,
Si quid habet sensus, vmbra diserta petit:
Hoc petit & frater, quamuis fortasse veretur
Seruandi noceat ne tibi cura mei.
Tota domus rogat hoc, nec tu potes ipse negare,
Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
Ingenij certè, quo nos malè sensimus vsos
Artibus exceptis sæpè probator eras.
Nec mea, si tantùm peccata nouissima demas;
Esse potest domui vita pudenda tuæ,
Sic igitur vestræ vigeant penetralia gentis;
Curaq; sit superis Cæsaribusq; tui.
Mite, sed iratum meritò mihi numen, adora,
Eximar vt Scythici de feritate loci.
Difficile est fateor, sed *tendit in ardua virtus*,
Et talis meriti gratia maior erit.
Nec tamen Ætnæus vasto Polyphemus in antro,
Accipiet voces Antiphatèsue tuas:
Sed placidus facilisq; parens, veniæq; paratus,
Et qui fulmineo sæpè sine igne tonat.
Qui cum triste aliquid statuit, fit tristis & ipse,
Cuiq; fere pœnam sumere, pœna sua est.

Victa tamen vitio est huius clementia nostro;
 Venit & ad vires ira coacta suas.
 Qui quoniam patria toto sumus orbe remoti,
 Non licet ante ipsos procubuisse Deos.
 Quos colis, ad superos perfer mandata sacerdos:
 Adde sed & proprias ad mea verba preces,
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis:
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

E L E G I A III.

Ad Maximum. *Constans amicitia in aduersis.*

Maxime, qui claris nomen virtutibus æquas,
 Nec finis ingenium nobilitate premi:
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus ad vsque meæ:
 Rem facis, afflictum non auersatus amicum.
 Qua non est æuo rarior vlla tuo.
 Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat,
 Cum quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.
 Et cum fortuna statq; caditq; fides,
 Nec facile inuenies multis in millibus vnum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si præmia desint,
 Non mouet, & gratis pœnitet esse probum:
 Nil, nisi quod prodest, carum est: en detrahe menti
 Spem fructus auida, nemo petendus erit.
 At redditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit
 Utile sollicitus comparat articulū.
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Prostat, & in quæstu pro meretrice sedet.
 Cur magis admiror, non vt torrentibus vndis
 Communis vicij, te quoque labe trahi,

Diligi-

Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:

Quæ simul intonuit proxima quaque fugat.

En ego non paucis quondam munitus amicis,

Dum flauit velis aura secunda meis:

Vt fera nimboſo tumuerunt æquora vento,

In medijs lacera naue relinquer aquis:

Cumquæ alij nolint, etiam me noſſe, fateri

Vix duo proiecſto treſue tulisti opem: (thor

Quorum tu princeps; neq; enim comes eſſe, ſed au-

Nec petere exemplum, ſed dare dignus eras.

Te, nihil exacto niſi nos peccalle fatentem:

Sponte ſua probitas officiumquæ iuuat.

Iudice te mercede caret, per ſequæ petenda eſt

Externis virtus incommutata bonis,

Turpe putas abici, quia ſit miſerandus amicum;

Quodq; ſit infælix, deſinere eſſe tuum.

Mitius eſt laſſo digitum ſupponere meato.

Mergere quam liquidis ora natantis aquis.

Cerne quid Æacides poſt mortem præſtet amico.

Inſtar & hanc vitam mortis habere puta.

Pirithoum Theſeus Stygias comitauit ad vndas:

A Stygia quantum mors mea diſtat aqua?

Aduit inſano iuuenis Phocæus Oreſti,

Et mea non minimum culpa furoris habet.

Tu quoq; magnorum laudes admitte virorum:

Vtq; facis, lapſo quam potes affer opem,

Si bene te noui, ſi, qui prius eſſe ſolebas,

Nunc quoque es, atq; animi non cecidere tui.

Quò fortuna magis ſæuit, magis ipſe reſiſtis:

Vtq; decet, ne te vicerit illa caues.

Et bene vti pugnes, bene pugnans efficit hoſtis;

Sic eadem prodeſt cauſa, nocetq; mihi.

Scilicet

Scilicet indignum, iuuenis rarissime, ducis

Te fieri comitem stantis in orbe Deæ,

Firmus es, & quoniam non sunt hæc qualia vellet,
Vela regis quassæ qualiacunque ratis.

Quæq; ita concussa est, vt iam casura putetur,
Restat adhuc humeris fulta carina tuis.

Ira quidem primò fuerat tua iusta, nec ipso
Lenior, offensus qui mihi iure fuit.

Quiq; dolor pectus tetigisset Cæsaris alti,
Illum iurabas protinus esse tuum.

Vt tamen audita est nostræ tibi cladis origo,
Diceris erratis ingemuisse meis.

Tunc tua me primùm solari littera cepit,
Et læsum flecti spem dare posse Deum.

Mouit amicitia tum te constantia longæ,
Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.

Et quod eras alijs factus, mihi natus amicus,
Quodq; tibi in cunis oscula prima dedi.

Quod cū vestra domus teneris mihi sēper ab annis
Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor onus.

Me tuus ille pater (Latæ facundia linguæ,
Qui non interior nobilitate fuit)

Primus vt auderem committere carmina famæ
Impulit, ingenij dux fuit ille mei.

Nec quòd sit primo nobis à tempore cultus,
Contendo fratrem posse referre tuum.

Te tamen ante omnes ita sum complexus vt vnà
Quolibet in casu gratia nostra fores:

Vltima me tecum vidit, mestisq; cadentes
Excepit lachrymas Italæ ora genis.

Cū tibi quærenti, num verus nuntius esset,
Attulerat culpæ quem mala fama meæ:

Inter

Inter confessum medius dubieq; negantem
 Hærebam, pauidas dante timore notas:
 Exemploq; niuis, quam mollit aquaticus Auster,
 Gutta per attonitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens, & quòd mea crimina prima
 Erroris venia poss: latère vides:
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentisq; iuuas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene pro merito commoda mille precor.
 Sed si sola mihi dentur tua vota precabor,
 Vt tibi sit saluo Cæsare salua parens.
 Hæc ego, cùm faceres altaria pingua thure,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

ELEGIA IV.

Ad Atticum.

Iucunda summa familiaritatis recordatio.

Accipe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitate meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicitis amici
 Deseris in partes languida cura suas?
 Non ita Dij mihi sunt tristes, vt credere possim,
 Fasq; putem iam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos præsto est tua semper imago,
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor;
 Nec data iucundis tempora pauca iocis.
 Sæpè citæ longis visæ sermonibus horæ,
 Sæpè fuit breuior, quàm mea verba dies:
 Sæpè tuas venit factum modò carmen ad aures,
 Et noua iudicio subdita musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam?
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat. Vtquæ

Utquæ meus lima rarus liber esset amici,
 Non semel admonito facta litura tuo est.
 Nos fora viderunt pariter, porticus omnis,
 Nos via, nos cunctis curua theatra locis.
 Deniq; tantus amor nobis carissimè semper,
 Quantus in Æaciden, Actoridenq; fuit,
 Non ego si biberes secure pocula Lethes.
 Excidere hæc credam pectore posse tuo.
 Longa dies citior brumali fidere, noxq;
 Tardior hiberna solstitialis erit;
 Nec Babylon æstus, nec frigora pontus habebit;
 Calthaq; Pæstinas vincet odore rosas;
 Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum;
 Non ita pars fati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaq; credulitas nostra fuisse, caue:
 Constantiq; fide veterem tueare sodalem,
 Qua licet, & quantum non onerosus ero.

E L E G I A VI.

Ad Solanum,

Extenuatio sui cum laudibus Solani & Germanici oratorum.

Condita disparibus numeris ego Nislo Solano.
 Præposita misi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusq; ut comprobet omen.
 Te precor à saluo possit amice legi.
 Candor in hoc æuo res intermortua panè.
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
 Nam fuerim quamuis modico tibi iunctus ab usu,
 Diceris exilijs ingemuisse meis.
 Missaq; ab Euxino legeres cum carmina Ponto.
 Illa tuus iuuet, qualiacunq; fauor:
 Optastq; breuem fieri mihi Cæsaris iram;
 Quod tamen optari, si sciat ipse, sinat,   Mori-

Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti,
Nec minùs idcirco sunt ea grata mihi.
Quoq; magis moueare malis doctissimè nostris.
Credibile est fieri condicione loci.
Vix hac inuenies totum (mihi crede) per orbem.
Quæ manùs angusta pace fruatur humus.
Tu tamen hic structos inter fera prælia versus
Et legis, & lectos ore fauente probas.
Ingentoq; meo, vena quod paupere manar,
Plaudis, & è riuo flumina magna facis,
Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,
Vix sibi cùm misero posse placere putes.
Dum tamen in rebus tentamus carmina paruis,
Materiæ gracili sufficit ingenium.
Nuper vt huc magni peruenit fama triumphi,
Ausus sum tantæ sumere molis onus.
Obruit audentem rerum grauitasq; nitroq;
Nec potui cœpti pondera ferre mei.
Illic quam laudes, erit officiosa voluntas:
Cætera materia debilitante iacent.
Qui si fortè liber vestras peruenit ad aures,
Tutelam mando sentiat ille tuam.
Hæc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
Accedat cumulus gratia nostra leuis.
Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte
Et non calcata candidiora niue:
Mirarisq; alios cùm sis mirabilis ipse,
Nec lateant artes, eloquiumq; tuum.
Te iuuenum princeps, cui dat Germania nomen.
Participem studijs Cæsar habere solet.
Tu comes antiquus, tu primis iunctus ab annis
Ingenio mores æquiparante places,

Te dicente prius, fit protinus impetus illi:

Teq; habet, elicias qui sua verba tuis.

Cum tu desistis, mortaliaq; ora quierunt,

Tecta q; non longa conticuere mora:

Surgit Iuleo iuuenis cognomine dignus,

Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis.

Dumq; silent, astat, status est vultusq; disertus,

Spemq; decens doctæ vocis amicus habet.

Mox ubi pulsa mora est, atque os cæleste solutum,

Hoc superos iures more solere loqui.

Atq; hæc est dicas facundia principe digna,

Eloquio tantum nobilitatis inest.

Huic tu cum placeas, & vertice sidera tangas,

Scripta tamen profugi vatis habenda putas

Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctu.

Et seruat studij fœdera quisque sui.

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,

Rectorem dubiæ nauis puppi amat.

Tu quoq; Pieridum studio studiosè teneris,

Ingenioq; faues ingeniose meo.

Distat opus nostrum, sed fontibus exit ab iisdem,

Artis & ingenux cultor vterq; sumus.

Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis;

Sed tamen ambobus debet inesse calor

Vtq; meis numeris tua dat facundia nervos,

Sic venit à nobis in tua verba nitor.

Iure igitur studio confinia carmina vestro:

Et commilitij sacra tuenda putas.

Pro quibus ut maneat de quo censeris, amicus,

Comprecor ad vitæ tempora summa tux.

Succedatque suis orbis moderator habenis,

Quod mecum populi vota precantur idem.

ELEGIA VI.

Ad Græcinum. Inanitas reprehensa cum admonitione.

CArmine Græcinum, quem præsens voce solebat
Tristis ab Euxinis Naso salutatur aquis.

Exulis hæc vox est, præbet mihi littera linguam.

Et si non liceat scribere, mutus ero.

Corripis, ut debes stulti peccata sodalis,

Et mala me meritis ferre minora doles.

Vera facis, sed sera, mea conuicia culpæ,

Aspera confesso verba remitte reo.

Cum poteram recto transire Ceraunia velo,

Ut fera vitarem saxa, monendus eram.

Nunc mihi naufragio quid prodest dicere facto,

Qua mea debuerit currere cymba via?

Brachia da lasso potius prendenda natanti,

Nec pigeat mento supposuisse manum.

Quod facis, faciasque precor: sic mater & vxor,

Sic tibi sint fratres totaque salua domus.

Quodque soles animo semper, quod voce precari,

Omnia Cæsaribus sic tua facta probes,

Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico,

Auxilium nulla parte tulisse tuum.

Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,

Turpe laborantem deseruisse ratem

Turpe sequi casum, & fortuna cedere, amicum.

Et nisi sit felix, esse negare suum.

Non ita vixerunt Strophio atque Agamemnone nati,

Non hæc Ægidæ, Pirithoiq; fides

Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas,

In quorum plausus tota theatra sonant.

Quoque per durum seruat tempus amico,

Dignus es in tantis nomen habere viris.

Dignus

Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
Non erit officij gratia furda tui.

Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est,
Carmen in ore frequens posteritatis erit.

Fac modò perman eas lapsa Græcine fidelis,
Duret & in longas impetus iste moras.

Quæ tu cùm præstes remo tamen utar & aura:
Nil nocet admissio subdere calcar equo.

E L E G I A VII.

Ad Atticum. Carere se alleuamensis omnibus.

E Sse salutatam te vult mea littera primum.
A malè pacatis Attice missa Getis.

Proxima subsequitur, quid agas audire, voluntas,
Et modò (quidquid agas) sit tibi cura mei.

Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
Sapè superuacuos cogit habere metus.

Da veniam quæso, nimioq; ignosce timori:

Tranquillas etiam naufragus horret aquas.

Qui semel est lasus fallaci piscis ab hamo,

Omnibus vnica cibus æra subesse putat.

Sapè canem longè visum fugit agna lupumq;

Credit, & ipsa suam nescia vitat opem

Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum,

Vanag; sollicitu incitat umbra metum.

Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,

Pectore concipio nil nisi triste meo.

Iam mihi fata liquet cœptos seruantia cursus,

Per sibi consuetas semper itura vias.

Obseruare Deos, ne quid mihi cedat amicè,

Verbaq; fortunæ vix puto posse dari.

Est illi curæ me perdere quæq; solebat,

Esse leuis, constans & bene certa nocet.

Crede

Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
Nec numerus nostris casibus esse potest:
Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas,
Altaq; quam multis floreat Hybla thymis.
Et quot aues motis nitantur in aëra pennis:
Quotq; natent pisces æquore certus eris.
Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum.
Quos ego sum terra, quos ego passus aqua,
Nulla Getis toto gens est truculentior orbe,
Sed ramen hi nostris ingemuere malis.
Quæ tibi si memori coner perscribere versu,
Ilias est fati longa futura mei.
Non igitur vereor, quod te reâr esse verendum,
Cuius amor nobis pignora mille dedit:
Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo
Tempore lætitiæ ianua clausa meæ: (est
Iam dolor in morem venit meus utq; caducis,
Percussu crebro saxa cauantur aquis;
Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu,
Vixq; habet in nobis iam noua plaga locum.
Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu,
Nec magis è curuis Appia trita rotis?
Pectora quam mea sunt serie calcata malorum,
Et nihil inueni, quod mihi ferret opem.
Artibus ingenuis quæsitæ est gloria multis:
Infelix perij dotibus ipse meis.
Vita prior vitio caret, & sine labe peracta est,
Auxilij misero nil tulit illa mihi.
Culpa grauis precibus donatur sapè suorum,
Omnis pro nobis gratia muta fuit.
Adiuuet in duris aliquos præsentia rebus,
Obruit hoc absens vasta procella caput.

Quem non obrueret taciti quoque Cæsaris ira?
 Addita sunt pænis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus lenior proiectus in æquor
 Arcturum subij, Pleiadumquæ minas.
 Sæpè solent hyemem placidam sentire carinæ:
 Non Ithacæ puppi sæuior vnda fuit
 Recta fides comitum poterat mala nostra leuare.
 Ditata est spolijs perfida turba meis.
 Mitius ex lium faciunt loca, tristior ista
 Terra sum ambobus non iacet vlla polis.
 Est aliquid patrijs vicinum finibus esse:
 Vltima me tellus, vltimus orbis habet.
 Præstat & exulibus pacem tua laurea Cæsar:
 Pontica finitimo terra sub hostè iacet
 Tempus in agrorum cultu consumere dulce est:
 Non patitur verti barbarus hostis humum,
 Temperie cæli corpusq; animusq; iuuantur:
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riger.
 Est & in aqua dulci non inuidiosa voluptas:
 Æquoreo bibitur cum sale mista palus:
 Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit?
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas vt onus nitendum vertice recto est:
 At flecti nervos si patiare, cades.
 Spes quoque posse mora mitescere principis iram,
 Vivere me nolim, deficiamq; facit.
 Nec vos parua datis pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cœpta tene, quæso, nec æquore deferre nauem,
 Meq; simul serua, iudiciumquæ tuum.

E L E G I A VIII.

Ad Cottam.

Exultatio de tribus imaginibus, cum supplicatione trigemina.

R Edditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
Quos mihi misisti maxime Cotta Deos,
Vtq; tuum munus numerum, quem debet, haberet,
Est ibi Cæsaribus Liwia iuncta suis
Argentum sælix, omniq; beatius auro,
Quod fuerit pretium cùm rude numen habet?
Non mihi diuitias dando maiora dedisses,
Cælitibus missis nostra sub ora tribus.
Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
Et quasi cum vero numine posse loqui.
Quantum ad me, redij, nec me tenet vltima tellus,
Vtq; prius media sospes in vrbe moror.
Cæsareos video vultus, velut antè videbam:
Vix huius voti spes fuit vlla mihi,
Vtq; salutabam, numen cœleste saluto:
Quod reduci tribuas, nil puto maius habes.
Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt?
Qui locus, ablato Cæsare, vilis erit.
Hunc ego cū spectem, videor mihi cernere Romā;
Nam patriæ faciem sustinet ille suæ
Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus:
Toruaq; nescio quid forma minantis habet?
Parce vir immenso maior virtutibus orbe,
Iustaq; vindictæ supprime frena tuæ.
Parce puer seculi decus admirabile nostri,
Terrarum dominus, quem sua cura facit.
Per patriæ numen, quod te tibi carius ipso est.
Per nunquam surdos in tua vota Deos:
Perq; thori sociam quæ par tibi sola reperta est,
Et cui maiestas non onerosa tua est:
Perq; tibi similem virtutis imagine natum,
Moribus agnoscī, qui tuus esse, potest:

Perq; tuos vel auo dignos, vel patre nepotes,
Qui veniunt magno per tua iussa gradu:
Parte leua minima, nostras & contrahe pœnas,
Daq; locum Scythico qui sit ab hoste procul:
Et tua (si fas est) à Cæsare proxima Cæsar,
Numina sint precibus non inimica meis.
Sic fera quam primum pauido Germania vultu,
Ante triumphales serua feratur equos:
Sic Pater in Pylios, Cumæos mater in annos
Viuunt, & possis filius esse diu.
Tu quoque conueniens ingenti nupta marito,
Accipe non dura supplicis aure preces.
Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes
Cumq; bonis nuribus, quas peperere nurus.
Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus
Pars fuerit partus sola caduca tui.
Sic tibi mature fraterni funeris ultor,
Purpureus niueis filius instet equis.
Annuite ô timidis mitissima numina votis:
Præsentes aliquid prosit habere Deos.
Cæsaris aduentu tuta gladiator arena
Exit, & auxilium non leue vultus habet:
Nos quoq; vestra inuuet quòd,, quâ licet, ora videm?
Intrata est superis quòd domus vna tribus.
Felices illi, qui non simulachra, sed ipsos,
Quiq; Deam coram corpora vera vident.
Quod quoniam nobis inuidit inutile fatum,
Quos dedit ars vultus, effigiemq; colo.
Sic homines nouere Deos, quos arduus æther
Occulit, & colitur pro loue forma Iouis.
Deniq; quæ mecum est, & erit sine fine, caute
Ne sit in inuiso vestra figura loco.

Nam caput è nostra citius ceruice recedet,
 Et patiar fossis lumen abire genis :
 Quàm caream vobis, ô publica numina raptis :
 Vos eritis nostræ portus & aura fugæ.
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
 Utq; meas aquilas, signa ego vestra sequar
 Aut ego me fallo, nimiaq; cupidine ludor
 Aut spes exilij commodioris adest.
 Nam minus & minus est facies in imagine tristis,
 Visaquæ sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timida prælagia mentis,
 Iustaq; quamuis est, sit minor ira Dei.

ELEGIA IX.

Ad Corym. Argumentosa auxilij flagitatio.

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi peruenit vsque, Corys:
 Fama loquax vestras si iam peruenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte iacere soli :
 Supplicis exaudi iuuenum mitissime vocem,
 Quamq; potes profugo (nam potes) affer opem
 Me fortuna tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit, hoc vno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior vnda tua
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis,
 Conuenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa;
 Quam quoties vanas non finet esse preces.
 Hoc nitor iste tui generis desiderat, hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.

Hoc tibi & Eumolphus generis clarissimus author
 Et prius Eumolpho suadet Erichthonius,
 Hoc tecum commune dijs, quod vterque rogati,
 Supplicibus vestris ferre soletis opem,
 Nam, quid erit, quare solito dignemur honore,
 Numina si demas velle iuuare Deos?
 Iuppiter oranti surdas si præbeat aures,
 Victima pro templo cur cadat icta Iouis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni
 Accipiet gravidæ cur suis extra Ceres.
 Nec dabit intonso iugulum caper hostia Baccho,
 Musta sub inducto si pede nulla fluant.
 Cæsar ut imperij moderetur frena precamur.
 Tam bene quam patriæ consulit ipse suæ.
 Utilitas igitur magnos hominesq; Deosq;
 Efficit, auxilijs quoque fauente suis.
 Tu quoque fac prois intra tua castra iacenti
 O Coty, progenies digna parente tuo.
 Conueniens homini est, hominē seruare, voluptas,
 Et melius nulla quæritur arte fauor (quis
 Quis non Antiphaten, Lastrygona deuouet, aut
 Munifici mores improbat Alcinoi?
 Non tibi Castandrus pater est, durusque Caphare?
 Quinè repertorem terruit arte sua.
 Sed quàm Marte ferox, & vinci nescius armis,
 Tam nunquam facta pace cruoris amans.
 Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec sinit esse feros:
 Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Matibus aut studijs tempora plura dedit.

Carmina testantur, quæ si tua nomina demas,
Threïcium iuuenem composuisse negem,
Neuè sub hoc tractu vates foret vnicus Orpheus,
Bisthonis ingenio terra superba tuo est.
Vtq; tibi est animus, cùm res ita postulat, arma
Sumere, & hostili tingere cæde manum:
Atque vt es excusso iaculum torquere lacerto,
Collaque velocis flectere doctus equi:
Tempora sic studijs data sunt vbi iusta paternis,
Atque tuis humeris forte quieuit opus:
Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
Lucida Pieria tendis in astra via.
Hæc quoque res aliquid tecum mihi fæderis affert,
Eiusdem sacri cultor vterque sumus.
Ad vatem vates orantia brachia tendo.
Terra sit exilijs, vt tua fida meis
Non ego cæde nocens in Ponti littora veni.
Mistæ sunt nostra dira venena manu,
Non mea subiecta conficta est gemma tabella,
Mendacem ceris imposuisse notam.
Nec quicquam, quod lege vetor committere, feci:
Est tamen his grauior noxa fatenda mihi.
Neuè roges quæ sit stultam quam scripsimus artem,
Innocuas nobis hæc verat esse manus.
Et quid præterea peccarim, quærere noli,
Vt pateat sola culpa sub arte mea.
Quicquid id est, habuit moderatam vindicis iram,
Qui nisi natalem nil mihi dempsit humum,
Hæc quoniam careo, tua nunc vicinia præster
Inuiso possim tutus vt esse loco.

ELEGIA X.

Ad Macrum. *lucunda peregrinationis commemoratio.*

ECquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasōnem scribere verba Macer
 Auctorisq; sui si non est annulus index,
 Cognitanè est nostra littera facta manu?
 An tibi notitiam mora temporis eripit horum?
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui?
 Sis licet oblitus pariter gemmæque manusq;
 Exciderit tantùm ne tibi cura mei:
 Quam tu vel longi debes conuictibus æui,
 Vel mea quòd coniunx non aliena tibi est:
 Vel studijs quibus es quam nos sapientius vsus,
 Utq; decet, nulla factus es arte nocens.
 Tu canis æterno quidquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
 Naso parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
 Sunt tamen inter se communia sacra poëtis,
 Diuersum quamuis quisque sequamur iter.
 Quorum te memorè (quanquā procul absum^o esse)
 Suspikor, & casus velle leuare meos,
 Te duce magnificas Asiæ perreximus vrbes,
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
 Vidimus Æthnæa cœlum splendescere flamma,
 Suppositus monti quam vomit ore gigas:
 Ætnæosq; lacus, & olentia stagna Palisci,
 Quaq; suis Cyanen miscet Anapus aquis.
 Nec procul hinc Nîphe, quæ dum fugit Elidis amnè
 Tecta sub æquorea nunc quoque currit aqua.
 Hîc mihi labentis pars anni magna peracta est,
 Heû quantum dispar est locus ille Getis!
 Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi iucundas efficiente vias?

Seu rate cæruleas picta sulcauimus vndas,
 Effeda nos agili siue tulere rota:
 Sæpè breuis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraq; si numeres, verba fuere gradu.
 Sæpè dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstiuos defuit hora dies.
 Est aliquid calus pariter timuisse marinos:
 Iunctaq; ad æquoreos vota tulisse Deos.
 Et modò res egisse simul, modò rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre iocos.
 Hæc tibi si subeant, hîc sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, vt modò visus ero.
 Ipse quidem certè cùm sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior exstat aquis:
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum.
 Et tecum gelido sæpè sub axe loquor.
 Hîc es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens
 Inq; Geras media missus ab vrbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est,
 Istic me memori pectore semper habe.

ELEGIA XI.

Ad Rufum. Gratus animus.

Hoc tibi Rufe breui properatum tempore mittit
 Naso, parum faustæ conditor artis, opus:
 Vt quanquam longè toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis antè mei venient obliuia nobis,
 Pectore quàm pietas sit tua pulsa meo.
 Et priùs hanc animam vacuas reddemus in auras,
 Quàm meriti fiat gratia vana tui. (bas,
 Grande voco meritum lachrymas, quibus ora riga-
 Cùm mea concreto sicca dolore forent.

Grande voco meritum, mæstæ solaria mentis,
 Cùm pariter nobis illa tibi que dares
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis vxor
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namq; quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo
 Hoc ego te lætor coniugis esse meæ,
 Quæ ne dissimilis tibi sit probitate laborat.
 Seq̃ue tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine vllis,
 Pleniùs authorem te quoque nacta facit.
 Acer & ad palmæ per se cursurus honores
 Si tamen horteris fortiùs ibit equus.
 Adde quòd absentis cura mandata fideli
 Perficis, & nullum ferre grauaris onus.
 O referant, grates quoniam non possumus ipsi.
 Dij tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatq̃ue diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Ruse soli,

D E P O N T O

L I B E R III.

E L E G I A I.

A D C O N I V G E M.

Sollicitudo Vxoris pro se.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primùm,
 Quæq; nec hoste fero, nec niue terra cares?
 Et quod erit tempus quo vos ego Naso relinquam,
 In minùs hostili iussus abesse loco.
 An mihi Barbaria vivendum est semper in ista?
 Inq; Tomitana condar oportet humo:

Pace tua, si pax vlla est tua Pontica tellus.

Finitimus rapido quam terit hostis equo,

Pace tua dixisse velim, tu pessima duro

Pars es in exilio, tu mala nostra grauas.

Tu neque ver sentis cinctum florente corona,

Tu neque messorum corpora nuda vides

Nec tibi pampineas autumnus porrigit vuas,

Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.

Tu glacie freta vineta tenes, & in æquore piscis

Inclusus tecta sæpè natauit aqua.

Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pænè marini:

Qui potus, dubium est, sistat alatrè sitim.

Rara, nec hæc felix in apertis eminet aruis,

Arbor, & in terra est altera forma maris.

Non auis obloquitur: nisi syluis si qua remotis

Æquoreas rauco gutture potat aquas.

Tristia per vacuos horrent absinthia campos,

Conueniensq; suo messis amara loco est.

Adde metus, & quod murus pullatur ab hoste,

Tincta q; mortifera tæbe sagitta mader.

Quum procul hæc regio est, & ab omni deuia cursu;

Nec pede quo quisquam, nec rate, tutus eat

Non igitur mirum, finem quærentibus horum,

Altera si nobis vsque rogatur humus.

Te magis est mirum non hoc euincere coniunx,

Inq; meis lachrymas posse tenere malis.

Quid facias, quæris, quæras hoc scilicet ipsum:

Inuenies verè si reperire voles.

Velle parum est, cupias vt re potiaris oportet,

Et faciat somnos hæc tibi cura breues.

Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,

Optet vt exilium pace carere meum?

Pe ctore

Pectore te toto cunctisq; incumbere nervis,

Et niti pro me nocte dieq; decet;

Vtq; iuuent alij, tu debes vincere amicos

Vxor, & ad partes, prima venire tuas.

Magna tibi imposita est nostris persona libellis,

Coniugis exemplum diceris esse bonæ

Hinc caue degeneres, & sint præconia nostræ

Vera fide famæ quo tuearis opus.

Vt nihil ipse querar, tacito me fama queretur

Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.

Exposuit memet populis fortuna videndum,

Et plus notitiæ, quàm fuit ante, dedit.

Notior est factus Capaneus de fulminis ictu,

Notus humo meritis Amphiaræus equis.

Si minùs errasset notus minùs esset Vlysses,

Magna Philocteræ vulnere fama suo est.

Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis,

Nos quoque conspicuos nostra ruina facit.

Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non

Inferius Coa Battide nomen habes.

Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,

Et pia non parvis testibus vxor eris.

Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro,

Qui legit has laudes, an mercare rogat.

Vtq; favere reor plures virtutibus istis,

Sic tua non paucæ carpere facta volent.

Quarum tu præsta ne liuor dicere possit,

Hæc est pro miseri lenta salute viri.

Cumq; ego deficiam, nec possim ducere curram

Fac tu iustineas debile sola iugum.

Ad medicum spectò venis fugientibus æger,

Vltima pars animæ dum mihi restat, ades,

Quodq;

Quodq; ego præstarem si te magis ipse valerem,
Id mihi, cum valeas fortiùs ipsa, refer.
Exigit hoc socialis amor fœdusq; maritum
Moribus hoc coniunx exigit ipsa tuis.
Hoc domui debes de qua censeris ut illam
Non minùs officijs, quam probitate colas.
Cuncta licet facias, nisi eris laudabilis vxor,
Non poterit credi Marcia culta tibi.
Nec sumus indigni, nec, si vis vera fateri,
Debetur meritis gratia nulla meis.
Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis,
Nec te, si cupiat lædere, rumor habet.
Sed tamèn hoc factis adiunge prioribus vnum,
Pro nostris ut sis ambitiosa malis.
Ut minùs infesta iaceam regione labora,
Clauda nec officij pars erit vlla tui.
Magna peto, sed non tamen inuidiosa roganti?
Utq; ea non teneas, tuta repulsa tua est.
Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
Quod facis, ut facias teq; imitère, rogo.
Fortibus assuevit tubicen prodesse, suoq;
Dux bene pugnantes incitat ore viros.
Nota tua est probitas, testataq; tempus in omne,
Sic virtus etiam non probitate minor.
Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
Aut excussa leui pelta gerenda manu:
Numen adorandum est, non ut mihi fiat amicum,
Sed sit ut iratum quàm fuit antè, minùs.
Gratia si nulla est, lachrymæ tibi gratia fiant,
Hac potes aut nulla parte mouere Deos.
Quæ tibi ne desint, bene per mala nostra cauetur,
Deq; viro flendi copia diues adest.

Utq;

Vtq; meæ res sunt, omni puto tempore flebis :

Has fortuna tibi coniunx quam sequeris, erat,

Si mea mors redimenda tua (quod abominor esset)

Admeti coniunx quam sequeris, erat,

Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica

Instantes velles fallere nupta procos.

Si comes extincti manes sequerere mariti,

Esset dux facti Laodamia tui.

Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti

Corpus in accenso mittere fortè rogos.

Morte nihil opus est, nihil Icarotide tela,

Cæsaris at coniunx ore precanda tuo est.

Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas

Laude pudicitiaæ sæcula nostra premat.

Quæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,

Sola est cœlesti digna reperta thoro

Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,

Filiaque Ætæ vocè mouenda tua est.

Nec nurus Ægypti nec sæua Agamemnonis vxor,

Scyllaque; quæ Siculas inguine terret aquas.

Teligionie parens vertendis nata figuris,

Nexaque nodosas angue Medusa comas.

Fœmina sed princeps, in qua fortuna videre

Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit.

Qua nihil in terris ad finem solis ab ortu

Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.

Eligito tempus captatum sæpè roganti,

Exeat aduersa ne tua naus aqua.

Non semper sacras reddunt oracula sortes,

Ipsaque non omni tempore sana parent.

Cùm status visis erit, qualem nunc auguror esse,

Et nullus populi contrahet ora dolor,

Cùm

Cum domus Augusti Capitoli more colenda
Læta (quod est, & sit) plenaquæ pacis erit:
Tum tibi Dij faciant adeundi copia fiat,
Profectura aliquid cum tua verba putes,
Si quid ager maius differ tua cæpta, cauequæ
Spem festinando præcipitare meam.
Nec rursus iubeo, dum sit vacuissima quæras,
Corporis ad cultum vix vacat illa sui
Curia cum fuerit patribus stipata verendis;
Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contrigerit vultum Iunonis adire,
Fac sis personæ quàm tueâre memor.
Nec factum defende meum (mala causa silenda est)
Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces (ræ
Tunc lachrymis demenda mora est, summissaq; ter-
Ad non mortales brachia tende pedes,
Tu pete nil aliud, nisi sæuo ut ab hoste recedam:
Hostem fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem subeunt sed tu turbata timore
Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
Suspitor hæc damno tibi non fore, sentiat illa,
Te maiestatem pertimuisse suam,
Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit:
Interdum lachryma pondera vocis habent.
Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit,
Horaq; conueniens, auspiciumq; fauens,
sed prius imposito sanctis altaribus igni,
Thura fer ad magnos, vinaquæ pura Deos,
E quibus ante omnes Augusti nomen adora.
Progeniemquæ piam participemquæ thori.
Sint utinam mites solito tibi more, tuasquæ
Non duris lachrymas vultibus aspiciant.

DE PONTO
ELEGIA II.

Ad Cottam.

Laus amicitiae cum Historia Pyladi & Orestis.

Quam legis à nobis missam tibi Corra salutem?
 Missa sit ut verè, perueniatque precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus aufers,
 Atque sit ut nobis pars bona salua, facis.
 Cumque labent alij, iactataque vela relinquunt,
 Tu lacerae remanes anchora sola rati.
 Grata tua est igitur pietas: ignoscimus illis,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ
 Cum feriant vnum, non vnum fulmina terrent,
 Iunctaque percussio turba pauere solet.
 Cumque dedit paries venturae signa ruinæ,
 Sollicito vacuus sit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitat,
 Vicinum metuens ne trahat inde malum;
 Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
 Non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Defuit aduersos extimere Deos,
 Utque, magis cauti possunt timidique vocari,
 Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat charos ita candor amicos,
 Utque habeant de me crimina nulla facit.
 Sint hi contenti venia, signentque licebit,
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cum cinis absumpto corpore factus ero,
 Fallor, & illa mea superabit tempora vitæ.
 Si tamen à memori posteritate legar,   **Corpo**

Corpora debentur mœstis exsanguia bustis
Effugiunt structos nomen honorq; rogos.
Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem,
Sed tamen in laudes viuit vterque suas.
Vos etiam feri laudabunt sæpè nepotes;
Claraquẽ erit scriptis gloria vestra meis.
Hic quòque Sauromatæ iam vos nouere Getæquẽ,
Et tales animos barbaræ turba probat.
Cumquẽ ego de vestra nuper probitate referrem:
Nam didici Geticè Sarmaticequẽ loqui:
Fortè senex quidam, cœtu cùm staret in illo,
Reddidit ad nostros talia verba sonos:
Nos quoq; amicitia nomen bene nouimus hospes
Quos procul à vobis alter & orbis habet.
Est locus in Scythia, Tauros dixere priores,
Qui Getica longè non ita distat humo.
Hac ego sum terra, patriæ nec pænitet ortus;
Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
Templa manent hodie vastis innixa columnis,
Perq; quater denos itur in illa gradus.
Fama refert illic signum cæleste fuisse.
Quoq; minùs dubites, stat basis orba Dea,
Araq; quæ fuerat natura candida saxi,
Decolor affuso tincta cruore rubet.
Fœmina sacra facit teda non nota iugali,
Quæ superat Schythicas nobilitate nurus.
Sacrifici genus est (sic instituere parentes,)
Aduena virgineo cæsus vt ense cadat.
Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,
Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
Nescio quam dicunt Iphigenciam iter.

Quam leuibus ventis sub nube per aëra vectam,
Creditor his Phæbe deposuisse locis.
Præfuerat templo multos ea ritè per annos,
Inuita peragens tristitia sacra manu:
Cum duo velifera iuuenes venère carina,
Presseruntq; suo littora nostra pede.
Par fuit his ætas & amor: quorum alter Orestes,
Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
Protinus immitem Triuiæ ducuntur ad aram,
Euincti geminas ad sua terga manus.
Sparsit aqua captos lustrali Graia Sacerdos,
Ambiat vt fuluas infula longa comas.
Dumq; parat sacrum dum velat tempora vittis,
Dum tardæ caussas inuenit ipsa moræ:
Non ego crudelis, iuuenes ignoscite, dixit;
Sacra suo facio barbariora loco..
Ritus is est gentis, qua vos tamen vrbe venitis?
Quoduè parum fausta puppe petistis iter?
Dixit: & audito patriæ pia nomine virgo,
Consortes vrbis comperit esse suæ.
Alter vt é vobis inquit, cadat hostia sacris,
Ad patrias sedes nuncius alter eat,
Ire iubet Pylades charum petiturus Orestem,
Hic negat, inq; vicem pugnat vterque mori,
Exiit hoc vnum quod non conuenerat illis,
Cætera pars concors & sine lite fuit.
Dum peragunt iuuenes pulchri certamen amoris.
Ad fratrem scriptas exarat illa notas,
Ad fratrem mandata dabat, cuiq; illa dabantur,
(Humanos casus adspice) frater erat.
Nec mora de templo rapiunt simulachra Dianæ,
Clamq; per immensas puppe feruntur aquas.

Mirus amor iuuenum, quamuis abiêre tot anni.

In Scythia magnum nunc quoq; nomen habent,
Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,

Laudârunt omnes facta, piâq; fidem:
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
Nomen amicitiaë barbara corda mouet.

Quid facere Aufonia geniti debetis in vrbe,
Cum tangerent diros talia facta Getas?

Adde quod est animus semper tibi mitis, & altæ
Indicium mores nobilitatis habent

Quos Volesus patrij cognoscat nominis author,
Quos Numa maternus non neget esse suos:

Adiectiq; probent genitiua agnomina Cottæ,
Si tu non esses, interitura domus.

Digne vir hac serie, lapsò succurrere amico
Conueniens istis moribus esse puta.

ELEGIA III.

Ad Maximum. Per quietem cum amore colloquium.

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico,
O sidus Fabiæ Maxime, gentis ades.

Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis vmbra est,
Seu veri species, seu fuit ille sopor:

Nox erat, & bifores intrabat luna fenestras,
Mense ferè medio quanta nitere solet.

Publica me requies curarum somnus habebat.

Fusaq; erant in toto languida membra thoro
Cum subito penis agitated inhorruit aër,

Et gemit paruo mota fenestra sono.

Territus in cubitum releuo mea membra sinistra:
Pulsus & è trepido pectore somnus abit.

Stabat amor vultu, non quo prius esse solebat,
Sceptra tenens læua tristis acerna manu.

Non torquem collo, nec habens crinale capillo,
Nec bene dispositas comprus, vt antè, comas,
Horrida pendebant molles super ora capilli,
Et visa est oculis horrida penna meis.
Qualis in aëriæ tergo solet esse columba,
Tractatam multæ quam terigere manus,
Hunc simul agnoui (neque enim mihi notior alter.)
Talibus effata est libera lingua sonis:
O puer, exilij decepto caussa magistro,
Quem fuit vtilius non decuisse mihi,
Huc quoque venisti, pax est vbi tempore nullo.
Et coit adstrictis barbarus Ister aquis?
Quæ tibi caussa viæ? nisi vti mala nostra videres?
Quæ sunt, si nescis inuidiosa tibi.
Tu mihi dictasti iuuenilia carmina primùm,
Apposui senis te duce quinque pedes.
Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
Dicere magnorum passus es acta ducum.
Forsthan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
Ingenij vires comminuere mei.
Namq; ego dum canto tua regna, tuæq; parentis,
In nullum mea mens grande vacauit opus.
Nec satis hoc fuerat, stultus quoq; carmina feci,
Artibus vt posses non rudis esse meis.
Pro quibus exilium misero mihi reddita merces:
Id quoq; in extremis, & sine pace, locis.
At non Chionides Eumolphus in Orphea talis,
In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
Præmia nec Chiron ab Achille talia cœpit,
Pythagoræq; ferunt non nocuisse Numam.
Nomina neu referam longum collecta per ædum,
Discipulo perij solus ab ipse meo.

Dum damus arma tibi, dum te lasciua docemus,
Hæc de discipulo dona magister habet.
Scis tamen, & liquido iuratus dicere posses,
Non me legitimos sollicitasse thoros
Scripsimus hæc illis quarum nec vita pudicos
Contingit crines, nec stola longa pedes.
Dic precor, ec quando didicisti fallere nuptas
Et facere incertum per mea iussa genus?
An sit ab his omnis rigidè summotæ libellis,
Quàm lex furtiuos arcet habere viros?
Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege seuera,
Credor adulterij composuisse notas?
At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas,
Sic nunquam rapido lampades igne vacent:
Sit regat imperium, terrarq; coërceat omnes
Cæsar, ab Ænea est qui tibi fratre nepos.
Effice sit nobis non inplacabilis ira,
Meq; loco plecti commodiore velit.
Hæc ego visus eram puero dixisse volucris,
Hos visus nobis ille dedisse sonos:
Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
Per matrem iuro, Cæsareumq; caput,
Nil nisi concessum, nos te didicisse magistro,
Artibus & nullum crimen inesse tuis
Vtquæ hoc, sic vtinam defendere cætera posses:
Scis aliud quod te læserit, esse magis.
Quicquid id est (neq; enim debet dolor ille referri)
Non potes à culpa dicere abesse tua.
Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,
Non grauior merito vindicis ira fuit.
Vt tamen adspicerem consolarequæ iacentem,
Lapsa per immensas est mea penna vias.

Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa reuisam,
 Tu facis ô castris miles amice meis.
 Pone metus igitur, mitescet Cæsaris ira,
 Et veniet votis mollior hora tuis.
 Néue mora timeas, tempus quod quærimus, instat,
 Cunctaq; lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domus, & nati, dum mater Liuia gaudet,
 Dum gaudes patriæ magne ducisque pater :
 Dum sibi gratatur populus, totamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet :
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum,
 Sperandum est nostras posse valere preces.
 Dixit, & aut ille est tenues delapsus in auras,
 Cæperunt sensus aut vigilare mei.
 Si dubitem, faueas quin his ô Maxime dictis,
 Memnonio cygnos esse colore putem.
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor,
 Nec quod erat candens fit terebinthus ebur,
 Conueniens animo genus est tibi nobile, namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.
 Liur iners vitium mores non exit in istos,
 Utq;ne latens ima vipera serpit humo.
 Mens tua sublimis supra genus eminet ipsum.
 Grandius ingenio nec tibi nomen inest.
 Ergo alij noceant miseris, optentq; timeri.
 Tinctaq; mordaci spicula felle gerant :
 At tua supplicibus domus est assueta iuuandis,
 In quorum numero me precor esse velis.

E L E G I A VI.

Ad Resinam, Libello de Triumpho Tiberij posita Venia.

Hæc

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem,
Naso Tomitana mittit ab vrbe tuus;
Vtq; suo faueas mandat Rufine triumpho,
In vestras venit si tamen ille manus,
Est opus exiguum. vestrisq; paratibus impar:
Quale tamen cumque est vt tueâre rogo
Firma valent per se nullumq; Machaona quærunt:
Ad medicam dubius confugit æger opem.
Non opus est magnis placido lectore poëtis,
Quemlibet inuitum difficilemq; tenent.
Nos quibus ingènium longi minuère labores,
Aut etiam nullum forsitan antè fuit:
Viribus infirmi, vestro candore valemus,
Quem mihi si demas, omnia rapta putem,
Cunctaq; cum mea sunt propenso nixa fauore,
Præcipuum veniæ jus habet iste liber,
Spectatum vates alij scripsere triumphum.
Est aliquid memori visa notarè manu.
Nos ea vix audiam vulgi captata per aurem
Vidimus, atque oculi fama fuère mei.
Scilicet affectus similes, aut impetus idem,
Rebus ab auditis conspicuisq; venit?
Nec nitor argenti, quem vos vidistis, & auri
Quod mihi defuerit, purpuraq; illa, queror:
Sed loca, vel gentes formatæ mille figuris.
Nutrissent, carmen præliaq; ipsa meum.
Et regum vultus, certissima pignora mentis,
Iuissent aliqua forsitan illud opus.
Plausibus ex ipsis populi, lætoq; fauore
Ingenium quoduis incaluisse potest.
Tamq; ego sumpsissem tali clamore vigorem,
Quam rudis audita miles ad arma tuba

Pectora sint nobis niuibus glacieq; licebit,
 Atque hoc quem patior, frigidiora loco,
 Illa ducis facies in curru stantis eburno,
 Excuteret frigus sensibus omne meis,
 His ego defectus, dubijsq; authoribus vsus,
 Ad vestri venio iure fauoris opem,
 Nec mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorum
 Nomina, materiam non habuere manus.
 Pars quota de tantis rebus, quam fama referre,
 Aut aliquis nobis scribere posset, erat.
 Quo magis ô lector debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, præteritumue mihi.
 Adde quod assiduas domini meditata querelas,
 Ad lætum carmen vix mea Musa venit.
 Vix bona post tantò quærenti verba subibant.
 Et gaudere aliquid, res mihi visa noua est.
 Utq; reformidant insuetum lumina solem,
 sic ad lætitiâ mens mea segnis erat.
 Est quoq; cunctarum nouitas gratissima rerum,
 Gratiaq; officio, quod mora tardat, abest.
 Cætera certatim de magno scripta triumpho,
 Iam pridem populi suspicor ore legi
 Illa bibit sitiens lector mea pocula plenus.
 Illa recens pota est, nostra tepebit aqua.
 Non ego cessauî, nec fecit inertia serum,
 Vltima me vasti sustinet ora freti
 Dum venit huc rumor properataq; carmina fiunt,
 Factaq; eunt ad vos, annus ab ille potest.
 Nec mihi minimum refert, intacta rosaria primus,
 An sera carpas penè relicta manu.
 Quid mirum lectis exhausto floribus horto,
 Si duce non facta est digna corona suo?

Deprecor hæc: vatum contra sua carmina ne quis
Dicta putet: pro se Musa locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra poetæ,
In vestro miseris si licet esse choro.
Magnaq; pars animi mecum vixistis amici,
Hac ego vos absens nunc quoque parte colo,
Sint igitur vestro mea commendata favore
Carmina, non possum pro quibus ipse loqui:
Scripta placent à morte ferè quia lædere viuos
Liuor, & iniusto carpere dente solet
Si genus est mortis malè viuere, terra moratur;
Et defunt satis sola sepulchra meis.
Denique opus nostræ culpetur vt vndiq; curæ,
Officium nemo qui reprehendat, erit.
Vt defint vires, tamen est laudanda voluntas,
Hac ego contentos auguror esse Deos.
Hac facit vt veniat pauper quoque gratus ad aras,
Et placeat cæso non minus agna boue:
Res quoq; tanta fuit, quantæ subsistere summo
Ænéidos vati grande fuisset onus.
Ferre etiam molles eligi tam vasta triumphi
Pondera disparibus non potuere rotis.
Quo pede nunc vtar, dubia est sententia nobis,
Alter enim de te Rhene triumphus adest.
Irrita verorum non sunt præsagia vatum,
Danda Ioui laurus, dum prior illa viret.
Nec mea verba legis, qui sum summotus ad Istrum,
Non bene pacatis flumina pota Getis.
Ista Dei vox est, Deus est in pectore nostro;
Hoc duce prædico vaticinorque Deo.
Quid cessas currum pompamque parare triumphis
Liuiæ? dant nullas iam tibi bella moras.

Perfida damnatas Germania proijcit hastas,
 Iam pondus dices omen habere meum.
 Crede breuique fides aderit geminabit honorem,
 Filius, & iunctis, vt prius ibit equis.
 Pro me, quod iniicias humeris victoribus, Istrum,
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed & galeæ gemmis radientur & auro,
 Stentque super victos trunca trophæa viros,
 Oppida turritis cingantur eburnea muris,
 Fictaque res vero more putetur agi
 Squallidus immittat fracta sub arundine crines.
 Rhenus, & infectas sanguine potet aquas.
 Barbara iam capti ponent insignia reges,
 Textaque fortuna diuitiora sua
 Et quæ præterea virtus inuicta tuorum,
 Sæpè parata tibi, sæpè paranda facit.
Dij quorum monitu sumus euentura locuti,
Verba precor celeri nostra probate fide.

E L E G I A V.

Ad Cottam.

Voluptas ex eius Oratione & congressu imaginarios

Quam legis, vnde tibi mittatur epistola, quæris.
 Hinc, vbi cæruleis iungitur Ister aquis.
 Vt regio dicta est, succurrere debet & author,
 Læsus ab ingenio Naso poëta suo,
 Qui tibi, quam mallet præfens afferte salutem,
 Mittit ab hirsutis, maxime Cotta, Getis,
 Legimus ô iuuenis patrij non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ quanquam lingua mihi sunt properante per-
 Lecta satis multas pauca fuisse queror. (horas
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec vnquam
 Hæc mihi, quàm primo grata fuere minus. Cūq,

Cumq; sua toties nihil è dulcedine perdant,
Viribus illa suis non nouitate placent.

Felices quibus hæc ipso cognoscere in actu.

Et tam facundo contigit ore frui,

Nam quanquam sapor est ablata dulcis in vnda,

Gratum ex ipso fonte bibuntur aquæ.

Et magis adducto pomum decerpere ramo,

Quam de cælata sumere lance iuuat.

An nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,

Quod legi tua vox exhibuisset opus,

Utq; fui solitus. sedissem forsitan vnus

De centum iudex in tua verba viris.

Maior & impleffet præcordia nostra voluptas,

Dum traherer dictis annueremq; tuis.

Quem quoniam fatum, patria vobisq; relictis.

Inter inhumanos maluit esse Getas :

Quod licet, vt videar tecum magis esse legendo,

Sæpè precor studij pignora mitte tui :

Exemploq; meo. nisi dedignaris id ipsum.

Vtere quod nobis rectius ipse dares,

Namq; ego. qui perij iam pridem Maxime vobis.

Ingenio nitor non perijsse meo.

Redde vicem, nec rara tui monumenta laboris

Accipiant nostræ gratæ futura manus,

Dic tamen ô iuuenis studiorum plene meorum,

Ecquid ab his ipsis admoneare mei ?

Ecquibus aut recitas factum modò carmen amicis ?

Aut quod sæpè solet, exigis vt recitent ?

Interdum queritur tua mens oblita quid absit :

Nescio quid certè sensit abesse tui.

Utq; loqui multum de me præsentè solebas.

Nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.

Ipse

Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu,
 (Et sit periuri quàm propè pœna vides.)
 Te nisi momentis video penè omnibus absens,
 Gratia Dijs menti quolibet ire licet.
 Hac vbi perueni, nulli cernendus in urbem.
 Sæpè loquor tecum; teq; loquente fruor.
 Tunc mihi difficile est, quam sit bene dicere, quãq;
 Candida iudicijs illa, sit hora meis.
 Tunc me, si qua fides, cœlesti sede receptum,
 Cum fortunatis suspicor esse Deis:
 Rursus, vbi huc redij, cœlum superosq; relinquo,
 A Stryge nec longè Pontica distat humus.
 Vnde ego si fato nitior prohibente reuerti.
 Spem sine profectu Maxime tolle mihi.

E L E G I A VI.

Ad Sodalēm,

Reprehensio consilij de tacitu ante amicorum nominibus.

N Ato suo, posuit nomen cui penè, sodali,
 Mittit ab Euxinis hoc breue carmen aquis.
 At si cauta parum scripisset dextra, quis esses,
 Forlitan officio parta querela foret.
 Cur tamen hoc alijs tutum credentibus, vnus
 Appellent ne te carmina nostra rogas?
 Quanta sit in media clementia Cæsaris ira,
 Si nescis, ex me certior esse potes.
 Huic ego quam patior nil possem demere pœna;
 Si iudex meriti cogerer esse mei.
 Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis
 Nec prohibet tibi me scribere, teq; mihi.
 Nec scelus admittas, si consoleris amicum,
 Mollibus & verbis aspera fata leues,
 Cur, dum tuta times, facis vt reuerentia talis
 Fiat in Augustos inuidiosa Deus? Fulmi-

Fulminis afflatus interdum viuere telis
Vidimus, & refici non prohibente Ioue.
Nec quia Neptunus nauem lacerarat Vlyssis.
Leucotheo nanti ferre negauit opem.
Crede mihi, miseris cœlestia numina parcent,
Nec semper læsos & sine fine premunt.
Principe nec nostro Deus est moderatio vllus,
Iustitia vires temperat ille suas.
Nuper eam Cæsar factò de marmore templo,
Iam pridem posuit mentis in æde suæ.
Iuppiter in multos temeraria fulmina torquet
Qui pœnam culpa non meruere pati.
Obruerit cùm tot sæuis Deus æquoris undis,
Ex illis mergi pars quora digna fuit?
Cùm pereant acie fortissima quæque, vel ipso
Iudice, delectus Martis iniquus erit.
At si fortè velis in nos inquirere, nemo est
Qui se, quod patitur, commeruisse neget.
Adde quòd extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni,
Nulla potest iterum restituisse dies.
Restituit multos, aut pœnæ parte laauit
Cæsar, & in multis me velit esse precor.
An tu, cùm tali populus sub principe simus,
Alloquio profugi credis inesse metum?
Forsthan hæc domino Busiride iure timeres,
Aut solito clausos verere in ære viros.
Desine mitem animum vano infamare timore,
Sæua quid in placidis saxa vereris aquis,
Ipse ego quod scripsi primò sine nomine vobis,
Vix excusari posse mihi videor.
Sed pauor attonito rationis ademerat vsum,
Cesserat omne nouis consiliumq; malis.

Fortu-

Fortunamq; meam metuens non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Hactenus admonitus memori concede poetæ.
 Ponat ut in hartis nomina chara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus usu,
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iste metus somnos tibi rumpere possit.
 Non ultra, quamuis, officiosus ero.
 Teq; tegam qui sis nisi cum permiseris ipse:
 Cogetur nemo munus habere meum.
 Tu quoq; quem poteras vel aperte tutus amare,
 Si res est anceps illa, latenter ama.

E L E G I A VII.

Ad Amicos. Misiore exilij desperatione.

Verba mihi desunt eadem tam sæpè roganti,
 Iamq; pudet vanas sine carere preces.
 Tædia consimili fieri de carmine vobis,
 Quidq; petam, cunctos edidicisse reor.
 Nostra quid apportet iam nostis epistola quamuis
 Charta sit à vinculis non labefacta suis.
 Ergo mutetur scripti sententia nostri,
 Ne toties contra, quam rapit annis, eam.
 Quòd bene de vobis speravi, ignoscite amici,
 Talia peccandi iam mihi finis erit
 Ne grauis vxori dicar, quæ scilicet in me
 Quàm proba, tam timida est, experiensq; parum.
 Hoc quoq; Naso feres: etenim peiora tulisti:
 Iam tibi sentiri sarcina nulla potest.
 Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,
 Subtrahat & duro colla nouella iugo:
 Nos, quibus affuevit fatum crudeliter uti,
 Ad mala iam pridem non sumus vlla rudes.

Venimus

Venimus in Geticos fines, moriamur in illis:
 Parcaq; ad extremum quâ mea caput, eat.
 Spem iuuat amplecti quæ non iuuat irrita semper:
 Et fieri cupias, si qua futura putes.
 Proximus huic gradus est, bene desperare salutem.
 Seq; semel vera scisse perijsse fide
 Curando fieri quædam maiora videmus
 Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.
Mitius ille perit, subita qui mergitur vnda,
Quam sua qui liquidâ brachia lassat aquis.
 Cur ego concepi Scythicis me posse carere
 Finibus, & terra prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speravi lenius vnquam?
 Aut fortuna mihi sic mea nota fuit?
 Torqueor en grauius repetitaq; forma locorum
 Exilium renouat triste, recensq; facit.
 Est tamen vtilius studium cessare meorum,
 Quàm quas admorint non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audetis amici:
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dum modò non nobis hoc Cæsaris ira negarit,
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

ELEGIA VIII.

Ad Maximum.

Pharetra cum sagittis Scythicis pro munere.

QVæ tibi quærebam memorem testantia curam,
 Dona Tomitanus mittere posset ager.
 Dignus es argento, fuluo quoque dignior auro:
 Sed te, cum donas, ista iuuare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt villo pretiosa metallo.
 Hostis ab agricola vix finit illa fodi.
 Purpura læpè tuos fulgens protexit amictus,
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari. Velle

Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis vti
 Arte, Tomitanæ non didicere nurus.
 Fœmina pro lana Cerealia munera frangit,
 Suppositoq; grauem vertice portat aquam.
 Non hic pampineis amicitur vitibus vlmus:
 Nulla premunt ramos pondere poma suos
 Tristia deformes pariunt absinthia campi,
 Terraq; de fructu quàm sit amara docet,
 Nil igitur tota Ponti regione sinistri,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen nisi Scythica tibi tela pharetra:
 Hoste precor fiant illa cruenta tuo. (los
 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libel-
 Hæc viget in nostris Maximè Musa locis.
 Quæ quanquã misisse pudet, quia parua videntur,
 Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni.

E L E G I A IX.

Ad Brutum. Apologia de erratis & repositis.

QUòd sit in his eadem sententia Brute libellis,
 Carmina, nescio quem carpere nostra refers
 Nil nisi me terra fruatur vt propiore, rogare,
 Et quam sim denso cinctus ab hoste, loqui
 O quàm de multis vitium reprehenditur? vnum
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum:
 Cùm sua plus iusto carmina quisque prober,
 Author opus laudat, sit forsitan Accius olim
 Therpsiten facie dixerat esse bona
 Iudicium tamen hic nostrum non decipit error:
 Nec quidquid genui, protinus illud amo.
 Cur igitur si me video delinquere, peccem,
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas?

Non eadem ratio est sentire, & demere morbos:
 Sensus inest cunctis, tollitur arte malum.
 Sæpè aliquod verbum cupiens mutare, relinquo,
 Iudicium vires destituuntq; meum.
 Sæpè piget, (quid enim dubitem tibi vera fateri?)
 Corrigere & longi ferre laboris onus,
 Scribentem iuuat ipse fauor, minuitq; laborem,
 Cumq; suo crescens pectore feruet opus.
 Corrigere at res tanto magis ardua quanto.
 Magnus Aristarcho maior Homerus erat,
 Sic animum lento curarum frigore ledit,
 Ut cupidi cursus frena retentat equi.
 Atq; ita Dij mites minuunt mihi Cæsaris iram,
 Ossaq; pacata nostra tegantur humo.
 Ut mihi conanti nonnunquam intendere curas,
 Fortunæ species obstat acerba meæ.
 Vixq; mihi videor, faciam quòd carmina, sanus,
 Inq; feris curem corrigere illa Getis.
 Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris.
 Quam sensus cunctis pænè quod vnus inest.
 Cata fere lætus cecini, cano tristitia tristis
 Conueniens operi tempus vtrumq; suo est.
 Quid, nisi de vitio scribam regionis amaræ?
 Utq; loco moriar commodiore, precer?
 Num toties eadem dicam, vix audior vlli,
 Verbaq; profecta dissimulata carent.
 Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus istud,
 Vnaq; per plures vox mea tentat opem.
 Ne ne bis sensum lector reperiret eundem,
 Vnus amicorum, Brute, rogandus erat?
 Non fuit hæc tanti, confesso ignoscite doctis,
 Vilior est operis fama salute mea.

Deniq; materia, quam quis sibi finxerit ipse,
 Arbitrio variat multa poëta suo
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum,
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaq; nostra fuit.
 Postmodò collectas utcunque, sine ordine, iunxi,
 Hoc opus electum ne mihi fortè putes:
 Da veniam scriptis, quorum ne gloria nobis
 Causa, sed utilitas, officiumq; fuit.

DE P O N T O

L I B E R IV.

E L E G I A I.

A D S E X T I V M P O M P E I V M.

Nominandi bene meritum mira cupido.

Accipe Pompei, deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi Sexte suæ.
 Qui si non prohibes à me tua nomina poni,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Sive trahis vultus equidem peccasse fatebor.
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata, teneri,
 Sic, precor, officio non grauis ira pio
 O quoties ego sum libris mihi vilis in istis
 Impius, in nullo quòd legerere loco!
 O quoties, alij vellem cùm scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum!
 Ipse mihi placuit mentis in talibus error,
 Et vix inuita est facta litura manu.

Videris

Viderit ad summum dixi, licet ipse queratur :

Ah pudet offensam non meruisse tui.

Da mihi si quid ea est, hebetantem pectora Lethen.

Oblitus potero non tamen esse tui.

Idq; finas oro, nec fastidita repellas

Verba. nec officio crimen inesse putes.

Et levis hæc meritis referatur gratia tantis :

Si minùs, inuito te quoque gratus ero.

Nunquam pigra fuit nostris tua gratia rebus,

Nec mihi munificas arca negavit opes.

Nunc quoq; nil subitis clementia territa fatis,

Auxilium vitæ fertq; refertq; meæ

Vnde rogas forsan fiducia tanta futuri.

Sit mihi : quod fecit quisque tuetur opus,

Vt Venus artificis labor est & gloria Coi,

Æquoreo madidas quæ premit imbre comas :

Arcis vt Actææ vel eburna vel ærea custos,

Bellica Phidiaca stat Dea facta manu :

Vendicat vt Calamis laudem, quos fecit, equorum,

Vt similis veræ vacca Myronis opus :

Sic ego sum rerum non vltima Sexte tuarum,

Tutelæq; feror munus opusq; tuæ.

ELEGIA II.

Ad Seuerum. *Exaruisse Seueram suam.*

Quod legis ô vates magnorum maxime vatum,

Venit ab intonsis vsque Seuere Geris.

Cuius adhuc nomen nostros tacuisse libellos,

Si modò permittis dicere vera, pudet.

Orba tamen numeris cessauit epistola nunquam,

Ire per alternas officiosa vices

Garmina sola tibi memorem testantia curam ;

Non data sunt, quid enlm, quæ facis ipse, daré ?

Quis mel Aristeo, quis Baccho vina Falerna,
 Triptolemo fruges, poma det Alcinoos?
 Fertile pectus habes, interq; Helicon colentes
 Vberius nulli prouenit ista seges.
 Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere siluis
 Hæc mihi cunctandi caussa Seuere fuit.
 Nec tamen ingenium nobis responder, vt antè.
 Sed siccum sterili vomere lictus arò.
 Scilicet vt limus venas excæcat in vndis,
 Læsaq; suppresso fonte resistit aqua:
 Pectora sic mea sunt limo vitata malorum,
 Et carmen vena pauperiore fluit.
 Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum,
 Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
 Da veniam fasso, studijs quoque frena remisi,
 Ducitur & digitis littera rara meis.
 Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit,
 Qui prius in nobis esse solebat, abest.
 Vix venit ad partes, vix sumptæ musa tabellæ
 Imponit pigras penè coacta manus,
 Paruaq; ne dicam scribendi nulla voluptas
 Est mihi, nec numeris nectere verba iuuat;
 Siue quòd hinc fructus adeò non cepimus vllos,
 Principium nostri res sit vt ista mali:
 Siue quòd in tenebris numerosos ponere gestus,
 Quodq; legas nulli, scribere carmen idem est.
Excitat auditor studium, laudatq; virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.
 Hic mea cui recitem, nisi flauis scripta Corallis,
 Quasq; alias gentes barbarus Ister habet?
 Sed quid solus agam? quaq; infælicia perdam
 Ocia materia, surripiamq; diem?

Nam neque me vinum, nec me tenet alea fallax,
 Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
 Oblectat cultu terra nouata suo.

Quid, nisi Pierides, solatia frigida restant.
 Non bene de nobis quæ meruere, Deæ?
 At tu, cui bibitur felicius Aonius fons,
 Vtiliter studium quod tibi cedit, ama:
 Sacraque Musarum merito colè, quodque legamus
 Huc aliquod curæ mitte recentis opus:

ELEGIA III.

Ad Amicum instabilem,

Exprobratio inconstantia & fortuna mutabilitas.

Conquerar? aut taceam? ponam sine nomine crimem?
 An notum qui sis omnibus esse velim?
 Nomine non vtar, ne commendere querela,
 Quæraturnque tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat valida fundata carina,
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc quia retraxit vultum fortuna recedis,
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri.
 Quisque sit audito nomine, Naso rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, vetusta
 Pænè puer puero iunctus amicitia
 Ille ego qui primus tua seria nosse solebam,
 Qui tibi iucundis primus adesse iocis.
 Ille ego conuictor, densoque domesticus usu,
 Ille ego iudicijs vnica Musa tuis.
 Ille ego sum, qui nunc an viuam, perfide, nescis,
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.

Siue fui nunquam carus, simulasse fateris:

Seu non fingebas, inueniêre levis.

Aut age dic aliquam quæ te mutauerit iram;

Nam nisi iusta tua est, iusta querela mea est.

Quod te nunc crimen similem vetat esse priori?

An crimen, cœpi quòd miser esse, vocas?

Si mihi rebus opem nullam factisq; ferebas,

Venisset verbis charta notata tribus.

Vix equidem ctedo sed & insultare iacenti

Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.

Quid facis ah demens? cur, si fortuna recedat,

Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?

Hæc Dea non stabili quàm sit levis orbe fatetur,

Quæ summum dubio sub pede semper habet.

Quolibet est folio qua vis incertior aura,

Par illi leuitas improbe facta tua est.

Omnia sunt hominum tenui pendente filo,

Et subito casu, quæ valuerê, ruunt,

Diuitijs audita est cur non opulentia Cræsi?

Nempè tamen vitam captus ab hoste tulit.

Ille Syracusia modò formidatus in vrbe,

Vix humili duram repulit arte famem.

Quid fuerat Magno maius? tamen ipse rogauit:

Summissa fugiens voce clientis opem.

Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis,

Indignus effectus omnibus ipse magis.

Ille Iugurtino clarus, Cimbroq; triumpho,

Quo vectrix toties Consule Roma fuit.

In cœno Marius iacuit, cannaq; palustri,

Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Iudit in humanis Diuina potentia rebus,

Et certam præsens vix habet hora fidem.

Littus ad Euxinum si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ.
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
 Quicquid & in tota nascitur Anticyra,
 Sum tamen hæc passus, nec si mortalia possem.
 Et summi poteram tela cauere Dei.
Tu quoq; fac timeas: & qua tibi lata videntur,
Dum loqueris, fieri tristia posse puta

ELEGIA IV.

Ad Sextum Pompeium.

Gaudium de futuro eius Consulatu.

Nulla dies adeò est australibus humida nimbis,
 Non intermissis vt fluat imber aquis
 Nec sterilis locus vllus ita est, vt non sit in illo
 Mistra fere duris utilis herba rubis.
Nil adeò fortuna graui miserabile fecit,
Vt minuat nulla gaudia parte malum.
 Ecce domo patriaq; carens, oculisq; meorum,
 Naufragus in Getici littoris actus aquas:
 Qua tamen inueni vultum diffundere caussa
 Possim fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi, cùm fulua tristis spatiarer arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.
 Respicio, nec corpus erat, quod cernere possem;
 Verba tamen sunt hæc aure recepta mea;
 En ego lætarum venio tibi nuntia rerum.
 Fama per immensas aëre lapsa vias:
 Consule Pompeio, quo non tibi charior alter,
 Candidus, & felix proximus annus erit.
 Dixit, & vt læto Pontum rumore repleuit,
 Ad gentes alias hinc Dea vertit iter.

At mihi, dilapsis inter noua gaudia curis,
 Excidit asperitas huius iniqua loci.
 Ergo vbi lunc biceps longum reseraueris annum,
 Pulsus & à sacro mense December erit:
 Purpura Pompeium summi velabit honoris:
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere iam video rumpi pænè atria turba,
 Et populum lædi deficiente loco.
 Templaq; Tarpeæ primùm tibi sedis adiri,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.
 Colla boues niueos certæ præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis,
 Cumq; Deos omnes, cum quos impensius æquos,
 Esse tibi cupias, cum Ioue Cæsar erit,
 Curia te excipiet, patresq; ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas:
 Hos vbi facundo tua vox hilarauerit ore,
 Utq; solet, tulerit prospera verba dies:
 Egeris & meritas superis cum Cæsare grates,
 Qui caussam, facias cur ita sæpè, dabit
 Inde domum repetes toto comitante Senatu,
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miserum, turba quòd non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui.
 Quod licet, absentem qua possum mente videbo,
 Adspiciet vultus Consulis illa sui.
 Dij faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & heu, dicas, quid miser ille facit?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor
 Protinus exilium mitius esse meum.

E L E G I A V.

Ad eundem iam Cosa

Bella Prosopopæa cum grauiarum actiones

ITe leues Elegi doctas ad Consulis aures,
Verbaq; honorato ferte legenda viro.
Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis,
Tecta q; brumali sub niue terra latet.
Cum gelidam Thracen & opertum nubibus Æmū,
Et maris Ionij transferitis aquas:
Luce minus decima dominam venietis in urbem,
Ut festinatum non faciatis iter.
Protinus inde domus vobis Pompeia petatur
Non est Augusto iunctior vlla foro.
Si quis, vr in populo, qui sitis, & vnde, requirat,
Nomina decepta quælibet aure ferat
Ut sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
Verba minùs certè ficta timoris habent,
Copia nec vobis vllò prohibente videndi
Consulis, vt limen contigeritis, erit.
Aut reget ille suos dicendo iura Quirites,
Conspicuum signis cùm premet altus ebur.
Aut populi reditus positam componet ad hastam,
Et minui magnæ non sinet vrbs opes.
Aut vt erunt patres in Iulia templa vocati,
De tanto dignis Consule rebus aget
Aut feret Augusto solitam natoq; salutem
Deq; parum noto consulat officio.
Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
Auferet à magnis hunc colit ipse Deis.
Cum tamen à turba rerum requièuerit harum,
Ad vos mansuetas porriget ille manus.
Quidq; parens ego vester agam, fortasse requireret:
Talìa vos illi reddere verba volo:
Viuit adhuc, vitamq; tibi debet, fatetur,
Quod prius à miti Cæsare munus habet.

Te sibi, cum fugeret, 'memori solet ore referre,
 Barbariæ tutas exhibuisse vias.
 Sanguine Bisthonium quòd non tepescerit ensem,
 Effectum cura pectoris esse tui
 Addita præterea vitæ quoque multa tuendæ
 Munera ne proprias attenuaret opes:
 Pro quibus ut meritis referatur gratia, iurat,
 Se fore mancipium tempus in omne tuum.
 Nam prius umbrosa carituros arbore montes,
 Et freta veliuolas non habitura rates,
 Fluminaq; in fontes cursu redditura supino,
 Gratia quàm meriti possit abire tui.
 Hæc ubi dixeritis, sèruet sua dona, rogate:
 Sic fuerit Vestræ causa peracta via.

E L E G I A VI.

Ad Brutum. Priuatus Patrono Veteri, in nouo spem figit.

Quam legis, ex illis tibi venit epistola Brute,
 Nasonem nolles in quibus esse locis.
 Sed quod tu nolles, voluit miserabile fatum:
 Heu mihi plus illud, quam tua vota valet.
 In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est,
 Iam tempus lustri transit in alterius.
Perstat enim fortuna tenax, votisq; malignum
Opponit nostris insidiosa peder.
 Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis.
 Numen ad Augustum supplice voce loqui
 Occidis ante preces, causaq; ego Maxime mortis.
 Nec fueram tanti, ne reor esse tuæ.
 Iam timo nostram cuiquam mandare salutem:
 Ipsum morte tua condidit auxilium.
 Cœperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ,
 Spem nostram terras deseruitq; simul,

Quale tamen porui de cœlite Brute recenti
Vestra procul positus carmen in ora dedi.
Quæ profit pietas vtinam mihi, sitq; malorum
Iam modus & sacræ mitior ira domus.
Te quoque idem, liquido possum iurare precari,
O mihi non dubia cognite Brute fide.
Nam cùm præstiteris verum mihi semper amorem,
Hic tamen aduerso tempore creuit amor.
Quiq; tuas pariter lachrymas nostrasq; videret,
Passuros pœnam, credere esse duos.
Lenem te miseris genuit natura nec vlli
Mitius ingenium, quam tibi, Brute dedit.
Vt qui, quid valeas ignores Marte forensi,
Posse tuo peragi vix putet ore reos.
Scilicet eiusdem est, quamuis pugnare videtur,
Supplicibus facilem, fontibus esse crucem.
Cùm tibi suscepta est legis vindicta seueræ,
Verba velut tinctum singula virus habent.
Hostibus cœniat, quam sis violentus in armis
Sentire, & linguæ tela subire tuæ.
Quæ tibi iam tenui cura limantur, vt omnes
Istius ingenium corporis esse negent.
At si quem lædi fortuna cernis iniqua;
Mollior est animo fœmina nulla tuo.
Hoc ego præcipuè sensi, cum magna meorum
Notitiam pars est inficiata mei.
Immemor illorum, vestri non immemor vnquam,
Qui mala sollicitè nostra leuatis ero
Et prius hic nobis nimium conterminus Ister,
In caput Euxino de mare vertet iter:
Vtquæ Thyestæ redeant si tempora mensæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas.

Quam

Qam quisquam vestrū, qui me doluistis ademptū
 Arguat ingratum non meminisse sui

E L E G I A VII.

Ad Vestalem. Militis fortissimi laus

Missus es Euxinas quoniam Vestalis ad oras,
 Ut positis reddas iura sub axe locis:
 Adspicis en præsens quali iaceamus in aruo,
 Nec me, testis eris, falsa solere queri.
 Accedet voci per te non irrita nostræ,
 Alpinis iuuenis regibus orte, fides.
 Ipse vides certè glacie concreescere pontum,
 Ipse vides rigido stantia vina gelu.
 Ipse vides onerata ferox ut ducat lazis,
 Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
 Adspicis & mitti sub adunco toxica ferro,
 Ac telum causas mortis habere duas
 Atque utinam pars hæc tantum spectata fuisset,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi.
 Tenditis ad primum per densa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.
 Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipsa tamen virtus ordine maior erit.
 Non negat hoc Ister, cuius tua dextera quondam
 Puniceam Getico sanguine fecit aquam,
 Non negat Ægyptos, quæ te subeunte recepta
 Sensit in ingenio nil opis esse loci
 Nam dubium est posita melius defensa manūe,
 Urbs erat in summo nubibus æqua iugo.
 Sithonio regi ferus interceperat illam
 Hostis, & ereptas victor habebat opes,
 Donec fluminea deuecta Vitellius vnda,
 Intulit exposito milite signa Getis.

At tibi progenies alti fortissima Donni,
 Venit in aduersos impetus ire viros
 Nec mora conspicuus longe fulgentibus armis
 Fortia ne possint facta latere, caues:
 Ingentiq; gradu contra ferrumq; locumq;
 Saxaq; brumali grandine plura subis.
 Nec te nulla super iaculorum turba moratur,
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis,
 Parsq; fere scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos feliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Troiam Danaïs pro nauibus Ajax,
 Dicitur Hectoreas iustinuisse faces:
 Ut propius ventum est, admotaq; dextera dextra
 Resq; sero potuit cominus ense gerit:
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic,
 Quotq; neci dederis, quosq; quibusq; modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos,
 Impositoq; Getes sub pede multus erat.
 Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili
 Multaq; fert miles vulnera, multa facit.
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos testataq; tempus in omne,
 Sunt tua Vestalis carmine facta meo.

ELEGIA VIII.

Ad Suillum. *Promissio & laus Carminum.*

Littera sera quidem, studijs exculte Suilli,
 Huc tua peruenit sed mihi grata tamen
 Qua, pia si posset superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem,

Ut iam nil præstes; animi sum factus amici
Debitor, & meritum, velle iuuare, voco.
Impetus iste tuus longum modò duret in æuum,
Neuè malis pietas sit tua lassa meis.
Ius aliquod faciunt affinia vincula nobis,
Quæ semper maneant illabefacta precor.
Nam tibi quæ coniunx eadem mihi filia pæcè est:
Et quæ te generum, me vocat illa virum.
Hei mihi si lectis vultum tu versibus istis,
Ducis & affinem te pudet esse meum.
At nihil hic dignum poteris reperire pudore,
Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
Seu genus excutias, equites ab origine prima
Vsq̃ue per innumeros inueniemur auos.
Siue velis, mores qui sint inquirere nostri,
Errorem misero detrahe, labe carent.
Tu modò, si quid agi sperabis posse precando,
Quos colis exora supplice voce Deos.
Dij tibi sunt, Cæsar iuuenis, tua numina placa?
Hac certè nulla est notior ara tibi.
Non finit illa sui vanas antistitis vnquam,
Esse preces, nostris hinc pete rebus opem.
Quamlibet exigua si nos ea iuuerit aura,
Obruta de medijs cymba resurget aquis.
Tunc ego thura feram rapidis solemnia flammis,
Et quantum valeant numina testis ero.
Nec tibi de Patrio statuam Germanicè templum
Marmore, carpsit opes illa ruina meas,
Templa domus facient vobis, vrbesquè beatæ:
Naso suis opibus carmine gratus erit.
Parua quidem fateor pro magnis munera reddi,
Cum pro concessa verba salute damus:

Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde
Et finem pietas contigit illa suum. (est

Nec quæ de parua pauper Dijs libat acerra,
Thura minùs grandi quàm data lance, valent.

Agnaquæ tam lactens, quàm gramine pasta Falisco,
Victima Tarpeos inficit icta focos.

Nec tamen officio vatum per carmina factò,
Principibus res est aptior vlla viris.

Carmina vestrarum peragunt præconia laudum,
Neue sit actorum fama caduca cauent.

Carmine fit viuax virtus, experisquæ sepulchri
Notitiam seræ posteritatis habet

Tabida consumit ferrum lapidemquæ vetustas,
Nullaque res maius tempore robur habet,

Scripta ferunt annos: scriptis Agamemnona nosti,
Et quisquis contra, vel simul arma tulit.

Quis Thebas septemque duces sine carmine nosset?
Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit;

Dij quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt,
Tantaquæ maiestas ore canentis eget.

Sic chaos ex illa naturæ mole prioris,
Digestum partes scimus habere suas:

Sic affectantes cœlestia regna gigantes,
Ad Styga nubifero vindicis igne datos:

Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
Alcides capta traxit ab OËchalia.

Et modò Cæsar auum, quem virtus addidit astris,
Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.

Si quid adhuc igitur viui Germani è nostro
Restat in ingenio, seruiet omne tibi.

Non potes officium vatis contemnere vates:
Iudicio pretium res habet ista tuo.

Quod

Quod nisi te nomen tantum ad maiora vocasset,
 Gloria Pieridum summa futurus eras.
 Sed dare materiam nobis, quam carmina, mauis;
 Nec tamen ex toto deferere illa potes
 Nam modò bella geris, numeris modò bella coërce
 Quodq; alijs opus est, hoc tibi lusus erit, (est,
 Utq; nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo
 Sed venit ad sacras neruus vterque manus;
 Sic tibi nec docti desunt, nec principis artes?
 Mistra sed est animo cum Ioue Musa tuo.
 Quæ quoniam nec nos vnda submouit ab illa,
 Vngula Gorgonei quam caua fecit equi:
 Prosit opemq; ferat communia sacra tueri,
 Atque iisdem studijs imposuisse manum:
 Littora pellitis nimium subiecta Corallis.
 Ut tandem sæuos effugiamq; Getas:
 Clausaq; si miseros patria est ut ponar in illo,
 Qui minùs Ausonia distet ab vrbe, loco.
 Vnde tuas possim laudes celebrare recentes.
 Magnaq; quàm minima facta referre mora.
 Tangat ut hoc votum cælestia, care Suilli,
 Numina pro focero pænè precare tuo.

E L E G I A IX.

Ad Græcinam.

Futurum sibi de eius & fratris Consulatu gaudium: & Barbarorum in se beneuolentia.

VNde licet, non vnde iuuat, Græcine salutem
 Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis:
 Missaq; Dij faciant auroram occurrat ad illam,
 Bis senos falces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me tanges Capitolia Consul,
 Et siam turbæ pars ego nulla tuæ.

In domini subeat partes, & præstet amici
Officium iussu littera nostra die.

Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
Et mea sincero curreret axe rota:

Quo nunc nostra man⁹ per scriptum fungitur, esset:
Lingua salutandi munere functa tui,

Gratatusq; darem cum dulcibus oscula verbis:

Nec minùs ille meus, quam tuus esset honor,

Illa (confiteor) sic essem luce superbus,

Vt caperet fastus vix domus vlla meos.

Dumq; latus sancti cinget tibi turba Senatus,

Consulis ante pedes ire iuberer eques.

Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,

Gauderem lateris non habuisse locum.

Nec querulus, turba quamvis eliderer, essem,

Sed foret à populo tum mihi dulce premi.

Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo

Densaq; quàm longum turba teneret iter.

Quodq; magis noris quam me vulgaria tangant,

Spectarem, qualis purpura te tegeret.

Signa quoque in sella nossem formata curuli.

Et totum Numidæ sculptile dentis opus,

At cum Tarpeias esses deductus in arces,

Dum caderet iussu victima sacra tuo:

Me quoque secreto grates sibi magnus agentem:

Audisset media qui sedet æde Deus.

Thuraq; mente magis, plena quàm lance dedissem,

Ter quater imperij latus honore tui.

Hic ego præsentès inter numerarer amicos,

Mitia ius vrbis si modò fata darent.

Quæq; mihi sola capitur nunc mente voluptas:

Tunc oculis etiam percipienda foret.

Non ita cælitibus visum est, & forsitan æquis:

Nam quid me pœnæ causa negata iuuet?

Mente tamen, quæ sola loco non exulat, utar:

Prætextam, falces aspiciamq; tuos.

Hæc modo te populò reddentem iura videbit,

Et se secretis finget adesse tuis

Nunc longi reditus hastæ supponere lustrî

Credet, & exacta cuncta locare fide.

Nunc facere in medio facundum verba Senatû;

Publica quærentem quid petat utilitas.

Nunc pro Cæsaribus superis decernere grates

Albaûe opimorum colla ferire boum.

Atque utinam, cùm iam fueris potiora precatus,

Vt mihi placetur principis ira, roges.

Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara,

Detq; bonum voto lucidus omea apex.

Interea qua parte licet, ne cuncta queramur,

Hic quoque te festum Consule tempus agam.

Altera lætitia est, nec cedens causa priori,

Successor tanti frater honoris erit.

Nam tibi finitum summo Græcine Decembri;

Imperium Iani suscipit ille die.

Quæq; est in nobis pïetas, alterna feretis

Gaudia: tu fratris fascibus, ille tuis.

Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,

Inquæ domo binus conspicietur honor

Qui quanquam est iogens, & nullum Martia sūmo

Altius imperium Consule Roma videt:

Multiplicat tamen hunc grauitas authoris honorẽ,

Et maiestatem res data dantis habet.

Iudicijs igitur liceat Flaccoquæ, tibiquæ,

Talibus Augusti tempus in omne frui.

Cùm tamen à rerum cura propiore vacabit,
Vota precor votis addite vestra meis:
Et si qua dabit aura sinum iactare rudentes,
Exeat è Stygijs vt mea nauis aquis.
Præfuit his Græcine locis modò Flaccus, & illo
Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit.
Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli,
Hic arcu filios tetrui ense Getas:
Hic raptam Træzen celeri virtute recepit,
Infecitquæ fero sanguine Danubium.
Quære loci faciem, Scythicquæ incommoda cœli
Et quam vicino terrear hoste, roga.
Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ,
Fiat an humanum victima dira caput.
Mentiar, an coëat duratus frigore Pontus,
Et tenèat glacies iugera multa freti.
Hæc vbi narrarit, quæ sit mea fama require,
Quoquæ modo peragam tempora dura, roga.
Non sumus hic odio, nec scilicet esse meretur,
Nec cum fortuna mens quoq; versa mea est.
Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
Ille vetus solito perstat in ore pudor.
Sic ego sum longè, sic hic, vbi barbarus hostis,
Vt fera plus valeant legibus arma, facit.
Rem queat vt nullam tot iam Græcine per annos,
Fœmina de nobis Viruè pueruè quæri.
Hoc facit, vt misero faueant, adsintquæ Tomiræ,
Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.
Illi, me qui velle vident, discedere malunt,
Respectu cupiunt hic tamen esse fui.
Nec mihi credideris, extant decreta, quibus nos
Laudat, & immunes publica cera facit.

Conueniens miseris & quanquam gloria non est,
Proxima dant nobis oppida munus idem.
Nec pietas ignota mea est, videt hospita terra
In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
Stant pariter natusq; pius, coniunxque sacerdos;
Numina iam facto non leuiora Deo.
Neû desit pars vlla domus, stat vterq; nepotum;
Hic auia lateri proximus, ille patris.
His ego do toties cum thure præcantia verbâ.
Eoo quoties surgit ab orbe dies.
Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet
Officij testis Pontica terra mei.
Pontica me tellus quantis hæc possumus ora,
Natalem ludis scit celebrare Dei.
Nec minùs hospitibus pietas est cognita talis;
Misit in has si quos longa Propontis aquas.
Is quoque, quo leuior fuerat sub Præsìde Pontus;
Audierit frater forsitan ista tuus.
Fortuna est impar animo, taliq; libenter
Exiguas carpo munere pauper opes.
Nec vestris damus hæc oculis, præcul vrbe remoti;
Contenti tacita sed pietate sumus.
Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures:
Nil illum toto quod sit in orbe later.
Tu certè scis hæc superis adscite, videsque
Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
Tu nostras audis inter connexa locatus
Sidera, sollicito quas damus ore, preces.
Peruenient isthuc & carmina forsitan illa,
Quæ de te mihi cælite facta nouo.
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
Immerito nomen mite parentis habes.

ELEGIA X.

Ad Albinouanum. *Querimonia caussa glatiati Mario.*

HÆc mihi Cimmerio bis tertia ducitur ætas

Littore pellitos inter agenda Getas.

Et quos filices & quod carissime ferrum.

Duritæ confers Albinouane, meæ?

Gutta cauat lapidem, consumitur annulus usu,

Et teritur pressa vomer aduncus humo..

Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit:

Cessat duritia mors quoque victa mea.

Exemplum est animi nimium patientis Vlysses,

lactatus dubio per duo lustra mari.

Tempora solliciti, sed non tamen omnia fati

Pertulit, & placidæ sæpè fuere moræ.

An graue sex annis pulchram fouisse Calypso?

Æquoreæquæ fuit concubuisse Deæ?

Excipit Hippotades, qui dat pro munere ventos,

Curuet vt impulsus utilis aura sinus.

Nec bene cantantes labor est audire puellas.

Nec degultanti lotos amara fuit.

Hos ego qui patriæ faciant obliuia succos,

Parte meæ vitæ, si modò dentur, emam.

Nec tu contuleris vrbes Læstrigonis vnquam

Gentibus obliqua quas obit isther aqua.

Nec vincet Cyclops sæuum feritate Phylacem,

Qui quota terroris pars solet esse mei;

Scylla feris trunco cùm latret ab inguine monstribus

Heniochæ nobis plus nocuere rates.

Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis;

Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.

Qui quanquam dextra regione licentiùs errant

Securum latus hoc non tamen esse sinunt.

Hic agri infrondes, hic spicula tincta venenis,

Hic freta vel pediri peruia reddit hyems.

Vt qua remus iter pulsus modò fecerat vndis,

Siccus contempta naue viator eat.

Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt:

Quàm miser est, qui fert asperiora fide?

Crede tamen, nec te causas nescire sinemus.

Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems.

Proxima sunt nobis plaustris præbentia formam,

Et quæ præcipuum sidera frigus habent.

Hinc oritur Boreas, oræq; domesticus huic est,

Et sumit virês à propiore loco.

At notus aduerso repidus qui spirat ab axe,

Et procul, & rarus languidiorq; venit.

Adde quòd hic clauso miscentur flumina Ponto,

Vimq; fretum multo perdit ab amne suam.

Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq; Hipanusq; Cra-

Influit, & crebro vortice tortus Halys, (telq;

Partheniusq; rapax, & voluens saxa Cynapes

Labitur, & nullo tardior amne Tyras.

Et tu foemineæ Thermodon cognite turmæ,

Et quondam Graiis Phasi petite viris,

Cumq; Borysthenio liquidissimus amne Dyrraspes,

Et tacitè peragens lene Melanthus iter.

Quiquè duas terras, Asiam, Cadmiquè sororem

Separat, & cursus inter vtramque facit

Innumeriquè alij, quos inter maximus omnes

Cedere Danubius te tibi Nile negat.

Copia tot laticum, quas auget, adulterat vndas,

Nec patitur vires æquor habere suas.

Quin etiam stagno similis, pigræquè paludi,

Cæruleus vix est, diluiturquè color.

Innatat vnda freto dulcis, leuiorquē marina est,
 Quæ proprium misto de sale pondus habet.
 Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,
 Quiduē loqui certis iuuerit ista modis:
 Detinui, dicam, curas, tempusquē fefelli,
 Hunc fructum præsens attulit hora mihi.
 Abfuimus solito, dum scripsimus ista, dolori,
 In medijs nec nos sensimus esse Getis,
 At tu non dubito, cūm Thesea crimine laudes,
 Materiæ titulos quin tueâre tuæ.
 Quemquē refers, imitere virum; verat ille profectò,
 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
 Qui quanquam est factis ingens & conditus à te,
 Vix tantus, quanto debuit ore cani.
 Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,
 Inquē fide Theseus quilibet esse potest.
 Non tibi sunt hostes ferro clauaquē domandi,
 Per quos vix illi peruius Isthmos erat:
 Sed præstandus amor, res non operosa volenti.
 Quis labor est puram non temerasse fidem?
 Hæc tibi qui præstas indeclinatus amico,
 Non est quod lingua dicta querente putes.

ELEGIA XI.

Ad Gallionem. Cur eum de obitu Vxoris non consoletur.

Gallio crimen erit vix excusabile nobis,
 Carmine te nomen non habuisse meo.
 Tu quoque enim (memini) cælesti cuspide facta,
 Fouisti lachrymis vulnera nostra tuis.
 Atque vtinam rapti iactura læsus amici,
 Sensisses vltra, quod quererere nihil.
 Non ita Dijs placuit, qui te spoliare pudica
 Coniuge crudeles non habuere nefas,

Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit,
 Lectaque cum lachrymis sunt tua damna meis,
 Sed neque solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi.
 Finitumque tuum si non ratione dolorem,
 Ipsa iam pridem suspicor esse mora.
 Dum tua peruenit, dum littora nostra recurrens,
 Tor maria & terras permeat, annus abit.
 Temporis officium est, solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est, dum petit æger opem.
 At cum longa dies sedauit vulnera mentis,
 Intempestiuè qui monet illa mouet,
 Adde quod, atque; utinam verum tibi venerit omen,
 Coniugio felix iam potes esse nouo.

E L E G I A XII.

Ad Tuticanum. Causa taciti nominis ex longeva amicitia.

Quo minus in nostris ponaris amice libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.
 Ast ego non alium prius hoc dignarer honore.
 Est aliquis nostrum si modò carmen honor.
 Lex pedis officio, fortunaque nominis obstat,
 Quaque meos adeas est via nulla modos.
 Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Est pudeat, si te qua syllaba parte moretur,
 Arctius appellem, Tuticanumque vocem.
 Et potes in versum Tuticani more venire,
 Fiat ut è longa syllaba prima brevis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptius exit,
 Et si porrecta longa secunda mora.
 His ego si vitij ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & meritò peccatus habere neger.

Hæc mihi caussa fuit dilati muneris huius
Quod meus adiecto fœnore reddet ager.
Teq; canam quacunq; nota, tibi carmina mittam.
Pené mihi puero cognite pené puer.
Perq; tot annorum seriem quot habemus vterq;
Non mihi quàm fratri frater amate minus.
Tu bonus hortator, tu duxq; comesque fuisti,
Cum regerem tenera frena nouella manu,
Sæpè ego correxi sub te censore libellos,
Sæpè tibi admonitu facta litura meo est,
Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis,
Cum te Pierides perdocuère Dææ.
Hic tenor, hæc viridi concordia cœpta iuuenta,
Venit ad albentes illabefacta comas.
Quæ nisi te moueant, duro tibi pectora ferro
Esse, vel inuictò clausa adamante putem.
Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
Inuisus nobis quæ duo Pontus habet.
Et tepidus Boreas, & sit præfrigidus Auster,
Et possit fatum mollius esse meum;
Quàm tua sint lapso præcordia dura sodali,
Hic cumulus nostris absit, abestq; malis.
Tu modò per superos, quorum certissimus ille est,
Quo tuus assiduè principe creuit honor.
Effice, constanti profugum pietate tuendo.
Ne sperata meam deserat aura ratem
Quid mallet, quæris? peream, nisi dicere vix est:
Si modò, qui periit, ille perire potest.
Nec quid agam inuenio, nec quid nolimuè, velimuè
Nec satis vtilitas est mea nota mihi.
*Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
Et sensus cum re, consiliuq; fugit.*

Ipse precor quæras, quâ sim tibi parte iuuandus,
Quouè viam facias ad mea vota vado.

E L E G I A XIII.

Ad Carum.

Gnomismata. Strimſq; & libellus Geticus de Augusto.

O Mihi non dubios inter memorande sodales,
Qui quod es, id verè Care vocaris, aue.
Vnde salutetis, color hic tibi protinus index,
Et structura mei carminis esse potest
Non quia mirifica est, sed quod non publica certè,
Qualis enim cunque est, non latet esse meam.
Ipse quoque, vt chartæ titulum de fronte reuellas
Quod sit opus videor dicere posse tuum.
Quamlibet in multis positus noscere libellis,
Perq; obseruatas inuenière notas:
Prodèt authorem vires, quas Hercule dignas,
Nouimus, atque illi quem canis ipse, pares.
Et mea Musa potest proprio deprensa colore,
Insignis vitijs forsitan esse suis.
Tam mala Thersiten prohibebat forma latère,
Quam pulchra Nireus conspiciendus erat.
Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
Carmina quæ faciam pœnè poëta Getes.
Ah pudet; & Getico scripti sermone libellum,
Structaq; sunt nostris barbara verba modis.
Et placui; gratare mihi; cœpiq; poëtæ
Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi
Adiuta est nouitas numine nostra Dei.
Nam patris Augusti docui mortale fuisse
Corpus, in æthereas numen abisse domos:
Esse parem virtute patri, qui frena, rogatus,
Sæpè recusati cæperit imperij,   Esse

Esse pudicarum te Vestram, Liuia, matrum
 Ambiguum nato dignior, annè viro:
 Esse duos iuuenes firma adiumenta parentis,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc vbi non patria perlegi scripta Camœnâ,
 Venit & ad digitos vltima charta meos:
 Et caput & plenas omnes mouère pharetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit
 Atq; aliquis, scribas hæc cum de Cæsare, dixit,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit; sed me iam, Care niuali
 Sexta relegatum bruma sub axe videt.
 Carmina nil profunt; nocuêrunt carmina quondâ,
 Primaq; iam miseræ causa fuère fugæ.
 At tu per studiij communia fœdera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia;
 Sic capto Latijs Germanicus hoste cathenis,
 Materiam vestris præbeat ingenijs.
 Sic valeant pueri votum commune duorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datos;
 Quanta potes præbe nostræ monumenta salutis;
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV.

Ad Tuticænum.

Purgat se Temisique querelis suis offenderat.

HÆc tibi mittuntur quem sum modò carmine
 Non aptū numeris nomē habere meis. (quest^o
 In quibus, excepto quòd adhuc vtcunq; valemus
 Nil me præterea quod iuuet, inuenies.
 Ipsa quoque est inuisa salus, suntq; vltimæ vota,
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terrâ quò mittar ab istâ,
 Hæc quia, quàm videò, gratior omnis erit. In

In medias Syrtes, mediam mea vela Charybdim
Mittite præsentî dum careamus humo.
Styx quoque, si quid ea est, bene cōmutabitur Istro?
Si quid & inferius, quam Styga, mundus habet.
Gramina cultus ager, frigus minûs odit hirundo,
Proxima Marticolis quàm loca Naso Getis.
Talia succensent propter mihi verba Tomitæ,
Iraq; carminibus publica mota meis.
Ergo cessabo nunquam per carmina lædi?
Plectar & incauto semper ab ingenio?
Ergo ego ne scribam, digitos incidere cunctor?
Telaq; adhuc demens, quæ nocuere, sequor?
Ad veteres scopulos iterum diuertor, & illas,
In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
Sed nihil admisi, nulla est mea culpa, Tomitæ:
Quos ego, cùm loca sim vestra prorsus, amo,
Quilibet excuriat nostri monumenta laboris,
Litteta de vobis est mea quæsta nihil.
Frigus, & incursus omni de parte timendus,
Et quod pulsetur murus ab hoste, queror.
In loca, non homines, verissima crimina dixi;
Culparis vestrum vos quoque sæpè solum.
Esset perpetuò sua quàm vitabilis Ascra,
Aula est agricolæ Musa decere senis:
Et fuerat terra genitus, qui scripsit, in illâ;
Intumuit vati non tamen Ascra suo
Quis patriam solerte magis dilexit Vlisse?
Hoc tamen asperitas indice dicta loci est.
Non loca sed mores, scriptis vexauit amâris
Sextius, Ausonios; actaq; Roma rea est:
Falsa tamen passa est æqua conuicia mente,
Obsuit authori nec fera lingua suo.

At malus interpres populi mihi concitat iram;
 Inq; nouum crimen carmina nostra vocat.
 Tam fœlix vtinam, quam pectore candidus essem;
 Extat adhuc nemo saucius ore meo.
 Adde quòd Illyrica si iam pice nigrior essem,
 Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea fors excepta Tomitæ,
 Tam mites Graios indicat esse viros.
 Gens mea Peligni, regioq; domestica Sulmo,
 Non potuit nostris lenior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam saluoq; daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris,
 Exceptis, si qui munera legis habent.
 Tempora sacrata mea sunt velata coronâ.
 Publicus inuito quam fauor imposuit.
 Quàm grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit vna locum:
 Tam mihi chara Tomus, patria quæ sede fugatis;
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Dij mòdo fecissent placidæ spem posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

ELEGIA XV.

Ad Sextum Pompeium;

Meritorum agnitio & memoria perennis.

Si quis adhuc vsquam nostri non immemor exstat,
 Quiduè relegatus Naso requirat agam;
 Caesaribus vitam, Sexto debere salutem
 Me sciat, à superis hic mihi primus erit:
 Tempora nam miseræ complectar vt omnia vitæ,
 A meritis eius pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horro fertilis arui
 Punica sub lento cortice grana rubent. Africa

Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas quot parit Hybla fauos :
 Confiteor, testare licet, signare quirites,
 Nil opus est legum viribus, ipse loquor.
 Inter opes & nate rem parvam pone, paternas,
 Pars ego sum census quantulacunque tui
 Quàm tua Trinacria est, regnataq; terra Philippe,
 Quàm domus Augusto continuata foro :
 Quàm tua rus oculis domini Cappania gratum ;
 Quæque relicta tibi Sexte, vel emptâ tenes :
 Tam tuus en ego sum, cuius te munere tristi,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque utinam possis, ut detur amicus aruum
 Remque tuam ponas in meliore loco.
 Quod quoniam in Dijs est, tenta lenire precando
 Numina, perpetuâ quæ pietate colis.
 Erroris nam tu vix est decernere, nostri
 Sis argumentum maius, an auxilium.
 Nec dubitans oro; sed flumine sæpè secundo,
 Augetur remis cursus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo semperq; eademq; precari,
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verùm quid faciam? res immoderata cupido est;
 Da veniam vitio mitis amice, meo.
 Scribere sæpè aliud cupiens, delabor eodem ;
 Ipsa locum per se littera nostra rogat.
 Sed tamen effectus habitura est gratia, seuem
 Dura iubet gelido parca sub axe mori :
 Semper inoblita repetam tua munera mente,
 Et mea me te illos audiet esse tuum
 Audiet & cœlo posita est quæcunq; sub villo,
 Transit nostra feros si modò Musa Getas :

equæ mez cassam seruatoremquæ salutis ;
 Mequæ tuum librâ nôrit & ære minûs.

ELEGIA XVI.

Ad inuidum. Poetas post Mortem magis Sciuere.

Nuide, quid laceras Naloni carmina tacti?

Non solet ingenijs summa nocere dies.

amâq; post cineres maior venit ; & mihi nomen

Tunc quoque cûm viuis annumerarer, erat.

Cûm foret & Marus, magnûe Rabirius oris,

Iliaculquæ Macer, fidereusquæ Pedo.

Et qui Iunonem lassisset in Hercule Carus,

Iunonis si iam non gener ille foret :

Quiquæ dedit Latio carmen regale Seuerus,

Et cum subtili Priscus vterquæ Numa :

Quiquæ vel imparibus numeris Montane, vel æquis

Sufficis, & gemino carmine nomen habes.

qui Penelope rescribere iussit Vlysssem,

Errantem sæuo per duo lustra mari.

uiquæ suam Trazen, imperfectumquæ dierum

Deseruit celeri morte Sabinus opus :

Ingenijquæ sui dictus cognomine Largus,

Gallica qui Phrygium ducit in arua senem :

Quiquæ canit domito Camerinus ab Hectore Troiâ,

Quiquæ suâ nomen Phyllide Thuscus habet :

Veliuoliquæ maris vates, cui credere posses,

Carmina cæruleos composuisse Deos :

Quiquæ acies Libycas, Romanaquæ prælia dixit,

Et Marius scripti dexter in omne genus :

rinacriusquæ suæ Perseidos author & actor,

Tantalidæ reducis Tyndaridosquæ Lupus :

t qui Mæoniden Phæacida vertit, & vnâ

Pindaricæ fidicen tu quoquæ Ruse lyra :

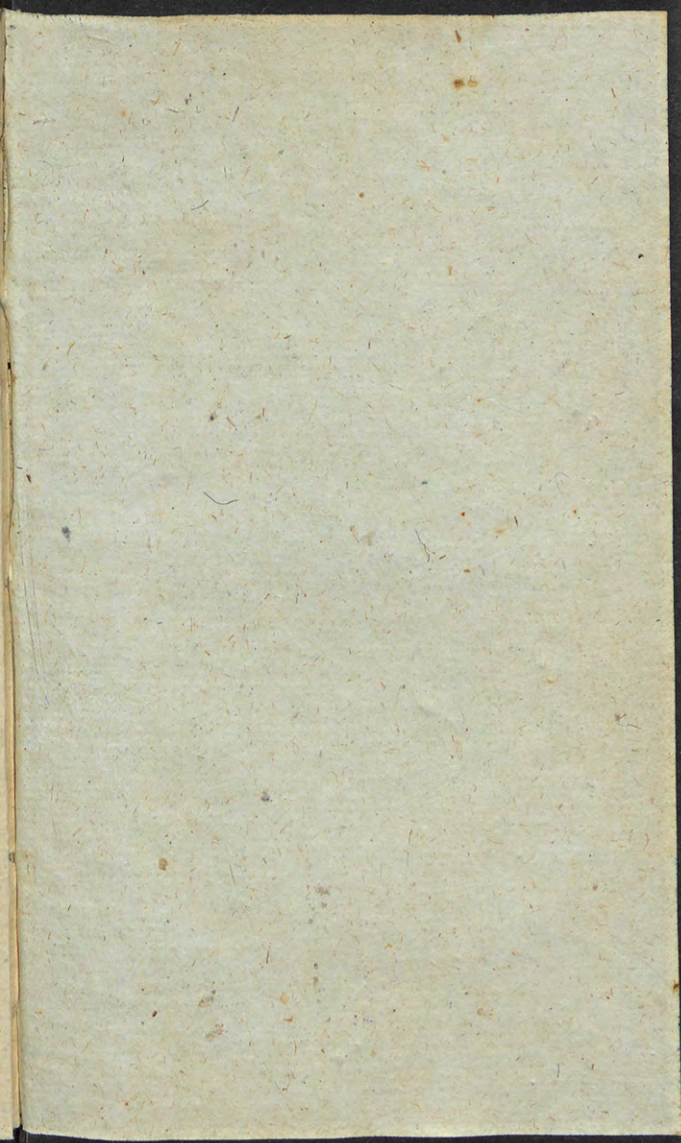

DE PONTO LIBER I

Turani Tragicis iunixa Cothurni
 at tua cum focco Musa Melisse leui
 Cum Varis Gracchusq; darent fera die
 Callimachi Proculus molle teneret it
 Tityrus antiquas & erat qui pasceret he
 Aptaq; venanti Gratus arma daret:
 Naiadas a Satyris caneret Fontanus ama
 Clauderet imparibus verba Capella m
 Cumq; forent alij quorum mihi cuncta re
 Nomina longa mora est: carmina vulg
 Essent & iuuenes quorum quod inedita ca
 Appellandorum nil mihi iuris adest.
 Te tamen in turba non ausim Cotta sile
 Pieridum lumen, praesidiumq; fori;
 Maternos Coittas cui, Messalasq; patern
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Mul
 Atq; inter tantos, qua legeretur, erat
 Ergo summorum patria proscindere, liuo
 Desine, neu cineres sparge cruenta meo
 Omnia perdidimus, tantummodo vita reli
 Praebet ut sensum, materiamq; malis.
 Quid iuuat extinctos ferrum demittere in
 Non habet in nobis iam noua plaga lo

F. I. N. S.

KSIĘGOZBIÓR
MARCINA ZAMOYSKIEGO

1347 -KZ

1347-KZ

